

ENCIKLOPEDIJA HADISA

3

Sadrži preko 10.000 hadisa

iz zbirke čiji autori su Buharija, Muslim, Ebu Davud,
Tirmizi, Nesa'i, Ibn Madže, Malik, Ahmed, Darimi, Ebu
Ja'la, Bezzar, Taberani (3 zbirke), Ibnul-Esir i Hejsemi

Enciklopedija HADISA 3

NASLOV ORIGINALA:

Muhammed El-Fasi Er-Rudani

„Džem’ul-fevaid min džami’il-usul ve medžme’iz-zevaid“

جمع الفوائد من جامع الأصول و جمع الزوائد

Izdavač:

Libris d.o.o

Sarajevo,

tel 061 147 414

e-mail: libris@bih.net.ba

www.libris.ba

Za izdavača:

Said Katica

Redaktura:

Mr. Fikret Pašanović

Lektor:

Omer Resulović

Tehnički urednik:

Safer Muminović

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

28-725-4/-5(082)

ENCIKLOPEDIJA hadisa / [priredio] Muhammed El-Fasi Er-Rudani ; s arapskog preveli Fikret Pašanović ... [et al.]. - Sarajevo : Libris, 2011.

- 10 sv. (312, 464, 304, 336, 384, 408, 408, 454, 616, 480 str.) ; 24 cm

Prijevod djela: Džem’ul-fevaid min džami’il-usul ve medžme’iz-zevaid. - Tekst upor. na bos. i arap. jeziku. - Bibliografske i druge bilješke uz tekst.

ISBN 978-9958-636-70-7 (cjelina)

1. Rudāni, Muhammad ibn Muhammad. - I.
Er-Rudani, El-Fasi vidi Rudāni, Muhammad ibn Muhammad

COBISS.BH-ID 19260934

ENCIKLOPEDIJA HADISA

3

DŽENAZA

ZEKAT

POST

S arapskog preveli:

Fikret Pašanović, Fuad Sedić, Mustafa Prljača, Izet Terzić,
Hajrudin Hodžić, Mehmedalija Hodžić, Almir Fatić, Zahid
Mujkanović, Zuhdija Hasanović, Sulejman Topoljak, Nazif
Horozović, Salih Idrizović, Amer Sarajlić, Ahmed Adilović

Sarajevo, 2012 / 1433. god. po H.

Sadržaj

DŽENAZA 7

BOLEST I NEVOLJE, SMRT DJECE, KUGA I DR.	9
STRPLIVOST U NEVOLJAMA I PRIŽELJKIVANJE SMRTI	25
OBILAŽENJE BOLESNIKA	34
SAMRT I SAMRTNA STANJA	41
POSŁANIKOVA SMRT, GASULJENJE, KEFINI I UKOP	49
PLAČ, NARICANJE I TUGA	68
GASULJENJE UMRLE OSOBE I U MOTAVANJE U KEFINE	80
DŽENAZA-NAMAZ	91
PRAĆENJE DŽENAZE, NOŠENJE I UKOP	106
SAUČEŠĆE, KABURSKA STANJA, POSJEĆIVANJE KABURA	125

ZEKAT 143

OBAVEZA ZEKATA I GRJEH ZA IZOSTAVLJANJE	145
ZEKAT NA NOVAC I POLJOPRIVREDNE PROIZVODE I VOĆE	155
ZEKAT NA NAKIT, RUDNO BOGATSTVO, PRONAĐENO BLAGO, MED, IMETAK SIROČETA I TRGOVAČKU ROBU	168
ZEKATUL-FITR, UBIRAČI ZEKATA I NJEGOVO TROŠENJE	173
VRIJEDNOST SADAKE, PODSTICANJE NA NJU I DR.	185

POST 223

VRIJEDNOST POSTA I RAMAZANA	225
UTVRĐIVANJE POČETKA MJESECA, NIJET ZA POST I IMSAK	231
KADA JE POHVALNO, KADA POKUĐENO, A KADA ZABRANJENO POSTITI?	253
MRŠENJE (NEPOSTENJE) PUTNIKA I DRUGIH, NADOKNADA I KEFFARET	272
I'TIKAF, LEJLETUL-KADR I DR.	284

DŽENAZA

BOLEST I NEVOLJE, SMRT DJECE, KUGA I DR.

2307. Ebu Seid i Ebu Hurejra prenose da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kojeg god (pravog) vjernika pogodi dugotrajna bol, umor, bolest ili tuga, čak i briga koja ga zaokupi, Allah će mu za to izbrisati neke njegove grijeh!“ (Bilježe: Buhari, Muslim i Tirmizi.)

2308. Od Ibn Mesuda se prenosi: „Došao sam Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., a on je bio iscrpljen groznicom, pa sam ga dotakao svojom rukom i rekao mu: ‘Imaš jake bolove!’, a on mi uzvraća: ‘Da, ja imam bolove koliko dvojica od vas.’ Tada mu rekoh: ‘To je zato što ti imaš duplu nagradu’, pa on odgovori: ‘Da. Kojeg god muslimana pogodi neprijatnost zbog bolesti, ili nečeg drugog, Allah će dati da mu spadaju njegovi grijesi, kao što lišće spada s drveta.’“ (Bilježe Buhari i Muslim.)

2309. Džabir prenosi: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., ušao je kod Ummus-Saibe, ili Ummul-Musejjebe, pa je upitao: ‘Zašto se treseš?’, a ona mu odgovori: ‘Zbog groznice, ne dao joj Allah blagoslov!’ On joj tada reče: ‘Ne grdi

2307 أبو سعيد وأبو هريرة

رفعه: ”مَا يُصِيبُ الْمُؤْمِنَ مِنْ وَصَبٍ وَلَا نَصَبٍ وَلَا سَقَمٍ وَلَا حَزَنٍ حَتَّى أَلْهَمَ إِلَهُهُ إِلَّا كَفَّرَ اللَّهُ بِهِ سَيِّئَاتِهِ.“
البخاري (5641)، ومسلم (2573)
والترمذي (966).

2308 ابن مسعود: أتيت رسول

الله صلى الله عليه وسلم وهو يُوعَكُ فمسسته بيدي، فقلت: إِنَّكَ تُوَعَكُ وَعَكَ شَدِيدًا قَالَ: ”أَجَلْ إِنِّي أُوَعَكُ كَمَا يُوعَكُ رَجُلَانِ مِنْكَ“ قلت: ذَلِكَ بِأَنَّكَ لَكَ أَجْرَيْنِ، قَالَ: ”أَجَلْ مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَصِيبُهُ أَذًى مِنْ مَرَضٍ فَمَا سِوَاهُ إِلَّا حَطَّ اللَّهُ لَهُ سَيِّئَاتِهِ كَمَا تَحُطُّ الشَّجَرَةُ وَرَقُهَا.“ البخاري (5647)، ومسلم (2571).

2309 جابر: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ

صلى الله عليه وسلم دخل على أُمِّ السَّائِبِ أَوْ أُمِّ الْمُسَيْبِ فَقَالَ: ”مَا لَكَ تَرْفَرَفَيْنِ“ قَالَتْ: الْحُمَّى لَا بَارَكَ

groznicu, jer ona uklanja ljudske grijehe kao što (kovački) mijeh uklanja prljavštinu sa željeza!” (Bilježi Muslim.)

2310. Ebu Hurejra prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., posjetio (bolesnog) Mahmuda i rekao mu: „Budi radostan, jer Allah kaže: ‘Ona (groznica) je Moja vatra, koju ja dajem Momme robu vjerniku, da bi mu umanjila džehennemsku vatru.’” (Bilježi Rezin.)

2311. Jahja ibn Seid prenosi: „U vrijeme Vjerovjesnika, s.a.v.s., jednom čovjeku došla je smrt, pa je drugi čovjek rekao: ‘Neka mu bude prijatno, umro je, a nije iskušan bolešću!’ Na to mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Teško tebi! Šta znaš, da ga je Allah iskušao bolešću, time bi mu izbrisao neke grijehe!” (Bilježi Malik.)

2312. Rezin kaže da kod Nesaija ima dodatak: „Kad se vjernik razboli i snađu ga bolovi, pa umre, time će mu se izbrisati grijesi koje je počinio, a ako mu Allah da da ozdravi, to će mu izbrisati grijehe koje je do tada počinio i to će mu biti pouka za budućnost. A

الله فيها، فقال: «لا تَسْبِيَّ الحُمَّى فَإِنَّهَا تَذْهَبُ خَطَايَا ابْنِ آدَمَ كَمَا يَذْهَبُ الْكَبِيرُ خَبَثُ الْحَدِيدِ». لمسلم (2575).

2310 أبو هريرة: أن رسول الله صلى الله عليه وسلم عاد محموتا، فقال: «أبشِرْ فَإِنَّ اللَّهَ يَقُولُ: هِيَ نَارِي أَسْلَطَهَا عَلَى عَبْدِي الْمُؤْمِنِ لَتَكُونَ حَظَّهُ مِنَ النَّارِ». لرزين.

2311 يحيى بن سعيد: أن رجلاً جاءه الموت في زمن النبي صلى الله عليه وسلم، فقال رجل: هنيئاً له مات ولم يُبْتَلْ بمرضٍ فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «ويحك ما يدريك لو أن الله ابتلاه بمرض فكفر عنه من سيئاته». لمالك. «الموطأ» 121-119/2 (1979).

2312 قال رزين: وزاد في النسائي: «إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا مَرَضَ فَأَصَابَهُ السَّقَمُ ثُمَّ مَاتَ كَانَ كَفَّارَةً لِمَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِهِ وَإِنْ أَعْفَاهُ اللَّهُ مِنْهُ كَانَ كَفَّارَةً لِمَا مَضَى وَمَوْعِظَةً لِمَا يَسْتَقْبِلُ وَإِنَّ الْمُنَافِقَ إِذَا

kad munafik oboli, pa ozdravi, on je poput deve koju njeni vlasnici svežu, pa je odvežu, pa ona ne zna ni zašto su je svezali a ni zašto su je odvezali!“ (Bilježi Ebu Davud.)

2313. Enes prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Zaista je veličina nagrade prema veličini iskušenja. Kad Allah zavoli neke ljude, on ih stavi na iskušenje, pa ko bude zadovoljan time, i Allah će biti zadovoljan njime, a ko se bude ljutio, i Allah će se na njega naljutiti.“ (Bilježi Tirmizi.)

2314. Džabir prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kad se na Kijamet-skom danu ljudima koji su bili iskušavani bude davala nagrada, oni koji su bili zdravi tada će zaželjati da su im kože na ovom svijetu sječene makazama!“ (Bilježi Tirmizi.)

2315. Ebu Hurejra prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Iskušenja će stalno pogađati vjernika i vjernicu u njihovim životima, djeci i imcima, sve dok ne dođu pred Allaha bez ijednog grijeha!“ (Bilježi Tirmizi.)

مرض ثم أعفي كان كالبعير عقله أهله
ثم أرسلوه فلم يدر لم عقلوه ولا لم
أرسلوه“. أبو داود (3089).

2313 أنس رفعه: "إن عظم الجزاء
مع عظم البلاء وإن الله إذا أحب قوماً
ابتلاهم فمن رضي فله الرضا ومن سخط
فله السخط". الترمذي (2396)،
وقال: حسن غريب من هذا الوجه.

2314 جابر رفعه: "يؤد أهل العافية
يوم القيامة حين يعطى أهل البلاء
الثواب لو أن جلودهم كانت قرضت في
الدنيا بالمقارض". الترمذي (2402)،
وقال: وهذا حديث غريب.

2315 أبو هريرة رفعه: "ما يزال
البلاء بالمؤمن والمؤمنة في نفسه وولده
وماله حتى يلقى الله وما عليه خطيئة".
للمالك والترمذي بلفظه. الترمذي
(2399)، ومالك 388/1-389
(984). وقال الترمذي: حديث حسن
صحيح.

2316. Muhammed ibn Halid es-Selmi prenosi od svoga oca, a on od svoga oca, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kad Allah čovjeku odredi jedan stepen, pa ga on ne dostigne, onda ga Allah iskušā u njegovom tijelu, imetku ili njegovoj djeci i dā mu strpljenja da to izdrži, dok tako ne dostigne stepen koji mu je Uzvišeni Allah prije odredio.“ (Bilježi Ebu Davud.)

2317. Mus'ab ibn Sa'd prenosi od svoga oca da je upitao: „Allahov Poslaniče, koji ljudi su na najvećem iskušenju?“, pa mu je on odgovorio: „Vjerovjesnici, pa onda najbolji, pa iza njih opet najbolji. Čovjek biva na iskušenjima u skladu sa svojom vjerom: ako mu je vjera čvrsta, iskušenja su mu teška, a ako mu je vjera slaba, On ga iskušā u skladu s njegovom vjerom. Iskušenja stalno pogađaju čovjeka, sve dok ga ne ostave da hoda po Zemlji bez ijednoga grijeha.“ (Bilježi Tirmizi.)

2318. Enes prenosi od Poslanika, s.a.v.s.: „Uzvišeni i Slavljeni Gospodar kaže: „Tako Mi Moje moći i veličine, nikoga kome želim oprostiti neću odvesti s dunjaluka dok mu sve grijeha koje ima ne izbrišem bolešću njego-

2316 مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدِ السَّلْمِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا سَبَقَتْ لَهُ مِنَ اللَّهِ مَنَزَلَةً فَلَمْ يَبْلُغْهَا ابْتِلَاهُ اللَّهُ فِي جَسَدِهِ أَوْ فِي مَالِهِ أَوْ فِي وَلَدِهِ ثُمَّ صَبَّرَهُ عَلَى ذَلِكَ حَتَّى يَبْلُغَهُ الْمَنَزَلَةُ الَّتِي سَبَقَتْ لَهُ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى». أَبُو دَاوُدَ (3090)، وَقَالَ الْمُنْذَرِيُّ رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَأَبُو يَعْلَى، وَالطَّبْرَانِيُّ فِي «الْكَبِيرِ» وَ«الْأَوْسَطِ».

2317 مَصْعُبُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ النَّاسِ أَشَدُّ بَلَاءً قَالَ: «الْأَنْبِيَاءُ ثُمَّ الْأَمْثَلُ فَلِأَمْثَلِ يَبْتَلِي الرَّجُلَ عَلَى حَسَبِ دِينِهِ فَإِنْ كَانَ دِينُهُ صُلْبًا اشْتَدَّ بَلَاؤُهُ وَإِنْ كَانَ فِي دِينِهِ رِقَةٌ ابْتُلَاهُ عَلَى حَسَبِ دِينِهِ فَمَا يَبْرَحُ الْبَلَاءُ بِالْعَبْدِ حَتَّى يَتْرَكَ يَمْشِي عَلَى الْأَرْضِ وَمَا عَلَيْهِ خَطِيئَةٌ». التِّرْمِذِيُّ (2398)، وَقَالَ: هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

2318 أَنَسُ بْنُ رِفْعَةَ: «إِنَّ الرَّبَّ سَبَّحَانَهُ وَتَعَالَى يَقُولُ: وَعِزِّي وَجَلَالِي

vog tijela ili malom opskrbom!“ (Bilježi Rezin.)

2319. Od Šekika se prenosi: „Abdullah se razbolio, pa smo ga posjetili, a on je počeo plakati. Kad je ukoren za to, rekao je: ‘Ja ne plačem zbog bolesti, jer sam čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao: ‘Bolest briše grijehe.’ Međutim, ja plačem zato što me je bolest snašla u stanju nerada, a ne u stanju aktivnosti, jer kad se čovjek razboli, bilježi mu se ista nagrada koja mu se bilježila prije bolesti, jer ga bolest spriječiti da nastavi raditi ono što je prije radio.’“ (Bilježi Rezin.)

2320. Enes prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Primjer bolesnika koji se razboli i dobro se drži jeste poput zrna grada kada čisto i neuprljano pada s neba.“ (Bilježe Rezin, Bezzar, te Taberani u djelu *El-Mu'džemul-ev-sat*.)

2321. Ebu Seid prenosi: „Žene su rekly Vjerovjesniku, s.a.v.s.: ‘Ne možemo doći do tebe od muškaraca, pa odredi jedan dan za nas.’ Tada im je on odredio jedan dan u kojem se sretao s njima, pa im je vazio i naređivao (da či-

لا أخرج أحداً من الدنيا أريد أن أغفر له حتى أستوفي كل خطيئة في عنقه بسقم في بدنه واقتار في رزقه.“

2319 شقيق: مرض عبد الله فعذناه فجعل يبكي، فعوتب، فقال: إني لا أبكي لأجل المرض، لأنني سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: “المرض كفارة، وإنما أبكي أنه أصابني في حال فترة ولم يُصني في حال اجتهاد؛ لأنه يكتب للعبد من الأجر إذا مرض ما كان يكتب له قبل أن يمرض فنعمة منه المرض“. هما لرزين.

2320 أنس رفعه: “إنما مثل المريض إذا مرض وصح كالبردة تقع من السماء في صفاتها وخلوصها“. لرزين والبخاري و“الأوسط“ بضعف. البخاري كما في “كشف الأستار“ 363/1 (762)، والطبراني في “الأوسط“ 229/5 (5166).

2321 أبو سعيد: قال النساء للنبي صلى الله عليه وسلم: غلبنا عليك

ne dobro). Između ostalog, rekao im je: 'Svaka žena među vama koja isprati (na ahiret) troje djece imat će zaštitu od Vatre!' Na to je jedna žena rekla: 'Ili dvoje?', pa se on složio: „Ili dvoje.“ (Bilježi Buhari i Muslim.)

2322. Rezin bilježi i dodatak: „A nedonošče će biti kod džennetskih vrata i odbijati će da uđe dok mu ne dođu roditelji.“

2323. Alija prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kad mu uvedu roditelje u Vatru, nedonošče će ljutiti svoga Gospodara, pa će mu se reći: 'Nedonošče koje ljuti svoga Gospodara, uvedi svoje roditelje u Džennet!', pa će ih ono vući pupčanom vrpcom sve dok ih ne uvede u Džennet!“ (Bilježi Ibn Madža. Hadis je ocijenjen slabim.)

2324. Ibn Mesud prenosi: „Poslanik, s.a.v.s., rekao je: 'Ko isprati (na ahiret) troje djece koja nisu doživjela pubertet, bit će mu jaka zaštita.' Tada Ebu Zerr reče: 'Ja sam ispratio dvoje', a on odgovori: 'I dvoje.' Tada Ubejj ibn Ka'b reče: 'Ja sam ispratio jedno', a on odgovori: 'I jedno, ali kad to bude kod prvog udarca.'“ (Bilježi Tirmizi.)

الرِّجَالُ فَاجْعَلْ لَنَا يَوْمًا مِنْ نَفْسِكَ
فَوَعْدَهُنَّ يَوْمًا لَقِيَهُنَّ فِيهِ فَوَعظُهُنَّ
وَأَمْرَهُنَّ فَكَانَ فِيهَا قَالَ لِهِنَّ: "مَا مِنْكُمْ
امْرَأَةٌ تَقْدِمُ ثَلَاثَةً مِنْ وَلَدِهَا إِلَّا كَانَ لَهَا
حِجَابًا مِنَ النَّارِ"، فَقَالَتْ امْرَأَةٌ وَاثْنَتَيْنِ،
فَقَالَ: "وَاثْنَتَيْنِ". البخاري (101)،
ومسلم (2633).

2322 لرزين: "وإن السقط المحبطين
عند باب الجنة حتى يحيى أبواه".

2323 عليُّ رفعه: "إِنَّ السَّقِطَ لِيُرَاغِمَ
رَبَّهُ إِذَا أَدْخَلَ أَبُوهُ النَّارَ فَيَقَالُ: أَيْمًا
السَّقِطُ الْمُرَاغِمُ رَبَّهُ أَدْخَلَ أَبُوكَ الْجَنَّةَ
فَيَجْرُهَا بِسِرِّهِ حَتَّى يَدْخُلَهَا الْجَنَّةَ".
ابن ماجه (1608).

2324 ابنُ مسعودٍ رفعه: "مَنْ
قَدِمَ ثَلَاثَةً لَمْ يَلْفُوا الْحَنَّتَ كَانُوا لَهُ
حَصْنًا حَصِينًا"، قَالَ أَبُو ذَرٍّ: قَدِمْتُ
اثْنَيْنِ، قَالَ: "وَاثْنَيْنِ"، فَقَالَ: أَيُّ بَنٍ
كَهَبْتُ قَدِمْتُ وَاحِدًا، قَالَ: "وَوَاحِدًا،
وَلَكِنْ إِنَّمَا ذَلِكَ عِنْدَ الصَّدْمَةِ الْأُولَى".

2325. Ebu Zerr prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kome god muslimanu i muslimanki (bračnom paru) umre troje djece koja nisu ušla u pubertet, Allah će njima dvoma oprostiti zbog Svoje milosti prema toj djeci.“ (Bilježi Nesai.)

2326. Ibn Abbas prenosi: „Poslanik, s.a.v.s., rekao je: ‘Ko od moga umeta bude imao dvoje u djetinjstvu umrle djece, pomoću njih ući će u Džennet.’ Aiša tada upita: ‘A onaj ko bude imao jedno umrlo dijete od tvoga umeta?’ a on odgovori: ‘Onaj ko bude imao jedno umrlo dijete, o upućena!’ Ona opet upita: ‘A šta s onim iz tvoga umeta ko nema umrlo dijete?’ pa on odgovori: ‘Ja ću biti zagovornik svome umetu, njih nije pogodilo ono što je mene.’“ (Bilježi Tirmizi.)

2327. Od Enesa se prenosi: „Vjerovjesnik, s.a.v.s., stao je kod ljudi iz plemena Benu Seleme koji su sjedili, pa ih je upitao: ‘O Benu Seleme, ko je kod vas *rekub* (bespomoćan)?’ Oni odgovoriše: ‘Onaj ko nema djece’, a on im reče: ‘Ne, to je onaj ko nema djece umrle u djetinjstvu.’ Zatim ih upita: ‘A ko je kod vas *adim* (siromašan)?’ Oni odgovoriše: ‘Onaj ko nema imet-

للترمذي (1061)، وقال: حديث غريب.

2325 أبو ذر رفعه: ”ما من

مسلمين يموت بينهما ثلاثة أولاد لم يبلغوا الحنث إلا غفر لهما بفضل رحمته إياهم“. النسائي 2425/4.

2326 ابن عباس رفعه: ”من كان له فرطان من أمتي دخل الجنة هما“ قالت عائشة: فمن كان له فرط من أمتك، قال: ”ومن كان له فرط يا موقفة“ قالت: فمن لم يكن له فرط من أمتك قال: ”أنا فرط أممي لم يصابوا بمثلي“. الترمذي (1062).

2327 أنس: وقف النبي صلى الله عليه وسلم على مجلس من بني سلمة، فقال: ”يا بني سلمة ما الرقوب فيكم؟“ قالوا: الذي لا ولد له. قال: ”بل هو الذي لا فرط له“، قال: ”فما العديم فيكم؟“ قالوا: الذي لا مال له. قال: ”بل هو الذي يقدم وليس له عند الله خير“. البزار كما في ”كشف الأستار“

ka', a on im reče: 'Ne, to je onaj ko dođe (na ahiret), a kod Allaha ne bude imao nikakvog dobra.'" (Bilježe Mevsili i Bezzar.)

2328. Sehl ibn Hanif prenosi: „Poslanik, s.a.v.s., rekao je: 'Onaj od vas kome dijete nije umrlo neće ući u Džennet, osim malo!' Na to je jedan čovjek rekao: 'Allahov Poslaniče, nije svakome od nas umrlo dijete', a on je odgovorio: 'Zar ne spada u to i ako čovjek izgubi svoga brata muslimana?'“ (Zabilježeno je u djelu *El-Mu'džemul-evsat*. Hadis je ocijenjen slabim.)

2329. Prenosi se od Ibn Abbasa: „Kad je Vjerovjesniku, s.a.v.s., izraženo saučesće povodom smrti njegove kćerke Rukajje, rekao je: 'Hvala Allahu. Sahranjivanje kćerki Allah nagrađuje.'" (Bilježe Taberani, u djelima *El-Mu'džemul-kebir* i *El-Mu'džemul-evsat*, i Bezzar. Hadis je ocijenjen slabim.)

2330. Ebud-Derda prenosi: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., spomenuo je zdravlje i obilnu nagradu koju je Allah pripremio zdravom čovjeku ako zahvaljuje na tome, te je spomenuo iskušenje

407-406/1 (860)، وأبو يعلى
133/6 (3408)، وقال الهيثمي 11/3:
ورجال البزار رجال الصحيح.

2328 سهل بن حنيف، رفعه: "من
لم يكن له منكم فرط لم يدخل الجنة
إلا تصريحاً"، قال رجل: يا رسول
الله ما لكنا فرط. قال: "أو ليس من
فرط أحدكم أن يفقد أخاه المسلم".
"الأوسط" 4344/6 (5745).

2329 ابن عباس: لما عزي النبي
صلى الله عليه وسلم بابنته رقية قال:
"الحمد لله دفن البنات من المكرمات".
البزار كما في "كشف الأستار"
375/1 (790)، والطبراني 366-
367 (12035)، و"الأوسط"
372/2 (2263).

2330 أبو البرداء قال: ذكر رسول
الله صلى الله عليه وسلم العافية وما
أعد الله لصاحبها من جزيل الثواب
إذا هو شكر، وذكر البلاء وما أعد
الله لصاحبها من جزيل الثواب إذا هو

i obilnu nagradu koju je Allah pripremio onome ko je u iskušenju, ako se strpi. Na to sam rekao: 'Allahov Poslanik, draže mi je da budem zdrav i na tome zahvaljujem, nego da budem u iskušenju i na tome se strpim?', a Poslanik, s.a.v.s., reče: 'I Allahov Poslanik voli da budeš zdrav.'" (Bilježi Taberani u djelima *El-Mu'džemul-kebir* i *El-Mu'džemus-sagir*. Hadis je ocijenjen slabim.)

2331. Bera ibn Azib prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Svaka tetiva i svako oko izgube se samo radi grijeha, a Allah oprostí još više!“ (Bilježi Taberani u djelu *El-Mu'džemus-sagir*.)

2332. Od Amra ibn Murre prenosi se da je rekao: „U ono što je Uzvišeni Allah objavio spada i to da Allah iskušava čovjeka i voli da čuje njegovo skrušeno obraćanje Njemu.“ (Bilježi Taberani u djelu *El-Mu'džemul-evsat*.)

2333. Ebu Hurejra prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Grozница i glavobolja stalno pogađaju (Allahovog) roba i robinju, pa ako oni budu imali grijeha koliki je Uhud, one ih neće

صبر. فقلت: يا رسول الله لأن أعافى فأشكر أحب إلى من أن ابتلى فأصبر. فقال صلى الله عليه وسلم: "ورسول الله يحب معك العافية". الطبراني في "الأوسط" 265/3 (3102)، و"الصغير" 192/1 (304).

2331 البراء بن عازب رفعه: "ما اختلج عرق ولا عين إلا بذنب وما يعفو الله أكثر". "الصغير" 216/2 (1053).

2332 عمرو بن مرة قال: إن مما أنزل الله تعالى، إن الله ليقبلي العبد ويجب يسمع تضرعه. "الأوسط" 60/2 (1245).

2333 أبو هريرة، رفعه: "لا يزال الملبأ والصداغ بالعبد والأمة وإن عليهما من الخطايا مثل أحد فما يدعهما وعليهما مثقال خردلة". أبو يعلى 11/11 (6150).

ostaviti sve dok kod njih ima i trunka grijeha.“ (Bilježi Mevsili.)

2334. Ebud-Derda prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kad se vjernik razboli, on neće biti nagrađen za svoju bolest, nego će mu Allah time brisati grijeha.“ (Bilježi Taberani u djelu *El-Mu'džemul-kebir*.)

2335. Taberani također bilježi sličnu izreku, kao Ibn Mesudove riječi.

2336. Aiša prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kad god je vjernik udaren u tetivu (dio tijela), Allah mu je zbog toga izbrisao grijeh, upisao mu dobro djelo i povećao njegov stepen.“ (Bilježi Taberani u djelu *El-Mu'džemul-evsat*.)

2337. Aiša također prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kad god vjernika ubode trn, ili ga nešto veće zadesi, Allah mu zbog toga povećava stepen i izbriše mu grijeh.“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Tirmizi i Malik.)

2334 أبو الدرداء رفعه: "إن المؤمن إذا مرض لم يؤجر في مرضه ولكن يكفر الله عنه". رواه الطبراني في "الكبير".

2335 وله عن ابن مسعود مثله موقوفاً. الطبراني 93/9 (8506).

2336 عائشة رفعته: "ما ضرب على مؤمن عرق قط إلا حط الله به عنه خطيئة وكتب له حسنة ورفع له درجة". "الأوسط" 5657/3 (2460).

2337 وعنها رفعته: "لا يصيب المؤمن شوكة فما فوقها إلا رفعه الله بها درجة وحط عنه بها خطيئة". البخاري (5640)، ومسلم (2572)، والترمذي (965)، ومالك 119/2 (1977).

2338. Taberaniudjelima *El-Mu'džemul-evsat* i *El-Mu'džemus-sagir* bilježi taj hadis, s tim što mu drugi dio glasi: „... Allah mu zbog toga upiše deset dobrih djela, izbriše mu deset loših djela i poveća mu položaj za deset stepeni.“ (Hadis je ocijenjen slabim.)

2339. Ibn Abbas prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Na Kijametskom danu bit će doveden šehid i bit će postavljen za polaganje računa. Zatim će biti doveden onaj koji je davao (u ime Allaha), pa će i on biti postavljen za polaganje računa. Nakon toga će biti dovedeni oni koji su bili u iskušenjima, ali se njima neće postaviti ni vaga ni knjiga, nego će biti toliko obilno nagrađeni da će oni koji su bili zdravi, vidjevši njihovu lijepu nagradu, tada poželjeti da su im tijela rezana makazama!“ (Bilježi Taberani u djelu *El-Mu'džemul-kebir*.)

2340. Taberani bilježi sličan hadis, koji prenosi Hasan ibn Ali, s tim što je u njemu na kraju naveden dio ajeta: „... samo oni koji budu strpljivi bit će bez računa nagrađeni.“ (Hadis je ocijenjen slabim.)

2338 و"للأوسط" و"الصغير" بضعف: "إلا كتب الله له عشر حسنات وكرر عنه عشر سيئات ورفع له عشر درجات". الطبراني في "الصغير" 19/2 (702).

2339 ابن عباس، رفعه: "يؤتى بالشهيد يوم القيامة فينصب للحساب، ثم يؤتى بالمصدق فينصب للحساب، ثم يؤتى بأهل البلاء فلا ينصب لهم ميزان ولا ينصب لهم ديوان، فيصب عليهم الأجر صبا حتى أن أهل العافية ليقنن في الموقف أن أجسادهم قرضت بالمقاريض من حسن ثواب الله لهم". الطبراني 182-183/12 (12829).

2340 وله بضعف نحو هذا: عن الحسن بن علي، رفعه، وفي آخره: "أَنَّما يُؤْتَى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ" {الزمر: من الآية 10}. الطبراني (2760) 9293/3.

2341. Ebu Ubejd, Poslanikov, s.a.v.s., oslobođeni rob, prenosi da je Poslanik rekao: „Džibril mi je donio groznicu i kugu, pa sam groznicu zadržao u Medini a kugu sam poslao u Šam, jer je kuga svjedočanstvo i milost mome umetu, a kazna nevjernicima.“ (Bilježe Ahmed i Taberani u djelu *El-Mu'džemul-kebir*.)

2342. Od Aiše se prenosi: „Upitala sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., o kugi, pa mi je rekao: ‘To je bio vid kazne koju je Allah slao onima prije vas, pa ju je Allah učinio milošću vjernicima: koji god (Allahov) rob bude u jednom mjestu gdje je zavladała kuga, pa ostane i ne izađe iz njega, strpljivo, nadajući se Allahovoj nagradi i znajući da će ga zadesiti samo ono što mu je Allah propisao, imat će nagradu kao i šehid!’“ (Bilježi Buhari.)

2343. Ibn Abbas prenosi: „Omer je krenuo prema Šamu i kad je došao u Serg, dočekali su ga zapovjednici vojske, Ebu Ubejda ibnul-Džerrah i njegovi drugovi, i obavijestili ga da se u Šamu pojavila kuga. Omer mi tada reče: ‘Pozovi mi prve muhadžire!’ i ja sam ih pozvao. Obavijestivši ih da se u Šamu pojavila kuga, Omer se s njima

2341 أبو عبيد مولى رسول الله صلى الله عليه وسلم رفعه: “أتاني جبريل بالحمى والطاعون فأمسكت الحمى بالمدينة وأرسلت الطاعون إلى الشام فالطاعون شهادة لأمتي ورحمة لهم ورجس على الكفار”. أحمد 81/5، رواه الطبراني 392-391/22 (974).

2342 عائشة: سألت رسول الله صلى الله عليه وسلم عن الطاعون فقال: “كان هذا مما يبعثه الله على من كان قبلكم ففعله الله رحمة للمؤمنين، ما من عبد يكون في بلد يكون فيه فيمكث لا يخرج صابرًا محتسبًا يعلم أنه لا يصيبه إلا ما كتب الله له إلا كان له مثل أجر شهيد”. للبخاري (3474).

2343 ابن عباس: أن عمر خرج إلى الشام حتى إذا كان بسرغ لقيه أمراء الأجناد، أبو عبيدة بن الجراح وأصحابه، فأخبروه أن الوباء وقع بالشام فقال عمر لي: ادع لي المهاجرين الأولين فدعوتهم، فاستشارهم وأخبرهم أن

posavjetovao, ali su se razili u mišljenju. Neki od njih rekoše: 'Krenuo si radi određenog zadatka i mislimo da ne bi trebao odustati od njega.' Drugi rekoše: 'S tobom je ostatak ashaba Vjerovjesnika, s.a.v.s., i mislimo da ih ne bi trebao izložiti toj kugi.' On im reče: 'Idite od mene!' Zatim je rekao: 'Zovnite mi ensarije!', pa sam ih pozvao. On se i s njima posavjetovao, ali su i oni postupili poput muhadžira i razili se u mišljenju kao i oni. On i njima reče: 'Idite od mene!' Zatim je rekao: 'Zovni mi uglednike iz Kureješa koji su hidžru učinili one godine kad je oslobođena Meka!', pa sam ih pozvao. Među njima nije bilo neslaganja, nego su svi rekli: 'Mislimo da treba da se vratiš nazad s ljudima i ne izlažeš ih toj kugi.' Omer se tada obrati ljudima, rekavši: 'Ja sam ujutro na jahalici (vraćam se), pa i vi tako uradite!' Ebu Ubejda na to reče: 'Je li to bježanje od Allahove odredbe?', a Omer mu odgovori: 'Da je to bar neko drugi rekao, Ebu Ubejda!' – Omer inače nije volio da mu proturječi. 'Da, bježimo od Allahove odredbe ka Allahovoj odredbi! Reci mi, kad bi ti imao deva koje su ušle u jednu dolinu koja ima dvije padine, jednu plodnu, a drugu neplodnu, pa ako bi ih napasao na plodnoj, zar to ne bi činio Allahovom odredbom? A ako bi ih napasao na neplodnoj, zar i

الوباء بالشام، فاختلفوا، فقال بعضهم: خرجت لأمر ولا نرى أن ترجع عنه، وقال بعضهم: معك بقية أصحاب النبي صلى الله عليه وسلم، ولا نرى أن تقدمهم على هذا الوباء، فقال: ارتفعوا عني، ثم قال: ادعوا لي الأنصار، فدعوتهم، فاستشارهم، فسلخوا سبل المهاجرين واختلفوا اختلافهم، فقال: ارتفعوا عني، ثم قال: ادع لي من كان هاهنا من مشيخة قريش من مهاجرة الفتح، فدعوتهم، فلم يختلف عليه منهم رجلان، فقالوا: نرى أن ترجع بالناس ولا تقدمهم على هذا الوباء، فنadí عمر في الناس: إني مصبّح على ظهر فأصبحوا عليه، فقال أبو عبيدة: أفراراً من قدر الله فقال عمر: لو غيرك قالها يا أبا عبيدة وكان عمر يكره خلافه، نعم نفر من قدر الله إلى قدر الله، أرايت لو كان لك إبل فهبطت وادياً له عدوتان، إحداها خصبة والأخرى جدبة، أليس إن رعيت الخصبة رعيتها بقدر الله وإن رعيت الجدبة رعيتها بقدر الله؟ فجاء عبد الرحمن بن عوف وكان متغيباً في بعض حاجاته، فقال: إن عندي من هذا علماً، سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: "إذا

to ne bi činio Allahovom odredbom?' Tada dođe Abdurrahman ibn Avf, koji je bio odsutan zbog neke svoje potrebe, pa reče: 'Ja posjedujem znanje o tome. Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže: 'Kada čujete da se ona (kuga) pojavila u nekoj zemlji, ne ulazite u nju, a ako se pojavi u zemlji u kojoj se nalazite, ne izlazite iz nje, bježeći od kuge!' Omer tada zahvali Allahu i udalji se." (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud i Malik.)

2344. Od Usume se prenosi da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., spomenuo kugu, pa je rekao: „To je patnja, ili kazna kojom su kažnjavani neki narodi, pa je ostao jedan dio, tako da se nekada ne pojavi, a nekada se pojavi. Pa ko čuje da se ona pojavila u nekoj zemlji neka nika-ko ne ide tamo, a ko se zatekne u zemlji u kojoj se ona pojavi, neka ne ide iz te zemlje, bježeći od kuge!“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Tirmizi i Malik.)

2345. Prenosi se da je Enes bio upitan o kugi, pa je rekao: „Ona je milost prema vama i dova vašeg Vjerovjesnika, kad je molio svoga Gospodara da njegov umet ne zadese masovna ubistva, pa mu to nije udovoljeno, te je on re-

سمعتم به بأرض فلا تقدموا عليه، وإذا وقع بأرض وأنتم بها فلا تخرجوا فراراً منه“ قال: حمد الله عمر، ثم انصرف. البخاري (5729)، ومسلم (2219)، وأبو داود (3103)، ومالك 6566/2 (1867).

2344 أسامة: أن النبي ذكر الوجد فقال: ”رجز أو عذاب عذب به بعض الأمم، ثم بقي منه بقيّة، فيذهب المرأة ويأتي الأخرى، فمن سمع به بأرض فلا يقدمن عليه، ومن كان بأرض وقع بها فلا يخرج منها؛ فراراً منه.“ البخاري (3473)، ومسلم (2218)، والترمذي (1065)، ومالك 6667/2 (1868).

2345 أنس: سئل عن الطاعون فقال: هو رحمة ربيكم ودعوة نبيكم حين سأل ربه أن يرفع الهرج عن أمته فُنِعِها. قال: ”اللهم فبالطاعون والموت.“

kao: 'Allahu moj, neka to onda bude kugom i (prirodnom) smrću!'"

2346. U drugoj verziji stoji: „Allahu moj, neka to onda bude u borbi na Tvome putu i kugom!“ (Bilježi Rezin.)

2347. Od Ferve ibn Miska el-Muradija prenosi se: „Rekao sam: 'Allahov Poslaniče, kod nas ima jedan predio koji se zove *Zemlja Ebjen*. Tu su naše njiwe i naša hrana, ali je zaražen', ili je rekao, 'ali je njegova zaraza žestoka.' Na to je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Ne idi u taj predio, jer se odlaskom u njega može desiti katastrofa.'“ (Bilježi Ebu Davud.)

2348. Ebu Musa prenosi: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: 'Moj umet nestajati će uslijed borbe i kuge.' Na to je neko upitao: 'Allahov Poslaniče, borba nam je poznata, ali šta je kuga?', a on je odgovorio: 'To je probadanje od vaših neprijatelja džina, ali sve će to svjedočiti.'“ (Bilježe: Ahmed, Taberani i Mevsili.)

2346 وفي رواية: ”اللهم طعننا وطاعونا“. لرزين.

2347 يحيى بن عبد الله بن بكير قال: أخبرني من سمع فروة بن مسك المرادي يقول: قلت: يا رسول الله عندنا أرض يقال لها أرض أبين، وهي أرض ريفنا وميرتنا، وهي وبئة أو قال: وباؤها شديد، فقال صلى الله عليه وسلم له: ”دعها عنك فإن من القرف التلّف“. أبو داود (3923).

2348 أبو موسى رفعه: ”فناء أمّتي بالطّعن والطّاعون قيل: يا رسول الله هذا الطّعن قد عرفناه، فما الطّاعون؟ قال: وخز أعدائكم من الجنّ وفي كل شهادة“. لأحمد والطبراني والموصلي. وأبو يعلى 195-194/13 (7226). والطبراني في ”الأوسط“ 105/2 (1396) و”الصغير“ 219/1 (351).

2349. Aiša prenosi sličan hadis, s tim što njegov kraj glasi: „To je probada-nje kojim će moj umet pogadati nji-hovi neprijatelji džini, to je kuga po-put kuge kod deva. Ko ostane tamo gdje se ona pojavi bit će kao borac (na Allahvom putu), ko umre od nje bit će šehid, a ko pobjegne od nje bit će kao onaj ko pobjegne s bojnog polja.“ (Bi-lježi Ebu Ja'la.)

2350. Semura ibn Džundub prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Trojica lju-di su u najvećoj žalosti. Jedan je čovjek koji ima devu za napajanje, pa kad mu usjevi niknu a zemlja sasuši, deva mu uquine, pa žali i zbog deve i zbog usje-va sa svoje zemlje. Drugi je čovjek koji bude na svome plemenitom konju pa naiđe na neprijatelje i kada budu pred porazom, on požuri da ih sustigne, ali mu konj (padne i) uquine, pa onda on žali i za konjem i za pobjedom ko-ja mu je izmakla. Treći je čovjek ko-ji ima lijepu ženu, kojom je zadovo-ljan, pa mu ona rodi dijete i umre. On je u žalosti zbog svoje žene jer se boji da neće naći njoj sličnu, te zbog svo-ga djeteta jer se boji da će mu umrije-ti i da će ga izgubiti.“ (Bilježi Tabera-ni u djelima *El-Mu'džemul-kebir* i *El-Mu'džemul-evsat*, te Bezzar sa sličnim značenjem.)

2349 وله عن عائشة مثله، وفيه:

”وَحَزَّةٌ تُصِيبُ أُمَّتِي مِنْ أَعْدَائِهِمْ
مَنْ الْجِنُّ غَدَةُ كَفْدَةِ الْإِبِلِ، مَنْ أَقَامَ
عَلَيْهَا كَانَ مُرَابِطًا، وَمَنْ أُصِيبَ بِهِ
كَانَ شَهِيدًا، وَمَنْ فَرَّ مِنْهُ كَالْفَارِ مِنَ
الزَّحْفِ“. أَبُو يَعْلَى 380-379/7
(4408).

2350 سَمُرَةُ بْنُ جَنْدُبٍ رَفَعَهُ: أَشَدُّ

حَسْرَاتِ بَنِي آدَمَ ثَلَاثٌ: رَجُلٌ لَهُ
سَانِيَةٌ فَلَمَّا اشْتَدَّ ظَمًا أَرْضَهُ، وَخَرَجَ
ثَمَرُهَا مَاتَتْ سَانِيَتُهُ، فَيَجِدُ حَسْرَةً عَلَى
سَانِيَتِهِ وَعَلَى ثَمَرَةِ أَرْضِهِ. وَرَجُلٌ كَانَ
عَلَى جَوَادٍ فَلَقِيَ الْكَفَّارَ، فَلَمَّا انْهَزَمُوا
وَكَّرَ بَنٌ يَلْحَقُهُمْ أَنْكَسَرَ جَوَادُهُ فَحَسَرَهُ
عَلَى جَوَادِهِ وَعَلَى مَا فَاتَهُ (مِنْ الظَّفَرِ)
وَرَجُلٌ كَانَتْ لَهُ امْرَأَةٌ حَسَنَاءٌ قَدْ
رَضِيَهَا فَفَسَدَتْ غَلَامًا وَمَاتَتْ، فَحَسَرَهُ
عَلَى امْرَأَتِهِ أَنْ لَنْ يَجِدَ مِثْلَهَا وَعَلَى
وَلَدِهِ يَخْشَى أَنْ يَهْلِكَ؛ ضِعْفَةً. الطَّبْرَانِيُّ
266-265/7 (7084) وَ”الْأَوْسَطُ“
72/5 (4705) وَالْبَزَارِيُّ كَمَا فِي ”كَشَفِ
الْأَسْتَارِ“ 158-157/2 (1415).

STRPLJIVOST U NEVOLJAMA I PRIŽELJKIVANJE SMRTI

2351. Enes prenosi: „Vjerovjesnik, s.a.v.s., došao je do žene koja je plakala zbog (smrti) svoga djeteta, pa joj je rekao: ‘Boj se Allaha i strpi se!’, a ona mu je uzvratila: ‘Šta ti imaš s mojom nevoljom?’ Kad je on otišao, rečeno joj je da je to bio Allahov Poslanik, s.a.v.s. Obuzelo ju je stanje slično smrti, pa je otišla do njegovih vrata, ne našavši ni jednog vratara. Rekla je: ‘Allahov Poslaniče, nisam te prepoznala!’, a on joj je odgovorio: ‘Prava strpljivost jeste pri prvom udarcu!’“ (Bilježe: Muslim, Ebu Davud i Tirmizi.)

2352. U drugoj verziji, između ostalog, stoji da je ona rekla: „Dalje od mene! Tebe nije zadesila moja nevolja!“ (Bilježe: Buhari, Muslim i Tirmizi.)

2353. Ummu Selema prenosi: „Čula sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: ‘Nema nijednog muslimana koga zadesi neka nedaća pa kaže ono što mu je Allah naredio: ‘Mi smo Allahovi i mi ćemo se Njemu vratiti!’ (El-Bekara, 156). ‘Gospodaru, nagradi me na mo-

2351 أَنَسُ: أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى امْرَأَةٍ تَبْكِي عَلَى صَبِيِّ لَهَا فَقَالَ: اتَّقِي اللَّهَ وَاصْبِرِي فَقَالَتْ: وَمَا تَبَالِي بِمَصِيبَتِي فَلَمَّا ذَهَبَ قِيلَ لَهَا إِنَّهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَذَهَا مِثْلَ الْمَوْتِ فَاتَتْ بَابَهُ فَلَمْ تَجِدْ عَلَى بَابِهِ بَوَائِينَ، فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ لَمْ أَعْرِفْكَ، قَالَ: «إِنَّمَا الصَّبْرُ عِنْدَ أَوَّلِ صَدْمَةٍ». مُسْلِمٌ (926)، وَأَبُو دَاوُدَ (3124)، وَالتِّرْمِذِيُّ (987).

2352 وَفِي رِوَايَةٍ: قَالَتْ: إِلَيْكَ عَنِّي، فَإِنَّكَ لَمْ تَصَبْ بِمَصِيبَتِي. لِلشَّيْخَيْنِ وَأَبِي دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيِّ. الْبُخَارِيُّ (1283).

2353 أُمُّ سَلَمَةَ قَالَتْ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ «مَا مِنْ مُسْلِمٍ تُصِيبُهُ مُصِيبَةٌ فَيَقُولُ مَا أَمَرَ اللَّهُ: {أَنَا لِلَّهِ وَأَنَا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ} [البقرة: من الآية 156] اللَّهُمَّ أَجْرِي فِي مَصِيبَتِي وَاخْلُفْ لِي خَيْرًا مِنْهَا، إِلَّا

joj nevolji i podari mi nakon nje ono što je bolje od nje!', a da mu Allah nakon toga neće podariti ono što mu je bolje." Nakon što je umro Ebu Selema¹, kazala sam: 'Ko je bolji musliman od Ebu Seleme, iz prve kuće koja je učinila hidžru Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.?' Potom sam rekla one riječi, pa mi je Allah nakon toga podario Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Poslao je Hatiba ibn Ebu Belteu da me zaprosi njemu, pa sam rekla: 'Imam kćerku, pa sam zabrinuta.' Poslanik, s.a.v.s., je na to rekao: 'Što se tiče njene kćerke, molimo Allaha da je učini neovisnom o njoj i molim Allaha da joj otkloni zabrinutost!'" (Bilježe: Muslim, Ebu Davud, Tirmizi i Malik.)

2354. Ebu Musa prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kad čovjeku umre dijete, Allah se obrati melekima: 'Uzeste li dijete roba Moga?', a oni odgovore: 'Da.' Zatim ih upita: 'Uzeste li plod srca njegov?', a oni odgovore: 'Da.' Zatim ih On upita: 'Šta na to veli rob Moj?', a oni odgovore: 'Zahvaljuje Ti i izgovara riječi: 'Mi smo Allahovi i mi ćemo se Njemu vratiti!'" Ta da im On kaže: 'Izgradite Mome robu

أَخْلَفَ اللَّهُ عَلَيْهِ خَيْرًا مِنْهَا“ فَلَمَّا مَاتَ أَبُو سَلَمَةَ قُلْتُ: أَيُّ الْمُسْلِمِينَ خَيْرٌ مِنْ أَبِي سَلَمَةَ؟ أَوَّلُ بَيْتٍ هَاجَرَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، ثُمَّ إِنِّي قُلْتُهَا، فَأَخْلَفَ اللَّهُ لِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَأَرْسَلَ إِلَيَّ حَاطِبُ بْنُ أَبِي بَلْتَعَةَ يَخْطُبُنِي، فَقُلْتُ: إِنَّ لِي بَنَاتًا وَأَنَا غَيُورٌ، فَقَالَ: ”أَمَّا بَنَاتُهَا فَدَعُوهُ اللَّهُ أَنْ يَغْنِمَهَا عَنْهَا وَأَدْعُوهُ اللَّهُ أَنْ يَذْهَبَ بِالْغَيْرَةِ.“ مُسْلِمٌ (918)، وَأَبُو دَاوُدَ (3119)، وَالتِّرْمِذِيُّ (977)، وَمَالِكٌ (389/1) (985).

2354 أَبُو مُوسَى رَفَعَهُ: ”إِذَا مَاتَ وَلَدُ الْعَبْدِ قَالَ اللَّهُ لِلْمَلَائِكَةِ: قَبِضْتُمْ وَلَدَ عَبْدِي؟ فَيَقُولُونَ: نَعَمْ، فَيَقُولُ: قَبِضْتُمْ ثَمَرَةَ فُؤَادِهِ؟ فَيَقُولُونَ: نَعَمْ، فَيَقُولُ: مَاذَا قَالَ عَبْدِي؟ فَيَقُولُونَ: حَمْدُكَ وَاسْتِرْجَاعُ، فَيَقُولُ: ابْنُوا لِعَبْدِي بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَسَمُّوهُ بَيْتَ الْحَمْدِ.“ التِّرْمِذِيُّ (1021) وَقَالَ: هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ.

19- Tj. Ummu Selemin suprug.

kuću u Džennetu i nazovite je *Kućom zahvalnosti!*“ (Bilježi Tirmizi.)

2355. Ebu Hurejra prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Uzvišeni Allah kaže: ‘Za onoga kome uzmem dva draga (oka) pa se on strpi, očekujući nagradu za to, neću biti zadovoljan da ga nagradim ničim drugim osim Džennetom!’“ (Bilježi Tirmizi.)

2356. Drugu verziju bilježi Buhari od Enesa: „Kad Svoga roba iskušam gubitkom dva draga (oka), pa se on strpi, zamijenit ću mu ih Džennetom!“ Kod Mevsilija postoji i dodatak, iako s malom slabošću: „Upitao sam: ‘Allahov Poslaniče, a ako to bude samo s jednim?’, a on odgovori: ‘Pa makar bilo i samo jedno!’, misleći na oko.“ (Bilježe: Buhari, Tirmizi i Ebu Ja’la.)

2357. Enes prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Uzvišeni Allah kaže: ‘Kada Mome robu vjerniku uzmem osobu koju voli na dunjaluku, pa se on strpi nadajući se Allahovoj nagradi, kod Mene mu nema druge nagrade osim Dženneta!’“ (Bilježi Buhari.)

2355 أبو هريرة رفعه: ”يقول الله تعالى: من أذهب حبيتيه فصرّ واحتسب لم أرض له ثواباً دون الجنة.“ الترمذي (2401) وقال: هذا حديث حسن صحيح.

2356 وله للبخاري: عن أنس: ”إذا ابتليت عبدي بحبيتيه ثم صبر عوّضته منها الجنة.“ زاد الموصلي بلين: قلت: يا رسول الله، وإن كانت واحدة؟. قال: ”وإن كانت واحدة.“ يريد: العين.“ البخاري (5653)، والترمذي (2400)، وأبو يعلى (4237) 234-233/7.

2357 وعنه رفعه: ”يقول الله عز وجل: ما لعبدي المؤمن عندي جزاء إذا قبضت صفيه من أهل الدنيا ثم احتسب إلا الجنة.“ البخاري (6424).

2358. Amr ibnul-As prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada Allah Svome robu vjerniku uzme osobu koju voli na dunjaluku, pa se on strpi nadajući se Allahovoj nagradi, Allah neće biti zadovoljan da mu nagrada bude bilo šta drugo osim Džennet!“ (Bilježi Nesai.)

2359. Od Ataa ibn Ebu Rebaha prenosi se: „Ibn Abbas mi je rekao: ‘Hoćeš li da ti pokažem ženu koja će biti u Džennetu?’, pa sam odgovorio: ‘Svakako.’ On tada ispriča: ‘Ova crna žena došla je Vjerovjesniku, s.a.v.s., i rekla: ‘Ja dobijam padavicu i tada se otkrivam, pa moli Allaha za mene!’ On joj je odgovorio: ‘Ako hoćeš, strpi se, i bit ćeš u Džennetu, a ako hoćeš, molit ću Allaha da ti da zdravlje.’ Ona je na to rekla: ‘Strpit ću se.’ Zatim je dodala: ‘Ja se otkrivam (nesvjesno), pa moli Allaha da se ne otkrivam! Onda je on učinio dovu za nju.’“ (Bilježe Buhari i Muslim.)

2360. Ata ibn Jesar prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kad se čovjek razboli, Allah mu pošalje dva meleka i kaže im: ‘Poslušajte šta govori onima koji ga posjete!’ Pa ako on, kad mu posjetioci dođu, zahvaljuje Allahu i hva-

2358 ابن عمرو بن العاص رفعه:

”إِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَى لِعَبْدِهِ الْمُؤْمِنِ إِذَا ذَهَبَ بِصِفَةٍ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ فَصَبِرَ وَاحْتَسَبَ بِثَوَابٍ دُونَ الْجَنَّةِ“. النسائي 23/4.

2359 عطاء بن أبي رباح: قال

لي ابن عباس: ألا أريك امرأة من أهل الجنة؟ قلت: بلى، قال: هذه المرأة السوداء، أتت النبي صلى الله عليه وسلم فقالت: إني أصرع، وإني أتكشف، فادع الله لي قال: ”إن شئت صبرت ولك الجنة، وإن شئت دعوت الله أن يعافيك“ قالت: أصبر، فقالت: فإني أتكشف، فادع الله أن لا أتكشف فداها لها. البخاري (5652)، ومسلم (2576).

2360 عطاء بن يسار: ”إذا مرض

العبد بعث الله إليه ملكين، فقال: انظروا ماذا يقول لعوداه، فإن هو إذا جاءوه حمد الله وأثنى عليه رفعاً ذلك إلى الله وهو أعلم فيقول: لعبدي

li Ga, meleki to uzdignu prema Allahu, a On najbolje zna!, te On kaže: 'Stavljam Sebi u obavezu da ću ako usmrtim ovoga Moga roba, uvesti ga u Džennet, a ako mu podarim izlječenje, njegovo ću mu meso zamijeniti boljim, njegovu krv zamijenit ću mu boljom i izbrisat ću mu grijeh!'“ (Bilježi Malik.)

2361. Od Habbaba ibnul-Eretta prenosi se: „Požalili smo se Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., a on je u hladu Kabbe bio stavio svoju burdu pod glavu. Rekli smo mu: 'Zar nam nećeš tražiti pomoć, zar nećeš činiti dovu za nas?', a on je odgovorio: 'Prije vas znalo se dešavati da se iskopa rupa u zemlji i u nju se stavi čovjek, a onda bi donijeli testeru i stavili mu je na glavu, pa bi je raspolovili, ili bi mu gvozdanim kliještima trgali (meso) između kože i kosti, ali ga to ne bi odvratilo od njegove vjere! Tako mi Allaha, Allah će sigurno upotpuniti ovu stvar (islam), tako da će jahač moći putovati od Sane do Hadramevta, ne bojeći se nikog osim Allaha, ili vuka za svoju stoku! Ali, vi tražite da se to desi brzo.'“ (Bilježe: Buhari, Ebu Davud i Nesai.)

عليّ إن توفيته أن أدخله الجنة، وإن (شفيته) أن أبدله لحماً خيراً من لحمه ودماً خيراً من دمه وإن أكره عنه سيئاته“. لملك 118/2 (1976).

2361 خباب بن الأرت: شكونا إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم وهو متوسّد بردة له في ظلّ الكعبة فقلنا: ألا تستنصر لنا ألا تدعو لنا فقال: "كان من قبلكم يؤخذ الرجل فيحفر له في الأرض فيجعل فيها، ثم يؤتى بالمنشار فيوضع على رأسه فيجعل نصفين ويمشط بأمشاط الحديد ما دون لحمه وعظمه، ما يصده ذلك عن دينه، والله ليتمن الله هذا الأمر حتى يسير الراكب من صنعاء إلى حضرموت لا يخاف إلا الله والذئب على غنمه، ولكنكم تستعجلون". البخاري (3612)، وأبو داود (2649)، والنسائي 204/8.

2362. Od Enesa se prenosi: „Ebu Talhin i Ummu Sulejmin sin je umro, pa je ona rekla ukućanima: ‘Nemojte to govoriti Ebu Talhi, dok mu to ja ne kažem!’ Kada je došao, ona mu je servirala večeru, pa je on jeo i pio. Zatim mu se sredila najbolje što je mogla, pa je on s njome imao spolni odnos. Kad je osjetila da mu je bilo dosta, upitala ga je: ‘Ebu Talha, šta misliš, ako neki ljudi nešto posude stanovnicima neke kuće, pa poslije od njih zatraže posuđenu stvar, imaju li oni pravo da im je ne vrate?’ ‘Ne’, odgovori on, a ona mu reče: ‘Onda strpljivo podnesi gubitak svoga sina.’ On se naljuti i reče joj: ‘Pustila si me da postanem džunup, pa me onda obavještavaš da mi je sin umro!’ Potom je otišao do Vjerovjesnika, s.a.v.s., i obavijestio ga o onome što se dogodilo. A Poslanik, s.a.v.s., rekao je: ‘Neka Allah blagoslovi vašu noć!’ Ona je tada zatrudnjela. Jednom prilikom Poslanik, s.a.v.s., bio je u pohodu, a s njim su bili Ebu Talha i Ummu Sulejm. Kada bi došao do Medine s puta, Poslanik ne bi ulazio noću. Kad su se približili Medini, nju su obuzeli porođajni bolovi, pa se Ebu Talha zadržao s njom, a Poslanik, s.a.v.s., krenu. Tada Ebu Talha reče: ‘Moj Gospodar! Zaista ti znaš da ja volim da krenem s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., kada on kreće i da

2362 أنس: مات ابن لأبي طلحة من أم سليم فقالت لأهلها: لا تحذثوا أبا طلحة حتى أكون أنا أحديثه، فجاء فقرئت إليه عشاءه، فأكل وشرب، ثم صنعت له أحسن ما كانت تصنع، فوقع بها، فلما رأت أنه قد شبع قالت: يا أبا طلحة أرايت لو أن قومًا أعاروا عاريتهم أهل بيت فطلبوا عاريتهم، ألم أن يمنعوهم؟ قال: لا، قالت: فاحتسب ابنك، فغضب، وقال: تركيتني حتى تلطخت، ثم أخبرتني بابني، فأنى النبي صلى الله عليه وسلم فأخبره بما كان، فقال صلى الله عليه وسلم ”بارك الله في ليلتكما“ فحملت، فكان صلى الله عليه وسلم في سفر وهي معه، وكان صلى الله عليه وسلم إذا أتى المدينة من سفر لا يطرقها طروقًا، فدنا من المدينة فضرها المخاض، فاحتسب عليها أبو طلحة، وانطلق النبي صلى الله عليه وسلم يقول أبو طلحة: إنك لتعلم يا رب إنه يعجبني أن أخرج مع رسول الله صلى الله عليه وسلم إذا خرج وأدخل معه إذا دخل، وقد احتسبت بما ترى، تقول أم سليم: يا أبا طلحة ما أجد الذي كنت أجد، فانطلق فانطلقنا وضرها المخاض حين قدما، فولدت

se vratim kad se on vraća, ali sam sada spriječen ovim što vidiš! Međutim, Ummu Sulejm nakon toga reče: 'Ebu Talha, ne osjećam više ono što sam osjećala!' Tako smo zajedno krenuli, pa su nju porođajni bolovi snašli kada su stigli (u Medinu), i ona je rodila sina. Tom prilikom ona je rekla: 'Ene-se, neka ga niko ne zadoji dok ga ujutro ne odneseš Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.!' Kad je svanulo, uzeo sam ga i ga odnio Vjerovjesniku, s.a.v.s. Našao sam ga, a u ruci je držao željezo za žigosanje deva. Pošto me ugledao, rekao je: 'Da se nije Ummu Sulejm porodila?' Rekao sam: 'Jeste', te je on ostavio željezo, a ja sam prišao i stavio mu djeteta u krilo. On je zatražio jednu medinsku hurmu, te ju je žvakao u ustima dok nije smekšala, a zatim je stavio u usta djeteta, a ono se oblizivalo. Poslanik, s.a.v.s., tada je rekao: 'Pogledajte kako ensarije vole hurme!' Pomilovao ga je po licu i nadio mu ime Abdullah. U drugoj verziji se navodi da je Ibn Ujejne prenio da je jedan ensarija rekao: „Poslije sam vidio da njih dvoje imaju devetero djece i svi su bili hafizi Kur'ana.“ (Bilježe: Buhari, Ebu Davud i Muslim.)

2363. Od Kasima ibn Muhammeda prenosi se: „Preselila mi je žena, pa mi

غلامًا، فقالت: يا أنس لا يرضعه أحد حتى تغدو به إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم، فلما أصبح احتلته فانطلقت به إلى النبي صلى الله عليه وسلم، فصادفته ومعه ميسم، فلما رأيته قال: "لعل أم سليم ولدت، قلت: نعم فوضع الميسم وجئت به فوضعه في حجره ودعا بعجوة من عجوة المدينة فلاكها في فيه حتى ذابت، ثم قذفها في في الصبي، فجعل الصبي يتلمظها، قال صلى الله عليه وسلم: "انظروا إلى حب الأنصار القر فسح وجهه وسماءه عبد الله". للشيخين وأبي داود بلفظ مسلم. وفي رواية: قال ابن عينة: قال رجل من الأنصار: فرأيت تسعة أولاد كلهم قد قرأ القرآن. البخاري (1301)، ومسلم (2144) بعد حديث (2457)، وأبو داود (4951).

2363 القاسم بن محمد: هلكت امرأة لي، وأتاني محمد بن كعب القرظي

dođe Muhammed ibn Ka'b el-Kurezi da mi izjavi saučešće. Ispričao mi je: 'Među Israelićanima živio je pobožan, učen i vrijedan čovjek. Imao je ženu i bio je zadivljen njome. Ona umrije, a on počeo toliko za njom tugovati, da se osamio u kući i sakrio se od ljudi. Zatim je jedna žena Israelićanka čula za njega, pa dođe do njega i reče (ljudima): 'Imam potrebu da ga nešto upitam, tako da moram s njim lično razgovarati.' Tada su ljudi otišli, a ona je ostala kod vrata. Kada mu je to rečeno, on joj dozvoli da uđe, pa mu ona reče: 'Imam nešto da te pitam.' 'Šta je to?', upita on, a ona reče: 'Ja sam od jedne komšinice posudila nakit, pa sam ga nosila i čuvala jedno vrijeme. Ona sada traži da ga vratim. Trebam li joj ga vratiti?' On odgovori: 'Da, tako mi Allaha!', a ona reče: 'Ali, on je kod mene bio dugo!' On reče: 'U tome slučaju još je veća obaveza da ga vratiš', a ona na to uzvratila: 'Neka ti se Allah smiluje! Zašto ti tuguješ zbog nečega što ti je Allah pozajmio, a zatim ti to uzeo? On od tebe ima veće pravo na to! Nakon tih riječi učenjak postade svjestan svoga stanja, i Allah mu dade da se okoristi riječima te žene.' (Bilježi Malik.)

يعزيني بها، فقال: إنه كان في بني إسرائيل رجل عابد عالم مجتهد، وكانت له امرأة، وكان بها معجباً، فماتت فوجد عليها حتى خلا في بيته واحتجب من الناس، ثم إن امرأة من بني إسرائيل سمعت به فجاءته فقالت: إن لي إليه حاجة أستفتيه فيها ليس يجزيني إلا أن أشافهه فذهب الناس ولزمت الباب، فأخبر فأذن لها، فقالت: أستفتيك في أمر، قال وما هو؟ قالت: إني استعرت من جارية لي حلياً فكنت ألبسه وأعيه زماناً، ثم إنهم أرسلوا إلي فيه، أفأؤده إليهم؟ فقال: نعم، والله، قالت: إنه قد مكث عندي زماناً، قال: ذلك أحق لردك، فقالت: يرحمك الله، أفأتأسف على ما أعارك الله ثم أخذه منك وهو أحق به منك؟! فأبصر ما كان فيه ونفعه الله بقولها. مالك (998) 395/1

2364. Ebu Musa prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Niko nije strpljiviji na uvredi koju čuje od Uzvišenog Allaha, jer Njemu čine širk i pripisuju Mu dijete, a On im opet daje zdravlje i nafaku.“ (Bilježe Buhari i Muslim.)

2365. Ibn Abbas prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Koga pogodi neka nevolja u imetku ili njemu samome pa je prikrije i ne žali se ljudima na nju, Allahova je obaveza da mu oprost!“ (Zabilježeno je u djelu *El-Mu'džemul-evsat*.)

2366. Jahja ibn Vessab prenosi od jednog ashaba da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Musliman koji dolazi u kontakt s ljudima i podnosi njihove uvrede bolji je od onoga ko ne kontaktira s ljudima i ne podnosi njihove uvrede.“ (Bilježi Tirmizi.)

2367. Abdurrahman ibnul-Kasim prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Neka muslimane u njihovim nevoljama osnaži nevolja koja je mene zadesila!“ (Bilježi Malik.)

2364 أَبُو مُوسَى رَفَعَهُ: "لَا أَحَدٌ أَصْبَرَ عَلَى أَذَى سَمِعَهُ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى أَنَّهُ لِيُشْرِكَ بِهِ وَيَجْعَلَ لَهُ الْوَلَدَ ثُمَّ يَعْافِيهِمْ وَيَرْزُقُهُمْ". الْبُخَارِيُّ (6099)، وَمُسْلِمٌ (2804).

2365 ابْنُ عَبَّاسٍ، رَفَعَهُ: "مَنْ أُصِيبَ بِمُصِيبَةٍ فِي مَالِهِ أَوْ فِي نَفْسِهِ فَكَتَمَهَا وَلَمْ يَشْكُهَا إِلَى النَّاسِ، كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يَغْفِرَ لَهُ". "الْأَوْسَطُ" (737) 224/1

2366 يَحْيَى بْنُ وَثَابٍ، عَنْ شَيْخٍ مِنَ الصَّحَابَةِ رَفَعَهُ: "الْمُسْلِمُ الَّذِي يُخَالِطُ النَّاسَ وَيَصْبِرُ عَلَى أَذَاهُمْ خَيْرٌ مِنَ الَّذِي لَا يُخَالِطُ النَّاسَ وَلَا يَصْبِرُ عَلَى أَذَاهُمْ". التِّرْمِذِيُّ (2507).

2367 عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْقَاسِمِ أَرْسَلَهُ "لِيَعِزَّ الْمُسْلِمِينَ فِي مُصَائِبِهِمُ الْمُصِيبَةِ بِئِي". مَالِكٌ (983) 388/1.

2368. Enes prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Neka niko od vas zbog štete koja ga zadesi nikako ne zaželi smrt! Ako to bude morao, onda neka kaže: ‘Allahu moj, održi me u životu dok mi je život bolji, a usmrati me onda kad mi smrt bude bolja!’“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

2369. Ebu Hurejra prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Neka niko od vas nikako ne zaželi smrt! Ako čini dobro, možda će ga još više činiti, a ako čini loše, možda će odustati od toga.“ (Bilježe: Buhari, Muslim i Nesai.)

OBILAŽENJE BOLESNIKA

2370. Prenosi se od Alije da je rekao: „Koji god čovjek obiđe bolesnika navečer, s njim izađe sedamdeset hiljada meleka koji mole za njegov oprost sve dok ne osvane, a imat će i bašču u Džennetu! A ko ga obiđe ujutro, s njim izađe sedamdeset hiljada meleka koji mole za njegov oprost sve dok ne osvane, a imat će i bašču u Džennetu!“ (Bilježi Ebu Davud.)

2368 أَنَسٌ رَفَعَهُ: "لَا يَتَقَنَّ أَحَدُكُمْ الْمَوْتَ مِنْ ضَرِّ أَصَابِهِ، فَإِنْ كَانَ لَا بُدَّ فَاعْلًا فَلْيَقُلْ: اللَّهُمَّ أَحْيِنِي مَا كَانَتْ الْحَيَاةَ خَيْرًا لِي وَتَوَفَّنِي إِذَا كَانَتْ الْوَفَاةَ خَيْرًا لِي." لِلْسَّيِّدِ إِلَّا مَالَكًا. الْبُخَارِيُّ (6351)، وَمُسْلِمٌ (2680)، وَأَبُو دَاوُدَ (3109)، وَالتِّرْمِذِيُّ (971)، وَالنَّسَائِيُّ 3/4.

2369 أَبُو هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ: "لَا يَتَقَنَّ أَحَدُكُمْ الْمَوْتَ إِمَّا مُحْسِنًا فَلَعَلَهُ يَزِدُّ، وَإِمَّا مُسِيئًا فَلَعَلَهُ يَسْتَعْتَبُ." الْبُخَارِيُّ (7235)، وَمُسْلِمٌ (2682)، وَالنَّسَائِيُّ 23/4.

2370 عَلِيٌّ قَالَ: مَا مِنْ رَجُلٍ يَمُوتُ مَرِيضًا مُسِيئًا إِلَّا خَرَجَ مَعَهُ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ يَسْتَغْفِرُونَ لَهُ حَتَّى يُصْبَحَ وَكَانَ لَهُ خَرِيفٌ فِي الْجَنَّةِ، وَمَنْ أَتَاهُ مُصْبِحًا خَرَجَ مَعَهُ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ يَسْتَغْفِرُونَ لَهُ حَتَّى يُمَسِيَ وَكَانَ لَهُ خَرِيفٌ فِي الْجَنَّةِ. أَبُو دَاوُدَ (3098)، الْحَاكِمُ 341/1 وَصَحَّحَهُ.

2371. Tirmizi bilježi slične riječi, s tim što ih navodi kao riječi Poslanika, s.a.v.s.

2372. Sevban prenosi: „Poslanik, s.a.v.s., rekao je: ‘Ko obide bolesnika stalno će biti među džennetskim hurfetom.’ Neko je upitao: ‘Allahov Poslaniče, a šta je to džennetski hurfet?’, a on odgovori: ‘Njegovi plodovi.’“ (Bilježe Tirmizi i Muslim, čija je ovo verzija.)

2373. Enes prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko temeljito uzme abdest i obide svoga brata muslimana, nadajući se Allahovoj nagradi, bit će udaljen od Vatre sedamdeset godina hoda!“ (Bilježi Ebu Davud.)

2374. Ebu Hurejra prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko obide bolesnika, ili posjeti svoga brata u ime Allaha, pozove ga jedan pozivač i kaže mu: ‘Blago tebi, lijep bio tvoj hod i sebi si u Džennetu već pripremio mjesto boravka!’“ (Bilježi Tirmizi.)

2375. Od Zejda ibn Erkama prenosi se: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., posjetio

2371 وللترمذي نحوه مرفوعاً.
الترمذي (969) وقال: حسن غريب.

2372 ثوبانُ رفعه: ”من عاد مريضاً لم يزل في خرفة الجنة“ قيل: يا رسول الله وما خرفة الجنة؟ قال: ”جناها“. مسلم (2568)، والترمذي (967).

2373 أنس رفعه: ”من توضأ فأحسن الوضوء وعاد أخاه المسلم محتمساً بوعد من النار مسيرة سبعين خريفاً“. أبو داود (3097).

2374 أبو هريرة رفعه: ”من عاد مريضاً أو زار أخاً له في الله ناداه مناد أن طبت وطاب ممشاك وتبوات من الجنة منزلاً“. الترمذي (2008) وقال: حسن غريب.

2375 زيد بن أرقم: عادي رسول الله صلى الله عليه وسلم من وجع كان بعيني. أبو داود (3102).

me jer sam imao bol u očima.“ (Bilježi Ebu Davud.)

2376. Ibn Abbas prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ako neko obide bolesnika kome još nije došao smrtni čas, pa sedam puta kod njega izgovori: ‘Molim Velikog Allaha, Gospodara velikog Arša, da te izliječi!’ Allah će ga sigurno izliječiti od te bolesti!“ (Bilježe Ebu Davud i Tirmizi.)

2377. Ibn Amr ibnul-As prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kad čovjek posjeti bolesnika, neka izgovori: ‘Allahu moj, izliječi ovog Svoga roba, da bi mogao nanijeti mnogo štete neprijatelju, ili da bi mogao ići na namaz!’“ (Bilježi Ebu Davud.)

2378. Ebu Umama prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Posjeta bolesniku upotpunit će se tako što će neko od vas staviti ruku na njegovo čelo i pitati ga kako je, a vaš međusobni pozdrav upotpunit će se rukovanjem.“ (Bilježi Tirmizi.)

2379. Ebu Seid prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kad uđete kod bole-

2376 ابن عباس رفعه: ”من عاد مريضاً لم يحضر أجله فقال عنه: سبع مرات: أسأل الله العظيم رب العرش العظيم أن يشفيك، إلا عافاه الله من ذلك المرض“. أبو داود (3106)، والترمذي (2083).

2377 ابن عمرو بن العاص رفعه: ”إذا جاء الرجل يعود مريضاً فليقل اللهم اشف عبدك ينكأ عدواً أو يمشي لك إلى صلاة“. أبو داود (3107) الحاكم 344/1 وصححه.

2378 أبو أمامة رفعه: ”تمام عيادة المريض أن يضع أحدكم يده على جبهته فيسأله كيف هو وتأم تحياتكم بينكم المصافحة“. الترمذي (2731) وقال: هذا إسناد ليس بالقوي.

2379 أبو سعيد رفعه: ”إذا دخلتم على المريض فنفسوا له في أجله، فإن

snika, rasteretite ga brige o smrtnom času – to nimalo sudbinu neće izmijeniti, a a njemu će olakšati stanje.“ (Bilježi Tirmizi.)

2380. Od Enesa se prenosi: „Jedan jevrejski dječak posluživao je Vjerovjesnika, s.a.v.s., pa se jednoga dana razbolio. Vjerovjesnik je došao da ga obiđe, pa je sjeo pored njegove glave i rekao mu: ‘Primi islam!’ Dječak je pogledao svoga oca, koji tu bijaše, pa mu on reče: ‘Poslušaj Ebul-Kasima!’ Dječak primi islam, pa Vjerovjesnik, s.a.v.s., izađe, govoreći: ‘Hvala Allahu, Koji ga je spasio od Vatre!’“ (Bilježe Buhari i Ebu Davud.)

2381. Od Ibn Abbasa prenosi se: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., ušao je kod jednog beduina da ga obiđe u njegovoj bolesti. Kad bi obilazio bolesnika, on bi govorio: ‘Ne smeta, to je čišćenje od grijeha, ako Allah htjedne!’ Tako je i njemu rekao: ‘Ne smeta, to je čišćenje od grijeha, ako Allah htjedne!’, ali bolesnik reče: ‘Rekao si čišćenje? Nikako, to je groznica koja se ustremila na oronulog starca da ga odvede u posjetu mezarju!’ Na to Poslanik, s.a.v.s. reče: ‘Onda je tako.’“ (Bilježi Buhari.)

ذلك لا يرد شيئاً، ويَطَيِّبُ نفسه.“
الترمذي (2087) وقال: غريب.

2380 أنس: أن غلاماً من اليهود كان يخدم النبي صلى الله عليه وسلم فرض، فأتاه يعوده فقعد عند رأسه، فقال له: “أسلم”، فنظر إلى أبيه وهو عنده، فقال: أطع أبا القاسم، فأسلم فخرج النبي صلى الله عليه وسلم وهو يقول: “الحمد لله الذي أنقذه من النار”. البخاري (1356)، وأبو داود (3095).

2381 ابن عباس: أن رسول الله صلى الله عليه وسلم دخل على أعرابي يعوده في مرضه، وكان إذا دخل على مريض يعوده قال: “لا بأس طهورٍ إن شاء الله فقال له: لا بأس طهورٍ إن شاء الله“ فقال: قلت: طهورٌ كلاً بل هي حمى تفور أو تثور، على شيخ كبير تزيده القبور، قال صلى الله عليه وسلم: “فنعلم إذا”. البخاري (5662).

2382. Od Ibn Abbasa prenosi se da je rekao: „Sunnet je malo sjediti i ne galamiti prilikom posjete bolesniku. Kad su počeli puno galamiti i razilaziti se, Vjerovjesnik, s.a.v.s., im je rekao: 'Idite od mene!'" (Bilježi Rezin.)

2383. Od Enesa se prenosi da je rekao: „Vjerovjesnik, s.a.v.s., obilazio bi bolesnika tek nakon tri dana.“ (Bilježi Ibn Madža s određenom slabošću.)

2384. Ebu Hurejra prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Bolesnika treba obići tek nakon tri dana.“ (Zabilježeno je u djelu *El-Mu'džemul-evsat*, s određenom slabošću.)

2385. Od Ibn Abbasa se prenosi da je rekao: „Obići bolesnika prvog dana je sunnet, a nakon toga je gest dobre volje.“ (Zabilježeno je u djelima *El-Mu'džemul-kebir* i *El-Mu'džemul-evsat*, a bilježi ga i Bezzar.)

2386. Amr ibn Hazm prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko posjeti bolesnika, on je stalno u Allahovoj milosti. Kada sjedne kod njega, on se kupu u njoj, a kad ustane i krene od njega,

2382 وعنه: من "السنة تخفيف

الجلوس، وقلة الصخب في العيادة عند المريض" قال: وقال النبي صلى الله عليه وسلم لما كثر لفظهم واختلافهم: "قوموا عني". لرزين.

2383 أنس: كان النبي صلى الله

عليه وسلم لا يعود مريضاً إلا بعد ثلاث. ابن ماجه (1437).

2384 أبو هريرة، رفعه: "لا يعادُ

المريض إلا بعد ثلاثٍ". "الأوسط" 18/4 (3503).

2385 ابن عباس قال: عبادة

المريض أول يوم سنة وبعد ذلك تطوع. والبخاري كما في "كشف الأستار" (776)، رواه الطبراني 112/11 (11210)، و"الأوسط" 173/8 (8310).

2386 عمرو بن حزم، رفعه: "من

عاد مريضاً فلا يزال في الرحمة حتى إذا

on neprestano ulazi u nju sve dok se ne vrati odakle je krenuo.“ (Zabilježeno je u djelima *El-Mu'džemul-kebir* i *El-Mu'džemul-evsat*.)

2387. Muaz prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko uradi jednu od pet stvari imat će Allahovu garanciju (da će ga uvesti u Džennet): ko obiđe bolesnika, ko isprati dženazu, ko krene kao gazija, ko uđe kod vladara želeći mu dati podršku i iskazati poštovanje, ili ko sjedi u svojoj kući, pa su ljudi mirni od njega, a i on je miran od ljudi.“ (Zabilježeno je u djelu *El-Mu'džemul-kebir*.)

2388. Ebu Hurejra prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Uzvišeni Allah će na Kijametskom danu reći: ‘Sine Ademov, bio sam bolestan, ali me nisi obišao!’ Čovjek će upitati: ‘Gospodaru, kako ću Te obići, a Ti si Gospodar svih svjetova?’, a On će odgovoriti: ‘Zar nisi znao da je Moj rob, taj i taj, bio bolestan, pa ga nisi obišao? Zar nisi znao, da si ga obišao, da bi Me našao kod njega? Sine Ademov, tražio sam da Me nahraniš, ali to nisi uradio!’ Čovjek će upitati: ‘Gospodaru, kako ću Te nahraniti, a Ti si Gospodar svih svjetova?’, a On će odgo-

قعد عنده استنقع فيها، وإذا قام من عنده فلا يزال يحوض فيها حتى يرجع من حيثُ خرج.“ الطبراني 112/11 (11210)، و“الأوسط“ 273/5 (5296).

2387 معاذُ رفعه: “خمسٌ من فعل واحدةٍ منهن كان ضامناً على الله: من عاد مريضاً، أو خرج مع جنازةٍ، أو خرج غازياً، أو دخل على إمامه يريد تعزيه وتوقيه، أو قعد في بيته فسلم الناس منه وسلم من الناس.“ الطبراني 38/10 (55).

2388 أبو هريرة رفعه: “إِنَّ الله تعالى يقول يوم القيامة: يا ابن آدم مرضتُ فلم تعدني، قال: يا رَبِّ كيف أعودك وأنت ربُّ العالمين؟ قال أما علمت أنَّ عبيد فلاناً مرض فلم تعده؟ أما علمت أنك لو عدته لوجدتني عنده؟ يا ابن آدم استطعمتك فلم تطعمني، قال: يا رب كيف أطعمك وأنت ربُّ العالمين؟ قال: أما علمت أنَّه استطعمك عبيد

riti: 'Zar se ne sjećaš da je Moj rob, taj i taj, tražio od tebe da ga nahraniš, pa ga nisi nahranio? Zar ne znaš, da si ga nahranio, da bi to našao kod Mene? Sine Ademov, tražio sam da Me napojiš, pa to nisi uradio!' Čovjek će upitati: 'Gospodaru, kako ću Te napojiti, a Ti si Gospodar svih svjetova?', a On će odgovoriti: 'Moj rob, taj i taj, tražio je od tebe da ga napojiš, pa ga nisi napojio? Zar ne znaš, da si ga napojio da bi to našao kod Mene?'“ (Bilježi Muslim.)

2389. Ibn Abbas prenosi: „Vjerovjesnik, s.a.v.s., obišao je jednog čovjeka, pa ga je upitao: 'Šta bi htio?' On je odgovorio: 'Pšenični hljeb', pa je Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Ko ima pšeničnog hljeba neka pošalje svome bratu!' Zatim je rekao: 'Kada nečiji bolesnik zaželi nešto, neka mu se da da to jede!'“ (Bilježi Ibn Madža.)

2390. Omer prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kad uđeš kod bolesnika, zatraži od njega da ti učini dovu, jer je njegova dova poput dove melekā.“ (Bilježi Ibn Madža.)

فَلَانٌ فَلَمْ تَطْعَمْهُ؟ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّكَ لَوْ
أَطْعَمْتَهُ لَوَجَدْتَ ذَلِكَ عِنْدِي؟ يَا ابْنَ
آدَمَ اسْتَسْقَيْتَكَ فَلَمْ تَسْقِنِي قَالَ: يَا رَبِّ
كَيْفَ أُسْقِيكَ وَأَنْتَ رُبُّ الْعَالَمِينَ؟ قَالَ
اسْتَسْقَاكَ عَبْدِي فَلَانٌ فَلَمْ تَسْقَهُ أَمَا
إِنَّكَ لَوْ سَقَيْتَهُ، لَوَجَدْتَ ذَلِكَ عِنْدِي.“
لمسلم (2569).

2389 ابْنُ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَادَ رَجُلًا قَالَ: مَا
تَشْتَهِي قَالَ: أَشْتَهِي خُبْزَ بَرٍّ، قَالَ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَنْ كَانَ عِنْدَهُ
خُبْزٌ يَرْفَعُهُ إِلَى أَخِيهِ ثُمَّ قَالَ: إِذَا
أَشْتَهَى مَرِيضٌ أَحَدَكُمْ شَيْئًا فَلْيَطْعَمْهُ."
ابن ماجه (1439).

2390 عمر رفعه: "إِذَا دَخَلْتَ عَلَى
مَرِيضٍ فَمُرْهُ أَنْ يَدْعُوَ لَكَ، فَإِنَّ دَعَاءَهُ
كَدَعَاءِ الْمَلَائِكَةِ". ابن ماجه (1441).

SAMRT I SAMRTNA STANJA

2391. Ebu Seid prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Vaše umiruće nagovarajte da izgovaraju: ‘Nema boga osim Allaha!’“ (Bilježe: Muslim, Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

2392. U djelu *El-Mu'džemul-evsat* ima i dodatak: „...i govorite: ‘Izdrži, izdrži! Nema snage niti moći osim Allahove!’“

2393. Abdullah ibn Džafer prenosi: „Poslanik, s.a.v.s., rekao je: ‘Vaše umiruće nagovarajte da izgovaraju: ‘Nema boga osim Plemenitog Allaha! Neka je slavljen Allah, Gospodar veličanstvenog Arša! Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova.’“ Ashabi upitaše: ‘Allahov Poslaniče, a šta je sa živima?’, a on odgovori: ‘To je još bolje.’“ (Bilježi Ibn Madža.)

2394. Ma'kil ibn Jesar prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Učite suru Ja-Sin vašim umirućim!“ (Bilježi Ebu Davud.)

2391 أَبُو سَعِيدٍ رَفَعَهُ: ”لَقِنُوا مَوْتَكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ“. مُسْلِمٌ (916)، وَأَبُو دَاوُدَ (3117)، وَالتِّرْمِذِيُّ (976)، وَالنَّسَائِيُّ 5/4.

2392 زَادَ فِي ”الْأَوْسَطِ“ بَضْعَفٍ: ”وَقُولُوا الثَّبَاتُ الثَّبَاتُ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ“. ”الصَّغِيرُ“ 254/2 (1119).

2393 عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ رَفَعَهُ: ”لَقِنُوا مَوْتَكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْحَلِيمُ الْكَرِيمُ سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ“ قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ الْأَحْيَاءُ؟ قَالَ: ”أَجُودُ وَأَجُودُ“. ابْنُ مَاجَةَ (1446).

2394 مَعْقِلُ بْنُ يَسَارٍ رَفَعَهُ: ”اقْرَءُوا سُورَةَ يَسٍ عَلَى مَوْتَاكُمْ“. أَبُو دَاوُدَ (3121).

2395. Ebu Hurejra prenosi: „Poslanik, s.a.v.s., rekao je: ‘Jeste li primijetili kad se kod čovjeka koji umre ukoči pogled?’ ‘Jesmo’, odgovoriše oni, a on reče: ‘To je kad njegov pogled slijedi njegovu dušu.’“ (Bilježi Muslim.)

2396. Od Ummu Seleme se prenosi: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., ušao je kod Ebu Seleme, a pogled mu se već bio ukočio, pa on zatvori njegove oči i reče: ‘Kad duša odlazi, pogled je slijedi.’ Tada ukućani podigoše glasove, pa im on reče: ‘Prizivajte sebi samo ono što je dobro, jer meleki izgovaraju: *Amin!*’ na ono što vi govorite!’ Zatim je izgovorio: ‘Allahu, oprosti Ebu Selemi, povećaj njegov stepen među onima koji su upućeni, brini se za one koje ostavlja iza sebe, oprosti i nama i njemu, Gospodaru svjetova, učini mu kabur prostranim i svijetlim!’“ (Bilježe: Muslim, Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

2397. Ebu Hurejra prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kad vjernik bude na samrti, meleki Allahove milosti donesu komad bijele svile i kažu: ‘Izađi (dušo), zadovoljna, a i tobom zadovoljno, ka Allahovoj milosti i uživanju, te svome Gospodaru, Koji na tebe nije ljut!’ Tada će ona izaći (i miri-

2395 أبو هريرة رفعه: ”ألم تروا إلى الإنسان إذا مات شغص بصره“ قالوا: بلى، ”قال فذلك حين يتبع بصره نفسه“. مسلم (921).

2396 أم سلمة: دخل رسول الله صلى الله عليه وسلم على أبي سلمة وقد شق بصره فأنغمضه، ثم قال: ”إن الروح إذا قبض تبعه البصر“ فضج (ناس) من أهله، فقال: ”لا تدعوا على أنفسكم إلا بخير، فإن الملائكة يؤمنون على ما تقولون“. ثم قال: ”اللهم اغفر لأبي سلمة، وارفع درجته في المهدتين، واخلفه في عقبه في الغابرين، واغفر لنا وله يا رب العالمين، وأفسح له في قبره ونور له فيه“. مسلم (920)، وأبو داود (3118)، والترمذي (977)، والنسائي 5/4.

2397 أبو هريرة رفعه: ”إذا حضر المؤمن أتت ملائكة الرحمة بحرية بيضاء فيقولون: اخرجي راضية مرضية عنك إلى روح الله ورببان ورب غير غضبان فتخرج كاطيب ريح المسك،

sat će) kao najljepši miris miska. Meleki će je dodavati jedan drugom sve do nebeske kapije, gdje će reći: 'Kako je lijep ovaj miris koji dolazi sa Zemlje!' Zatim će ga odvesti među duše vjernika, i one će mu se obradovati više nego što se neko od vas obraduje nekom svome koji je bio odsutan pa se vrati. Pitat će ga: 'Šta je uradio taj i taj, a šta je uradio onaj?', pa će neki reći: 'Pustite ga, on je bio u dunjalučkim problemima!' On će tada odgovoriti: 'Umro je, zar vam nije došao?', a oni će uzvratiti: 'Odveden je u Džehennem!' A kada nevjernik bude na samrti, meleki Allahove kazne dođu mu s džehennemskom odjećom i kažu: 'Izlazi, srdita, a i na tebe su srditi, ka Allahovoj kazni!' Ona će tada izaći kao najružniji zadah mrljine. Kad ga tako donesu do zemaljske kapije, meleki će reći: 'Kako je ružan ovaj smrad!', pa će ga odnijeti među duše nevjernika. (Bilježi Nesai.)

2398. U djelu *El-Mu'džemul-kebir* ima i dodatak, a prenosi ga Amr ibnul-As: „Vjernikovom kaburu naredi se pa se on poveća i u dužinu i u širinu po sedamdeset (aršina), prostre se, namiriše i osvijetli se, a ima vrata prema Džehennetu. A nevjerniku će se kabur stisnuti i ujedat će ga zmije velike po-

حتى أنه ليناوله بعضهم بعضاً، حتى يأتوا به أبواب السماء، فيقولون: ما أطيب هذه الريح التي جاءتكم من الأرض فيأتون به أرواح المؤمنين، فلم أشد فرحاً به من أحكم بغائبه فيقدم عليه فيسألونه: ماذا فعل فلان؟ ماذا فعل فلان، فيقولون: دعوه فإنه كان في غم الدنيا فيقول: قد مات أما أناكم؟ قالوا ذهب به إلى أمه الهاوية، وإن الكافر إذا احتضر أتته ملائكة العذاب بمسح، فيقولون: اخرجي ساخطة مسخوطة عليك إلى عذاب الله، فتخرج كأنتن ريح جيفة، حتى يأتوا به باب الأرض، فيقولون: ما أنتن هذه الريح؟! حتى يأتوا به أرواح الكفار. للنسائي 910/4 وصححه الألباني في "صحيح النسائي".

2398 وزاد "الكبير": عن ابن عمرو

بن العاص: "إن المؤمن يؤمر بقبه يوسع سبعين طولاً وسبعين عرضاً، ويفرش ويطيب وينور، وفيه باب إلى الجنة، وإن الكافر يضيق عليه قبره ويكلاً حيات كأعناق البخت، ويرسل عليه ملائكة صم عمي معهم فطاطيس

put vratova deva! Njemu će biti poslani gluhi i slijepi meleki, s velikim željeznim čekićima kojim će ga udarati, ali ga neće ni moći ni vidjeti ni čuti, pa mu se neće smilovati! U njegovom kaburu bit će vrata prema džehennemskoj vatri, pa kada kroz njih ugleda svoje mjesto u njoj, molit će Allaha da mu produži to stanje (u kaburu), kako ne bi došao u ono što ga čeka.“

2399. Burejda prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Vjernik umire sa znojem na čelu.“ (Bilježe Tirmizi i Nesai.)

2400. Ubejd ibn Halid es-Sulejmi prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Iznenadna smrt jeste žalosni kraj za nevjernika a milost za vjernika.“ (Bilježe Rezin i Ebu Davud.)

2401. Ibn Amr ibnul-As prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., tražio utočište od sedam smrti: iznenadne smrti, od ujeda zmije, od zvijeri, od utapanja, od požara, od toga da on na nešto padne ili da nešto padne na njega, i od smrti prilikom bježanja s bojnog polja. (Bilježe: Ahmed, Bezzar i Taberani u djelima

من حديد لا يصرونه فيرحمونه ولا يسمعون صوته فيرحمونه وفيه باب إلى النار إذا نظر منه مقعده سأل الله أن يديم ذلك عليه، فلا يصل إلى ما وراءه.“ ذكره الهيثمي 328/2، وقال: رواه الطبراني في “الكبير” ورجاله ثقات.

2399 بريدة رفعه: “المؤمن يموت بعرق الجبين“. الترمذي (982)، والنسائي 56/4، وقال الترمذي: هذا حديث حسن.

2400 عبيد بن خالد السلمی رفعه: “موت الفجأة أخذة أسفٍ للكافر ورحمة للمؤمنين“. لرزين ولأبي داود (3110).

2401 ابن عمرو بن العاص: أن رسول الله صلى الله عليه وسلم استعاذ من سبع موتات موت الفجأة ومن (لدغ) الحية ومن السبع ومن الغرق ومن الحرق ومن أن يختر على شيء أو يختر عليه شيء ومن القتل

El-Mu'džemul-kebir i El-Mu'džemul-evsat.)

2402. Aiša prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko voli susret s Allahom, i Allah voli susret s njim, a ko ne voli susret s Allahom, ni Allah ne voli susret s njim.“ „Tada je ona upitala: ‘Allahov Vjerovjesniče, je li se to odnosi na to što se ne voli smrt?’, a on je odgovorio: ‘Ne odnosi se na to, nego kad vjernik bude obradovan najavom Allahove milosti, zadovoljstva i Njegovog Dženneta, on voli da se sretne s Allahom, pa i Allah da se sretne s njim. Kad nevjerniku bude najavaljena Allahova kazna i srdžba, on ne voli da se sretne s Allahom, pa ni Allah ne voli da se sretne s njim.’“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Tirmizi i Nesai.)

2403. U drugoj verziji, nakon riječi „... pa ni Allah ne voli da se sretne s njim“ stoji: „a smrt je prije susreta s Allahom.“ (Bilježi Muslim.)

2404. U trećoj verziji stoji: „Kad se ukoči pogled, kad zakrkljaju prsa, kad se koža naježi i kad se prsti zgrče, tada ko bude volio susret s Allahom, i Allah će voljeti susret s njime, a ko ne

عند فرار الزحف. أحمد 171/2،
والبزار كما في “كشف الأستار”
371/1 (782)، والطبراني في
“الأوسط” 62/1 (173).

2402 عائشة رفعت: “من أحب لقاء الله أحب الله لقاءه ومن كره لقاء الله كره الله لقاءه” قلت يا نبي الله: أكرهية الموت؟ قال: “ليس كذلك، ولكن المؤمن إذا بُشِّرَ برحمة الله ورضوانه وجنته أحب لقاء الله فأحب الله لقاءه، وإن الكافر إذا بُشِّرَ بعذاب الله وسخطه كره لقاء الله فكره الله لقاءه.” البخاري (6507)، ومسلم (2684)، والترمذي (1067)، والنسائي 10/4.

2403 وزاد في رواية بعد كره الله لقاءه: “والموت قبل لقاء الله.” مسلم (2684) 16.

2404 وفي أخرى، قالت: إذا شُغِصَ البصرُ وحشِرَ الصدرُ واقتشعَ الجلدُ وتشجَّتْ الأصابعُ فعند ذلك من أحب لقاء الله أحب الله لقاءه ومن

bude volio susret s Allahom ni Allah neće voljeti susret s njime.“ (Bilježi Nesai.)

2405. Hajjan Ebun-Nasr prenosi: „S Vasilom ibnul-Eskaom ušao sam kod Ebul-Esveda el-Džeršija kad se razbolio od bolesti od koje je umro. Između ostalog, Ebul-Esved je uzeo Vasili-
nu desnicu pa je njome pogladio svoje oči i lice – zato što je on njome dao prisegu Allahovom Poslaniku, s.a.v.s. Vasila tada reče: ‘Ima jedna stvar o kojoj bih te pitao.’ ‘Koja?’, reče on, a on ga upita: ‘Kakvo ti je mišljenje o tvoje Gospodar?’ On pokretom glave odgovori da je dobro, pa mu Vasila reče: ‘Budi radostan, jer sam ja čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao: ‘Uzvišeni Allah rekao je: ‘Ja sam onakav kakvim Me Moj rob zamišlja (šta misli o Meni), pa neka misli o Meni šta hoće!’”“ (Bilježe Ahmed i Taberani u djelu *El-Muđžemul-evsat*.)

2406. Mahmud ibn Lebid prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Dvije stvari čovjek ne voli: jedna je smrt, a ona je vjernicima bolja od smutnje, druga je malo imetka, a to je lakše za polaganje računa.“ (Bilježi Ahmed.)

كَرِهَ لِقَاءَ اللَّهِ كَرِهَ اللَّهُ لِقَاءَهُ. النَّسَائِي
910/4

2405 حَيَّانُ أَبُو النَّصْرِ: دَخَلْتُ
مَعَ وَائِلَةَ بْنِ الْأَسْوَدِ عَلَى أَبِي الْأَسْوَدِ
الْجَرَشِيِّ فِي مَرَضِهِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ،
فَأَخَذَ أَبُو الْأَسْوَدِ يَمِينَ وَائِلَةَ، فَسَحَّ
بِهَا عَلَى عَيْنَيْهِ وَوَجْهَهُ؛ لِبَيْعَةِ رَسُولِ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ وَائِلَةُ:
وَاحِدَةً أَسْأَلُكَ عَنْهَا، فَقَالَ مَا هِيَ؟ قَالَ:
كَيْفَ ظَنُّكَ بِرَبِّكَ؟ قَالَ وَأَشَارَ بِرَأْسِهِ
أَيَّ حَسَنٍ قَالَ: أَبَشِّرْ؛ فَإِنِّي سَمِعْتُ
رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ:
”قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي
بِي فَلْيُظَنِّ بِي مَا شَاءَ“. أَحْمَدُ 491/3،
وَالْأَوْسَطُ 126/1 (401).

2406 مُحَمَّدُ بْنُ لَبِيدٍ رَفَعَهُ: ”اِثْنَانِ
يَكْرَهُمَا ابْنُ آدَمَ الْمَوْتُ وَالْمَوْتُ خَيْرٌ
لِلْمُؤْمِنِينَ مِنَ الْفِتْنَةِ وَيَكْرَهُ قِلَّةَ الْمَالِ وَقِلَّةُ
الْمَالِ أَقْلٌ لِلْحَسَابِ“. أَحْمَدُ 427/5.

2407. Ibn Amr ibnul-As prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Smrt je poklon vjerniku.“ (Bilježi Taberani u djelu *El-Mu'džemul-kebir*.)

2408. Od Selmana se prenosi: „Vjerovjesnik, s.a.v.s., obišao je jednog ensariju, stavio mu ruku na njegovo čelo i upitao ga: 'Kako se osjećaš?' On mu ništa nije odgovorio, pa neko reče: 'Allahov Poslaniče, on je zauzet nečim drugim!', na što Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Ostavite mene i njega nasamo!' Tada ljudi izađoše, a on podiže svoju ruku, ali bolesnik mu dade znak da je vrati gdje je bila. Tada ga on zovnu po imenu i upita ga: 'Kako se osjećaš?', a on odgovori: 'Osjećam se dobro. Došla su mi dvojica, jedan je crn a drugi je bijel.' Vjerovjesnik, s.a.v.s., upita ga: 'Koji ti je bliži?' On odgovori: 'Crni', a on mu reče: 'Dobrih djela ti je malo, a loših puno!' Na to bolesnik reče: 'Podari me, Allahov Poslaniče, dovom od tebe!', pa on izgovori: 'Allahu, oprosti ono što je puno, a daj da se poveća ono što je malo!' On ga opet upita: 'Šta vidiš sada?', a on odgovori: 'Dobro, draži si mi od oca i majke! Vidim kako se dobro povećava, a loše smanjuje, a onaj crni se od mene odmakao!' Zatim ga upita: 'Kojim poslom si najviše bio zaokupljen?', a on odgovori: 'Ba-

2407 ابن عمرو بن العاص رفعه:
”تحفة المؤمن الموت“. للكبير. ورجاله
ثقات.

2408 سلمان: إن النبي صلى الله
عليه وسلم عاد رجلاً من الأنصار فوضع
يده على جبينه فقال: ”كيف تجدك؟“
فلم [يجبه]، فقبل: يا رسول الله، إنه
عنك مشغول. فقال: ”خلوا بيني وبينه“.
فخرج الناس فرفع يده، فأشار المريض
أن أعد يدك حيث كانت، ثم ناداه: يا
فلان ما تجد؟ قال: أجدني بخير، وقد
حضرني اثنان أحدهما أسود والآخر
أبيض. قال صلى الله عليه وسلم: ”أيما
أقرب منك؟“ قال: الأسود. قال: ”إن
الخير قليل وإن الشر كثير“، قال:
فمتعني منك يا رسول الله بدعوة،
قال: ”اللهم اغفر الكثير وأثم القليل“،
ثم قال: ما ترى؟ قال: خيراً بآئي أنت
وأني، أرى الخير يغني وأرى الشر
يضل، وقد استأخر عني الأسود.
قال: أي عملك أملك بك؟ قال:
كنت أسقي الماء. قال صلى الله عليه
وسلم: ”اسمع يا سلمان هل تذكرُ مني
شيئاً؟“ قال: نعم، بآئي وأني قد رأيتك

vio sam se zalijevanjem vodom.’ Tada Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Slušaj, Selmane, da li ti je nešto neobično kod mene?’, a on odgovori: ‘Da, draži si mi od oca i majke. Vidio sam te u raznim situacijama, ali te nikada nisam vidio u stanju kao što si danas.’ On na to reče: ‘(To je zato što) ja znam s čime se on susreće. Sa svakom kapi znoja on osjeća žestoku bol smrti!’” (Bilježi Bezzar.)

2409. Ibn Mesud prenosi: „Poslanik, s.a.v.s., rekao je: ‘Duša vjernika izlazi uz znojenje, i ja ne volim smrt kao što je smrt magarca.’ Neko upita: ‘A kakva je smrt magarca?’, pa on odgovori: ‘Iznenadna smrt.’ Zatim je rekao: ‘A duše nevjernikā izlaze iz njihovih vilica.’” (Zabilježeno je u djelima *El-Mu’džemul-kebir* i *El-Mu’džemul-evsat*.)

2410. Ibn Abbas prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Smrt je strašna, pa kad neko od vas prisustvuje smrti svoga brata, neka kaže: ‘Svi smo Allahovi, Njemu se vraćamo i Njemu se okrećemo. Allahu, upiši ga među one koji čine dobra djela, učini njegovu knjigu u Illijjunu i brini se o njegovim potomcima! Allahu, nemoj nam uskratiti

في مواطن ما رأيته على مثل حالك اليوم، قال: إني أعلم ما يلقي، ما منه عرق إلا وهو يألم الموت على حديثه. البزار في "البحر الزخار" 481-480/6 (2512).

2409 ابن مسعود، رفعه: "نفس المؤمن تخرج رشحاً، ولا أحب موتاً كَوَتِ الحمار". قيل: وما موت الحمار؟ قال: "موت الفجأة". قال: "وروح الكافر تخرج من أشدّاه". الطبراني 90/10 (10049)، "الأوسط" 6/6 (5902).

2410 ابن عباس، رفعه: "إن للموت فرعاً، فإذا أتى أحدكم وفاة أخيه فليقل: إنا لله وإنا إليه راجعون، وإنا إلى ربنا منتقلون". "اللهم اكُتبه في الحسنيين واجعل كتابه في عليين وأخلف عقبه في الآخرين، اللهم لا

ti njegovu nagradu i nemoj nas iskušati nakon njega!“ (Bilježi Taberani u djelu *El-Mu'džemul-kebir*.)

2411. Ebu Katada prenosi: „U Medini je umro čovjek koji je i rođen u njoj, pa mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., klanjao dženazu i nakon toga rekao: ‘Da je umro u drugom, a ne u mjestu gdje je rođen!’ ‘A zašto to, Allahov Poslaniče?’, upitaše oni, pa on odgovori: ‘Kad čovjek umre izvan mjesta svoga rođenja, u Džennetu mu se izmjeri onoliko koliko je od mjesta njegovog rođenja do mjesta gdje mu prestaje trag (mjesta smrti).’“ (Bilježi Nesai.)

2412. Ebu Musa prenosi: „Upitao sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., od kog momenta čovjek više ne prepoznaje ljude?, a on je odgovorio: ‘Kada ugleda (meleke).’“ (Bilježi Ibn Madža.)

POSLANIKOVA SMRT, GASULJENJE, KEFINI I UKOP

2413. Od Abbasa se prenosi: „U snu sam vidio kao da Zemlju nešto vuče u nebo jakim konopcima, pa sam to ispričao Vjerovjesniku, s.a.v.s., a on

تَحْرِفُنَا أَجْرَهُ وَلَا تَفْتِنُنَا بَعْدَهُ“. الطبراني 5960/12 (12469).

2411 أبو قتادة: مات رجلٌ بالمدينة مَنْ وُلِدَ بِهَا فَصَلَّى عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ: "يَا لَيْتَهُ مَاتَ بِغَيْرِ مَوْلَاهِ" قالوا: ولم ذاك يا رسول الله؟ قال "إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا مَاتَ بِغَيْرِ مَوْلَاهِ قَيِّسَ مِنْ مَوْلَاهُ إِلَى مُنْقَطَعِ أَثَرِهِ فِي الْجَنَّةِ". النسائي 78/4، وفي "الكبرى" 602/1 (1958)، وحسنه الألباني في "المشكاة" (1593).

2412 أبو موسى: سألت رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَتَى تَنْقَطِعُ مَعْرِفَةُ الْعَبْدِ مِنَ النَّاسِ؟ قال: "إِذَا عَايَنَ". ابن ماجه (1453).

2413 العباس: رَأَيْتُ فِي الْمَنَامِ كَأَنَّ الْأَرْضَ تَنْزَعُ إِلَى السَّمَاءِ بِأَشْطَانٍ شِدَادٍ، فَقَصَصْتُ ذَلِكَ عَلَى النَّبِيِّ فَقَالَ: "ذَلِكَ وَفَاةُ ابْنِ أَخِيكَ". للبزار، و"الكبير".

mi je rekao: "To ukazuje na smrt tvoga bratića." (Bilježe Bezzar i Taberani u djelu *El-Mudžemul-kebir*.)

2414. Od Aiše se prenosi: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je u bolesti od koje je umro govorio: 'Aiša, još uvijek osjećam bol od hrane što sam je pojeo na Hajberu. Ovog časa osjetio sam da mi se žila kida od tog otrova.'“ (Bilježi Buhari.)

2415. Od nje se također prenosi: „Jednog dana Vjerovjesnik, s.a.v.s., vratio se s dženaze iz mezarja Beki, pa me zatekao da osjećam glavobolju i govorim: 'Moja glava!' Rekao je: 'Ne, Aiša, ja trebam govoriti: 'Moja glava!' Kalkva bi tebi bila šteta ako bi umrla prije mene? Ja bih te okupao, zamotao te u kefine, klanjao bih ti dženazu i ukopao bih te.' Ja sam na to rekla: 'Kada bi se sa mnom tako desilo, tako mi Allaha, mislim da bi se ti vratio u moju kuću i u njoj spavao s nekom od svojih žena!', a Poslanik, s.a.v.s., se nasmijao. Tada su mu počeli bolovi od kojih je umro.“ (Bilježe Buhari i Darimi.)

2416. Od nje se također prenosi: „Kad je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.,

البرزار في "البحر الزخار" 141/4
(1317).

2414 عائشة قالت: كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول في مرضه الذي مات فيه: "يا عائشة ما أزال أجذ ألم الطعام الذي أكلت بخير، وهذا أو أن وجدت انقطاع أنهرى من ذلك السم". للبخاري (4428).

2415 وعنها: رجع النبي صلى الله عليه وسلم ذات يوم من جنازة من البقيع، فوجدني وأنا أجذ صداعاً، وأنا أقول: وارأساه، قال "هل أنا يا عائشة وا رأساه، وما ضرك لو مت قبلي ففسلتك وكفنتك وصليت عليك ودفنتك" فقلت: لكأنني بك والله لو فعلت ذلك لرجعت إلى بيتي، فعرست فيه ببعض نسائك، فتبسّم صلى الله عليه وسلم ثم بدى في وجهه الذي مات فيه. للبخاري (7217)، والدارمي 218-217/1 (81).

2416 وعنها: لما قُتل رسول الله واشتدّ وجعه، استأذن أزواجه في أن

otežalo i bolovi mu se pojačali, zatražio je od svojih supruga da bude nje-govan u mojoj kući, pa su mu one do-zvolile. Zatim je on izašao, vukući svoje noge po zemlji i oslanjajući se na Ibn Abbasa i još jednog čovjeka – Ibn Abbas kaže da je to bio Alija.“ Ona dalje priča: „Kad je ušao u moju ku-ću i nakon što su mu se bolovi pojača-li, rekao je: ‘Polijte me iz sedam mje-ščića čije uzice još nisu odriješene, da bih svijetu mogao dati oporuku!’ Ta-da smo ga posadili u Hafsinu korito, pa smo ga počeli polijevati iz tih mje-ščića, dok nam nije počeo rukom da-vati znak da je dosta. Nakon toga je izašao ljudima, predvodio ih u nama-zu i održao im govor.“ (Bilježe Buha-ri i Muslim.)

2417. U drugoj verziji početak toga ha-disa glasi: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., se (na bolove) najprije požalio u Mej-muninoj kući, pa je zatražio dozvolu od svojih supruga...“ (Bilježe Buhari i Muslim.)

2418. Od Aiše se također prenosi: „Kad se Vjerovjesniku, s.a.v.s., stanje pogor-šalo, upitao je: ‘Jesu li ljudi klanjali?’ Odgovorili smo: ‘Ne, oni očekuju te-be, Allahov Poslaniče.’ On na to re-

يَمْرُضُ فِي بَيْتِي، فَأَذِنَ لَهُ، فَخَرَجَ وَهُوَ
بَيْنَ رَجُلَيْنِ تَخَطَّ رِجْلَاهُ فِي الْأَرْضِ بَيْنَ
عَبَّاسٍ وَرَجُلٍ آخَرَ، قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ
هُوَ عَلِيٌّ قَالَتْ: وَلَمَّا دَخَلَ بَيْتِي، وَاشْتَدَّ
وَجَعَهُ قَالَ ”أَهْرَيْقُوا عَلَيَّ مِنْ سَبْعِ
قَرَبٍ لَمْ تَحْلَلْ أَوْكِتْهُنَّ، لَعَلِّي أَعْهَدُ إِلَى
النَّاسِ“ فَأَجْلَسْنَاهُ فِي مَخْضَبٍ لِحَفْصَةَ،
ثُمَّ طَفَقَا نَصَبُ عَلَيْهِ مِنْ تِلْكَ الْقَرَبِ،
حَتَّى طَفِقَ يُشِيرُ إِلَيْنَا بِيَدِهِ أَنْ قَدْ
فَعَلْتَن، ثُمَّ خَرَجَ إِلَى النَّاسِ فَصَلَّى بِهِمْ
وَخَطَبَهُمُ الْبَخَارِيُّ (198)، وَمُسْلِمٌ
(418).

2417 ومن روايته قالت: أَوَّلُ مَا
اشْتَكَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ فِي بَيْتِ مَيْمُونَةَ، فَاسْتَأْذَنَ أَزْوَاجَهُ
الْحَدِيثُ الْبَخَارِيُّ (198)، وَمُسْلِمٌ
(418) 91.

2418 ”ومنها: نَقَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَتَالَ: ”أَصَلَّى النَّاسُ؟“
قلنا: لا، هم ينتظرونك يا رسول الله،

če: 'Stavite mi vode u korito!' Mi smo to uradile, pa se on okupao, ali kad se počeo dizati, onesvijestio se. Zatim se osvijestio, pa je upitao: 'Jesu li ljudi klanjali?' Odgovorili smo: 'Ne, oni očekuju tebe, Allahov Poslaniče.' On na to reče: 'Stavite mi vode u korito!' Mi smo to uradile, pa se on okupao, ali kad se počeo dizati, opet se onesvijestio. Zatim se opet osvijestio, pa je upitao: 'Jesu li ljudi klanjali?' Odgovorili smo: 'Ne, oni očekuju tebe, Allahov Poslaniče.' On na to reče: 'Stavite mi vode u korito!' Mi smo to uradile, pa se on okupao, ali kad se počeo dizati, onesvijestio se. Zatim se opet osvijestio, pa je upitao: 'Jesu li ljudi klanjali?' Odgovorili smo: 'Ne, oni očekuju tebe, Allahov Poslaniče.' On na to reče: 'Stavite mi vode u korito!' Mi smo to uradile, pa se on okupao, ali kad se počeo dizati, onesvijestio se. Zatim se opet osvijestio, pa je upitao: 'Jesu li ljudi klanjali?' Odgovorili smo: 'Ne, oni očekuju tebe.' Ljudi u džamiji iščekivali su Vjerovjesnika, s.a.v.s., radi posljednje jaciye. On je tada poslao po Ebu Bekra da bi klanjao ljudima. Izaslanik mu je otišao i rekao mu: 'Vjerovjesnik, s.a.v.s., zapovijeda ti da imamiš ljudima', a Ebu Bekr, koji je bio nježnog srca, reče: 'Omere, imami ti ljudima!' Omer mu odgovori: 'Ti si toga dostojniji!' Tako je Ebu Bekr imamio tih dana. Poslije je Allahov Poslanik osjetio u sebi neku olakšicu pa je radi podne-namaza izašao uz pomoć dva muškarca, od kojih je jedan bio Abbas, a Ebu Bekr je u tome momentu već imamio ljudima. Kad ga je Ebu

قال: "ضعوا لي ماء في المِخْضَبِ"
ففعّلنا فاعتسل ثم ذهب؛ لينوء
فأغمي عليه ثم أفاق، فقال: "أصلى
النّاس؟" قلنا: لا، هم ينتظرونك،
قال: "ضعوا لي ماء في المِخْضَبِ"
ففعّلنا ثم اعتسل ثم ذهب؛ لينوء؛
فأغمي عليه، ثم أفاق، فقال "أصلى
النّاس؟" قلنا: لا وهم ينتظرونك يا
رسول الله قال: "ضعوا لي ماء في
المِخْضَبِ" فاعتسل ثم ذهب؛ لينوء؛
فأغمي عليه، ثم أفاق، فقال "أصلى
النّاس؟" قلنا: لا، هم ينتظرونك،
والنّاس عكوف في المسجد ينتظرونه
صلّى الله عليه وسلم؛ لصلاة العشاء
الآخرة، قالت: فأرسل صلى الله عليه
وسلم إلى أبي بكر أن يصلي بالنّاس،
فأتاه الرّسول فقال: إنّ النّبيّ صلى الله
عليه وسلم يأمرك أن تصلي بالنّاس،
فقال أبو بكر وكان رجلاً رقيقاً: يا عمّر
صلّ بالنّاس، فقال عمّر: أنت أحقّ
بذلك، فصلّى أبو بكر تلك الأيام، ثمّ
إنّ رسول الله وَجَدَ من نفسه خِفَةً،
فخرج بين رجلين أحدهما العبّاس لصلاة
الظهر، وأبو بكر يصلي بالنّاس فلمّا رآه
أبو بكر ذهب؛ ليتأخّر فأومأ إليه أن لا
يتأخّر وقال لهما: "أجلساني إلى جنبه"

Bekr ugledao, htio se povući natrag, ali mu on dade znak da se ne povlači, a onoj dvojici reče: 'Posadite me pored njega!', pa su ga posadili pored njega. Ebu Bekr je klanjao namaz za Vjerovjesnikom, s.a.v.s., koji je tada sjedio, a ljudi su klanjali za Ebu Bekrom." (Bilježe Muslim i Buhari.)

2419. Od nje se također prenosi: „Vjerovjesnik, s.a.v.s., pitao je govoreći: 'Gdje sam sutra? Gdje sam sutra?' želeći moj dan (prema rasporedu), pa su mu supruge dopustile da boravi gdje želi, tako da je bio u mojoj kući sve dok nije umro u danu u kojem je, po rasporedu, i trebalo da bude kod mene. Allah je uzeo njegovu dušu dok mu je glava bila na mojim grudima, a njegova pljuvačka pomiješala se s mojom. Abdurrahman ibn Ebu Bekr je ušao, noseći misvak kojim je čistio zube. Vjerovjesnik, s.a.v.s., je pogledao prema njemu, pa sam mu rekla: 'Abdurrahmane, daj mi taj misvak!' On mi ga je dao, pa sam ga ja izvakala i izgnječila zubima, a onda ga dala Allahovom Poslaniku, s.a.v.s. Naslonjen na moje grudi očistio je njime zube." (Bilježe Buhari i Muslim.)

فَأَجْلَسَاهُ إِلَى جَنْبِهِ فَكَانَ أَبُو بَكْرٍ يُصَلِّي، وَهُوَ يَأْتِمُ بِصَلَاةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَالنَّاسُ بِصَلَاةِ أَبِي بَكْرٍ، وَالتَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَاعِدٌ.
مسلم (418)، والبخاري (687).

2419 ومنها قالت: كان النبي صلى الله عليه وسلم يسأل يقول: "أين أنا غداً، أين أنا غداً" يريد يومي، فأذن له أزواجه أن يكون حيث شاء، فكان في بيتي حتى مات في اليوم الذي كان يدور علي فيه، وقبضه الله وإن رأسه لبين نخري وسخري، وخالط ريقه، وريقي، ودخل عبد الرحمن بن أبي بكرٍ ومعه سواك يستن به فنظر صلى الله عليه وسلم إليه فقلت له: أعطني هذا السواك يا عبد الرحمن فأعطانيه فقمضته ثم مضغته فأعطيته رسول الله صلى الله عليه وسلم فاستن به، وهو مستند إلى صدري. البخاري (4450)، ومسلم (2443).

2420. U drugoj verziji toga hadisa stoji: „Nikada nisam vidjela da je bolje očistio zube nego tada. Samo što je završio, on podiže svoju ruku, ili svoj prst, pa tri puta reče: ‘U društvo odabranih!’, nakon čega je izdahnuo.“ (Bilježi Buhari.)

2421. U trećoj verziji stoji: „Zatim je počeo umakati ruke u vodu i njima potirati svoje lice, govoreći: ‘Nema boga osim Allaha! Zaista smrt ima tegobe!’“ (Bilježi Buhari.)

2422. U četvrtoj verziji stoji da je ona ispričala: „Dok je bio zdrav, Vjerovjesnik, s.a.v.s., govorio je: ‘Nijednom vjerovjesniku nikada nije uzeta duša dok nije vidio svoje mjesto u Džennetu, nakon čega bi mu bilo dato da živi, ili da izabere (hoće li tada umrijeti).’ Kad se razbolio i približio mu se smrtni čas, a glava mu je bila na mome stegnu, izgubio je svijest. Kad je došao sebi, pogled mu se usmjerio prema plafonu, nakon čega je rekao: ‘Allahu moj, u društvo odabranih!’ Tada sam rekla: ‘Dakle, neće više biti među nama!’ Shvatila sam da se radi o onome što nam je govorio dok je bio zdrav.“ (Bilježe Buhari i Muslim.)

2420 ومنها: فما رأيته يستن استنأناً أحسن منه، فما عدا أن فرغ رفع يده أو إصبعه ثم قال في “الرفيق الأعلى” ثلاثاً ثم [قضى]. البخاري (4438).

2421 ومنها: فجعل يدخل يديه في الماء فيمسح بهما وجهه، ويقول: “لا إله إلا الله إن الموت سكرات”. البخاري (4449).

2422 ومنها قالت: كان النبي صلى الله عليه وسلم وهو صحيح يقول “إنه لم يقبض نبي قط حتى يرى مقعده من الجنة ثم يحيا أو يخير” فلما اشتكى، وحضره القبض، ورأسه على فخذي غشي عليه، فلما أفاق شخص بصره نحو سقف البيت، ثم قال: “اللهم في الرفيق الأعلى” فقلت: إذا لا يجاورنا، فعرفت أنه حديثه الذي كان يحدثنا وهو صحيح. البخاري (4437)، ومسلم (2444) 87.

2423. U petoj verziji stoji: „Čula sam ga kako promuklim glasom izgovara: ‘...u društvu onih kojima je Allah milost Svoju darovao...’“ (En-Nisa, 69) (Bilježe Muslim i Buhari.)

2424. U šestoj verziji stoji da je izgovorio: „Allahu moj, oprosti mi, smiluj mi se i pridruži me odabranom društvu!“ (Bilježe: Buhari, Tirmizi i Muslim.)

2425. Prenosi se da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Hvala Allahu. Ni jedan vjerovjesnik nije umro dok mu nije imao čovjek iz njegovog umeta.“ (Bilježe Bezzar i Taberani.)

2426. Od Ibn Abbasa prenosi se: „Kad je Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio na samrti, u kući su bili ljudi, pa im je Poslanik, s.a.v.s., rekao: ‘Dođite da vam napišem oporuku poslije koje nećete zalutati!’ Omer tada reče: ‘Allahovog Poslanika, s.a.v.s., savladala je bolest, a imate Kur’an. Dovoljna vam je Allahova knjiga!’ Oni koji su bili u kući razidoše se u mišljenju i počеше se prepirati. Jedni su govorili: ‘Donesite mu da vam napiše!’, a drugi su govorili kao i Omer. Kada su u naklapanju i neslaganju prešli mjeru, on im reče: ‘Idite

2423 ومنها: سمعته وأخذته بحجة يقول {مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ} [النساء: 69]. مسلم (2444) 86، والبخاري (4435).

2424 ومنها أنه يقول: «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي، وارحمي، وألحقني بالرفيق الأعلى». ومنها «للاوسط» بضعف. البخاري (4440)، الترمذي (3496)، ومسلم (2444).

2425 أنه قال: «الحمد لله. إنه لم يمّت نبي حتى يؤمّه رجل من أمته». البزار في «البحر الزخار» 213/1، «الأوسط» 365/4 (4448).

2426 ابن عباس: لما حضر رسول الله صلى الله عليه وسلم وفي البيت رجال، ثم قال صلى الله عليه وسلم «هلموا اكُتِبْ لَكُمْ كِتَابًا لَنْ تَضِلُّوا بعده» فقال عمر: رسول الله صلى الله عليه وسلم قد غلب عليه الوجع، وعندكم القرآن حسبكم كتاب الله، فاختلف أهل البيت واختصموا، فمنهم

od mene!’ Nakon toga, Ibn Abbas je govorio: ‘Zaista je nesreća, i to potpuna nesreća, što je njihovo neslaganje i naklapanje spriječilo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da im napiše tu oporuku!’“ (Bilježe Buhari i Muslim.)

2427. U drugoj verziji stoji: „Ibn Abbas rekao je: ‘Četvrtak! Kakav četvrtak!’, pa je onda zaplakao toliko da su mu suze pokvasile kamenčiće. Upitao sam ga: ‘Ibn Abbase, šta je s četvrtkom?’, a on ispriča: ‘Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., pogoršala se bolest, pa je rekao: ‘Donesite mi plecku da vam napišem oporuku, nakon koje nikada nećete zalutati.’ Tada su se oni počeli prepirati, a kod Vjerovjesnika ne treba biti prepiranja. Rekoše: ‘Šta mu je? Govori li u bunilu? Tražite da vam razjasni!’, pa su ga počeli pitati. Međutim, on im reče: ‘Ostavite me, pustite me! Ono u čemu sam ja bolje je od onoga čemu me vi pozivate!’ Zatim im je oporučio tri stvari: ‘Protjerajte idolopoklonike s Arabijskog poluotoka, darujte delegacije kao što sam to i ja činio...’ a treću stvar sam zaboravio.” (Bilježe Buhari i Muslim.)

2428. Od Enesa se prenosi: „Kad se Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., stanje

من يقول: قَرَّبُوا يَكْتُبْ لَكُمْ، ومنهم من يقول ما قال عمر، فلما أَكْثَرُوا اللَّفْظَ والاختلاف قال: "قوموا عني". فكان ابنُ عَبَّاسٍ يقول: إِنَّ الرِّبِّيَّةَ كُلَّ الرِّبِّيَّةِ ما حالَ بَيْنَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عليه وسلم، وبين أن يَكْتُبَ لهم ذلك الكتاب؛ لاختلافهم ولفظهم. البخاري (4432)، ومسلم (1637) 22.

2427 وفي رواية قال: قال ابنُ عَبَّاسٍ: يَوْمَ الْخَيْسِ وما يَوْمُ الْخَيْسِ! ثُمَّ بَكَى حَتَّى بَلَ دُمْعَةُ الْحَصَى قَلْتُ: يَا ابْنَ عَبَّاسٍ، ما يَوْمُ الْخَيْسِ؟ قال: اسْتَدَّ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَعَهُ فَقَالَ: "اتَّوْنِي بِكَفِّ أَكْتُبْ لَكُمْ كِتَابًا لَا تَضْلُوا بَعْدَهُ أَبَدًا" فَتَنَازَعُوا وَلَا يَنْبَغِي عِنْدَ نَبِيِّ تَنَازُعَ فَقَالُوا: ما شأنه أَهْجَرَ اسْتَظْهَمُوهُ؟ فَذَهَبُوا يَرُدُّونَ عَلَيْهِ فَقَالَ: "ذَرُونِي فَالَّذِي أَنَا فِيهِ خَيْرٌ مِمَّا تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ" فَأَوْصَاهُمْ بِثَلَاثٍ "أَخْرِجُوا الْمُشْرِكِينَ مِنْ جَزِيرَةِ الْعَرَبِ، وَأَجِيزُوا الْوَفْدَ بِنَحْوِ مَا كُنْتُ أَجِيزُهُمْ" وَنَسِيتُ الثَّالِثَةَ. البخاري (4431)، ومسلم (1637) 21.

2428 أَنَسُ: لَمَّا ثَقُلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَعَلَ يَتَفَشَّاهُ

pogoršalo i patnja mu se povećala, Fatima je uzviknula: 'Ah, kakve li patnje! Oče moj!' On joj na to reče: 'Nakon današnjeg dana za tvoga oca više nema patnje!' Kad je umro, ona reče: 'Oče moj, ti se odazva Gospodaru, Koji te pozva! Oče moj, džennetski Firdevs boravište je tvoje! Oče moj, Džibrila obavještavamo o smrti tvojoj!' A kad je ukopan, rekla je: 'Enese, zar ste imali duše da po Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., pospete zemlju?!'“ (Bilježe Buhari i Nesai.)

2429. Od Enesa se također prenosi: „Abbas je naišao pored grupe ensarija koji su plakali kad se Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., pogoršala bolest, pa ih je upitao: 'Šta vas je rasplakalo?' Oni odgovoriše: 'Sjetili smo se sijela s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s.' Abbas tada uđe Vjerovjesniku, s.a.v.s., i obavijesti ga o tome, pa on zamota povelik turban“, ili je rekao: „...rubove burde“, „izađe i pope se na minber, a nakon toga dana više se na njega nije popeo. Zahvalio je Allahu i pohvalio Ga, a zatim je rekao: 'Oporučujem vam, ensarije, jer su oni moja utroba i najprisniji povjerenici! Oni su izvršili svoje obaveze i ostaje još da uzmu svoja prava. Prihvatite zato od njihovih dobročinitelja, a oprostite onima

الكرْبُ فقالت فاطمة: واكرب أبتاه فقال: لها "ليس على أهلك كَرْبٌ بعد اليوم" فلما مات قالت: يا أبتاه أجاب رباً دعاه، يا أبتاه من جَنَّة الفردوس مأواه، يا أبتاه إلى جبريل ننعاه. فلما دفن قالت: يا أنس كيف طابت أنفسكم أن تحثوا على رسول الله صلى الله عليه وسلم التراب؟ البخاري (4462)، والنسائي 1213/4.

2429 وعنه: أن العباس مر يقوم من الأنصار فيكون حين اشتد برسول الله صلى الله عليه وسلم وجعه قال: ما يكيكم؟ قالوا: ذكرنا مجلسنا من رسول الله صلى الله عليه وسلم. فدخل العباس عليه صلى الله عليه وسلم فأخبره، فعصب بعصابة دسَاء، أو قال: بحاشية بردٍ وخرج، فصعد المنبر، ولم يصعده بعد ذلك اليوم، فحمد الله وأثنى عليه ثم قال: "أوصيكم بالأنصار فإنهم كرشي وعييتي، وقد قضاوا الذي عليهم وبقي الذي لهم، فاقبلوا من محسنهم وتجاوزوا عن مسيئتهم". للبخاري (3799).

od njih koji loše postupaju!“ (Bilježi Buhari.)

2430. Od Džafera ibn Muhammeda ibn Alija prenosi se: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., umro je u ponedjeljak, a okupan je u utorak, krajem dana. Okupan je vodom iz bunara Gars, koji je pripadao Seidu ibn Hajsemi, iz kojeg je Vjerovjesnik, s.a.v.s., inače pio vodu. Alija je prao donji dio tijela, a oprano je ispod (duge) košulje. Alija je prao, a Usama“, neki kažu da je to bio jedan ensarija, „posipao je vodu. Dok je Alija prao donji dio tijela, Fadl je rekao: ‘Pusti da odahnem, pusti da odahnem, presječe mi krvnu žilu! Vidim da mi se nešto spušta!’ Vjerovjesnik, s.a.v.s., zamotan je u tri tkanine: dvije suhar-ske² i jednu prugastu burdu. Ljudi su mu klanjali dženazu bez imama: jedna po jedna grupa klanjala bi i izašla, a njegovo tijelo bilo je na istom mjestu. Kada su završili, Omer je povikao: ‘Ostavite na miru dženazu (Poslanika) i njegovu porodicu!’ Poslije je Aiša govorila: ‘Da mi je tada naumpalo ono što sada znam, okupale bi ga samo njegove supruge!’“ (Bilježi Rezin.)

20- Suhar je naziv mjesta u Jemenu. (prim. prev.)

2430 جعفر بن محمد بن علي: أن رسول الله صلى الله عليه وسلم توفي يوم الاثنين، فلم يُغسل إلى آخر يوم الثلاثاء فغسل من بئر غرسٍ كانت لسعيد بن خيثمة كان صلى الله عليه وسلم يشربُ منها، ولي غسل سفلته علي، وُغسل على قبص، علي يغسل وأسامه، وقيل: رجلٌ من الأنصار، يصب الماء والفضل محتضنه إذ يُغسل علي سفلته، والفضل يقول: أرحني أرحني، قطعت وتبني، أرى شيئًا ينزل علي، وكفن في ثلاث أثواب، ثوبين صحاريين وبردة حبرة، وصلى الناس عليه بغير إمام، تصلي زمرة وتخرج وهو في موضعه، فلما فرغوا نادى عمر: خلوا الجنازة وأهلها، وكانت عائشة تقول بعد: لو استقبلتُ من أمري ما استدبرت ما غسلهُ إلا نساؤه. لرزين.

2431. Ebu Davud od Ša'bija bilježi dio toga hadisa i u njemu se navodi da su Poslanika, s.a.v.s., u mezar spustili: Alija, Fadl, Usama i Abdurrahman ibn Avf. (Bilježi Ebu Davud.)

2432. Od Alije se prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kad umrem, okupajte me vodom iz sedam mješčića iz moga bunara, bunara Gars!“ (Bilježi Ibn Madža.)

2433. Od Aiše se prenosi: „Kada su htjeli okupati Vjerovjesnika, s.a.v.s., rekli su: 'Ne znamo da li da mu skinemo odjeću kao što to radimo s našim mrtvima, ili da ga okupamo u njegovoj odjeći.' Nakon što su se raziši u mišljenju, Allah im je dao da zaspu, tako da se kod svakog od njih brada spustila na grudi. Tada im se iz pravca Kabe obratio neko, ni oni ne znaju ko, rekavši im: 'Okupajte Allahovog Poslanika, s.a.v.s., u njegovoj odjeći!' Tako su ga i okupali: njegova (duga) košulja bila je na njemu, sipali su vodu na košulju, pa su trljali tijelo košuljom, a ne rukama.“ (Bilježi Ebu Davud.)

2434. Od Ibn Abbasa prenosi se: „Vjerovjesnik, s.a.v.s., je umotan u tri ko-

2431 ولأبي داود: عن الشعبي بعضه، وإن عليًا والفضل وأسامة أدخلوه في قبره، وأدخلوا معهم عبد الرحمن بن عوف. أبو داود (3209).

2432 عليُّ رفعه: "إذا أنا متُ فاعسلوني بسبع قرب من بئرِ غريس". ابن ماجه (1468).

2433 عائشة: لما أرادوا غسل النبي صلى الله عليه وسلم قالوا: ما ندري أنجرده من ثيابه كما نجرّد موتانا أو نفسله وعليه ثيابه؟ فلما اختلفوا ألقى الله عليهم الثوم، حتى ما منهم رجل إلا وذقته في صدره، فكلّمهم مكلم من ناحية البيت، لا يدرون من هو: أن اغسلوا رسول الله صلى الله عليه وسلم وعليه ثيابه، ففسلوه وعليه قيصه يصبّون الماء فوق القميص ويدلكونه بالقميص دون أيديهم. أبو داود (3141)، قال الحاكم 5960/3: صحيح على شرط مسلم ولم يخرجاه.

2434 ابن عباس: كُنِيَ النبيُّ صلى الله عليه وسلم في ثلاث أثواب

mada nedžranske odjeće: dva ogrtača i (dugu) košulju, u kojoj je umro.“ (Bilježi Ebu Davud.)

2435. Od Aiše se prenosi: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., spušten je (u kabur) u jemenskom ogrtaču od Abdulla-ha ibn Ebu Bekra, koji je zatim izva-đen. Umotan je u tri jemenske tkani-ne iz Sehula, među kojima nije bio ni turban ni (duga) košulja. Abdullah je uzeo taj ogrtač i rekao: ‘Ovo će biti moj kefin.’ Međutim, poslije je rekao: ‘Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije umotan u njega, pa kako onda mene umota-ti u njega?’, pa ga je dao kao sadaku.“ (Bilježe: Muslim, Ebu Davud, Tirmi-zi, Nesai i Malik.)

2436. U drugoj verziji stoji: „Abdullah je rekao: ‘Da je Allah bio zadovoljan tim ogrtačem za Svoga Vjerovjesnika, dao bi da se on u njega umota!’ Zatim ga je prodao i njegovu vrijednost dao kao sadaku.“ (Bilježi Muslim.)

2437. U trećoj verziji navodi se da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kada je umro, prekriven jemenskim ogrtačem. (Bi-lježi Buhari.)

نَجْرَانِيَّةٌ: الْحَلَّةُ ثَوْبَانِ وَقِيصُهُ النَّيِّ مَاتَ فِيهِ. لَابِي دَاوُدَ (3153).

2435 عَائِشَةُ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَدْرَجَ فِي حِلَّةٍ يَمَنِيَّةٍ كَانَتْ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ، ثُمَّ نَزَعَتْ عَنْهُ، وَكَفَّنَ فِي ثَلَاثَةِ أَثْوَابِ سَعُولٍ يَمَانِيَةٍ لَيْسَ فِيهَا عِمَامَةٌ، وَلَا قِيصٌ، فَرَفَعَ عَبْدُ اللَّهِ الْحِلَّةَ فَقَالَ: أَكْفَنُ فِيهَا، ثُمَّ قَالَ: لَمْ يَكْفُنْ فِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ فَكُفِّنَ فِيهَا؟ فَتَصَدَّقَ بِهَا. لِّلسُّنَّةِ. مُسْلِمٌ (941)، وَأَبُو دَاوُدَ (3151)، وَالتِّرْمِذِيُّ (996)، وَالنَّسَائِيُّ (3536/4، وَمَالِكٌ 399/1 (1011)).

2436 وَفِي رِوَايَةٍ: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: لَوْ رَضِيَ اللَّهُ لِنَبِيِّهِ لَكَفَّنَهُ فِيهَا، فَبَاعَهَا وَتَصَدَّقَ بِثَمَنِهَا. مُسْلِمٌ (941) 45.

2437 وَفِي أُخْرَى: أَنَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ تُوِّفِيَ سُجِّي بِرَدَةِ حَبْرَةٍ. الْبُخَارِيُّ (5814).

2438. U trećoj verziji navodi se: „Aiši su spomenuli dvije tkanine i jemenski ogrtač, pa je rekla: ‘Ogrtač je donesen, ali su ga vratili, tako da nije umotan u njega.’“ (Bilježe: Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

2439. Od Aiše i Ibn Abbasa prenosi se: „Kad je Allahov Poslanik, s.a.v.s., preselio i kad su ga okupali, ashabi su se razišli u mišljenju gdje ga ukopati, pa je Ebu Bekr rekao: ‘Nisam zaboravio ono što sam čuo od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kad je rekao: *Allah je dušu svakog vjerovjesnika uzimao samo na onom mjestu na kojem je volio da bude ukopan.*’ Zato ga ukopajte na mjestu gdje mu je bila postelja.” (Bilježi Tirmizi.)

2440. Malik bilježi sličnu verziju, s tim što je u njoj navedeno: „Jedni su govorili da se ukopa kod minbera, a drugi u mezarju Beki.“

2441. Od Urve se prenosi: „U Medini su bila dva čovjeka: jedan je u strani kabura pravio *lahd*³, a drugi je samo

21- Taj način kopanja kabura kod nas se ne primjenjuje. Radi se o tome da se u dnu kabura prema kibli iskopa udubljenje, u koje se tijelo umrlog stavi, pa se otvor zatvori ćerpičima, tako da se zemlja ne bača direktno na tijelo. (prim. prev.)

2438 وفي أخرى: ذكروا لعائشة ثوبين، وبرد حبرة فقالت: قد أتى بالبرد ولكنهم ردوه، ولم يكفوه فيه. أبو داود (3152)، والترمذي (996)، والنسائي 36/4.

2439 عائشة وابن عباس قالاً: لما قبض رسول الله صلى الله عليه وسلم وغسل اختلفوا في دفنه فقال أبو بكر: ما نسيت ما سمعت من رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: ”ما قبض الله نبياً إلا في الموضع الذي يحب أن يدفن فيه“ ادفنوه في موضع فراشه. الترمذي (1018).

2440 ولما لك فيها بلغه نحوه وفيه: قال ناس: يدفن عند المنبر وقال آخرون: بالبقيع. مالك 384-383/1 (971).

2441 عروة: قال كان بالمدينة رجلان أحدهما يلحد والآخر يشق فقالوا: أيهما جاء أول عمل عمله، فجاء

kopao kaburove. Ashabi su rekli: 'Ko od njih prvi dođe, on će uraditi svoj posao.' Zatim je došao onaj što kopa *lahd*, pa ga je iskopao za Vjerovjesnika, s.a.v.s.“ (Bilježi Malik.)

2442. Prenosi se da je Sa'd u bolesti od koje je umro rekao: „Iskopajte mi *lahd* i stavite iznad mene čerpič, kao što je urađeno s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s.“ (Bilježe Muslim i Nesai.)

2443. Prenosi se da je Ibn Abbas rekao: „Ispod tijela Allahovog Poslanika, s.a.v.s., stavljena je crvena kadifa.“ (Bilježe: Tirmizi, Nesai i Muslim.)

2444. Muhammed ibn Ali ibnul-Husejn prenosi: „Čovjek koji je napravio *lahd* u kaburu Vjerovjesnika, s.a.v.s., bio je Ebu Talha, a čovjek koji je stavio kadifu ispod njegovog tijela bio je Šukran, oslobođeni rob Allahovog Poslanika, s.a.v.s.“ (Bilježi Tirmizi.)

2445. Od Ibn Abbasa se prenosi: „Kada su htjeli iskopati kabur Vjerovjesniku, s.a.v.s., poslali su po Ebu Ubejdu ibnul-Džerraha, koji je kopao grobnice za umrle iz Meke, i po Ebu Talhu, ko-

الذي يَلْحَدُ فَلَحَدَ لَهُ. لِمَالِك 384/1
(972).

2442 سعد: قال في مرض موته:
الْحَدُوا لِي لَحْدًا، وَانْصَبُوا عَلَيَّ اللَّبَنَ
نَصَبًا كَمَا صَنَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. مسلم. (966)، والنسائي
80/4.

2443 ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ: جُعِلَ تَحْتَ
رَسُولِ اللَّهِ فِي قَبْرِهِ قُطِيفَةٌ حُمْرَاءُ.
الترمذي (1048)، والنسائي 81/4،
وقد رواه مسلم (967).

2444 مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ:
الَّذِي لَحَدَ قَبْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ أَبُو طَلْحَةَ، وَالَّذِي أَلْقَى الْقُطِيفَةَ
تَحْتَهُ: شُقْرَانٌ مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. الترمذي (1047)
وقال: حسن غريب.

2445 ابْنُ عَبَّاسٍ: لَمَّا أَرَادُوا أَنْ
يُحْفَرُوا لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
بَعَثُوا إِلَى أَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ الْجَرَّاحِ وَكَانَ
يَضْرَحُ كَضْرَحِ أَهْلِ مَكَّةَ، وَبَعَثُوا

ji je kopao kaburove za umrle iz Medine, s tim što je on pravio *lahd*. Poslali su dva glasnika po njih dvojicu, pa su rekli: 'Allahu, Ti odaberi za Svoga Vjerovjesnika!' Ebu Ubejda nije pronađen, a Ebu Talha je doveden, pa je iskopao kabur i *lahd* Vjerovjesniku, s.a.v.s. Kad su u utorak završili s opremanjem Vjerovjesnika, s.a.v.s., postavljen je na postelju u svojoj kući, pa su ljudi ulazili u grupama i klanjali mu dženazu. Kad su oni završili, uvedene su žene, pa kada su i one završile, uvedena su djeca, a niko ljudima nije imao. Muslimani su imali različita mišljenja o tome gdje će se Vjerovjesnik, s.a.v.s., ukopati. Jedni su govorili da ga treba ukopati u njegovoj džamiji, a drugi da treba biti ukopan s njegovim ashabima, pa je Ebu Bekr rekao: 'Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao: *Kad god je neki vjerovjesnik umro, ukopan je na mjestu gdje je i umro.*' Zatim su sklonili njegovu postelju na kojoj je umro i tu su mu iskopali kabur, pa je Poslanik, s.a.v.s., ukopan usred noći, uoči srijede. U kabur su sišli: Alija, Fadl ibn Abbas, njegov brat Kusem, i Šukran, oslobođeni rob Vjerovjesnika, s.a.v.s., koji je uzeo kadifu koju je oblačio Vjerovjesnik, s.a.v.s., pa ju je stavio u kabur i rekao: 'Tako mi Allaha, niko je

إلى أبي طلحة، وكان هو الذي يحفر لأهل المدينة، وكان يلحدُ فبعثوا إليها رسولين، وقالوا: اللهم خِرْ لنبيك، فخيء بآبي طلحة ولم يوجد أبو عبيدة، فلحد للنبي صلى الله عليه وسلم، فلما فرغوا من جهازه يوم الثلاثاء وضع على سريره في بيته، ثم دخل الناس عليه أرسالا يصلون حتى فرغوا أدخلوا النساء، حتى إذا فرغوا أدخلوا الصبيان، ولم يؤم الناس أحد. لقد اختلف المسلمون في المكان الذي يحفر له، فقال قائلون: يُدفن في مسجده، وقال قائلون: يدفن مع أصحابه، فقال أبو بكر: إني سمعتُ رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول "مَا قَبِضَ نَبِيٌّ إِلَّا دُفِنَ حَيْثُ يَقْبُضُ" فرفعوا فراشه صلى الله عليه وسلم الذي تُوفِّيَ عليه فحفروا له ثم دُفِنَ صلى الله عليه وسلم وسط الليل من ليلة الأربعاء، ونَزَلَ في قبره عليٌّ، والفضل بن عباس، وقثم أخوه، وشقران مولاة صلى الله عليه وسلم، وأخذ قطيفة كان يلبسها صلى الله عليه وسلم فدفنها في القبر، وقال: والله لا يلبسها أحد بعدك أبداً. ابن ماجه (1628).

nakon tebe više nikada neće obući!”
(Bilježi Ibn Madža.)

2446. Od Kasima ibn Muhammeda prenosi se: „Ušao sam kod Aiše u nje-nu kuću i rekao joj: ‘Majko, otkrij mi kabur Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i kabure njegova dva prijatelja.’ Ona otkri tri kabura, koja nisu bila ni vi-soka ni niska, zaravnata crvenom ze-mljom.“ (Bilježi Ebu Davud.)

2447. U Rezinovoj verziji ima i do-datak: „Kabur Allahovog Poslanika, s.a.v.s., je naprijed prema kibli, Ebu Bekrov je iza njegovog, s tim što mu je glava kod ramena Allahovog Poslani-ka, s.a.v.s., pa su mu noge malo prešle mimo (Poslanikovih nogu), a Omer je iza Ebu Bekra, u istoj liniji.“

2448. Od Ibn Abbasa prenosi se da je on vidio kabur Vjerovjesnika, s.a.v.s., u obliku humke. (Bilježi Buhari.)

2449. Od Urve se prenosi: „Kad je u vrijeme (hilafeta) Velida pao zid od sobe u kojoj je kabur Vjerovjesnika, s.a.v.s., počeli su ga ponovo zidati, pa se ukazalo jedno stopalo. Prepali su

2446 القاسم بن محمد: دخلت على عائشة بيتها فقلت: يا أمه أكشفني لي عن قبر رسول الله صلى الله عليه وسلم وصاحبيه، فكشفت عن ثلاثة قبور لا مُشْرِفَةٌ ولا لاطئة مبطوحة ببطحاء القرصة الحمراء. لأبي داود (3220).

2447 وزاد رزين: رسول الله صلى الله عليه وسلم مقدم القبلة، وأبو بكر خلفه رأسه عند منكبي رسول الله صلى الله عليه وسلم، وطالت رجلاه أسفل، وعمر خلف أبي بكر على تلك الرتبة.

2448 ابن عباس: أنه رأى قبرَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَسْفًا. البخاري بعد حديث (1390).

2449 عروة: لما سقط حائطُ حُجْرَةِ قَبْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ في زمان الوليد أخذوا في بنائه، فبدت لهم قدمٌ ففزعوا وظنوا أنها قدمُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ

se, misleći da je to stopalo Vjerovjesnika, s.a.v.s. Nisu našli nikoga ko zna o tome, dok im Urva nije rekao: "Tako mi Allaha, to nije stopalo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., to nije ničije drugo nego Omerovo stopalo!" (Bilježi Rezin.)

2450. Od Ka'ba se prenosi da je rekao: „Kad god se pojavi novi dan sedamdeset hiljada meleka siđe i okruže Vjerovjesnikov, s.a.v.s., kabur, mašući krilima i donoseći salavate na njega. Kad nastupi večer, oni se penju uvis, a isti broj drugih siđe, pa rade isto što i oni. Tako će biti sve dok se zemlja iznad njega ne razdvoji, kad će izaći u pratnji sedamdeset hiljada meleka.“ (Bilježi Darimi.)

2451. Ibn Mesud prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Allah ima meleke koji putuju i koji mi od moga ume-ta prenose selame.“ Također je rekao: „Moj život je dobro za vas, jer kada nešto uradite, donese vam se propis, a i moja smrt će biti dobro za vas, zato što će mi biti pokazivana vaša djela, pa ću zahvaljivati Allahu kad vidim dobra djela, a tražit ću Allahov oprost za vas kada vidim loša djela.“ (Bilježi Bezzar.)

عليه وسلم، فما وجدوا أحداً يعلم ذلك، حتى قال لهم عروة: والله ما هي قدم رسول الله صلى الله عليه وسلم وما هي إلا قدم عمر. لرزين.

2450 كَهَبٌ قَالَ: مَا مِنْ يَوْمٍ يَطْلُعُ إِلَّا نَزَلَ سَبْعُونَ أَلْفًا مِنَ الْمَلَائِكَةِ حَتَّى يَحْفُوا بِقَبْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَضْرِبُونَ بِأَجْنَحَتِهِمْ، وَيَصْلُونَ عَلَيْهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، حَتَّى إِذَا أَمْسَى عَرَجُوا، وَهَبَطَ مِثْلُهُمْ فَصَنَعُوا مِثْلَ ذَلِكَ، حَتَّى إِذَا انْشَقَّتْ عَنْهُ الْأَرْضُ خَرَجَ فِي سَبْعِينَ أَلْفًا مِنَ الْمَلَائِكَةِ يَزْفُونَهُ. للبرامي 228/1 (95).

2451 ابْنُ مَسْعُودٍ، رَفَعَهُ: "إِنَّ لِلَّهِ مَلَائِكَةً سِيَاحِينَ يَبْلَغُونِي عَنْ أُمَّتِي السَّلَامَ"، وَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "حَيَاتِي خَيْرٌ لَكُمْ تَحْدِثُونَ وَيَحْدِثُ لَكُمْ، وَوَفَاتِي خَيْرٌ لَكُمْ، تَعْرِضُ عَلَى أَعْمَالِكُمْ، فَمَا رَأَيْتُ مِنْ خَيْرٍ حَمَدْتُ اللَّهَ عَلَيْهِ، وَمَا رَأَيْتُ مِنْ شَرٍّ اسْتَغْفَرْتُ اللَّهَ لَهُمْ". للبخاري في "البحر الزخار" 308/5 (1925).

2452. Od Ibn Mesuda se prenosi: „Naš miljenik i Vjerovjesnik, s.a.v.s., prije svoje smrti navijestio nam je šest stvari. Okupio nas je u Aišinoj kući i pogledao nas, pa su mu oči zasuzile. Zatim je rekao: ‘Dobro došli, Allah vas poživio, Allah vas sačuvao, Allah vam dao utočište, Allah vas pomogao, Allah vas uzdigao, Allah vas uputio, Allah vam dao nafaku, Allah vas usmjerio na Pravi put i Allah vam dao selamet! Vama oporučujem bogobožnost, a Allahu oporučujem vas i molim Ga da se brine o vama! Ja jasno opominjem da se ne suprotstavljate Allahu ni kad je riječ o Njegovim robovima, a ni kad je riječ o Njegovoj Zemlji! Zaišta Uzvišeni Allah kaže i meni i vama: *‘Taj drugi svijet dat ćemo onima koji ne žele da se na Zemlji ohole i da nered čine, a one koji se Allaha boje čeka sretan kraj’*” (El-Kasas, 83). On također kaže: *‘A zar u Džehennemu neće biti boravište oholih?’* (Ez-Zumer, 60). Zatim je rekao: ‘Već mi se približio smrtni čas i povratak Allahu, Sidretul-muntehau, džennetskom prebivalištu, najljepšem uživanju i društvu odabranih.’ Tada mi upitasmo: ‘Allahov Poslaniče, a ko će te okupati?’, a on odgovori: ‘Muškarci iz moje porodice, najbliži po redu.’ Zatim smo ga upitali: ‘U šta ćemo te zamotati?’, a on odgovori: ‘Ako htjednete, u ovu odjeću, ili u jemenski ogr-

2452 وعنه: نعى إلينا حبيبنا ونبينا صلى الله عليه وسلم قبل موته بست جمعنا في بيت عائشة، فنظر إلينا فدمعت عيناه، ثم قال: ”مرحباً بكم، وحياءكم الله، وحفظكم الله، وأواكم الله، نصركم الله رفعكم الله، (هداكم الله)، رزقكم الله، وفقكم الله، سلمكم الله، أوصيكم بقوى الله، وأوصي الله بكم، وأستخلفه عليكم، إني نذير مبين أن لا تعملوا على الله في عباده وبلاده، فإن الله قال لي ولكم: *إِتْلِكِ الْبَأْرَ الْآخِرَةَ تَجْعَلَهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ غُلُوبًا فِي الْأَرْضِ وَلَا فُسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ* [القصاص: 83] وقال: {إِلَيْسَ فِي حَمَمٍ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ} [الزمر: 60] ثم قال: ”قد دنا الأجل والمنقلب إلى الله، وإلى سدة المنتهى، وإلى جنة المأوى، والكأس الأوفى والرفيق الأعلى“، أحسبه قال فقلنا: يا رسول الله فمن يفسلك إذا؟ قال: ”رجال أهل بيتي الأدنى فالأدنى“، قلنا: ففيم نكفنك؟ قال: ”في ثيابي هذه إن شئتم أو في حلة يمنية، أو في بياض مضر“، قلنا: فمن يصلى عليك منا؟ فبكى وبكىنا، وقال: ”ملاً غفر الله لكم، وجازاكم عن نبيكم خيراً إذا غسلتوني ووضعتوني

tač, ili u bijelu tkaninu plemena Mudar.' Zatim smo ga upitali: 'A ko će ti od nas klanjati dženazu?', pa je zaplakao, a i mi smo zaplakali, pa je rekao: 'Stanite malo, Allah vam se smilovao i od vašeg vjerovjesnika vas nagradio onim što je dobro! Kada me okupate i postavite me na moju postelju u mojoj kući na ivici moga kabura, udaljite se od mene nekoliko vremena, jer će mi dženazu prvi klanjati moj prijatelj i drug Džibril. Zatim će mi klanjati Mikail, pa Israfil, pa meleki smrti sa svojom vojskom, pa onda ostali meleki, neka je na njih mir i spas. Zatim mi vi ulazite u skupinama, pa mi klanjate dženazu i donosite selam na mene. Nemojte me uznemiravati sa ženom koja plače naglas', mislim da je rekao i: '...niti koja vrišti, niti koja jauče.' 'Neka mi prvo klanjaju muškarci iz moje porodice, a zatim vi. Preнесите od mene selam samima sebi, a zatim prenesite selam mojoj odsutnoj braći, te onima koji nakon mene uđu u vašu vjeru! Ja vas uzimam za svjedoke da ih selamim', mislim da je rekao i: '...kao i sve one koji me budu slijedili u mojoj vjeri od danas pa do Sudnjega dana!' Zatim smo ga upitali: 'Allahov Poslaniče, a ko će te od nas spustiti u kabur?', a on odgovori: 'Muškarci iz moje porodice s brojnim melekima, koji vas vide, a vi njih ne vidi-

على سريري في بيتي هذا على شفير
قبري، فاخرجوا عني ساعة، فإن
أول من يُصلى على خليلي وجليسي
جبريل، ثم ميكائيل، ثم إسماعيل، ثم
ملك الموت مع جنوده، ثم الملائكة
عليهم السلام، ثم ادخلوا على فوجًا
فوجًا فصلوا علي وسلموا تسليًا، ولا
تؤذوني بأكية" أحسبه قال: "ولا
صارخة ولا رنة، وليبدأ بالصلاة على
رجال أهل بيتي، ثم أنتم بعد، واقروا
أنفسكم مني السلام، ومن غاب من
إخواني فاقرؤوه مني السلام، ومن
دخل معكم في دينكم بعدي فإني
أشهدكم أني أقرأه السلام" أحسبه قال:
"عليه وعلي كل ما تابعتني على ديني
من يوم هذا إلى يوم القيامة" قلنا:
يا رسول الله فمن يدخلك قبرك منا؟
قال: "رجال أهل بيتي مع ملائكة كثيرة
يرونكم من حيث لا ترونهم". البزار
في "البحر الزخار" 396-394/5
(2028)، والطبراني في "الأوسط"
(3696) 95/4.

te.” (Bilježe Bezzar i Taberani u djelu *El-Mu'džemul-evsat.*)

2453. Od Aiše se prenosi da je rekla: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije ni od čega drugog umro nego od upale po-rebrice.“ (Bilježe Taberani i Mevsili.)

2454. Enes prenosi: „Nakon smrti Vje-rovjjesnika, s.a.v.s., Ebu Bekr rekao je Omeru: 'Hajdemo do Ummu Ejmen, da je posjetimo kao što ju je Vjerovje-snik, s.a.v.s., posjećivao!' Kada su joj došli, ona je zaplakala, pa su je upitali: 'Šta te rasplakalo? Zar ne znaš da je za Allahovog Poslanika, s.a.v.s., bolje ono što je kod Allaha?' Ona im je odgovo-rila: 'Ja ne plačem zato što ne znam da je ono što je kod Allaha bolje za Nje-govog Poslanika, nego ja plačem zato što je prestala Objava s neba!' Tako je i njih navela na plač, pa su plakali za-jedno s njom.“ (Bilježi Muslim.)

PLAČ, NARICANJE I TUGA

2455. Od Enesa se prenosi: „S Allaho-vim Poslanikom, s.a.v.s., ušli smo kod kovača Ebu Sejfa, Ibrahimova hrani-oća, pa je Vjerovjesnik, s.a.v.s., uzeo

2453 عائشة: ما مات رسول الله صلى الله عليه وسلم إلا من ذات الجنب. أبو يعلى 258/8 (4843)، والطبراني في الأوسط 6/9 (8954).

2454 أنس: قال أبو بكر بعد وفاة النبي صلى الله عليه وسلم لعمر: انطلق بنا إلى أمّ أئمن نزورها كما كان النبي صلى الله عليه وسلم يزورها، فلما انتهيا إليها بكت فقالا لها: ما يبكيك؟ أما تعلمين أن ما عند الله خير لرسول الله صلى الله عليه وسلم فقالت: ما أبكي، أني لا أكون أعلم أن ما عند الله خير لرسوله، وإنما أبكي أن الوحي قد انقطع من السماء، فهيجتهما على البكاء فجعلتا يبكيان معها. لمسلم (2454).

2455 أنس: دخلنا مع رسول الله صلى الله عليه وسلم على أبي سيف القين، وكان ظئراً لإبراهيم فأخذ ابنه صلى الله عليه وسلم، وقبله، وشمّه،

svoga sina (u naručje), pa ga je poljubio i pomirisao. Kada smo poslije ušli, Ibrahim je izdisao, a oči Allahovog Poslanika, s.a.v.s., suzile su. Ibn Avf ga upita: 'Zar i ti, Allahov Poslaniče?', a on mu odgovori: 'Ibn Avfe, to je samilost.' Zatim je dodao: 'Zaista mi oko suzi, a srce mi je skrušeno. Reći ćemo samo ono čime je zadovoljan naš Gospodar, a mi smo, Ibrahimе, tvojim rastankom ožalošćeni.'" (Bilježe: Buhari, Muslim i Ebu Davud.)

2456. U vezi s tim događajem Ibn Madža bilježi: „Poslanik, s.a.v.s., rekao je: 'Nemojte ga umotavati u kefine dok ga ne vidim!' Zatim je došao do njega, nagnuo se nad njim i zaplakao.“ (Bilježi Ibn Madža.)

2457. Ibn Madža, s malom slabošću od Esme bint Jezid, bilježi sličan hadis, i u njemu stoji: „Da nije istinitog obećanja, momenta spajanja i činjenice da oni kasniji idu za onim prethodnim, više bismo žalili za tobom, ali i ova-ko smo tužni zbog tebe!“ (Bilježi Ibn Madža.)

2458. Tirmizi o tome bilježi od Džabira da je Abdurrahman upitao Po-

ثُمَّ دَخَلْنَا عَلَيْهِ بَعْدَ ذَلِكَ، وَإِبْرَاهِيمَ
يَجُودُ بِنَفْسِهِ، فَجَعَلْتُ عَيْنَا رَسُولَ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَذَرِفَانِ فَقَالَ ابْنُ
عَوْفٍ، وَأَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَقَالَ:
”يَا ابْنَ عَوْفٍ إِنَّهَا رَحْمَةٌ“، ثُمَّ اتَّبَعَهَا
بِأُخْرَى، فَقَالَ: ”إِنَّ الْعَيْنَ تَدْمَعُ وَالْقَلْبَ
يَخْشَعُ وَلَا تَقُولُ إِلَّا مَا يَرْضَى رَبُّنَا وَإِنَّا
بِفِرَاقِكَ يَا إِبْرَاهِيمَ مُحْزَنُونَ“. البخاري
(1303)، ومسلم (2315)، وأبو داود
(3126).

2456 وللتقريبي: ”لا تدرجوه في
أكفانه حتى أنظر إليه، فأتاه فانكبَّ
عليه وبكى“. ابن ماجه (1475).

2457 وله بلين عن أسماء بنت
يزيد، بنحوه وفيه: ”لولا أنه وعدَّ
صادقٌ، وموعِدٌ جامعٌ، وأنَّ الآخر تابعٌ
لِلأوَّلِ لوجدنا عليك يا إبراهيم أفضل
مما وجدنا، وإنَّا بك لمحزونون“. ابن ماجه
(1589).

2458 وللترمذي عن جابر، قال
عبد الرحمن: أولم تكن تهيت عن

slanika, s.a.v.s.: „Zar nisi bio zabranio plač?“, a on je odgovorio: „Ne, nego sam zabranio dva grešna i glupa zvuka: zvuk grebanja lica i trganja odjeće na grudima, te šejtansko jaukanje.“ (Bilježi Tirmizi.)

2459. Od njega se također prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Dva zvuka su prokleta i na dunjaluku i na ahiretu: zvuk frule (i sličnih instrumenata) uz pjesmu (pjevačice) i jaukanje u nevolji.“ (Bilježi Bezzar.)

2460. Od Ebu Hurejre se prenosi: „Neko iz porodice Vjerovjesnika, s.a.v.s., umro je, pa su se žene sakupile i plakale zbog njega. Tada Omer ustade da im to zabrani i otjera ih, ali mu Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Pusti ih, Omere! Zaista oko suzi, srce je pogođeno, a smrti ni čas je blizu.’“ (Bilježi Nesai.)

2461. Od Ibn Ebu Mulejke prenosi se: „Osmanova kćerka umrla je u Meki, pa smo došli da prisustvujemo dženazi. Ja sam sjedio između Ibn Amra i Ibn Abbasa, pa su Abdullah i Ibn Omer rekli Amru ibn Osmanu: ‘Zar nećeš zabraniti ovaj plač? Zaista je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: *Umrli se kažnjava*

البكاء؟ قال: ”لا ولكنَّ نَهَيْتُ عَنْ صَوْتَيْنِ أَحْمَقَيْنِ فَاجْرَيْنِ صَوْتِ خَمْسِ وَجْهِ، وَشَقِّ جُبُوبٍ، وَرَنَّةِ شَيْطَانٍ.“
الترمذی (1005) وقال: هذا حديث حسن.

2459 وعنه رفعه: ”صوتان ملعونان في الدنيا والآخرة مزمار عند نعمة، ورنة عند مصيبة.“ البزار كما في ”كشف الأستار“ (795).

2460 أبو هريرة: مات ميت من آل النبي صلى الله عليه وسلم فاجتمع النساء يكين عليه، فقام عمر ينهائهن، ويطردهن فقال صلى الله عليه وسلم ”دعهن يا عمر، فإن العين دامة والقلب مضاب والعهد قريب.“ النسائي 19/4

2461 ابن أبي مليكة: تُوْفِيتْ بَنْتُ لَعْمَانَ بِمَكَّةَ، وَجِئْنَا لِنَشْهَدَهَا، وَإِنِّي لَجَالِسٌ بَيْنَ ابْنِ عَمْرٍو، وَابْنِ عَبَّاسٍ [فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ] وَبَيْنَ عَمْرِو لَعْمَانَ: أَلَا تَنْهَى عَنِ الْبُكَاءِ، فَإِنَّ النَّبِيَّ

zbog plaća njegovih bližnjih za njim.” A Ibn Abbas je ispričao: ‘Omer je govorio nešto od toga. Vraćao sam se s Omerom iz Meke, pa kad smo bili u Bejdau, ugledasmo jednog konjanika u hladu jednog drveta, pa mi on reče: ‘Pogledaj ko je ono!’ Pogledao sam i vidio da je to bio Suhejb, pa sam mu to saopćio, a on mi reče: ‘Zovni mi ga!’ Vratio sam se do Suhejba i rekao mu: ‘Otiđi i priključi se zapovjedniku pravovjernih!’ Kada je Omer bio ranjen, Suhejb uđe plačući i reče: ‘O moj brate! O moj druže!’ Omer mu na to reče: ‘Suhejbe, zar me oplakuješ, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: *‘Umrli se zaista kažnjava nekim plaćem njegovih bližnjih za njim.’* Kad je Omer umro, spomenuo sam to Aiši, pa je ona rekla: ‘Allah se smilovao Omeru! Tako mi Allaha, Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije rekao da se umrli kažnjava zbog plaća njegovih bližnjih za njim, nego je rekao: *‘Zaista Allah nevjerniku povećava kaznu plaćem njegovih bližnjih za njim.’* Za to vam je dovoljan Kur’an: ‘...i svaki grešnik će samo svoje breme nositi.” (El-En’am, 164). Tada je Ibn Abbas dodao: ‘Allah čovjeka na smijeh i plać navodi’ (En-Nedžm, 43). Ibn Omer na to nije ništa rekao.” (Bilježe: Buhari, Muslim i Nesai.)

صلى الله عليه وسلم قال: “إِنَّ الْمَيِّتَ لَيُعَذَّبُ بِبُكَاءِ أَهْلِهِ عَلَيْهِ” فقال ابن عباس: كان عمر يقول بعض ذلك صدرت مع عمر من مكة، حتى إذا كنا بالبيداء إذا هو براكبٍ تحت ظلِّ شجرةٍ فقال: انظر من هذا فنظرت فإذا هو صُهِيبٌ فَأَخْبَرْتُهُ، فقال: ادعُه، فرجعت إلى صُهِيبٍ فقلت: ارتحلِ فالحقُّ بأمير المؤمنين، فلما أُصِيبَ دخل صُهِيبٌ يبكي يقول، وا أخاه وا أصحاباه، فقال عمر: يا صُهِيبُ أتبكي عليَّ، وقد قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: “إِنَّ الْمَيِّتَ يُعَذَّبُ بِبُكَاءِ أَهْلِهِ عَلَيْهِ”، فلما مات عمرُ ذُكِرْتُ ذلك لعائشة فقالت: يرحم الله عمر، والله ما حدث رسول الله صلى الله عليه وسلم إن الميتَ لَيُعَذَّبُ بِبُكَاءِ أَهْلِهِ عَلَيْهِ، ولكن قال: “إِنَّ اللهَ يَزِيدُ الْكَافِرَ عَذَابًا بِبُكَاءِ أَهْلِهِ عَلَيْهِ” حسبكم القرآن {وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى} [الأنعام: 164]، قال ابن عباسٍ عند ذلك: والله {أَضْحَكَ وَأَبْكَى} [النجم: 43] فما قال ابن عمر شيئًا. البخاري (1287)، ومسلم (927)، والنسائي 1819/4.

2462. U drugoj verziji, koju bilježe šesterica, osim Ebu Davuda, navodi se da je Aiša rekla: „Neka Allah oprosti Ebu Abdurrahmanu (Omeru)! On nije slagao, nego je zaboravio, ili je nesvjesno pogriješio. Naime, Allahov Poslanik, s.a.v.s., prošao je pored (groba) jedne Jevrejke, koju su oplakivali, pa je rekao: ‘Oni je oplakuju, a ona se kažnjava u svome grobu!’“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Tirmizi, Nesai i Malik.)

2463. Prenosi se da je kod Imrana ibn Husajna neko spomenuo da se umrli kažnjava zbog plača živog za njim, pa je Imran rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: ‘Umrli se kažnjava zbog naricanja njegovih bližnjih za njim.’ Tada mu jedan čovjek reče: ‘Šta misliš, kad bi čovjek umro u Horosanu, a njegovi bližnji naricali za njim ovdje, bi li on bio kažnjava zbog naricanja njegovih bližnjih?’, a on mu odgovori: ‘Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je istinu, a ti si slagao!’“ (Bilježi Nesai.)

2464. Od Enesa se prenosi: „Kada su pobijeni hafizi Kur’ana, Allahov Poslanik, s.a.v.s., je mjesec dana učio kunut-dovu. Nikada ga nisam vidio tuž-

2462 وفي رواية للسته إلا أبا داود: يغفر الله لأبي عبد الرحمن أما إنه لم يكذب، ولكنه نسي، أو أخطأ. إنما مر رسول الله صلى الله عليه وسلم على يهودية يبكي عليها فقال: “إنه يبكي عليها وإنها لتعذب في قبرها”. البخاري (1289)، ومسلم (932)، والترمذي (3351)، النسائي 1718/4، ومالك.

2463 عمران بن حصين ذكر عند الميت يعذب ببكاء الحي عليه، فقال عمران قاله رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: “الْمَيِّتُ يُعَذَّبُ بِنِجَاحِ أَهْلِهِ عَلَيْهِ” فقال له رجل: أَرَأَيْتَ رَجُلًا مَاتَ بِخِرَاسَانَ، وَنَاحَ أَهْلُهُ عَلَيْهِ هُنَا، أَكَانَ يُعَذَّبُ بِنِجَاحِ أَهْلِهِ؟ قال: صدق رسول الله صلى الله عليه وسلم، وكذبت أنت. للنسائي 17/4.

2464 أَنَسُ: قَتَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَهْرًا حِينَ قُتِلَ الْقُرَّاءُ

nijeg nego tada!“ (Bilježe Buhari i Muslim.)

2465. Od Ummu Seleme prenosi se: „Kad je Ebu Selema umro, rekla sam: ‘On je stranac i osta u stranoj zemlji! Oplakat ću ga tako da će se pričati o tome!’ Taman sam se bila spremila da ga počnem oplakivati, kad se pojavi jedna žena, koja je htjela da mi pomogne, ali ju je Allahov Poslanik, s.a.v.s., susreo i reče joj: ‘Zar hoćeš da uvedeš šejtana u kuću iz koje ga je Allah istjerao?!’ Tada sam odustala od onoga što sam bila naumila, i nisam ga oplakivala.“ (Bilježi Muslim.)

2466. Od Aiše se prenosi: „Kad je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., došla vijest o pogibiji Zejda ibn Harise, Džafera i Ibn Revahe, sjeo je, a na njemu se primjećivala žalost. Ja sam gledala kroz rupu, pukotinu, na vratima, kada mu je došao jedan čovjek i rekao: ‘Zaista Džaferove žene (supruga i rodice)...’ pa je spomenuo njihovo oplakivanje. On mu reče da im to zabrani, pa je on otišao. Zatim se vratio i rekao da ga one nisu poslušale, pa mu on reče: ‘Zabrani im!’ Međutim, on mu dođe i treći put i reče: ‘Tako mi Allaha, one su nas nadjačale!’“ Aiša je tvrdila da

فَمَا رَأَيْتَهُ حَزَنَ حَزَنًا قَطُّ أَشَدَّ مِنْهُ.
البخاري (1300)، ومسلم (677).

2465 أُمُّ سَلَمَةَ: لَمَّا مَاتَ أَبُو سَلَمَةَ
قُلْتُ: غَرِيبٌ فِي أَرْضٍ غَرِيبَةٍ، لَا يَكُونُهُ
بَكَاءٌ يُتَحَدَّثُ عَنْهُ، فَكُنْتُ قَدْ تَهَيَّأْتُ
لِلْبَكَاءِ عَلَيْهِ، إِذْ أَقْبَلَتْ امْرَأَةٌ؛ تَرِيدُ أَنْ
تُسَعِّدَنِي، فَاسْتَقْبَلَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: “تُرِيدِينَ أَنْ
تُدْخِلِيَ الشَّيْطَانَ بَيْتًا أَخْرَجَهُ اللَّهُ مِنْهُ”
فَكَفَفْتُ عَنِ الْبَكَاءِ، فَلَمْ أَبْكِ. لِمُسْلِمٍ
(922).

2466 عَائِشَةُ: لَمَّا جَاءَ رَسُولَ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَعِيُّ زَيْدِ بْنِ حَارِثَةَ
وَجَعْفَرِ بْنِ رَوَاحَةَ جَلَسَ يُعْرِفُ فِيهِ
الْحُزْنَ، وَأَنَا أَنْظُرُ مِنْ صَائِرِ الْبَابِ تَعْنِي
شَقِيقَ الْبَابِ فَتَاءَهُ رَجُلٌ فَقَالَ: إِنَّ نِسَاءَ
جَعْفَرٍ، وَذَكَرَ بَكَاءَهُنَّ، فَأَمَرَهُ أَنْ يَنْهَاهُنَّ،
فَذَهَبَ، ثُمَّ أَتَى الثَّانِيَةَ فَذَكَرَ أَنَّهِنَّ لَمْ يَطْعَمَهُ،
فَقَالَ: “إِنَّهِنَّ” فَتَاءَهُ الثَّالِيَةَ فَقَالَ: وَاللَّهِ
لَقَدْ غَلَبْنَا، فَزَعَمْتُ أَنَّهُ قَالَ: “فَاحْتُ
فِي أَفْوَاهِهِنَّ التُّرَابُ” فَقُلْتُ: أَرْغَمَ اللَّهُ
أَنْفَكَ، وَاللَّهِ مَا تَفْعَلُ مَا أَمَرَكَ رَسُولُ

mu je on tada rekao: „Natrpaj im zemlje u usta!“ Zatim je rekla: „Allah te ponizio! Tako mi Allaha, nisi uradio ono što ti je Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio, i nisi ga poštediti muke!“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud i Nesai.)

2467. Od Džabira ibn Atika prenosi se: „Vjerovjesnik, s.a.v.s., došao je da obiđe Abdullaha ibn Sabita, ali je našao da ga je bolest savladala, pa ga je zovnuo, ali mu se on nije odazvao. Tada je Poslanik, s.a.v.s., izgovorio: ‘Mi smo Allahovi i mi ćemo se Njemu vratiti!’, pa je dodao: ‘Skrhani smo zbog tebe, Ebur-Rebi!’ Tada žene povikaše i počеше plakati, pa Ibn Atik pođe da ih ušutka, ali Poslanik, s.a.v.s., reče mu: ‘Pusti ih, kad bude obaveza, onda nijedna neće (naglas) plakati.’ Tada ga upitaše: ‘Allahov Poslaniče, šta znači: ‘...kad bude obaveza?’”, a on odgovori: ‘Kada umre.’“ (Bilježe Malik i Ebu Davud, a Nesai bilježi dužu verziju.)

2468. Od Ibn Omera se prenosi: „Sa’d ibn Ubada bio je bolestan, pa mu je došao Allahov Poslanik, s.a.v.s., da ga obiđe zajedno s Abdurrahmanom ibn Avfom, Sa’dom i Ibn Mesudom. Kad je ušao, našao ga je u nesvijesti, pa je

الله صلى الله عليه وسلم، ولم تتركه من العناء. البخاري (1299)، ومسلم (935)، وأبو داود (3122)، والنسائي 15014/4.

2467 جابر بن عتيك: أن النبي صلى الله عليه وسلم جاء يعُود عبد الله بن ثابت فوجده قد غلب عليه، فصاح به فلم يُجبه فاسترجع صلى الله عليه وسلم وقال ”غلبنا عليك يا أبا الربيع“ فصاح النساء ويكبن، فجعل ابن عتيك يسكنهن، فقال صلى الله عليه وسلم ”دعهن فإذا وجب فلا تبكين“ بأكية قالوا يا رسول الله ما وجب قال: ”إذا مات“. أبو داود (3111)، والنسائي 1314/4، ومالك 393/1-394 (966).

2468 ابن عمر: اشتكى سعد بن عبادة فأتاه رسول الله صلى الله عليه وسلم يعوده، مع عبد الرحمن بن عوف، وسعد، وابن مسعود، فلما دخل عليه وجده في غشية، فقال

upitao: 'Je li već umro?', a oni su mu odgovorili: 'Ne.' Tada Vjerovjesnik, s.a.v.s., zaplaka, pa kad su ljudi vidjeli da on plače, i oni su zaplakali. On im tada reče: 'Slušajte! Allah ne kažnjava zbog suze iz oka, niti zbog tuge srca, nego kažnjava zbog ovoga!', pa je pokazao na svoj jezik, 'ili se smiluje.'" (Bilježe Buhari i Muslim.)

2469. Od Muaza se prenosi: „Ja sam, kad me je Vjerovjesnik, s.a.v.s., poslao u Jemen, krenuo jašući, a Vjerovjesnik, s.a.v.s., išao je pored moje jahalice i rekao mi: 'Muaze! Možda me nakon ove godine više nećeš sresti, pa dođi do moga mezara i u moju džamiju!' Ja zaplakah zbog rastanka s njim, ali mi on reče: 'Ne plači, Muaze, jer plač je od šejtana!'" (Bilježe Bezzar i Taberani.)

2470. Od Ebu Burde se prenosi: „Ebu Musa se razbolio i onesvijestio, pa jedna žena od njegovih ukućana povika, ali on nije bio u stanju da joj išta kaže. Kada se osvijestio, rekao je: 'Ja se odričem onoga čega se odrekao Allahov Poslanik, s.a.v.s.! A on se odrekao žene koja nariče, žene koja brije kosu i žene koja cijepa haljine na sebi.'" (Bilježe: Buhari, Muslim i Nesai.)

”قد قضى؟“ قالوا: لا، فبكى صلى الله عليه وسلم فلما رأى القوم بكاءه بكوا، قال ”ألا تسمعون إن الله لا يعذب بدمع العين ولا بحزن القلب، ولكن يعذب بهذا وأشار إلى لسانه أو يرحم“ البخاري (1304)، ومسلم (924).

2469 معاذ: أن النبي صلى الله عليه وسلم لما بعثه إلى اليمن خرج راكباً، والنبي صلى الله عليه وسلم يمشي تحت راحلته، فقال: ”يا معاذ إنك عسى أن لا تلقاني بعد عامي هذا، فتر بقبري ومسجدي“، فبكى معاذ لفراقه صلى الله عليه وسلم فقال: ”لا تبك يا معاذ فإن البكاء من الشيطان“. البزار كما في ”كشف الأستار“ 380/1 (804)، والطبراني 121/20 (242).

2470 أبو بردة: وجع أبو موسى فقشني عليه، فصاحت امرأة من أهله فلم يستطع أن يرد عليها شيئاً، فلما أفاق قال: أنا بريء مما برئ منه رسول الله صلى الله عليه وسلم، فإنه برئ من الصّالة، والحالقة، والشّاقة. البخاري (1296)، ومسلم (104)، والنسائي 2021/4.

2471. Ibn Mesud prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Nije naš onaj ko cijepa otvore košulje, ko se udara po obrazima i ko uzvikuje džahilijetskim uzvicima!“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Tirmizi i Nesai.)

2472. Ebu Musa prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Koji god čovjek umre pa za njim onaj koji im nariče kaže: ‘O moja planino! O moj gospodaru!’ i tome slično, Allah ovlasti dvojicu meleka da ga udaraju i govore mu: ‘Jesi li zaista takav bio?’“ (Bilježi Tirmizi.)

2473. Od jedne žene koja je dala prisegu Poslaniku, s.a.v.s., prenosi se da je rekla: „Među dobrim djelima koje nam je Allahov Poslanik, s.a.v.s., stavio u obavezu, tako da mu u njima ne smijemo biti neposlušne, jesu: da ne grebemo lica, da ne kukamo, da ne trgamo otvore na košuljama i da ne širimo pjesme (kojima se nariče).“ (Bilježi Ebu Davud.)

2474. Od Ummu Atijje se prenosi: „Prilikom davanja prisege, Vjerovjesniku, s.a.v.s., smo dale obavezu da nećemo naričiti (za umrlim) i to nije od nas ispunila nijedna žena osim

2471 مسعود رفعه: "ليس منا من شق الجيوب، وضرب الخنود، ودعا بدعوى الجاهلية". البخاري (1294)، مسلم (103)، والترمذي (999)، والنسائي 20/4.

2472 أبو موسى رفعه: "ما من مَيِّتٌ يَمُوتُ فيَقُومُ بِأَكْبِهِمْ فيَقُولُ: وا جبلاه واسيداه ونحو ذلك إلا وكل الله به ملكين يلهزان، ويقولان: أهكنا كنت". للترمذي (1003)، وقال: حديث حسن.

2473 امرأة من المبايعات قالت: كان فيما أخذ علينا رسول الله صلى الله عليه وسلم في المعروف الذي أخذ علينا أن لا نعصيه فيه، أن لا نخمس وجهًا، ولا ندعو ويلًا، ولا نشق جيبًا، ولا ننشر شعرًا. أبو داود (3131).

2474 أم عطية: أخذ علينا النبي صلى الله عليه وسلم مع البيعة أن لا ننوح فما وقت منا امرأة إلا خمس أم سليم، وأم العلاء، وابنة أبي سبرة

nas pet: Ummu Sulejm, Ummul-Ala, kćerka Ebu Sebre, Muazova supruga, i još dvije žene“, ili je rekla: „...kćerka Ebu Sebre, Muazova supruga i još jedna žena.“ (Bilježe Buhari i Muslim.)

2475. U drugoj verziji stoji: „Kada sam htjela dati prisegu Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., rekla sam: ‘Allahov Poslaniče, ima jedna žena koja mi je pomagala u džahilijetu, pa bih htjela otići i pomoći joj, a zatim bih došla da ti dam prisegu.’ On mi je odgovorio: ‘Idi i pomoz joj, a zatim mi daj prisegu!’ Tako sam joj otišla i pomogla, a nakon toga sam se vratila i dala prisegu nje-mu, s.a.v.s.“ (Bilježi Nesai.)

2476. Od Enesa se prenosi: „Žene su, kad su davale prisegu Vjerovjesniku, s.a.v.s., uzele obavezu da neće naricati, pa su rekle: ‘Allahov Poslaniče, ima žena koje su nama pomagale u naricanju u džahilijetu, pa hoćemo li mi njima u tome pomagati?’, a on je odgovorio: ‘U islamu nema pomaganja u naricanju!’“ (Bilježi Nesai.)

امراً معاذ، وامراتان. أو ابنة أبي سبرة
وامراً معاذ، وامراً أخرى. البخاري
(1306)، ومسلم (936).

2475 وفي رواية: لما أردت أن أباع
رسول الله صلى الله عليه وسلم قلت:
يا رسول الله إن امرأة أسعدتني في
الجاهلية فأذهب فأساعدها ثم أجيئك
أبايعك قال: “فأذهبي فأسعيديها، ثم
بأيعيني” فذهبت فساعدتها، ثم جئت
فبأيعته صلى الله عليه وسلم. النسائي
(148-149)، وهو عند مسلم (937)
باختلاف.

2476 أنس: أن النبي صلى الله
عليه وسلم أخذ على النساء حين
بأيعهن أن لا ينحنن فقلن يا رسول الله
نساء أسعدتنا في الجاهلية فنسعدهن
فقال “لا إسعاد في الإسلام”. للنسائي
16/4

2477. Od Ebu Seida se prenosi: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., prokleo je i onu koja nariče i onu koja sluša!“ (Bilježi Ebu Davud.)

2478. Od Ibn Mesuda prenosi se: „Vjervjesnik, s.a.v.s., zabranjivao je razglašavanje nečije smrti, jer je govorio: ‘Čuvajte se razglašavanja smrti, to je džahilijetski postupak!’“²⁴ Abdullah je rekao: ‘U to razglašavanje spada i učenje ezana povodom nečije smrti.’“ (Bilježi Tirmizi. Albani ga ocjenjuje slabim.)

2479. Ebu Malik el-Eš'ari prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „U mome umetu postoje četiri stvari iz džahilijeta kojih se oni neće proći: ponos plemićkim porijeklom, vrijeđanje tuđih predaka, traženje kiše pomoću zvijezda i naricanje.“ Također je rekao: „Ako se narikača ne pokaje prije svoje smrti, kad nastupi Kijametski dan, haljina će joj biti od katrana, a košulja od plamena!“ (Bilježi Muslim.)

22- U džahilijetsko vrijeme oglašavala se smrt samo bogatijih i uglednih ljudi, i to tako da su glasnici slani po naseljima da obavještavaju o nečijoj smrti, te da istovremeno i nariču za njim. Takvo oglašavanje nečije smrti u islamu zabranjeno je. (prim. prev.)

2477 أبو سعيد: لعن رسول الله صلى الله عليه وسلم النائحة والمُسْتَقْفَةَ. لأبي داود (3128).

2478 ابن مسعود: أن النبي صلى الله عليه وسلم كان ينهى عن النعي ويقول "إياكم والنعي، فإنه من عمل الجاهلية" قال عبد الله: من النعي الأذان على الميت. للترمذي (984).

2479 أبو مالك الأشعري: رفعه: "أربع في أممي من أمر الجاهلية لا يتركونهن: الفخر في الأحساب، والطعن في الأنساب، والاستسقاء بالنجوم، والتياحة وقال: النائحة إذا لم تنب قبل موتها تقام يوم القيامة، وعليها سربال من قطران، ودرع من جرب." مسلم (934).

2480. Od Ibn Omera se prenosi: „Kad je umro Hasan, sin Hasana ibn Alija, njegova žena postavila je kubbe (šator) nad njegovim kaburom, koje je stajalo godinu dana. Poslije je uklonjeno, pa je čula nekoga kako viče: 'Čujte! Jesu li našli ono što su izgubili?', a neko mu je odgovorio: 'Naprotiv, izgubili su nađu, pa su se vratili.'“ (Bilježi Buhari.)

2481. Enes prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Tri stvari bit će prisutne u mome umetu sve do Smaka svijeta: naricanje, ponos porijeklom i vjerovanje u zvijezde (da daju kišu).“ (Bilježe Ebu Ja'la i Bezzar.)

2482. Ebu Hurejra prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Na Kijametskom danu ove narikače bit će postavljene u dva reda u Džehennem: jedan s desne a drugi s lijeve strane ostalih ljudi, pa će one lajati na stanovnike Vatre kao što laju psi!“ (Bilježi Taberani u djelu *El-Mu'džemul-evsat.*)

2483. Od Ebu Hurejre prenosi se da za Vjerovjesnikom, s.a.v.s., nije bilo narićanja. (Bilježi Bezzar.)

2480 ابن عمر: لما مات الحسن بن الحسن بن عليّ ضربت امرأته القبة على قبره سنة، ثم رفعت فسمعت صائحا يقول: ألا هل وجدوا ما فقدوا، فأجابه الآخر: بل ينسوا فانقلبوا. البخاري معلقا قبل حديث (1330).

2481 أنس رفعه: "ثلاث لا يزولن في أمتي حتى تقوم الساعة: النياحة والمفاخرة في الأنساب، والأنواء." البزار كما في "كشف الأستار" 378/1 (799)، ورواه أبو يعلى 18017/7 (3911).

2482 أبو هريرة، رفعه: "إن هذه النوايح يُعملن يوم القيامة صفين في جهنم: صفٍ عن يمينهم، وصفٍ عن يسارهم، فينبحن على أهل النار كما تنبح الكلاب." الطبراني في "الأوسط" 251/5 (5229).

2483 وعنه: أن النبي صلى الله عليه وسلم لم يُنبح عليه. رواه البزار كما في "كشف الأستار" 377/1 (796).

2484. Zejd ibn Erkam prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Allah voli šutnju kod tri stvari: prilikom učenja Kur’ana, tokom bitke i za vrijeme dženaze.“ (Bilježi Taberani.)

2485. „Kad je Hamni bint Džahš rekla: ‘Brat ti je ubijen’, ona je rekla: ‘Da mu se Allah smiluje! Mi smo Allahovi i mi ćemo se Njemu vratiti!’ A kad joj je rečeno: ‘Suprug ti je ubijen’, ona je rekla: ‘Žalosti moja!’ Na to je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: ‘Ženi suprug znači mnogo, kao niko drugi.’“ (Bilježi Ibn Madža.)

GASULJENJE UMRLE OSOBE I UMOTAVANJE U KEFINE

2486. Od Ummu Atijje prenosi se: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., ušao nam je kad je umrla njegova kćerka i rekao nam: ‘Okupajte je vodom sa sidrom (lotosom) tri, pet, ili više puta ako hoćete, a posljednji put stavite kamfor ili nešto od kamfora, pa kad završite, obavijestite me!’ Kada smo završile, obavijestile smo ga, pa nam on dade svoj donji ogrtač i reče: ‘Umotajte je u njega!’“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud, Tirmizi, Nesai i u *Muvettau*.)

2484 زيد بن أرقم، رفعه: “إن الله يحب الصمت عند ثلاث: عند تلاوة القرآن، وعند الزحف، وعند الجنازة.” الطبراني 231/5 (5130).

2485 حمّة بنت جحش قيل لها: قتل أخوك، فقالت: رحمه الله، وأنا لله وأنا إليه راجعون، قالوا: قتل زوجك، فقالت: وا حزناه، فقال النبي صلى الله عليه وسلم “إنَّ للزَّوجِ من المرأة لشعبة ما هي لشيءٍ.” ابن ماجه (1590).

2486 أم عطية دخل علينا رسول الله صلى الله عليه وسلم حين تُوِّفِيَتْ (ابنته) فقال: “اغسلنها ثلاثاً، أو خمساً، أو أكثر من ذلك إن رأيتهن ذلك بماء وسدر، واجعلن في الآخرة كافوراً أو شيئاً من كافور فإذا فرغتن فأذني.” فلما فرغنا آذناه، فأعطانا خفوه فقال: “أشعرنها إياه” يعني إزاره. البخاري (1254)، ومسلم (939)، وأبو داود (3142)، والترمذي (990)، والنسائي (2829/4)، والموطأ (397/1 (1005).

2487. U drugoj verziji stoji: „...ili sedam, ili više puta...“ (Bilježi Buhari.)

2488. U trećoj verziji stoji: „Počnite s desne strane i s dijelovima tijela po kojima se uzima abdest!“ (Bilježe Buhari i Muslim.)

2489. U četvrtoj verziji stoji: „Kad je umrla Zejneba, kćerka Allahovog Poslanika, s.a.v.s., on je rekao: ‘Okupajte je neparan broj puta: tri ili pet puta, a peti put upotrijebite i kamfor!’“ (Bilježi Muslim.)

2490. U petoj verziji stoji da su one raspustile njenu kosu, oprale je i onda je splele u tri pletenice, koje su stavile ispod nje, te da je Sufjan rekao: „To je bila kosa njenog tjemena i dvije pletenice.“ U njoj također stoji da je Ibn Sirin tvrdio da riječi „eš’arnehā ijjahu“ znači „zamotale su je u njega“, te da je on naređivao da se tijelo žene u cijelosti zamota, a ne da se oblači. (Bilježi Buhari.)

2491. U šestoj verziji stoji: „Splele smo njenu kosu...“ (Bilježe Buhari i Muslim.)

2487 وفي رواياته: ”أو سبعا أو أكثر من ذلك“. البخاري (1259).

2488 2488 ومنها: ”ابدؤوا بميامنها، ومواضع الوضوء“. البخاري (1256)، ومسلم (939) 43.

2489 ومنها قالت: لما ماتت زينب بنت رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: ”اغسلنها وترا ثلاثا، أو خمسا، واجعلن في الخامسة كافورا“. مسلم (939) 40.

2490 . ومنها: أنهن نقضن رأسها وغسلنه وجعلنه ثلاثة قرون (والقيناها) خلفها. وأن سفيان قال: هي ناصيتها وقرناها، وإن ابن سيرين زعم أن أشعرها إياه: ألففتها فيه، وأنه كان يأمر بالمرأة أن تشعر، ولا تؤزر. البخاري (1261-1262).

2491 ومنها: صفرناها. البخاري (1263)، ومسلم (939) 41.

2492. U sedmoj verziji umjesto toga stoji: „Začešljale smo njenu kosu...” (Bilježe Buhari i Muslim.)

2493. Od Ummu Kajs bint Mihsan prenosi se: „Kad mi je umro sin, bilo mi ga je žao, pa sam rekla onome ko ga je kupao: ‘Nemoj mi sina okupati hladnom vodom, pa da ga ubiješ!’ Tada je Ukkaša ibn Mihsan otišao do Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i ispričao mu to, pa se on nasmijao i rekao: ‘Šta je rekla, živa bila?’” Ne znamo ni jednu ženu da je živjela dugo kao ona! (Bilježi Nesai.)

2494. Ebu Hurejra prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko okupa mrtvacu neka se i sam okupa.” (Bilježi Ebu Davud.)

2495. A Tirmizi bilježi: „Nakon kupanja umrlog treba se okupati, a nakon njegovog nošenja treba uzeti abdest.”

2496. Od Alije se prenosi: „Kada je Ebu Talib umro, otišao sam do Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i rekao mu: ‘Tvoj amidža, starac na krivom putu, umro je’, a on mi je naredio: ‘Idi zako-

2492 ومنها بدله: مشطناها.

البخاري (1254), ومسلم (939)

39

2493 أم قيس بنت محسن: توفي

ابني فجزعت عليه فقلت للذي يغسله

لا تغسل ابني بالماء البارد فتقتله

فانطلق عكاشة بن محسن إلى رسول

الله صلى الله عليه وسلم فأخبره فتبسم

ثم قال: “ما قالت؟! طال عمرها” فلا

نعلم امرأة عمرت ما عمرت. للنسائي

29/4

2494 أبو هريرة رفعه: “من غسل

الميت فليغتسل”. لأبي داود (3161).

2495 وللترمذي: “من غسله

الغسل، ومن حمّله الوضوء”. الترمذي

(993) وقال: حديث حسن.

2496 2496 علي: لما مات أبو

طالب أتيت رسول الله صلى الله عليه

وسلم فقلت: إن عمك الشيخ الضال

paj svoga oca, a nakon toga nemoj ništa raditi dok meni ne dođeš! Zatim sam ga zakopao, pa sam došao Poslaniku, s.a.v.s., a on mi je naredio da se okupam, nakon čega mi je proučio dovu.“ (Bilježe Ebu Davud i Nesai.)

2497. Od Aiše se prenosi: „Vjerovjesnik, s.a.v.s., kupao bi se u četiri situacije: kad bi bio džunup, radi džumanamaza, nakon hidžame (puštanja krvi) i nakon kupanja mrtvaca.“ (Bilježi Ebu Davud. Hadis je ocijenjen slabim.)

2498. Od Ibn Abbasa prenosi se: „Jedan je čovjek zajedno s Vjerovjesnikom, s.a.v.s., među nama bio na Arefatu, pa je pao sa svoje deve i ona mu je tom prilikom slomila vrat“, ili je rekao, „pa ga je ona satrala.“ „To je rečeno Vjerovjesniku, s.a.v.s., pa je on rekao: ‘Okupajte ga vodom i sidrom (lotosom) i zamotajte ga u dvije tkanine, a nemojte ga namirisati i nemojte mu pokriti glavu, jer će ga Allah na Kijametskom danu oživiti u stanju kako izgovara *telbiju*.“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

قد مات قال: ”اذهب فوار أباك، ثم لا تحدث شيئاً حتى تأتيني“ فواريته فجثته، فأمرني فاغتسلت، فدعا لي. أبو داود (3214)، النسائي 7980/4.

2497 عائشة: كان النبي صلى الله عليه وسلم يغتسل من أربعة: من الجنابة، وللجمعة، ومن الحجامة، ومن غسل الميت. لأبي داود (3160)، وقال: حديث ضعيف.

2498 ابن عباس: بينما رجل واقف مع النبي صلى الله عليه وسلم بعرفة، إذ وقع من راحلته قال أيوب فأوقسته أو قال: فأقعصته. وقال عمرو: فوقصته. فذكر ذلك للنبي صلى الله عليه وسلم فقال: ”اغسلوه بماء وسدر، وكفونوه في ثوبين، ولا تحنطوه ولا تخمروا (رأسه)، فإن الله يبعثه يوم القيامة مليئاً.“ البخاري (1850)، ومسلم (1206)، أبو داود (3238) والترمذي (951)، والنسائي 196/5.

2499. U drugoj verziji stoji: „...nemojte mu pokrivati glavu i nemojte ga namirisati!“ (Bilježi Muslim.)

2500. U trećoj verziji stoji: „...i umotajte ga u njegove dvije haljinke!“ (Bilježe Buhari i Muslim.)

2501. Ona je, također, prenijela: „Zaista, Allah će njega na Dan stajanja oživiti u odjeći hodočasnika (muhrima).“ (Bilježi Nesai.)

2502. Lejla, kćerka Kaifa es-Sekafija, kazivala je: „Bila sam među onima koji su gasulili Ummu Kulsum, kćerku Allahova Poslanika, s.a.v.s. Prvo što nam je Allahov Poslanik, s.a.v.s., tom prilikom dao, bila je povezača oko pojasa, potom košulja, pobuljača (veo) preko glave i čaršaf. Potom je umotana u drugu haljinku. Za to vrijeme Allahov Poslanik, s.a.v.s., stajao s njezinim kefinima (haljinama za umrlog) kod vrata, dodajući nam jednu po jednu od tih haljina.“ (Bilježi Ebu Davud.)

2503. Semura je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Držite se bijele odjeće; neka je vaši

2499 ومن رواياته: ”ولا تغطوا

وجهه، ولا تقربوه طيباً“. مسلم

103 (1206)

2500 ومنها ”وكنوه في ثوبيه“.

البخاري (1851)، ومسلم (1206)

98

2501. ومنها: ”فإن الله يبعثه يوم

القيامة محرماً“. النسائي 4/39.

2502. ليلي بنت قائف التَّمِيقِيَّة

قالت: كُنْتُ فِيهِمْ غَسَّلْتُ أُمَّ كُلْثُومَ بِنْتَ

رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَانَ

أَوَّلُ مَا أَعْطَانَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْحَقْوُ، ثُمَّ الْبِرْعُ، ثُمَّ الْحِجَارُ،

ثُمَّ الْمَلْحَفَةُ، ثُمَّ أَدْرَجَتْ بَعْدَ فِي الثَّوْبِ

الْآخِرِ، وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ عِنْدَ الْبَابِ مَعَهُ كَفَنَهَا يَنَاولُنَاهَا

ثَوْبًا ثَوْبًا. أَبُو دَاوُدَ (3157).

2503. سُمُرَةُ رَفَعَهُ: ”عليكم بالبياض

من الثياب، فليلبسها أحياءكم، وكفنوها

فيها موتاكم، فإنها من خير ثيابكم“.

živi oblače, a umrle svoje u nju umotajte; to je među vašom najboljom odjećom.“ (Bilježi Nesai.)

2504. Aiša kazivaše: „Ušla sam kod Ebu Bekra, pa je upitao: ‘U koliko ste haljina (čaršafa) umotali (tijelo) Allahova Poslanika, s.a.v.s.?’ Ja sam odgovorila: ‘U tri bijele haljine.’ Potom je upitao: ‘U kojem je danu on preselio (na drugi svijet)?’ Odgovorila sam: ‘U ponedjeljak.’ Upitao je: ‘A koji je ovo dan?’ Odgovorila sam: ‘Ponedjeljak.’ On je dodao: ‘Nadam se u ono što je između mene i ove noći.’ Zatim je pogledao u haljinu na sebi, u kojoj bolovao i na kojoj bijaše trag mirisa šafrana, pa je dodao: ‘Operite ovu moju haljinu i dodajte još dvije haljine, u koje ćete me umotati!’ ‘Ona je iznošena’, rekla sam. On je odgovorio: ‘Nova je, zaista, potrebnija živom negoli mrtvom. Ta je samo za kratki period (brzo će istruhnuti).’ Umro je zanočivši uoči utorka, i pokopan je prije nego što je svanulo.“ (Bilježe Buhari, i Malik u zbirci *Muvetta*.)

2505. Ubada ibn Samit prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Najbolji kefini jesu haljinke od tri dijela (tri čaršafa), a najbo-

النسائي 205/8، وصحه الألباني في
”صحيح الجامع“ (4062).

2504. عائشة: دخلت على أبي بكر فقال: في كم كفنتم رسول الله صلى الله عليه وسلم؟ قالت: في ثلاثة أثواب بيض. قال: في أي يوم توفي؟ قلت: في يوم الاثنين. قال: فأني يوم هذا؟ قلت: يوم الاثنين. قال أرجو فيها بيني وبين الليل. فنظر إلى ثوب عليه كان يمرض فيه به ردع من زعفران فقال: اغسلوا ثوبي هذا، وزيدوا عليه ثوبين فكفنتوني فيها. قلت: إن هذا خلق. قال: إن الحَيَّ أَوْلَى بالجدید من المَيِّت، إنا هو للمهلة. فماتوفي حتى أمسى من ليلة الثلاثاء ودفن قبل الصبح. لرزين، وفي ”الموطأ“ نحوه. البخاري (1387)، والموطأ 1/399400 (1012).

2505. عبادة بن الصّامِت رفعه: ”خَيْرُ الكفنِ الحُلَّةُ، وخَيْرُ الأَصْحِيَةِ الكَبْشُ الأَقْرَنُ“. أبو داود (3156).

lji kurban je rogati ovan.“ (Bilježi Ebu Davud.)

2506. Ebu Seid je, umirući, zatražio bijelu haljinku koju je obukao, a potom rekao: „Čuo sam Allahova Poslanika, s.a.v.s., kad je kazao: ‘Umrli će biti oživljen u odjeći u kojoj je umro.’“ (Bilježi Ebu Davud.)

2507. Ebu Katada prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Kada neko od vas svoga brata umotava u kefine, neka oni budu što ljepši!“ (Bilježi Tirmizi.)

2508. Džabir je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Kada neko od vaših umre pa to bude bilo moguće, neka bude umotan u crni čaršaf!“ (Bilježi Tirmizi.)

2509. Alija je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Nemojte pretjerivati s kefinima, jer oni brzo nestanu!“ (Bilježi Ebu Davud.)

2510. Džabir kazivaše da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., umotao Hamzu u vuneni

2506. أبو سعيد: أنه لما احتضر دعا بثياب جدد فلبسها ثم قال: سمعتُ رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: ”يبعث الميت في ثيابه التي مات فيها“. أبو داود (3114) وصححه الألباني في ”صحيح أبي داود“.

2507. أبو قتادة رفعه: ”إذا كُنَّ أحدكم أخاه فليحسن كفنهُ“. الترمذي (955)، وقال: هذا حديث حسن . غريب.

2508. ولأبي داود: عن جابر رفعه: ”إذا تَوَفِّيَ أحدكم، فوجد شيئاً فليكنْ في ثوبٍ حبرة“. الترمذي (3150)، وقال ابن حجر في ”التلخيص“ 2/108: إسناده حسن.

2509. عليُّ رفعه: ”لا تغالوا في الكفن، فإنه يُسلب سلباً سريعاً“. أبو داود (3154).

2510. جابر: أنَّ النبي صلى الله عليه وسلم كُنَّ حزة في نمرَةٍ في ثوبٍ واحدٍ. الترمذي (997).

čaršaf s crnim i bijelim prugama. (Bilježi Tirmizi.)

2511. Ebu Usejd Saidi kazivao je: „Pokušavali smo navući čaršaf s crnim i bijelim prugama na Hamzino lice, pa bismo mu otkrili noge, a kad bismo pokušali pokriti njegove noge, otkrilo bi mu se lice. Tada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: ‘Stavite mu ga na lice, a na noge stavite (rogozinu) s ovog drveta.’“ (Bilježi Taberani.)

2512. Džabir kazivaše: „Vjerovjesnik, s.a.v.s., došao je, nakon što je Abdullah ibn Ubejj bio položen u kabur, i naredio da ga izvade. Kad je izvađen, položio ga je na svoja koljena, spustio na nj malo svoje pljuvačke i obukao mu svoju košulju, a Allah zna najbolje. Abdullah je ranije Abbasu obukao svoju košulju.“ Sufjan je kazao da je Ebu Hurejra rekao: „Na Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., bile su dvije košulje, pa mu je Ibn Abdullah rekao: ‘Obuci mom ocu svoju košulju, onu koja ti je do tijela!’“ Ebu Sufjan je prenio da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., obukao Abdullahu svoju košulju, kao naknadu za onu koju je on dao (njegovom amidži Abbasu).“ (Bilježe Buhari i Muslim.)

2511. و"الكبير" عن أبي أسيد الساعدي: أنهم جعلوا يجرون القرة على وجه حمزة فتكشف قدماه، ويجرونها على قدميه فيكشف وجهه، فقال صلى الله عليه وسلم: "اجعلوها على وجهه، واجعلوا على قدميه من هذا الشجر". الطبراني في "الكبير" 3/144 (2940)، وقال الهيثمي في "المجمع" 3/301: إسناده حسن.

2512. جابر: أتى النبي صلى الله عليه وسلم عبد الله بن أبي بعد ما أدخل حفرته، فأمر به فأخرج، فوضعه على ركبتيه، ونفث فيه من ريقه، وألبسه قيصه، والله أعلم. وكان كسا عباساً قيصاً. قال سفیان: قال أبو هريرة: وكان له صلى الله عليه وسلم قيصان، فقال له ابن عبد الله: ألبس عبد الله قيصك الذي يلي جلدك قال سفیان: فيرون أن النبي صلى الله عليه وسلم ألبس عبد الله قيصه مكافأة لما صنع البخاري (1350)، ومسلم (2773).

2513. U drugom predanju stoji: „U Bi-ci na Bedru, privedeni su zarobljenici, među kojima je bio i Abbas bez odjeće. Vjerovjesnik, s.a.v.s., gledao je da mu nađe neku košulju, pa su našli košulju Abdullaha ibn Ubejja, koja mu je odgovarala. I Vjerovjesnik, s.a.v.s., mu je obukao. Zato je on (Poslanik), s.a.v.s., kasnije skinuo (svoju) košulju i obukao je Abdullahu ibn Ubejju.“ Ibn Ujeina rekao je: „(Abdullah) je kod Vjerovjesnika, s.a.v.s., imao osobitu vrijednost, tako da je on želio da ga nagradi na taj način.“ (Bilježe: Buhari, Muslim i Nesai.)

2514. U još jednom predanju stoji: „Abbas je bio u Medini, pa su ensarije tražili haljine u koje će ga obući, i nisu mogli naći košulju koja mu odgovara osim košulje Abdallahove, te su mu nju obukli.“ (Bilježi Nesai.)

2515. Sehl ibn Sa'd kazivaše: „Neka žena donijela je Vjerovjesniku, s.a.v.s., istkan pamučni ogrtač. Sehl je upitao: 'Znate li šta je to burda (ogrtač)?' Oni su odgovorili: 'To je plašt.' Ta žena je rekla: 'Istkala sam ga svojim rukama i donijela ga tebi da obučeš.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., ga je uzeo, jer mu je bio potreban, izašao k nama ogrnut

2513. وفي رواية لما كان يوم بدر أتى بأسارى وأتى بالعبّاس، ولم يكن عليه ثوب، فنظر النبي صلى الله عليه وسلم قيضاً فوجدوا قيض ابن أبي بقره، فكساه صلى الله عليه وسلم إياه، فلذلك نزع صلى الله عليه وسلم قيضه الذي ألبسه. وقال ابن عينة: كانت له عند النبي صلى الله عليه وسلم يد فاحب أن يكافئه. البخاري (3008)، ومسلم (2773)، والنسائي 4/38

2514. وفي أخرى: وكان العبّاس بالمدينة وطلبت الأنصار ثوباً يكسونه، فلم يجدوا قيضاً يصلح عليه إلا قيض عبد الله فكسوه إياه. النسائي 4/38

2515. سهل بن سعد أن امرأة جاءت النبي صلى الله عليه وسلم ببرد منسوجة فيها حاشيتها، قال سهل أتدرون ما البردة؟ قالوا: الشملة. قالت: فسجتها بيدي، فجئت لأكسوها. فأخذها صلى الله عليه وسلم محتاجاً إليها، فخرج إلينا وإنها إزاره فحسناها رجل فقال: ألبسناها يا رسول الله ما

njime. On se dopao jednom od prisutnih, koji je rekao: 'Daj mi ga, o Allahov Poslaniče, baš je plah!' Prisutni su rekli: 'Nisi dobro postupio! Vjerovjesnik, s.a.v.s., bio ga je uzeo sebi, jer mu je bio potreban, a ti si ga od nje ga zatražio, a znao si da on neće odbiti onog koji traži!' On je rekao: 'Zatražio sam ga da mi bude kao kefin.' I bio mu je kefin." (Bilježe Buhari i Nesai.)

2516. Džabir je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Onom koji kopa kabur, Allah će podići kuću u Džennetu; onaj koji kupu (gasuli) umrlog oslobodi se grijeha i bude kao na dan kad ga je majka rodila, a onog koji umrlom oblači kefine, Allah obuče u džennetske haljine; onog koji izražava sućut, Allah okiti stalnom sviješću o Njemu i blagosilja njegovu dušu među dušama; onom koji suosjeća s unesrećnim, Allah obuče dvije od džennetskih haljina, kojima nije ravan cijeli svijet; onom koji prisustvuje dženazi dok umrli ne bude pokopan, pripadaju tri kirata, a svaki od njih veći je od brda Uhud; onog koji se brine o jetimu ili hudovici, Allah će staviti u hlad Svoj i uvesti u Džennet.“ (Bilježi Taberani.)

أَحْسَنَهَا فَقَالَ الْقَوْمُ: مَا أَحْسَنَتْ لِبِسَهَا
النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَحْتَاجًا إِلَيْهَا،
ثُمَّ سَأَلَهَا وَعَلِمَتْ أَنَّهُ لَا يَرُدُّ سَأَلًا قَالَ:
فَإِنِّي وَاللَّهِ مَا سَأَلْتُهُ لِأَلْبِسَهَا إِنَّمَا سَأَلْتُهُ
لَتَكُونَ كَفَنِي، فَكَانَتْ كَفَنَهُ. الْبُخَارِيُّ
(1277) وَالنَّسَائِيُّ 8/204

2516. جَابِرُ رَفَعَهُ: "مَنْ حَفَرَ قَبْرًا
بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ، وَمَنْ غَسَلَ
مَيِّتًا خَرَجَ مِنْ ذُنُوبِهِ كَيَوْمٍ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ،
وَمَنْ كَفَّنَ مَيِّتًا كَسَاهُ اللَّهُ مِنْ حُلَلِ
الْجَنَّةِ، وَمَنْ عَزَّى حَزِينًا أَلْبَسَهُ اللَّهُ
التَّقْوَى، وَصَلَّى عَلَى رُوحِهِ فِي الْأَرْوَاحِ،
وَمَنْ عَزَّى مُصَابًا كَسَاهُ اللَّهُ حُلَّتَيْنِ مِنْ
حُلَلِ الْجَنَّةِ لَا تَقُومُ لَهُمَا الدُّنْيَا، وَمَنْ اتَّبَعَ
جَنَازَةً حَتَّى يَقْضَى دَفْنَهَا كُتِبَ لَهُ ثَلَاثَةٌ
قَرَارِيطِ الْقِرَاطِ مِنْهَا أَكْظَمُ مِنْ جَبَلٍ
أَحَدٍ، وَمَنْ كَفَلَ يَتِيمًا أَوْ أَرْمَلَةً أَظْلَلَهُ اللَّهُ
فِي ظِلِّهِ، وَأَدْخَلَهُ الْجَنَّةَ". الطَّبْرَانِيُّ فِي
"الْأَوْسَطِ" 9/117-118 (9292).

2517. Ebu Seid prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Umrli zna ko ga nosi, ko ga kupa i ko ga spušta u kabur.“ (Bilježe Ahmed i Taberani u zbirci *Evsat*.)

2518. Sinan ibn Urfuta prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Muškarcu koji umre među ženama i ženi koja umre među muškarcima, a nemaju mahrema (zabranjene osobe s kojom se ne može brak sklopiti), uzet će se tejemum (umjesto kupanja).“ (Bilježi Taberani.)

2519. Ibn Abbas prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Prekrijte lica vaših umrlih, nemojte oponašati Jevreje!“ (Bilježi Taberani.)

2520. Džabir je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Kad nakađujete (kefine) umrlog, nakađite ih tri puta!“ (Bilježi Ahmed.)

2517. أبو سعيد رفعه: "إِنَّ الْمَيِّتَ لَيَعْرِفُ مَنْ يَحْمِلُهُ، وَمَنْ يُفْسِلُهُ، وَمَنْ يَدْفِنُهُ فِي قَبْرِهِ". أحمد 3/3 والطبراني في "الأوسط" 7/257 (7438).

2518. سنان بن عرفة رفعه: الرجل يموت مع النساء، والمرأة تموت مع الرجال وليس لها محرم قال: "يعمان". الطبراني في "الكبير" 7/102 (6497).

2519. ابن عباس رفعه: "خمروا وجوه موتاكم، ولا تشبهوا باليهود". الطبراني 11/183 (11436).

2520. جابر رفعه: "إذا أجمرتُم المَيِّتَ فأجمروه ثلاثاً". أحمد 3/331، والبخاري في "كشف الأستار" (813).

DŽENAZA-NAMAZ

2521. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Onom koji prisustvuje dženzazi, klanjajući je, pripada nagrada koliko iznosi jedan kirat, a onom koji sačeka dok umrli ne bude zakopan, pripada koliko iznose dva kirata.“ Neko je upitao: „Kolika su ta dva kirata?“, a on je odgovorio: „Kao dva velika brda.“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud i Nesai.)

2522. U drugom predanju stoji: „Onom koji ispraća umrlog, pripada nagrada koliko je jedan kirat.“ Ibn Omer je rekao: „Uveličava Ebu Hurejra!“, te je poslao da pitaju Aišu, i ona je potvrdila riječi Ebu Hurejre. Tada je Ibn Omer rekao: „Uništili smo mnogo kirata!“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud i Tirmizi.)

2523. Bezzar je uz određenu slabost prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Onom koji ode umrlom kod njegove porodice pripada jedan kirat, ako ga ispraća, ima kirat, ako klanja, ima kirat, ako sačeka dok ne bude ukopan, ima kirat.“ (Bilježi Bezzar u zbirci *Kešful-estār*.)

2521. أَبُو هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ: ”مَنْ شَهِدَ الْجَنَازَةَ حَتَّى يُصَلِّيَ عَلَيْهَا فَلَهُ قِيرَاطٌ، وَمَنْ شَهِدَهَا حَتَّى تُدْفَنَ فَلَهُ قِيرَاطَانِ.“ قِيلَ: وَمَا الْقِيرَاطَانِ؟ قَالَ: ”مِثْلُ الْجَبَلَيْنِ الْعَظِيمَيْنِ“. لِلْسَّيِّئَةِ إِلَّا مَالَكًا. البخاري (1325)، ومسلم (945)، وأبو داود (3168)، والنسائي 4/7677

2522. وفي رواية: ”مَنْ تَبَعَ جَنَازَةً فَلَهُ قِيرَاطٌ مِنَ الْأَجْرِ“. فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ: أَكْثَرَ أَبُو هُرَيْرَةَ، فَبَعَثَ إِلَى عَائِشَةَ فَصَدَّقَتْ أَبَا هُرَيْرَةَ، فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ: لَقَدْ قَرَطْنَا فِي قَرَارِيطَ كَثِيرَةٍ. البخاري (1323)، (1324)، ومسلم (945) 55، وأبو داود (3169)، والترمذي (1040).

2523. وللزار بلين رفعه: ”مَنْ أَتَى جَنَازَةً فِي أَهْلِهَا فَلَهُ قِيرَاطٌ، فَإِنْ تَبِعَهَا فَلَهُ قِيرَاطٌ فَإِنْ صَلَّى عَلَيْهَا فَلَهُ قِيرَاطٌ، فَإِنْ انْتَضَرَهَا حَتَّى تُدْفَنَ فَلَهُ قِيرَاطٌ.“ الزَّارُ كَمَا فِي ”كُشْفِ الْأَسْتَارِ“ 1/389 (823).

2524. On (Ebu Hurejra), također, kazivaše da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., objavio ljudima smrt Negusa u danu u kome je i umro, izašao s njima na *musallu* (mjesto klanjanja), stao s njima u red, i izgovorio četiri tekbira. (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud, Tirmizi, Nesai i Malik.)

2525. Abdurrahman ibn Ebu Lejla kazivao je: „Zejd ibn Erkam je na dženazama izgovarao četiri tekbira, a na jednoj je izgovorio pet, pa smo ga o tome pitali, i on je rekao: 'Allahov Poslanik, s.a.v.s., toliko je izgovarao.'“ (Bilježe: Muslim, Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

2526. Abdullah ibn Magfel kazivaše da je Alija klanjao dženazu Sehlu ibn Hunejfu, i izgovorio šest tekbira, a potom se okrenuo nama i rekao: „On je učesnik (Bitke) na Bedru.“ (Bilježi Taberani.)

2527. Ibn Mesud je kazivao: „Nije određeno ni vrijeme ni broj tekbira dženaze.“ (Bilježi Bezzar.)

2524. وعنه: أن رسول الله صلى الله عليه وسلم نعى النَّجَاشِيَّ الْيَوْمَ الَّذِي مَاتَ فِيهِ، وَخَرَجَ بِهِمْ إِلَى الْمُصَلَّى، فَصَفَّ بِهِمْ، وَكَبَّرَ عَلَيْهِ أَرْبَعَ تَكْبِيرَاتٍ. البخاري (1245)، ومسلم (951)، وأبو داود (3204)، والترمذي (1022)، والنسائي 4/72، مالك 1/386 (978).

2525. عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي لَيْلَى قَالَ: كَانَ زَيْدُ بْنُ أَرْقَمٍ يَكْبُرُ عَلَى جَنَازِنَا أَرْبَعًا، وَأَنَّهُ كَبَّرَ عَلَى جَنَازَةِ خَمْسًا فَسَأَلْنَاهُ فَقَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَكْبُرُهَا. مسلم (957)، وأبو داود (3197)، والترمذي (1023)، والنسائي 4/72.

2526. عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَغْفَلٍ: أَن عَلِيًّا صَلَّى عَلَى سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ فَكَبَّرَ عَلَيْهِ سِتًّا، ثُمَّ التَفَتَ إِلَيْنَا فَقَالَ: إِنَّهُ بَدْرِي. الطبراني (5546) 6/72.

2527. ابْنُ مَسْعُودٍ قَالَ: لَا وَقْتُ وَلَا عَدَدٌ فِي الصَّلَاةِ عَلَى الْجَنَازَةِ يَعْنِي: التَّكْبِيرُ. الْبَزَارُ فِي "الْبَحْرِ الزَّخَارِ" 5/41 (1603).

2528. U zbirci *Evsat* nalazi se predanje u kojem stoji: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., izgovarao je sedam, pet ili četiri tekbira, pa izgovarajte tekbire za imamom za kojim ste pri/stali!“

2529. Humejd je kazivao: „Klanjali smo dženazu za Enesom, pa je izgovorio tri tekbira, iz zaborava, i predao selam. Kada mu je to spomenuto, okrenuo se prema kibli i izgovorio četvrti tekbir.“ (Bilježi Buhari.)

2530. Ebu Hurejra kazivaše da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., klanjajući dženazu, izgovarao tekbire, dižući ruke s prvim tekbirom, i stavljajući desnu ruku preko lijeve. (Bilježi Tirmizi.)

2531. Ibn Abbas kazivaše da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., klanjajući dženazu, učio Fatihu. (Bilježi Tirmizi.)

2532. U jednom drugom predanju stoji da je on (Ibn Abbas) klanjao dženazu, učeći Fatihu, pa kad je o tome upitan, odgovorio je: „(To je) sunnet i istina.“ (Bilježe: Buhari, Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

2528. و“للأوسط“ قال: قد

كَبَّرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبْعًا، وَخَمْسًا، وَأَرْبَعًا، فَكَبَّرُوا مَا كَبَّرَ الْإِمَامُ إِذَا قَدَّمَ قَوْه. “الأوسط“ 4/217 (4019).

2529. حُمَيْدٌ: صَلَّى بِنَا أَنَسٍ فَكَبَّرَ ثَلَاثًا، وَسَمَّا، وَسَلَّمَ. فَقِيلَ لَهُ فَالْتَقِبَلِ الْقِبْلَةَ، وَكَبَّرَ الرَّابِعَةَ، ثُمَّ سَلَّمَ. البخاري معلقًا قبل حديث (1333).

2530. أَبُو هُرَيْرَةَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَبَّرَ عَلَى جَنَازَةٍ، فَرَفَعَ يَدَيْهِ مَعَ أَوَّلِ تَكْبِيرَةٍ، وَوَضَعَ الْيُمْنَى عَلَى الْيُسْرَى. الترمذي (1077)، وقال: حديث غريب، وحسنه الألباني في “صحيح الترمذي“.

2531. ابْنُ عَبَّاسٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَرَأَ عَلَى الْجَنَازَةِ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ. للبخاري، وأصحاب السنن. الترمذي (1026).

2532. وفي رواية: أنه صلى على الجنازة بفاتحة الكتاب، وسورة ف قيل له في ذلك فقال: “سنة وحق“. البخاري (1335)، وأبو داود (3198)، والترمذي (1027)، والنسائي 4/7475.

2533. Ebu Umama kazivao je: „Sunnet je pri klanjanju dženaze s prvim tekbirom tiho (u sebi) proučiti Fatihu, a zatim izgovoriti tri tekbira, predajući salam s posljednjim.“ (Bilježi Nesai.)

2534. Ebu Hurejra kazivaše da ga je Ebu Seid Makberi pitao kako se klanja dženaza, pa je odgovorio: „Kunem se Bogom da ću te izvijestiti o tome kako ja postupam: ja otpočinjem s ispraćanjem dženaze, odlazeći kod porodice umrlog, i kada dženaza bude položena, ja izgovaram tekbir, pohvalu i zahvalu Allahu i salavat na Njegovu Vjerovjesnika, s.a.v.s. Potom učim: 'Bože moj, (ovaj) rob Tvoj i sin roba Tvog i sin robinje Tvoje svjedočio je da nema boga osim Tebe i da je Muhammed rob Tvoj i poslanik Tvoj, a Ti o njemu znaš najbolje. Bože moj, ako je bio dobročinitelj, povećaj njegovo dobročinstvo, a ako je činio zlo, pređi preko njegovih loših djela. Bože moj, nemoj nas lišiti nagrade njegove i nemoj nas poslije njega stavljati u iskušenje!'“ (Bilježi Malik.)

2535. Avf ibn Malik kazivaše: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., klanjao je dženazu, pa smo zapamtili iz njegove dove ovo: 'Bože moj, oprosti mu, smiluj mu se,

2533. أَبُو أُمَامَةَ قَالَ: السُّنَّةُ فِي الصَّلَاةِ عَلَى الْجَنَازَةِ أَنْ يَقْرَأَ فِي التَّكْبِيرَةِ الْأُولَى بِأَمِّ الْكِتَابِ مُحَافَتَةً، ثُمَّ يَكْتَبِرَ ثَلَاثًا، وَالتَّسْلِيمِ عِنْدَ الْآخِرَةِ. النَّسَائِيُّ 4/75 وصححه الألباني في "صحيح النسائي".

2534. أَبُو هُرَيْرَةَ: سَأَلَهُ أَبُو سَعِيدٍ الْمَقْبَرِيُّ كَيْفَ يُصَلِّي عَلَى الْجَنَازَةِ؟ فَقَالَ: أَنَا لَعَنُورُ اللَّهِ أَخْبَرَكَ أَتَّبِعُهَا مِنْ عِنْدِ أَهْلِهَا فَإِذَا وَضَعْتَ كَبْرَتَ، وَحَمَدْتَ اللَّهَ، وَصَلَّيْتَ عَلَى نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. ثُمَّ أَقُولُ: اللَّهُمَّ عَبْدُكَ، وَابْنُ عَبْدِكَ، وَابْنُ أَمْتِكَ كَانَ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ، وَأَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ. اللَّهُمَّ أَنْ كَانَ مُحْسِنًا فَزِدْ فِي أَحْسَانِهِ، وَأَنْ كَانَ مُسِيئًا فَتَجَاوَزْ عَنْ سَيِّئَاتِهِ اللَّهُمَّ لَا تَحْرِمْنَا أَجْرَهُ وَلَا تَفْتِنَّا بَعْدَهُ. مَالِكٌ 1/401 (1016).

2535. عَوْفُ بْنُ مَالِكٍ: صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى جَنَازَةٍ، فَحَفَظْنَا مِنْ دَعَائِهِ "اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ، وَعَافِهِ، وَاعْفُ عَنْهُ، وَأَكْرِمْ

pomiluj ga, pređi preko grijeha njegova, daruj ga lijepim prebivalištem, raskomoti mu ulazak, okupaj ga vodom, snijegom i ledom, očisti ga od grijeha, kao što se čisti bijela haljina od prljavštine, zamijeni mu kuću boljom od njegove, porodicu boljom od dunjalučke, suprugu boljom od one koju je imao, uvedi ga u Džennet i zaštititi od patnje u kaburu, i od džehennemske patnje!“ Avf je dodao: „(Dova je bila takva), da sam poželio da sam ja na mjestu tog umrlog.“ (Bilježe Muslim, Tirmizi i Nesai.)

2536. Vasila ibn Eska kazivaše: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., klanjao je s nama dženazu jednom muslimanu, i čuo sam dok je učio: ‘Bože moj, uistinu je (taj i taj, sin toga i toga) u Tvojjoj zaštiti i susjedstvu, pa zaštititi ga od kaburskog iskušenja i džehennemske patnje, jer samo si Ti Dostojni obećanja i istine. Bože moj, oprosti mu i smiluj mu se, jer Ti si Praštajući Samilostivi!’“ (Bilježi Ebu Davud.)

2537. Ebu Hurejra kazivaše: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi, kad klanjao dženazu, učio: ‘Bože moj, oprosti našim živim i umrlim, našim prisutnim i odsutnim, našim mladim i starim, našim

نُزْلَهُ، وَوَسَّعَ مُدْخَلَهُ، وَاغْسَلَهُ بِالْمَاءِ
وَالْتَّلُجِ وَالْبَرَدِ، وَنَقَّهَ مِنَ الْخَطَايَا كَمَا
يُنْقَى الثَّوْبُ الْاَبْيَضُ مِنَ الدُّنْسِ، وَأَبْدَلَهُ
دَارًا خَيْرًا مِنْ دَارِهِ، وَأَهْلًا خَيْرًا مِنْ
أَهْلِهِ، وَزَوْجًا خَيْرًا مِنْ زَوْجِهِ، وَأَدْخَلَهُ
الْجَنَّةَ، وَأَعْذَهُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَمِنْ
عَذَابِ النَّارِ“ قَالَ عَوْفٌ: حَتَّى تَمْتَنَيْتُ
أَنْ أَكُونَ ذَلِكَ الْمَيِّتَ. مسلم (963)،
والترمذي (1025)، والنسائي 4/73.

2536. وَائِلَةُ بْنُ الْأَسْقَعِ: صَلَّى بِنَا
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى
رَجُلٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ، فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ
”اللَّهُمَّ أَنْ فُلَانٌ بَنُ فُلَانٍ فِي ذِمَّتِكَ،
وَحَبْلُ جَوَارِكَ فَقِهِ مِنْ فِتْنَةِ الْقَبْرِ،
وَعَذَابِ النَّارِ، وَأَنْتَ أَهْلُ الْوَفَاءِ
وَالْحَقِّ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ وَأَرْحَمْهُ إِنَّكَ أَنْتَ
الْعَفُورُ الرَّحِيمُ“. أَبُو دَاوُدَ (3202)،
وَقَالَ الْأُبَايَانِي فِي ”الْمَشْكَاةِ“ (3202):
إِسْنَادُهُ حَسَنٌ.

2537. أَبُو هُرَيْرَةَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا صَلَّى عَلَى
جَنَازَةٍ قَالَ: ”اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا،

muškim i ženskim! Bože moj, onom od nas koga ostavljaš u životu, daj da živi u predanosti Tebi (islamu), a onog od nas kome smrt daješ, usmrti s vje- rovanjem (imanom)!” (Bilježe Tirmi- zi i Nesai.)

2538. On je, također, prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je re- kao): „Bože moj, Ti si Gospodar (ove) umrle osobe, Ti si je stvorio i Ti si je uputio predanosti Tebi (islamu), Ti si uzeo njezinu dušu, i Ti najbolje znaš njezinu tajnost i javnost, a mi smo za- uzimatelji, pa oprosti joj!” (Bilježi Ebu Davud.)

2539. On je, također, prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je re- kao): „Kada klanjate dženazu umr- lom, iskreno molite za nj!” (Bilježi Ibn Madža.)

2540. Hasan je rekao: „Umrlo djetetu se (pri klanjanju dženaze) uči Fatiha, potom: ‘Bože moj, učini nam ga pret- hodnikom, pripremljenom (radošću) i nagradom!’” (Bilježi Buhari.)

وَشَاهِدَنَا وَعَالَيْنَا، وَصَغِيرَنَا وَكَبِيرَنَا،
وَذَكْرَنَا وَأُنثَانَا، اللَّهُمَّ مَنْ أَحْيَيْتَهُ مِنَّا
فَأَحْيِهِ عَلَى الْإِسْلَامِ، وَمَنْ تَوَفَّيْتَهُ مِنَّا
فَتَوَفَّهُ عَلَى الْإِيمَانِ“. الترمذي (1024).
وقال: حسن صحيح، والنسائي في
”الكبرى“ 6/266 (10919).

2538. وعنه رفعه: ”اللَّهُمَّ أَنْتَ
رَبُّهَا، وَأَنْتَ خَلَقْتَهَا، وَأَنْتَ هَدَيْتَهَا إِلَى
الْإِسْلَامِ، وَأَنْتَ قَبَضْتَ رُوحَهَا، وَأَنْتَ
أَعْلَمُ بِسِرِّهَا وَعَلَانِيَتِهَا، جِئْنَا شُفَعَاءَ
فَاعْفُزْ لَهَا“. أبو داود (3200).

2539. وعنه رفعه: ”إِذَا صَلَّيْتُمْ عَلَى
الْمَيِّتِ فَأَخْلَصُوا لَهُ الدُّعَاءَ“. ابن ماجه
(1497).

2540. الْحَسَنُ قَالَ: يَقْرَأُ عَلَى الطِّفْلِ
فَاتِحَةَ الْكِتَابِ وَيَقُولُ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لَنَا
سَلَفًا، وَفَرَطًا وَذَخْرًا وَأَجْرًا. البخاري
معلقًا قبل حديث (1335).

2541. Ata je kazivao da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., klanjao dženazu sinu Ibrahimu, koji je imao samo sedamdeset noći. (Bilježi Ebu Davud.)

2542. Džabir je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Novorođenčetu se ne klanja dženaza, i ono se ne nasljeđuje i od njega se ne nasljeđuje ako nije pokazalo nikakav znak života.“ (Bilježi Tirmizi.)

2543. Ibn Omer prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Nedonoščetu će se klanjati dženaza i moliti oprost i milost za njegove roditelje.“ (Bilježi Rezin.)

2544. Aiša je kazivala: „Ibrahim, sin Vjerovjesnikov, s.a.v.s., umro je kad je imao osamnaest mjeseci, i Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije mu klanjao dženazu.“ (Bilježi Ebu Davud.)

2545. Enes je prenio da je Ebu Galib kazivao: „Klanjao sam s Enesom dženazu jednom čovjeku, pa je stao kod njegove glave, potom su donijeli žensku osobu i zatražili da i njoj klanja, pa je on stao prema sredini tabuta.“ E'la

2541. عَطَاءُ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى عَلَى ابْنِهِ إِبْرَاهِيمَ، وَهُوَ ابْنُ سَبْعِينَ لَيْلَةً. أَبُو دَاوُدَ (3188)، وَقَالَ الْأُبَانِيُّ: ضَعِيفٌ مُنْكَرٌ.

2542. جَابِرٌ رَفَعَهُ: «الطِّفْلُ لَا يُصَلَّى عَلَيْهِ، وَلَا يَرِثُ، وَلَا يُورَثُ حَتَّى يَسْتَهْلَ». التِّرْمِذِيُّ (1032).

2543. ابْنُ عُمَرَ، رَفَعَهُ: «يُصَلَّى عَلَى السَّقَطِ، وَيُدْعَى لِوَالِدَيْهِ بِالْمَغْفِرَةِ وَالرَّحْمَةِ». لِرَزِينٍ.

2544. عَائِشَةُ قَالَتْ: مَاتَ إِبْرَاهِيمُ ابْنُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ ابْنُ ثَمَانِيَةِ عَشَرَ شَهْرًا فَلَمْ يُصَلَّ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. أَبُو دَاوُدَ (3187).

2545. أَنَسٌ: قَالَ أَبُو غَالِبٍ: صَلَّيْتُ مَعَ أَنَسٍ عَلَى جَنَازَةِ رَجُلٍ، فَقَامَ حِيَالَ رَأْسِهِ، ثُمَّ جَاءُوا بِأَمْرَأَةٍ فَقَالُوا: صَلِّ عَلَيْهَا، فَقَامَ وَسَطَ السَّرِيرِ، فَقَالَ الْعَلَاءُ بْنُ زَيْدٍ: هَكَذَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى

ibn Zijad je tada rekao: „Vidio si Allaha Poslanika, s.a.v.s., koji je, klanjajući dženazu, stao tako kako si ti stao, a i muškoj osobi je stajao kako si ti stao?“, a on je odgovorio: „Da, jesam!“, a kad je završio, rekao je: „Upamtite (ovo)!“ (Bilježi Tirmizi.)

2546. Ebu Davud je zabilježio slično, gdje stoji da je Ebu Galib pitao o Enešovom stajanju kod donjeg dijela tijela pri klanjanju dženaze nekoj ženi, pa su mu odgovorili da je to bilo iz razloga što nije bilo tabuta, pa je imam stao kod njezina donjeg dijela da bi ga tako zaklonio. (Bilježi Ebu Davud.)

2547. Osman, Ebu Hurejra i Ibn Omer klanjali su dženazu muškarcima i ženama tako što su muškarce stavljali odmah pred imama, a žene malo dalje, u pravcu kible. (Bilježi Malik.)

2548. Ammar, oslobođeni rob Harisa ibn Nevfela, kazivao je: „Prisustvovao sam dženazi Ummu Kulsum i njezinom sinu. Dječak je bio stavljen odmah ispred imama, pa sam to osporio. Među prisutnim bili su i Ibn Abbas, Ebu Katada, Ebu Seid i Ebu Hurej-

الله عليه وسلم قَامَ عَلَى الْجَنَازَةِ مُقَامَكَ مِنْهَا، وَمِنَ الرَّجُلِ مُقَامَكَ مِنْهُ، قَالَ: نَعَمْ. فَلَمَّا فَرَغَ قَالَ: اخْفَظُوا. الترمذي (1034) وقال: حسن.

2546. وَأَبِي دَاوُدَ نَحْوَهُ، وَفِيهِ: إِنْ أَبَا غَالِبٍ سَأَلَ عَنْ قِيَامِ أُنْسٍ عِنْدَ عَجِزَةِ الْمَرْأَةِ، فَقَدِّتُوا أَنْ ذَلِكَ لِأَنَّهُ لَمْ تَكُنِ النُّعُوشُ، فَكَانَ الْإِمَامُ يَقُومُ حَيْثُ عَجِزَتِهَا يَسْتَرْهَا. أَبُو دَاوُدَ (3194).

2547. عُثْمَانُ، وَأَبُو هُرَيْرَةَ، وَابْنُ عَمْرٍ: كَانُوا يُصَلُّونَ عَلَى جَنَائِزِ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ يَجْعَلُونَ الرِّجَالَ مِمَّا يَلِي الْإِمَامَ، وَالنِّسَاءَ مِمَّا يَلِي الْقَبْلَةَ. مَالِكُ 1/383 (968).

2548. عَمَّارُ مَوْلَى الْجَارِثِ بْنِ نَوْفَلٍ قَالَ: شَهِدْتُ جَنَازَةَ أُمِّ كَلثُومَ وَأَبْنَاهَا فَجَعَلَ الْغُلَامُ مِمَّا يَلِي الْإِمَامَ، فَأَنْكَرْتُ ذَلِكَ فِي الْقَوْمِ ابْنُ عَبَّاسٍ، وَأَبُو قَتَادَةَ،

ra, i svi su kazali da je to u skladu sa sunnetom.“ (Bilježi Ebu Davud.)

2549. Rezin je još dodao da je potrebno, prilikom klanjanja dženaze, umrlog muškarca primaći naprijed prema imamu, a prilikom ukopa pomaći ga naprijed prema kibli.

2550. Muhammed ibn Ebu Harmela kazivaše da je čuo Ibn Omera, kada je donesena dženaza Zejnebe, kćerke Ebu Seleme, i poslije svanuća položena u greblje *Beki*, kako je rekao: „Ako hoćete, klanjajte dženazu vašoj umrloj sada, ili sačekajte dok sunce ne odskoči!“ (Bilježi Malik.)

2551. On je, također, prenio od Nafija da Ibn Omer klanjaše dženazu nakon ikindije i nakon sabaha, ako su ta dva klanjanja obavljena u svom vremenu. On kazivaše: „Neka ne klanja dženazu onaj koji nije čist.“ (Bilježi Malik.)

2552. Aiša je, kad je umro Sa'd ibn Ebu Vekkas, kazala: „Unesite ga u džamiju, da mu i ja klanjam (dženazu), pa joj to nije bilo odobreno. Ona je tada rekla: 'Boga mi, Allahov Poslanik,

وَأَبُو سَعِيدٍ، وَأَبُو هُرَيْرَةَ فَكَلَّمَهُمْ قَالُوا: إِنْ هَذِهِ السَّنَةُ. أَبُو دَاوُدَ (3193).

2549. وزاد رزين: أن يُقَدَّم الذَّكَرُ إِلَى الْإِمَامِ فِي الصَّلَاةِ، وَيُقَدَّم إِلَى الْقَبْلَةِ فِي الدَّفْنِ.

2550. مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي حَرْمَلَةَ: أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عَمْرٍ، وَقَدْ أَتَى بِجَنَازَةِ زَيْنَبَ بِنْتِ أَبِي سَلَمَةَ فَوَضِعَتْ فِي الْبَيْعِ بَعْدَ الصُّبْحِ يَقُولُ لِأَهْلِهَا: أَمَّا أَنْ تَصَلُّوا عَلَى جَنَازَتِكُمُ الْآنَ، وَأَمَّا أَنْ تَتْرَكُوهَا حَتَّى تَرْتَفِعَ الشَّمْسُ. مَالِكُ 1/403 (1021).

2551. وَهُوَ عَنْ نَافِعٍ: أَنَّ ابْنَ عُمَرَ كَانَ يُصَلِّي عَلَى الْجَنَازَةِ بَعْدَ الْعَصْرِ، وَيَبْعَثُ الصُّبْحَ إِذَا صَلَّيْنَا لَوْفَتَهُمَا، وَكَانَ يَقُولُ: لَا يُصَلِّي الرَّجُلُ عَلَى الْجَنَازَةِ إِلَّا وَهُوَ طَاهِرٌ. مَالِكُ 1/402 (1020).

2552. عَائِشَةُ: لَمَّا تُوُفِيَ سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ، قَالَتْ: ادْخُلُوا بِهِ الْمَسْجِدَ حَتَّى أُصَلِّيَ عَلَيْهِ فَانْكَرَ ذَلِكَ عَلَيْهَا،

s.a.v.s., klanjao je dženazu dvojici sinova Bejde, Suhejlu i njegovom bratu, u džamiji.” (Bilježe: Muslim, Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

2553. U drugom predanju stoji da je ona kazala: „Kako ljudi brzo zaboravljaju!” (Bilježe Muslim i Malik.)

2554. Aiša je, u jednom drugom predanju, kazala: „Kako ljudi brzo osuđuju ono o čemu znanja nemaju!” (Bilježe šesterica najpriznatijih hadiskih autoriteta, osim Buharija.)

2555. Ibn Omer kazivaše: „Omeru je klanjana dženaza u džamiji.” (Bilježi Malik.)

2556. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Onaj ko klanja dženazu u džamiji, ništa ne dobija.” U drugoj verziji stoji: „... ne čini pogrešku.” (Bilježi Ebu Davud.)

2557. On (Ebu Hurejra) prenio je hadis u kojem stoji: „Jedna crnkinja ili crnac mela je (čistila) džamiju, pa se

فَقَالَتْ: وَاللَّهِ لَقَدْ صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى ابْنِي بِيضَاءَ فِي الْمَسْجِدِ: سَهْلٍ، وَاخِيهِ. مُسْلِمٌ (973)، وَأَبُو دَاوُدَ (3190)، وَالتِّرْمِذِيُّ (1033)، وَالنَّسَائِيُّ 4/68.

2553. وَفِي رَوَايَةٍ قَالَتْ: مَا أَسْرَعَ مَا نَسِيَ النَّاسُ! مُسْلِمٌ (973) 99، وَمَالِكٌ 1/402 (1018).

2554. وَفِي أُخْرَى عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: مَا أَسْرَعَ النَّاسُ أَنْ يَعْيبُوا مَا لَا عِلْمَ لَهُمْ بِهِ لِلْسَّيِّئَةِ إِلَّا الْبُخَارِيُّ. مُسْلِمٌ (973) 100.

2555. ابْنُ عُمَرَ قَالَ: صَلَّى عَلَى عُمَرَ فِي الْمَسْجِدِ. مَالِكٌ 1/402 (1019).

2556. أَبُو هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ: ”مَنْ صَلَّى عَلَى جَنَازَةٍ فِي الْمَسْجِدِ فَلَا شَيْءَ لَهُ.“ وَفِي نَسَخَةٍ: ”فَلَا شَيْءَ عَلَيْهِ.“ أَبُو دَاوُدَ (3191).

2557. وَعَنْهُ: أَنَّ امْرَأَةً سَوْدَاءَ كَانَتْ تَقُمُ الْمَسْجِدَ أَوْ شَابًا فَقَفَذَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَسَأَلَ عَنْهَا

Allahov Poslanik, s.a.v.s., budući da je više nije viđao, raspitivao o njoj, ili o njemu. Kada su mu rekli da je ta osoba umrla, upitao je: 'A što me niste izvijestili o tome?' Činilo se kao da tome nisu pridavali neki značaj, pa je rekao: 'Pokažite mi njegov mezar!' Oni su to učinili, i on mu je klanjao dženazu, a potom rekao: 'Uistinu, ovi kaburovi ispunjeni su tminom njihovim stanovnicima, pa ih Allah osvjetljava mojim klanjanjem njima.'" (Bilježe: Buhari, Muslim i Ebu Davud.)

2558. Jezid ibn Sabit kazivaše da su oni jednog dana izašli s Vjerovjesnikom, s.a.v.s., pa kad je ugledao novi mezar, upitao je: „Čiji je ovo (mezar)?” Odgovorili su mu: 'To je mezar te i te robinje' (koju on poznašao), 'umrla je u podne, a ti si postio i odmarao, i nismo željeli da te budimo zarad toga.' Tada je on (Poslanik), s.a.v.s., ustao, porredao ljude iza sebe i izgovorio četiri tekbara (klanjao joj dženazu), a onda je rekao: 'Ne propuštajte nikako, dok sam među vama, kada bilo ko među vama umre, a da me o tome ne izvijestite, jer je moje klanjanje njemu milost!'" (Bilježi Nesai.)

أَوْ عَنْهُ فَقَالُوا: مَاتَ قَالَ: "أَفَلَا كُنْتُمْ أَذِنْتُمْ لِي"، فَكَانَتْهُمْ صَغُرُوا أَمْرَهَا أَوْ أَمْرَهُ فَقَالَ: "ذُلُونِي عَلَى قَبْرِهِ" فَذَلُّهُ فَصَلَّى عَلَيْهِ، ثُمَّ قَالَ: "أَنَّ هَذِهِ الْقُبُورَ مَمْلُوءَةٌ ظِلْمَةً عَلَى أَهْلِهَا، وَأَنَّ اللَّهَ يُؤَوِّرُهَا لَهُمْ بِصَلَاتِي عَلَيْهِمْ". البخاري (458)، ومسلم (956)، وأبو داود (3203).

2558. يَزِيدُ بْنُ سَابِيتٍ: أَنَّهُمْ خَرَجُوا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ فَرَأَى قَبْرًا جَدِيدًا، فَقَالَ: "مَا هَذَا؟" قَالُوا: "هَذِهِ فُلَانَةُ مَوْلَاةُ فُلَانٍ فَمَرَرَهَا مَاتَتْ ظَهْرًا وَأَنْتَ صَائِمٌ قَائِلٌ، فَلَمْ نَحِبَّ أَنْ نُوقِظَكَ بِهَا فَقَامَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَصَفَّ النَّاسَ خَلْفَهُ، فَكَبَّرَ عَلَيْهَا أَرْبَعًا، ثُمَّ قَالَ: "لَا يَمُوتُ فِيكُمْ مَيِّتٌ مَا دُمْتُ بَيْنَ ظَهْرَانِيكَمُ إِلَّا أَذِنْتُمْ لِي فَأَنْ صَلَّاتِي لَهُ رَحْمَةً". النسائي 7/360، وصححه ابن حبان 4/8485 (3092) 361.

2559. Ibn Musejeb kazivao je da je Ummu Sa'd umrla dok je Vjerovjesnik, s.a.v.s., bio odsutan, pa kad se vratio, klanjao joj je dženazu, a već je bio prošao mjesec dana. (Bilježi Tirmizi.)

2560. Ukba ibn Amir kazivao je da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., jednog dana, izašao i poginulim učesnicima (bitke) Uhuda klanjao dženazu, a potom se popeo na minber i rekao: „Zaista, ja sam vam predvodnik i svjedok. Tako mi Allaha, ja, evo, sada gledam vrelo moje. A već su mi dati ključevi riznica Zemlje. Ja se, tako mi Allaha, ne plašim za vas da ćete se poslije mene vratiti u idolopoklonstvo, nego se plašim da ćete se međusobno nadmetati (u stjecanju imetka)!” (Bilježe Buhari i Muslim.)

2561. U drugom predanju stoji da se to dogodilo nakon osam godina. (Bilježi Buhari.)

2562. Ebu Berza el-Eslemi kazivao je da Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije klanjao dženazu Maizu ibn Maliku, a ni ti je zabranio da mu se klanja dženaza. (Bilježi Ebu Davud.)

2559. ابْنُ الْمُسَيْبِ: أَنَّ أُمَّ سَعْدٍ مَاتَتْ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَائِبٌ، فَلَمَّا قَدِمَ صَلَّى عَلَيْهَا، وَقَدْ مَضَى لِنَاكَ شَهْرٌ. الترمذی (1038).

2560. عُقْبَةُ بْنُ عَامِرٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ يَوْمًا فَصَلَّى عَلَى أَهْلِ أُحُدٍ صَلَاتَهُ عَلَى الْمَيِّتِ، ثُمَّ انْصَرَفَ إِلَى الْعَبْرَةِ، فَقَالَ: ”أَنِّي (فَرَطُ لَكُمْ)، وَأَنَا شَهِيدٌ عَلَيْكُمْ، وَأَنِّي وَاللَّهِ لَأَنْظُرُ إِلَى حَوْضِي الْآنَ، وَأَنِّي أُعْطِيتُ مَفَاتِيحَ خَزَائِنِ الْأَرْضِ أَوْ مَفَاتِيحَ الْأَرْضِ وَأَنِّي وَاللَّهِ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمْ أَنْ تُشْرِكُوا بَعْدِي، وَلَكِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ أَنْ تَنَافَسُوا فِيهَا“. البخاري (1344)، ومسلم (2296).

2561. وفي رواية: أَنَّ ذَلِكَ بَعْدَ ثَمَانٍ سِنِينَ. للشيخين. البخاري (4042).

2562. أَبُو بَرَزَةَ الْأَسْلَمِيُّ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يُصَلِّ عَلَى مَا عَزَّ بِنِ مَالِكٍ، وَلَمْ يَنْهَ عَنِ الصَّلَاةِ عَلَيْهِ. أبو داود (3186).

2563. Ebu Hurejra kazivaše: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., kada bi mu bio donesen umrli koji je bio zadužen, upitao bi: ‘Da li je za svoj dug ostavio dovoljan dio za njegovo izmirenje?’ Ako bi mu bilo rečeno da je za to ostavio potreban dio imovine, klanjao bi mu dženazu, u protivnom rekao bi muslimanima: ‘Klanjajte svome drugu!’ A kad je Allah darovao vlast Poslaniku Svom, on klanjaše dženazu, ne pitajući o dugu (umrlog). Govorio je: ‘Ja sam vjernicima preči od njih samih. Koji od vjernika umre i ostavi kakav dug, ja sam dužan isplatiti ga, a koji ostavi kakvu imovinu, ona (zajedno s dugom) pripada njegovim nasljednicima.’“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Tirmizi i Nesai.)

2564. Džabir ibn Semura kazivao je da je Vjerovjesniku, s.a.v.s., donesen čovjek koji je počinio samoubistvo gvozdenom strijelom, pa mu nije klanjao dženazu. (Bilježe: Muslim, Tirmizi i Nesai.)

2565. Ebu Umama kazivaše: „U vrijeme Allahova Poslanika, s.a.v.s., umro je neki čovjek kome nisu nađeni kefini, pa je donesen Vjerovjesniku, s.a.v.s., koji je rekao: ‘Pogledajte unutar nje-

2563. أَبُو هُرَيْرَةَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُؤْتَى بِالرَّجُلِ الْمُتَوَفَّى عَلَيْهِ الدِّينُ، فَيَسْأَلُ هَلْ تَرَكَ لِدِينِهِ قَضَاءً؟ فَإِنْ حَدَّثَ أَنَّهُ تَرَكَ وَقَاءً وَالْأَقَالَ لِلْمُسْلِمِينَ: ”صَلُّوا عَلَى صَاحِبِكُمْ“، فَلَمَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ كَانَ يَصَلِّي، وَلَا يَسْأَلُ عَنِ الدِّينِ، وَكَانَ يَقُولُ: ”أَنَا أَوَّلُ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ، فَمَنْ تَوَفَّى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فَتَرَكَ دَيْنًا أَوْ كَلًا أَوْ ضَيَاعًا فَعَلَيَّ وَإِيَّيْ، وَمَنْ تَرَكَ مَالًا فَلِوَرَثَتِهِ“. البخاري (2298)، ومسلم (1619)، والترمذي (1070)، والنسائي 4/66.

2564. جَابِرُ بْنُ سَمُرَةَ: أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرَجُلٍ قَتَلَ نَفْسَهُ بِسَاقِصٍ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيْهِ. مسلم (978)، والترمذي (1068)، والنسائي 4/66.

2565. أَبُو أُمَامَةَ: تُوُفِّيَ رَجُلٌ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يُوجَدْ لَهُ كُفْنٌ، فَاتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: ”انْظُرُوا إِلَى دَاخِلَةِ إِزَارِهِ“ فَأَصِيبَ دِينَارٌ أَوْ دِينَارَانِ، فَقَالَ: ”كَيْتَانِ صَلُّوا عَلَى صَاحِبِكُمْ“. الطبراني

gova ogrtača.' I bio je pronađen dinar ili dva dinara. On je tada rekao: 'To su dva prženja (dvije stvari zbog kojih će biti u Džehennem, jer se pretvarao da je siromašan i živio na sofi od tuđe pomoći, a imao sredstava), klanjajte vašem drugu!'“ (Bilježi Taberani.)

2566. Aiša je prenijela (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Svakom koji umre pa mu grupa od stotinu muslimana klanja dženazu i svi zamole za njega, bit će primljeno to njihovo zauzimanje.“ (Bilježe: Muslim, Tirmizi i Nesai.)

2567. Ibn Abbas prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Svakom muslimanu koji umre, pa mu četrdeset ljudi koji ne pridružuju Allahu išta drugo, klanjaju dženazu, moleći za nj, Allah primi to njihovo zauzimanje.“ (Bilježe Muslim i Ebu Davud.)

2568. Malik ibn Hubejra je, prilikom klanjanja dženaze, kad bi bilo malo ljudi, redao ih u tri reda, govoreći: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: 'Onom kome dženazu klanjaju tri sa-

8/105 (7506), وقال الهيثبي في
"المجمع" 3/41: رجاله ثقات.

2566. عائشة رَفَعَتْهُ: "مَا مِنْ مَيِّتٍ يُصَلَّى عَلَيْهِ أُمَّةٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ يَلْفُونَ مِائَةً. كُلُّهُمْ يَشْفَعُونَ لَهُ إِلَّا شَفَعُوا فِيهِ". مسلم (947)، والترمذي (1029)، والنسائي 4/75.

2567. ابْنُ عَبَّاسٍ رَفَعَهُ: "مَا مِنْ رَجُلٍ مُسْلِمٍ يَمُوتُ فَيَقُومُ عَلَى جَنَازَتِهِ أَرْبَعُونَ رَجُلًا لَا يُشْرِكُونَ بِاللَّهِ شَيْئًا إِلَّا شَفَعَهُمُ اللَّهُ فِيهِ". مسلم (948)، وأبو داود (3170).

2568. مَالِكُ بْنُ حُبَيْرَةَ: أَنَّهُ إِذَا صَلَّى عَلَى جَنَازَةٍ، فَتَقَالَ النَّاسَ عَلَيْهَا جَزَائِهِمْ ثَلَاثَةَ أَجْزَاءٍ، ثُمَّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَنْ صَلَّى

fa ljudi pripada (Džennet).“ (Bilježe Ebu Davud i Tirmizi.)

2569. Ebu Katada kazivaše da bi se Vjerovjesnik, s.a.v.s., kad bi ga pozvali na dženazu, raspitivao o umrloj osobi, pa ako bi je pohvalili iznoseći njena dobra djela, dolazio bi i klanjao, a ako bi bilo suprotno od tog, rekao bi njenoj porodici: „On je vaša briga!“, i ne bi mu klanjao dženazu. (Bilježi Ahmed.)

2570. Ubejj ibn Ka'b prenio je (s nizamom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Meleki su okupali (ogasulili) Adema (kad je umrlo), izgovorili četiri tekbara, i rekli: ‘Ovo je vaš pravac (sunnet), o sinovi Ademovi!’“ (Bilježi se u zbirci *Evsat*.)

2571. U jednom drugom predanju stoji: „(Meleki) su ga okupali vodom neparan broj puta, i položen je u usjek po strani (mezara).“ (Bilježi se u zbirci *Evsat*.)

2572. Enes kazivaše da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., zabranio klanjanje dženaza

عَلَيْهِ ثَلَاثَةُ صُفُوفٍ أَوْجَبَ“. أبو داود (3166)، والترمذي (1028).

2569. أَبُو قَتَادَةَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دُعِيَ إِلَى جَنَازَةٍ سَأَلَ عَنْهَا، فَإِنْ أَتَيْتَنِي عَلَيْهَا خَيْرٌ قَامَ فَصَلَّى عَلَيْهَا، وَإِنْ أَتَيْتَنِي عَلَيْهَا غَيْرُ ذَلِكَ، قَالَ لِأَهْلِهَا: "شَأْنُكُمْ بِهَا" وَلَمْ يُصَلِّ عَلَيْهَا. أحمد 5/299، وصححه ابن حبان 7/328 (3057)، وانظر: "صحيح الترغيب والترهيب" 3/378 (3517).

2570. أَبِي بَنْ كَعْبٍ، رَفَعَهُ: "أَنَّ الْمَلَائِكَةَ غَسَلَتْ أَدَمَ، وَكَبَّرَتْ عَلَيْهِ أَرْبَعًا، وَقَالُوا: هَذِهِ سُنَّتُكُمْ يَا بَنِي آدَمَ". "الأوسط" 4/358 (4426).

2571. فِي رِوَايَةٍ: "غَسَلْتُهُ بِالْمَاءِ وَتَرًّا وَلَجِدَ لَهُ". "الأوسط" 8/157 (8261).

2572. أَنَسٌ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى أَنْ يُصَلَّى عَلَى الْجَنَائِزِ بَيْنَ الْقُبُورِ. "الأوسط" 6/6 (5631).

među mezarevima. (Bilježi se u zbirci *Evsat*.)

PRAĆENJE DŽENAZE, NOŠENJE I UKOP

2573. Ebu Hurejra prenio je: „Ko prati dženazu i ponese je tri puta izvršio je svoju obavezu prema njoj.“ (Bilježi Tirmizi.)

2574. On je, također, prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Nemojte ispraćati dženazu razgovarajući niti s vatrom, i ne idite ispred nje!“ (Bilježi Ebu Davud.)

2575. Enes kazivaše da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., išao pred dženazom, a činili su to i Ebu Bekr i Osman. (Bilježi Tirmizi.)

2576. Rezin je kazao: „Vi ste zauzimatelji, pa idite pred njom (dženazom) i za njom, s njezine desne i lijeve strane, i blizu nje!“ (Bilježi Rezin.)

2573. أَبُو هُرَيْرَةَ: مَنْ تَبَعَ جَنَازَةً وَحَمَلَهَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، فَقَدْ قَضَى مَا عَلَيْهِ مِنْ حَقِّهَا. الترمذي (1041).

2574. وعنه رفعه: "لَا تُتَّبِعُوا الْجَنَازَةَ بِصَوْتٍ، وَلَا نَارٍ، وَلَا تُمْشُوا بَيْنَ يَدَيْهَا". أَبُو دَاوُدَ (3171).

2575. أَنَسُ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْشِي أَمَامَ الْجَنَازَةِ، وَأَبُو بَكْرٍ، وَعُثْمَانُ. الترمذي (1010).

2576. ولرزین: "أَنتُمْ مُشْفَعُونَ، فَامْشُوا بَيْنَ يَدَيْهَا وَخَلْفَهَا، وَعَنْ يَمِينِهَا وَشِمَالِهَا، وَقَرِيبًا مِنْهَا".

2577. Ibn Mesud kazivaše: „Pitali smo Allahova Poslanika, s.a.v.s., o kretanju iza dženaze, pa je rekao: ‘Bez kaskanja, jer ako bude bila dobra, ubrzat ćete je, a ako bude bila loša, samo se stanovnici Vatre udaljavaju. Uistinu, dženaza se prati, a ona ne prati. Ne spada u njezine pratioce onaj koji ide ispred nje.’“ (Bilježe Ebu Davud i Tirmizi.)

2578. On, također, kazivaše: „Onaj koji ispraća dženazu neka ponese tabut sa svih strana, jer je to sunnet! Ako hoće, može učiniti više dobrovoljno, a može i ne učiniti.“ (Bilježi Ibn Madža.)

2579. Mugira je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Jahač ide iza dženaze, a pješak ide, prateći je, kako želi. Djetetu se klanja dženaza.“ (Bilježe Tirmizi i Nesai.)

2580. Ebu Davud je zabilježio: „(Može se ići) iza nje, ispred nje, s njezine desne i lijeve strane. Nedonoščetu se klanja dženaza i moli oprost i milost za njegove roditelje.“ (Bilježi Ebu Davud.)

2577. ابْنُ مَسْعُودٍ سَأَلَنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْمَشْيِ خَلْفَ الْجَنَازَةِ، فَقَالَ: «ثَوْنُ الْخَبَبِ فَإِنْ كَانَ خَيْرًا عَجَلْتُمُوهُ إِلَيْهِ، وَإِنْ كَانَ شَرًّا فَلَا يُبْعَدُ إِلَّا أَهْلُ النَّارِ إِنْ الْجَنَازَةُ مَتْبُوعَةٌ وَلَا تَتَّبِعْ لَيْسَ مَعَهَا مَنْ تَقَدَّمَهَا». أَبُو دَاوُدَ (3184)، وَالتِّرْمِذِيُّ (1011).

2578. وَعَنْهُ قَالَ: مَنْ اتَّبَعَ جَنَازَةً فَلْيَحْمِلْ بِجَوَانِبِ السَّرِيرِ كُلِّهَا فَإِنَّهُ مِنَ السُّنَنِ، ثُمَّ إِنْ شَاءَ فَلْيَتَطَوَّعْ، وَإِنْ شَاءَ فَلْيَدْعُ. ابْنُ مَاجَةَ (1478).

2579. الْمُغِيرَةُ رَفَعَهُ: «الرَّكِبُ يَمْشِي خَلْفَ الْجَنَازَةِ، وَالْمَاشِي كَيْفَ شَاءَ مِنْهَا، وَالطِّفْلُ يُصَلِّي عَلَيْهِ». التِّرْمِذِيُّ (1031)، وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ، وَالنَّسَائِيُّ 4/5556.

2580. وَأَبُو دَاوُدَ: خَلْفَهَا، وَأَمَامَهَا، وَعَنْ يَمِينِهَا، وَيَسَارِهَا، وَقَرِيبًا مِنْهَا، وَالسَّقَطُ يُصَلِّي عَلَيْهِ، وَيُدْعَى لِوَالِدَيْهِ بِالْمَغْفِرَةِ وَالرَّحْمَةِ. أَبُو دَاوُدَ (3180).

2581. Sevban je kazivao: „S Vjerovjesnikom, s.a.v.s., krenuli smo na dženazu, pa kad je vidio one koji su jahali, rekao je: ‘Zar se ne stidite da Božiji meleki idu pješice, a vi na leđima životinja?’“ (Bilježi Tirmizi.)

2582. Ebu Davud zabilježio je: „Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., koji je pratio dženazu, dovedena je jahaća životinja, pa je odbio da jaše. Nakon što je obavljena dženaza, dovedena mu je ponovo, pa je uzjahao. Upitan o tome, odgovorio je: ‘Uistinu, meleki su išli pješice, pa nisam htio jahati dok oni pješače. Kada su otišli, uzjahao sam.’“ (Bilježi Ebu Davud.)

2583. Džabir ibn Semura kazivao je: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., klanjao je dženazu Ebu Dahdahu, zatim mu je doveden neosedlan konj. Jedan čovjek pridržavao je konja kojeg je on uzjahao i potjerao u lagahan kas, a mi smo ga pratili ubrzanima koracima. Neko od prisutnih na toj dženazi rekao je da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: ‘Koliko li grozdova hurmi obješenih u Džennetu čeka Ibn Dahdaha ili Ebu Dahdaha!’“ (Bilježe: Muslim, Ebu Davud i Tirmizi.)

2581. تَوْبَانُ: خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي جَنَازَةٍ فَرَأَى نَاسًا رُكَبَانًا، فَقَالَ: «أَلَا تَسْتَحْيُونَ أَنْ مَلَائِكَةَ اللَّهِ عَلَى أَقْدَامِهِمْ، وَأَنْتُمْ عَلَى ظُهُورِ الدَّوَابِّ». الترمذي (1012).

2582. وَلَاحِي دَاوُدَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَى بِدَابَّةٍ، وَهُوَ مَعَ الْجَنَازَةِ فَأَبَى أَنْ يَرْكَبَ، فَلَمَّا انْصَرَفَ أَتَى بِدَابَّةٍ فَرَكَبَ، فَقِيلَ لَهُ، فَقَالَ: «أَنَّ الْمَلَائِكَةَ كَانَتْ تَمْشِي، فَلَمْ أَكُنْ لَأَرْكَبَ وَهُمْ يَمْشُونَ، فَلَمَّا ذَهَبُوا رَكِبْتُ». أَبُو دَاوُدَ (3177)، وَصَحَّه الْحَاكِمُ 1/355.

2583. جَابِرُ بْنُ سَمُرَةَ: صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أَبِي الدَّخْدَاحِ، ثُمَّ أَتَى بِفَرَسٍ عُرْبِيٍّ (فَعَقَلَهُ) رَجُلٌ وَرَكِبَهُ، فَجَعَلَ يَتَوَقَّصُ بِهِ، وَنَحْنُ نَتَّبِعُهُ نَسْعَى خَلْفَهُ، فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «كَمْ مِنْ عُنُقٍ مُعْلَقٍ أَوْ مَدْلَى فِي الْجَنَّةِ لِابْنِ (الدَّخْدَاحِ) أَوْ لِأَبِي الدَّخْدَاحِ». مُسْلِمٌ (965)، وَأَبُو دَاوُدَ (3178)، وَالتَّرمِذِيُّ (1013)، وَالنَّسَائِيُّ 4/8586.

2584. U drugom predanju stoji: „Vjerovjesniku, s.a.v.s., bio je doveden neo-sedlan konj, pa ga je uzjahao kad se vraćao s dženaze Ebu Dahdahu, a mi smo išli pješice okružujući ga.“ (Bilježe Muslim i autori *Sunena*.)

2585. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Požurite s vašim dženazama, jer ako je (dženaza) dobra, primićete je dobru, a ako nije takva, tada je zlo koje skidate sa svojih vratova.“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud, Tirmizi, Nesai i Malik.)

2586. Ebu Seid prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Kada se dženaza stavi na nosila i ljudi je ponesu na svojim vratovima (rame-nima), ako je dobra, ona govori: ‘Ubrzajte me!’“, a ako nije dobra, ona govori: ‘O teško meni, gdje me nose!’ Njezin glas čuje sve (što postoji) osim ljudi i džina“, ili je rekao: „...osim čovjeka“, „a kada bi ga on čuo, onesvijestio bi se.“ (Bilježe Buhari i Nesai.)

2587. Imran ibn Husajn i Ebu Berza kazivahu: „Krenuli smo s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., na jednu dženazu

2584. وفي رواية: أتى النبي صلى الله عليه وسلم بفرسٍ مُعْرُورٍ فركبهُ حين أنصرف من جنازة أبي الدحداح، ونحن نمشي حوله. لأصحاب السنن، ومسلم (965) 89.

2585. أبو هريرة: رفعه: "أسرعوا بجنازكم فإن تلك صالحة فخير تقبلونها عليه، وإن يك سوى ذلك فشر تصفونه عن رقابكم". البخاري (1315)، ومسلم (944)، وأبو داود (3181)، والترمذي (1015)، والنسائي 4/4142، ومالك 1/405 (1028).

2586. أبو سعيد رفعه: "إذا وضعت الجنازة وأختمها الرجال على أعناقهم فإن كانت صالحة قالت قدموني وإن كانت غير صالحة قالت يا ويلها أين يذهبون بها يسمع صوته كل شيء إلا الثقلين أو قال الإنسان ولو سمع الإنسان لصعق". البخاري (1316)، والنسائي 4/41.

2587. عمران بن الحصين، وأبو برة قالَا خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي جَنَازَةٍ فَرَأَى قَوْمًا قَدْ

zu, i on je vidio neke ljude da su skinuli svoje ogrtače i idu u samim košuljama, pa je rekao: 'Zar postupke iz vremena neznanja (džahilijeta) primjenjujete, ili radnje iz vremena neznanja slijedite?! Već sam pomišljao da molim protiv vas u dovi pa da se vratite s izmijenjenim likovima.' Tada su oni stavili svoje ogrtače, i nikada više tako nešto nisu učinili." (Bilježi Ibn Madža.)

2588. Ubada ibn Samit kazivaše: „Kad je ispraćao dženazu, Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije sjedao dok ona ne bude položena u mezar. Kad mu je jedan jevrejski rabin iznio: 'I mi tako postupamo, o Muhammede!', on (Poslanik), s.a.v.s., tada nam je rekao: 'Razlikujte se od njih tako što ćete vi sjediti!'“ (Bilježe Ebu Davud i Tirmizi.)

2589. Bera je kazivao: „Krenuli smo s Vjerovjesnikom, s.a.v.s., na jednu dženazu nekom ensariji, i zaustavili se kod mezara koji nije imao usjek po strani. On je tada sjeo, i mi smo posjedali oko njega kao ukopani.“ (Bilježe Ebu Davud i Nesai.)

طَرَحُوا أَرْدِيَّتَهُمْ يَمْشُونَ فِي قُمَصٍ قَالُوا: «أَيْفَ الْجَاهِلِيَّةِ تَأْخُذُونَ أَوْ بَصْنَعِ الْجَاهِلِيَّةِ تَتَّبِعُونَ، لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَدْعُو عَلَيْكُمْ دَعْوَةَ تَرْجِعُونَ فِي غَيْرِ صُورِكُمْ» فَأَخَذُوا أَرْدِيَّتَهُمْ وَلَمْ يَعُودُوا لِذَلِكَ. ابن ماجه (1485).

2588. عُبَادَةُ بْنُ الصَّامِتِ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا تَبِعَ جَنَازَةً لَمْ يَقْعُدْ حَتَّى تَوْضَعَ فِي اللَّحْدِ فَعَرَضَ لَهُ حَبْرٌ مِنَ الْيَهُودِ إِنْ هَكَذَا نَصَنَعَ يَا مُحَمَّد، فَقَالَ لَنَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «خَالِفُوهُمْ وَاجْلِسُوا». أَبُو دَاوُدَ (3176)، وَالتِّرْمِذِيُّ (1020)، وَقَالَ: هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ.

2589. الْبَرَاءُ: خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي جَنَازَةِ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ، فَاتَّبَعْنَاهُ إِلَى الْقَبْرِ وَلَمْ يَلْحَدْ، فَجَلَسَ وَجَلَسْنَا حَوْلَهُ كَأَنَّ عَلَيَّ رُءُوسَنَا الطَّيْرِ. أَبُو دَاوُدَ (4753) مَطُولًا، وَالنَّسَائِيُّ 4/78.

2590. Amir ibn Rebia prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika) da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kad vidite dženazu, ustanite i stojte dok ona ne prođe!“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

2591. U drugom predanju stoji: „...ili sve dok ne bude položena!“ (Bilježe Ebu Davud i Tirmizi.)

2592. Džabir kazivaše: „Naišla je jednom neka dženaza i Allahov Poslanik, s.a.v.s., je ustao, pa smo i mi s njime ustali, rekavši: ‘O Allahov Poslanice, to je jevrejska dženaza!?’ Na to je on rekao: ‘Uistinu, od smrti dolazi strah, pa kad vidite dženazu, ustanite!’“ (Bilježe: Buhari, Muslim i Ebu Davud.)

2593. Enes je kazivao: „Neka dženaza prolazila je pokraj Allahova Poslanika, s.a.v.s., pa je on ustao. Kad mu je rečeno da je to jevrejska dženaza, odgovorio je: ‘Ja sam ustao melekima.’“ (Bilježi Nesai.)

2594. Hasan ibn Alijj jednom je sjedio, i kada je naišla dženaza, ustao je,

2590. عَامِرُ بْنُ رَبِيعَةَ رَفَعَهُ: «قَالَ إِذَا رَأَيْتُمُ الْجَنَازَةَ فَقُومُوا حَتَّى تَخْلِفُكُمْ».

البخاري (1307)، ومسلم (958)،
وأبو داود (3172)، والترمذي
(1042)، والنسائي 4/44.

2591. وزاد في روايته: «أو توضع».
أبو داود (3172)، والترمذي
(1042).

2592. جَابِرُ: مَرَّتْ جَنَازَةٌ فَقَامَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَقَمْنَا مَعَهُ فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَهِيَ يَهُودِيَّةٌ، فَقَالَ: «أَنَّ لِلْمَوْتِ فَرْعًا» فَأَذَا رَأَيْتُمُ الْجَنَازَةَ فَقُومُوا. البخاري (1311)،
ومسلم (960)، وأبو داود (3174).

2593. أَنَسُ: أَنَّ جَنَازَةَ مَرَّتْ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَامَ فَقِيلَ: (أَهِيَ جَنَازَةُ يَهُودِيٍّ) فَقَالَ: «أَنَا قُمتُ لِلْمَلَائِكَةِ». النسائي 4/4748.

2594. الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ: وَكَانَ جَالِسًا وَمَرَّ عَلَيْهِ بِجَنَازَةٍ، فَقَامَ النَّاسُ حَتَّى

pa su ustali i ljudi koji su bili s njime, sve dok dženaza nije prošla. „Hasan je tom prigodom rekao: ‘Neka jevrejska dženaza je nošena, pa je Poslanik, s.a.v.s., koji je sjedio na putu kojim je ona naišla, ustao jer mu bijaše neprijatno da, prolazeći bude, iznad njegove glave.’“ (Bilježi Nesai.)

2595. Alija kazivaše da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., ustajao kad bi naišla dženaza, i tek nakon njezina prolaska ponovo bi sjedao. (Bilježe: Muslim, Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

2596. Hišam ibn Amir kazao je da su se u Bici na Uhudu požalili Allahovom Poslaniku da ima velik broj smrtno ranjenih, pa je rekao: „Iskopajte, proširite i lijepo uredite (kaburove), i zakopavajte po dvojicu i trojicu u jedan kabur, a stavite naprijed one koji su najviše učili Kur'an!“ Hišam je dodao: „Tada je i moj otac umro, i položen je u grob prije druge dvojice (s kojima je zajedno zakopan).“ (Bilježe: Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

2597. Džabir kazivaše: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., stavljao je u jedne kefine po dvojicu poginulih na Uhudu, pita-

جَاوَزَتِ الْجَنَازَةُ، فَقَالَ الْحَسَنُ: أَمَّا مَرَّ بِجَنَازَةِ يَهُودِيٍّ، وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى طَرِيقِهَا جَالِسًا، وَكَرِهَ أَنْ تَغْلُو رَأْسَهُ جَنَازَةُ يَهُودِيٍّ فَقَامَ. النسائي 4/47.

2595. عَلِيٌّ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُومُ لِلْجَنَازَةِ، ثُمَّ جَلَسَ بَعْدَ مُسْلِمٍ (962)، وَأَبُو دَاوُدَ (3175)، وَالتِّرْمِذِيُّ (1044)، وَالنَّسَائِيُّ 4/46.

2596. هِشَامُ بْنُ أَمِيرٍ: شَكِيَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْجَرَاحَاتِ يَوْمَ أُحُدٍ، فَقَالَ: "أَخْفِرُوا، وَأَوْسِعُوا، وَأَحْسِنُوا، وَأَذْفِنُوا الْاِثْنَيْنِ وَالْثَلَاثَةَ فِي قَبْرِ وَاحِدٍ، وَقَدِّمُوا أَكْثَرَهُمْ قُرْآنًا" فَمَاتَ أَبِي فَقَدِمَ بَيْنَ يَدَيَّ رَجُلَيْنِ. أَبُو دَاوُدَ (3215)، وَالتِّرْمِذِيُّ (1713)، وَالنَّسَائِيُّ 4/8081.

2597. جَابِرٌ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَجْمَعُ بَيْنَ رَجُلَيْنِ مِنْ قَتْلَى أُحُدٍ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ ثُمَّ يَقُولُ: "أَيُّهُمَا أَكْثَرَ اخَذَا لِلْقُرْآنِ؟" فَأَذَا

jući: 'Koji je od njih više učio Kur'an?' Kad bi mu pokazali na takvog, stavljao bi ga naprijed u usjek po strani kabura (strana od kible), govoreći: 'Ja sam svjedok ovima!', i naredio njihovo zakopavanje zajedno s njihovom krvlju. Nije im klanjao dženazu i nije ih kupao.' (Bilježe: Buhari, Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

2598. On je, također, kazivao: „Kada je bila Bitka na Uhudu, pozvao me u toku noći moj otac i rekao: 'Ja vidim sebe da ću, zasigurno, poginuti među prvim od drugova Vjerovjesnika, s.a.v.s. Ja iza sebe ne ostavljam ništa dragocjenije od tebe, izuzev Allahova Poslanika, s.a.v.s. Ja sam dužan, pa isplati taj dug, a svojim sestrama stalno preporučuj dobro!' Potom smo osvanuli, i on je, zaista, bio među prvim poginulim, i s njim je zajedno u kabur zakopan još jedan. Meni se nije sviđalo da ga ostavim tako, pa sam ga nakon šest mjeseci iskopao, i gle!, on skoro da je bio isti kao i onog dana kad sam ga položio u kabur, izuzev samo jednog uha, pa sam ga ukopao posebno.“ (Bilježi Buhari.)

2599. U drugom predanju stoji: „I nisam na njemu primijetio bilo šta ne-

أَشِيرَ لَهُ إِلَى أَحَدِهِمَا قَدَمَهُ فِي اللَّحْدِ، وَقَالَ: "أَنَا شَهِيدٌ عَلَى هَؤُلَاءِ" وَأَمَرَ بِدَفْنِهِمْ بِدِمَائِهِمْ، وَلَمْ يُصَلِّ عَلَيْهِمْ، وَلَمْ يُغَسِّلْهُمْ. البخاري (1343)، وأبو داود (3138)، والترمذي (1036)، والنسائي 4/62.

2598. وعنه: لَمَّا حَضَرَ أَحَدٌ دَعَانِي أَبِي لَيْلَا، وَقَالَ: مَا أَرَانِي إِلَّا مَقْتُولًا فِي أَوَّلِ مَنْ يُقْتَلُ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَأَنْكَ لَا أَتْرُكَ بَعْدِي أَعَزَّ (عَلَيَّ) مِنْكَ غَيْرَ نَفْسِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنْ عَلَيَّ دَيْنًا فَاقْضِ وَأَسْتَوْصُ بِأَخَوَاتِكَ خَيْرًا فَأَصْبَحْنَا فَكَانَ أَوَّلَ قَتِيلٍ، وَدُفِنَ مَعَهُ (آخِرُ) فِي قَبْرِهِ ثُمَّ لَمْ تَطْلُبْ نَفْسِي أَنْ أَتْرُكَهُ مَعَ آخِرٍ، فَاسْتَخْرَجْتُهُ بَعْدَ سِتَّةِ أَشْهُرٍ فَأَذَا هُوَ كَيَوْمِ وَضَعْتُهُ غَيْرَ أَذْنِهِ، فَفَعَلْتُهُ فِي قَبْرِ عَلِيٍّ حُدَّة. البخاري (2598).

2599. وفي رواية: فَمَا أَتَكَرَّرْتُ مِنْهُ شَيْئًا إِلَّا شُعَيْرَاتٍ كُنَّ فِي لِحْيَتِهِ مِمَّا يَلِي الْأَرْضَ. للبخاري، أبو داود (3232).

poznato izuzev nekoliko dlačica u dijelu njegove brade koji bijaše do tla.“ (Bilježe Buhari i Ebu Davud.)

2600. Rezin kazivaše: „Bujica je odnijela kabur moga oca i još jedan do nje, pa smo izvadili (tijela) njih dvojice. Ona su bila u istom stanju u kojem smo ih položili. Moj otac držaše ruku na svojoj rani, pa smo je pomjerali s njezina mjesta i oslobodili, ali se ona ponovo vratila tamo gdje je bila. Od dana Bitke na Uhudu do tada bijaše prošlo četrdeset godina. (Bilježi Malik.)

2601. On je, također, kazivao da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., naredio da se poginuli na Uhudu, koji bijahu prenese ni u Medinu, vrata na mjesto njihove pogibije. (Bilježe: Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

2602. Ibn Abbas kazivaše: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio je, pa je s poginulih na Uhudu odstranjeno sve što bijaše od željeza i kože, tako su ukopani samo sa svojom odjećom i krvlju.“ (Bilježi Ebu Davud.)

2600. ولرزین: جرف السيل على قبر أبي، وآخر إلى جنبه فأخرجناها، فوجدناها على هيئتها يوم وضعناها، ويد أبي قد وضعها على جرحه فنجناها عن موضعها وأرسلناها، فعادت كما كانت إلى موضعها، وكان بين يوم أحد وبين ذلك أربعون سنة. روى مالك نحوه 1/368 (938).

2601. وعنه: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ بِقَتْلِ أَحَدٍ أَنْ يَرْتَدُّوا إِلَى مَصَارِعِهِمْ، وَكَانُوا قَدْ نَقَلُوا إِلَى الْمَدِينَةِ. أَبُو دَاوُدَ (3165)، وَالتِّرْمِذِيُّ (1717)، وَالنَّسَائِيُّ 4/79، وَقَالَ التِّرْمِذِيُّ: هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

2602. ابْنُ عَبَّاسٍ: أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقَتْلِ أَحَدٍ أَنْ يُزَعَّ عَنْهُمْ الْحَدِيدُ وَالْجُلُودُ وَأَنْ يُدْفَنُوا بِثِيَابِهِمْ وَدَمَائِهِمْ. أَبُو دَاوُدَ (3134).

2603. Enes kazivaše: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., došao je do Hamze, čije tijelo bijaše unakaženo (u Bici na Uhudu), pa je rekao: ‘Da se Safija neće osjećati nelagodno, ja bih ga ovako ostavio, da ga lešinari jedu, pa da bude oživljen (na Sudnjem danu) iz njihovih utroba.’ Bijaše dosta poginulih, a malo odjeće, tako da su jedan, dva i tri poginula umotavani u jednu odjeću i zakopavani u jedan kabur. Onog od njih koji je znao najviše Kur’ana napamet, Allahov Poslanik, s.a.v.s., stavljao je prvog u kabur do kible.“ (Bilježe Ebu Davud i Tirmizi.)

2604. U drugom predanju stoji da Allahov Poslanik, s.a.v.s., osim njemu (Hamzi), nije klanjao dženzazu nijednom drugom šehidu. (Bilježe Tirmizi i Ebu Davud.)

2605. Husajn ibn Vahvah kazivao je: „Talhi ibn Berau, kada se razbolio, došao je Allahov Poslanik, s.a.v.s., da ga obiđe, i tada je rekao: ‘Ja, zaista, vidim da će ga zadesiti (smrt), pa me izvijestite o tome! I požurite, jer ne treba da tijelo muslimana bude zadržavano kod njegove porodice!’“ (Bilježi Ebu Davud.)

2603 . أَنَسٌ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ عَلَى حَمْزَةَ وَقَدْ مَقِلُوا بِهِ، وَقَالَ: «لَوْلَا أَنْ تَجِدَ صَفِيَّةً فِي نَفْسِهَا لَتَرَكْتُهُ حَتَّى تَأْكُلَهُ الْعَاقِبَةُ، وَيُحْشَرَ فِي بَطُونِهَا»، وَقَلَّتِ الثِّيَابُ، وَكَثُرَتِ الْقَتْلَى، فَكَانَ الرَّجُلُ، وَالرَّجُلَانِ، وَالثَّلَاثَةُ يَمُكِّنُونَ فِي الثُّوبِ الْوَاحِدِ، ثُمَّ يُدْفَنُونَ فِي قَبْرِ وَاحِدٍ، وَكَانَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكْثَرُ قُرَآنًا يُقَدِّمُهُ إِلَى الْقَبْلَةِ. أَبُو دَاوُدَ (3136)، وَالتِّرْمِذِيُّ (1016)، وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ.

2604 . وَفِي رِوَايَةٍ: أَنَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنَ الشُّهَدَاءِ غَيْرِهِ. التِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ (3137).

2605 . الْحُصَيْنُ بْنُ وَحُوحٍ: أَنَّ طَلْحَةَ بْنَ الْبَرَاءِ لَمَّا مَرِضَ أَتَاهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُهُ، فَقَالَ: «أَنْتِي لَا أَرَهُ إِلَّا قَدْ حَدَثَ بِهِ (الْمَوْتُ فَادْنُونِي بِهِ) وَجَلُّوا، فَإِنَّهُ لَا يَنْبَغِي لِحَبِيبَةِ مُسْلِمٍ أَنْ تَحْبَسَ بَيْنَ ظَهْرَانِي أَهْلِهِ». أَبُو دَاوُدَ (3159).

2606. Džabir kazivaše: „Vjerovjesnik, s.a.v.s., jednom je održao hutbu, i spomenuo nekog od ashaba koji je bio opremljen u kefine bez imalo vrijednosti. Osudio je da se umrli zakopava noću dok mu se ne klanja džena-za, izuzev da čovjek bude na to prisiljen. U hutbi je još rekao: ‘Kad neko od vas oprema svog brata u kefine, neka to uradi što ljepše!’“ (Bilježe: Muslim, Ebu Davud i Nesai.)

2607. Ibn Abbas kazivao je: „Vjerovjesnik, s.a.v.s., sišao je u kabur noću, i kada mu je upaljena svjetiljka, prihvatio je umrlog od strane kible, govoreći: ‘Neka ti se Allah smiluje, ako si bio jedan od onih koji plaču iz straha pred Allahom i od onih koji puno uče Kur’an!’ Potom je nad njim izgovorio četiri tekbara.“ (Bilježi Tirmizi.)

2608. Džabir je kazao: „Ugledali smo vatru u mezarju *Beki*, pa smo došli i ugledali Allahova Poslanika, s.a.v.s., kako iz kabura govori: ‘Dodajte mi tog čovjeka (umrlog)!’ I dodali su ga od njegovih nogu od kabura, pa sam pogledao i vidio da to bijaše onaj koji je, pri spominjanju Alaha, dizao svoj glas.” (Bilježi Ebu Davud.)

2606. جَابِرٌ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُطِبَ يَوْمًا فَذَكَرَ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِهِ كُنَّ فِي كَفَنٍ غَيْرِ طَائِلٍ، فَزَجَرَ أَنْ يُقَبَّرَ الرَّجُلُ بِاللَّيْلِ حَتَّى يَصْلَى عَلَيْهِ إِلَّا أَنْ يُضْطَرَّ إِنْسَانٌ إِلَى ذَلِكَ، وَقَالَ: “إِذَا كُنْ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ فَلْيَحْسِنْ كَفْنَهُ.” مسلم (943)، وأبو داود (3148)، والنسائي 4/33.

2607. ابْنُ عَبَّاسٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ قَبْرًا لَيْلًا فَأَسْرَجَ لَهُ سِرَاجًا فَأَخَذَهُ مِنْ قَبْلِ الْقَبِيلَةِ مَعْرُضًا، وَقَالَ: “رَحِمَكَ اللَّهُ أَنْ كُنْتَ لِأَوَاهَا تَلَاءً لِلْقُرْآنِ” فَكَبَّرَ عَلَيْهِ أَرْبَعًا. الترمذي (1057)، وقال: حديث حسن.

2608. جَابِرٌ: رَأَيْنَا نَارًا بِالْبَقِيعِ فَاتَيْنَاهَا، فَأَذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْقَبْرِ يَقُولُ: “تَأْوِلُونِي الرَّجُلَ”، فَنَاقِلُوا مِنْ قَبْلِ رَجُلِي الْقَبْرِ، فَظَنَرْتُ فَأَذَا هُوَ الَّذِي كَانَ يَرْفَعُ صَوْتَهُ بِالذِّكْرِ. أبو داود (3164).

2609. Enes je prenio: „Prisustvovali smo dženazi (ukupu) kćerke Allahova Poslanika, s.a.v.s.; on je sjedio pokraj kabura, i ja sam ga vidio kako mu oči suze. Upitao je: ‘Ima li neko među vama koji nije sinoć doticao svoju ženu spolno (općio)?’ Ebu Talha je rekao: ‘Ja.’ On mu reče: ‘Siđi u njezin kabur!’ I on je sišao.“ (Bilježi Buhari.)

2610. Ahmed je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Neka ne silazi u kabur onaj koji je spolno općio (neposredno prije toga) sa svojom ženom!“ On (prenosilac) je rekao da Osman tada nije sišao, dodavši da se radio o Rukajji.¹ (Bilježi Ahmed.)

2611. Ibn Abbas prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Usjek u strani kabura (lahd) je naš, a obični grob (šekk) je za druge osim nas.“ (Bilježe: Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

2612. Ebu Hejjadž el-Esedi kazivaše: „Alija mi je rekao: ‘Hoćeš li da te pošljem radi onog radi čega je mene poslao Allahov Poslanik, s.a.v.s. ‘Idi, i ne

1- Prenosilac je pobrkao imena, jer je Rukajja umrla dok je Poslanik bio na Bedru.

2609. أَنَسٌ: شَهِدْنَا بِنْتَ رَسُولِ

اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَدْفِنُ،
وَهُوَ جَالِسٌ عَلَى الْقَبْرِ فَرَأَيْتُ عَيْنَيْهِ
تَذْمَعَانِ، فَقَالَ: ”هَلْ فِيكُمْ أَحَدٌ لَمْ
يُقَارِفِ اللَّيْلَةَ؟“ قَالَ أَبُو طَلْحَةَ: أَنَا،
قَالَ: ”فَانْزِلْ فِي قَبْرِهَا“ فَزَلَّ فِي قَبْرِهَا.
البخاري (1342).

2610. وَلأَحْمَدُ رَفَعَهُ: ”لَا يَدْخُلُ الْقَبْرَ
رَجُلٌ قَارَفَ أَهْلَهُ“ قَالَ: فَلَمْ يَدْخُلْ
عُثْمَانُ، وَقَالَ: هِيَ رَقِيَّةُ. أَحْمَدُ 3/229.

2611. ابْنُ عَبَّاسٍ رَفَعَهُ: ”الْأَخْدُ لَنَا،
وَالشَّقُّ لِبَعِيرِنَا“. أَبُو دَاوُدَ (3208)،
والتِّرْمِذِيُّ (1045) وَالنَّسَائِيُّ 4/80.

2612. أَبُو التَّيَّاحِ الْأَسَدِيُّ: قَالَ لِي
عَلِيٌّ: أَلَا أُبْعَثُكَ عَلَى مَا بَعَثَنِي عَلَيْهِ
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ،
اذهب فلا تدع تمثالا إلا طمستته ولا

ostavljaj nijednog kumira, a da ga potpuno ne uništiš, niti uzdignutog kabura, a da ga ne poravnaš!“ (Bilježe: Muslim, Ebu Davud i Tirmizi.)

2613. Džabir je prenio da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio da se kabur ukrašava gipsom, da se na njemu bilo šta podiže, da se na nj sjeda, te da se po njemu piše i gaji. (Bilježe: Muslim, Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

2614. Mutallib ibn Ebu Vedaa prenio je: „Kad je umro Osman ibn Maz'un i bio pokopan, Vjerovjesnik, s.a.v.s., naredio je nekom čovjeku da mu donese jedan kamen. On ga nije mogao sam ponijeti, pa je prišao (Vjerovjesnik, s.a.v.s.), zasukao rukave, zatim ga donio i postavio iznad (Osmanove) glave, rekavši: 'Označavam njime kabur moga brata i (počev) od tebe ukopavam one koji umru od moje porodice.'“ (Bilježi Ebu Davud.)

2615. Ibn Ebu Mulejka kazivaše: „Abdurrahman, sin Ebu Bekra, umro je u mjestu Hubšijji, pa je prenesen u Meku, gdje je i ukopan. Kad je Aiša došla u Meku, otišla je na njegov kabur i izgovorila (stihove): 'Družili smo se

قَبْرًا مُشْرِفًا أَلَا سَوِيَّتُهُ. مسلم (969)،
وَأَبُو دَاوُدَ (3218)، وَالتِّرْمِذِيُّ
(1049).

2613. جَابِرٌ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى أَنْ يُحَصَّصَ الْقَبْرُ،
وَأَنْ يُبْنَى عَلَيْهِ، أَوْ يَقَعْدَ عَلَيْهِ وَأَنْ
يَكْتَبَ عَلَيْهِ وَأَنْ يُوطَأَ. مسلم (970)،
وَأَبُو دَاوُدَ (3225)، وَالتِّرْمِذِيُّ
(1052)، وَالنَّسَائِيُّ 4/8688.

2614. الْمُطَّلِبُ بْنُ أَبِي وَدَاعَةَ: لَمَّا
مَاتَ عُثْمَانُ بْنُ مَضْعُونٍ وَدُفِنَ أَمَرَ
النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا أَنْ
يَأْتِيَهُ بِحَجَرٍ، فَلَمْ يَسْتَطِعْ حَمَلَهُ فَقَامَ إِلَيْهِ
وَحَسَرَ عَنْ فِرَاعِيهِ ثُمَّ حَمَلَهُ وَوَضَعَهُ
عِنْدَ رَأْسِهِ، وَقَالَ: "أَعْلَمُ بِهِ قَبْرَ أَخِي
وَأُذِنُ عَنْكَ مَنْ مَاتَ مِنْ أَهْلِي". لَا بِي
دَاوُدَ (2).

2615. ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ: لَمَّا تُوُفِّيَ عَبْدُ
الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ بِالْحُبَشِيِّ وَهُوَ
مَوْضِعُ فَحِيلَ إِلَى مَكَّةَ فَدُفِنَ بِهَا فَلَمَّا
قَدِمَتْ عَائِشَةُ أَتَتْ قَبْرَهُ فَقَالَتْ: وَكُنَّا
كَنْدَمَانِي جَذِيَّةَ حِقْبَةٍ مِنَ الدَّهْرِ حَتَّى

toliko dugo da poput dvaju Džezimih prijatelja bijasmo. Toliko dugo da govorahu: 'Među njima nema rastajanja!' Sad kad se rastasmo, uprkos našem dugom drugovanju, čini mi se da ja i Malik ni noć skupa proveli nismo.' Potom je dodala: 'Boga mi, da sam bila prisutna, ti ne bi bio ukopan na drugom mjestu osim tamo gdje si umro! Da sam tada bila prisutna, ne bih te (sada) posjetila.'" (Bilježe Ebu Davud i Tirmizi.)

2616. Malik je prenio od više pouzdanih prenosilaca, da su Sa'd ibn Ebu Vekkas i Seid ibn Zejd umrli u Aki-ku, pa su odneseni u Medinu, gdje su ukopani. (Bilježi Malik.)

2617. Ibn Omer prenio je da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., pri spuštanju umrlog u kabur, učio: „S Allahovim imenom i Allahovom pomoći, i s vjerom Allahova Poslanika!“ (Bilježi Tirmizi.)

2618. Ibn Musejeb kazivaše: „S Ibn Omerom sam prisustvovao jednoj dženazi, pa kad je (umrlog) spuštao u usjek u strani kabura, izgovorio je: 'S Allahovim imenom, na putu Allahovom i s vjerom Allahova Poslanika!' A

قِيلَ لَنْ يَتَصَدَّعَا فَلَمَّا تَفَرَّقْنَا كَانِي وَمَالِكَا لَطُولِ اجْتِمَاعِ لَنْ نَبْتَ لَيْلَةً مَعَا ثُمَّ قَالَتْ: وَاللَّهِ لَوْ حَضَرْتُكَ مَا دُفِنْتُ إِلَّا حَيْثُ مِتُّ، وَلَوْ شَهِدْتُكَ مَا زُرْتُكَ. أبو داود (3206)، الترمذي (1055).

2616. مَالِكٌ: عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ مِمَّنْ يَبْنِي بِهِ أَنْ سَعْدَ بْنَ أَبِي وَقَّاصٍ، وَسَعِيدَ بْنَ زَيْدٍ تَوَفَّيَا بِالْعَقِيقِ وَحَمَلَا إِلَى الْمَدِينَةِ وَدُفِنَا بِهَا. مالك 1/385 (977).

2617. ابْنُ عُمَرَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أُدْخِلَ الْمَيِّتَ الْقَبْرَ قَالَ: "بِسْمِ اللَّهِ، وَبِاللَّهِ، وَعَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ". الترمذي (1046).

2618. ابْنُ الْمُسَيَّبِ: حَضَرْتُ ابْنَ عُمَرَ فِي جَنَازَةٍ فَلَمَّا وَضَعَهَا فِي اللَّحْدِ، قَالَ: بِسْمِ اللَّهِ، وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَعَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ. فَلَمَّا اخْتُذِيَ فِي تَسْوِيَةٍ

kada je počelo zatvaranje usjeka čerpičima, izgovorio je: 'Bože moj, zaštititi nas od šejtana i kaburske patnje! Bože moj, ukloni zemlju s njegovih strana, uzdigni dušu njegovu i daruj ga zadovoljstvom od Tebe!' Tada sam upitao: 'O sine Omerov, jesi li to čuo od Allahova Poslanika, ili si sam od sebe izgovorio?' Odgovorio je: 'Dakle, ja sam kadar da to izgovorim?! Ne, čuo sam to od Allahova Poslanika, s.a.v.s.'“ (Bilježi Ibn Madža.)

2619. Osman kazivaše: „Kada bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., završio s ukopom umrlog, ustao bi nad kaburom i rekao: 'Zatražite oprost za vašeg brata, i molite mu postojanost, jer je on sada na ispitu!'“ (Bilježi Ebu Davud.)

2620. Ebu Hurejra prenio je da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., klanjao jednu džezazu, a zatim prišao kaburu umrlog i posuo po njemu prah počev od glave, tri puta. (Bilježi Ibn Madža.)

2621. Ebu Umama prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Kad umre neko od vaše braće i vi poravnate zemlju na njegovom kaburu, neka tada jedan od vas ustane i

اللَّيْنِ عَلَى اللَّحْدِ قَالَ: اللَّهُمَّ أَجْرِهَا مِنَ الشَّيْطَانِ وَمِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، اللَّهُمَّ جَافِ الْأَرْضَ عَنْ جَنْبَيْهَا، وَصَعِدْ رُوحَهَا، وَلَقِهَا مِنْكَ رِضْوَانًا قُلْتُ يَا أَبْنِ عُمَرَ، أَشَيْءٌ سَمِعْتَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ أَمْ قُلْتَهُ بِرَأْيِكَ؟ قَالَ: إِنِّي إِذَا لَقَا دَرَّ عَلَى الْقَوْلِ، بَلْ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. ابن ماجه (1553).

2619. عثمان: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا فَرَغَ مِنْ دَفْنِ الْمَيِّتِ وَقَفَ عَلَيْهِ، وَقَالَ "اسْتَغْفِرُوا لِأَخِيكُمْ وَاسْأَلُوا لَهُ التَّثْبِيتَ، فَإِنَّهُ الْآنَ يُسْأَلُ". أبو داود (3221).

2620. أبو هُرَيْرَةَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى عَلَى جِنَازَةٍ، ثُمَّ أَتَى قَبْرَ الْمَيِّتِ (فَحَتَّى) عَلَيْهِ مِنْ قِبَلِ رَأْسِهِ ثَلَاثًا. ابن ماجه (1565).

2621. أبو أمامة رفعه: "إِذَا مَاتَ أَحَدٌ مِنْ إِخْوَانِكُمْ فَسَوِّتُمْ التُّرابَ عَلَيْهِ فليَقُمْ أَحَدُكُمْ عَلَى رَأْسِ قَبْرِهْ ثُمَّ لِيَقُلْ: يَا فَلَانُ بْنُ فُلَانَةَ، فَإِنَّهُ يَسْمَعُهُ وَلَا

iznad glave njegove kaže: 'O ti, sine te i te!', jer on njega čuje, a ne odaziva se. Potom, kada kaže: 'O ti, sine te i te!', on se tada uspravlja sjedeći, a kada kaže: 'O ti, sine te i te!', on odgovara: 'Uputi nas, Allah ti se smilovao!', ali vi to ne osjećate. Neka tada kaže: 'Sjeti se onog s čime si došao na ovaj svijet: svjedočenja da nema boga osim Allaha i da je Muhammed Njegov rob i poslanik, da si zadovoljan da je Allah jedini Gospodar, da je predanost Njemu (islam) jedina vjera i da je Muhammed vjerovjesnik i da je Kur'an predvodnik!' Munkir i Nekir se tada uzmu za ruke i kažu: 'Idemo, nećemo više sjediti kod onog koji je poučen dokazu svom! Tako, umjesto njih, Allah je njegov branitelj.' Neko je upitao: 'O Allahov Poslaniče, a šta ako se ne bude znalo ko mu je mati?' On je odgovorio: 'Tada će ga dovesti u vezu s Havom, i reći: 'O ti, sine Havin!'" (Bilježi Taberani.)

2622. Ebu Katada prenio je da je pored Allahova Poslanika, s.a.v.s., naišla dženaza, pa je rekao: „On se odmara i od njega se odmara!“, na što su mu rekli: 'O Allahov Poslaniče, ko je taj ko se odmara i od koga se odmara?' On je odgovorio: 'Rob vjernik se odmara od nedaća ovog svijeta, dok se od ro-

يُحْيَبُ، ثُمَّ يَقُولُ: يَا فُلَانُ بْنُ فُلَانَةٍ، فَإِنَّهُ يَسْتَوِي قَاعَدًا، ثُمَّ يَقُولُ: يَا فُلَانُ بْنُ فُلَانَةٍ، فَإِنَّهُ يَقُولُ: أُرْشِدُنَا رَحِمَكَ اللَّهُ، وَلَكِنْ لَا تَشْعُرُونَ فَلْيَقُلْ: أَذْكَرُ مَا خَرَجْتَ عَلَيْهِ مِنَ الدُّنْيَا: شَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَأَنَّكَ رَضِيتَ بِاللَّهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ نَبِيًّا وَبِالْقُرْآنِ إِمَامًا، فَإِنْ مَنَكَرًا وَنَكِيرًا يَأْخُذُ كُلَّ وَاحِدًا مِنْهُمَا بِيَدِ صَاحِبِهِ وَيَقُولُ: انْطَلِقْ بَنَّا مَا نَقْعُدُ عِنْدَ مَنْ لَقْنَا حُجَّتَهُ، فَيَكُونُ اللَّهُ حَاجِبَهُ ثَوْنَهُمَا. قَالَ (رَجُلٌ): يَا رَسُولَ اللَّهِ فَإِنْ لَمْ يَعْرِفْ أُمَّهُ؟ قَالَ: "فَيَنْسِبُهُ إِلَى حَوَاءَ، يَا فُلَانُ بْنُ حَوَاءَ". الطَّبْرَانِيُّ (7979) 8/249-250

2622 . أَبُو قَتَادَةَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ عَلَيْهِ بِجَنَازَةٍ، فَقَالَ: "مُسْتَرَحٌّ وَمُسْتَرَحٌّ مِنْهُ"، فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ: مَا الْمُسْتَرَحُّ وَمَا الْمُسْتَرَحُّ مِنْهُ؟ قَالَ: "الْعَبْدُ الْمُؤْمِنُ يَسْتَرَحُّ مِنَ نَصَبِ الدُّنْيَا، وَالْعَبْدُ الْفَاجِرُ يَسْتَرَحُّ مِنْهُ الْعِبَادُ وَالْبِلَادُ وَالشَّجَرُ

ba razvratnika odmaraju ljudi, krajevi, drveće i životinje.” (Bilježe: Buhari, Muslim, Nesai i Malik.)

2623. On je, također, prenio: „Pored Allahova Poslanika, s.a.v.s., pronijeli su jednu dženazu, koju su spomenuli po dobru, pa je rekao: ‘Obavezno je (uzima se u obzir)!’ Potom su pronijeli drugu, koju su spomenuli po zlu, pa je rekao: ‘Obavezno je!’, dodavši: ‘Uistinu, neki od vas su svjedoci jedni drugima (jedni protiv drugih)!’“ (Bilježi Ebu Davud.)

2624. On je, također, prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Svakom robu muslimanu koji umre, pa mu tri porodice od najbližih susjeda posvjedoče u vezi s njegovim dobrim djelima, Allah Svevišnji kaže: ‘Već sam prihvatio svjedočenje Mojih robova o onom što oni znaju i oprostio sam mu što Ja znam!’“ (Bilježi Ahmed.)

2625. On i Mevsili su od Enesa prenijeli slično, s izrazom: „...i posvjedoče mu četverica, Allah svevišnji kaže: ‘Već sam prihvatio vaše znanje (o nje-

وَالْمَوَاتُ“. البخاري (6512)، ومسلم (950)، والنسائي 4/48، ومالك (1027) 1/404-405.

2623. وعنه: مَرُّوا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِجَنَازَةٍ فَأَتْنَوْا عَلَيْهَا خَيْرًا، فَقَالَ: ”وَجَبَتْ“. ثُمَّ مَرُّوا بِأُخْرَى فَأَتْنَوْا عَلَيْهَا شَرًّا، فَقَالَ: ”وَجَبَتْ“ ثُمَّ قَالَ: ”أَنْ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ شُهَدَاءُ“. أبو داود (3233).

2624. وعنه رفعه: ”مَا مِنْ عَبْدٍ مُسْلِمٍ يَمُوتُ فَيُشْهَدُ لَهُ ثَلَاثَةُ آيَاتٍ مِنْ حِرَاتِهِ الْأَذْنَيْنِ يَخْبِرُ الْأَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى: قَدْ قَبِلْتُ شَهَادَةَ عِبَادِي عَلَى مَا عَلِمُوا، وَغَفَرْتُ لَهُ مَا أَعْلَمُ“. أحمد 2/384.

2625. وله، وللموصلي عَنْ أَنَسٍ نحوه: بلفظ: ”يُشْهَدُ لَهُ أَرْبَعَةٌ، وَقَالَ تَعَالَى قَدْ قَبِلْتُ عَلَيْكُمْ (فِيهِ)، وَغَفَرْتُ

mu) i oprostio mu ono što vi ne znate.“ (Bilježe Ahmed i Ebu Ja'la.)

2626. Ebu Derda prenio je: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., prošao je pokraj nas, dok smo kopali jedan kabur, i upitao: 'Šta to činite?' Odgovorili smo: 'Kopamo kabur ovom crncu.' On je rekao: 'Njegova smrt odnijela ga je prahu njegovom.' Ebu Usama je upitao: 'O stanovnici Kufe, znate li zašto sam vam kazao ovaj hadis? Zato jer su Ebu Bekr i Omer stvoreni od praha Allahova Poslanika, s.a.v.s. (tj. praha koji on spominje, dakle istog su porijekla kao i spomenuti crnac).“ (Bilježi se u zbirci *Evsat*.)

2627. Ibn Omer je prenio da je neki Abisinac ukopan u Medini, pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: „Zakopan je glinom, zemljom, od koje je i stvoren.“ (Bilježi Taberani.)

2628. On je, također, prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Kada neko od vas umre, nemojte ga zadržavati, nego požurite s njim ka kaburu njegovom! I neka mu iznad glave bude proučena *Fatiha*, a kod no-

لَهُ مَا لَا تَعْلَمُونَ“. أحمد 3/242، وأبو يعلى 6/199 (3481).

2626. أبو الدرداء: مر بنا رسول الله صلى الله عليه وسلم ونحن نحفر قبراً، فقال: "ما تصنعون؟" فقلنا: نحفر قبراً لهذا الأسود، فقال: جاءت به منيته إلى تربته. قال (أبو أسامة): تدرون يا أهل الكوفة لم حدثكم بهذا الحديث؟ لأن أبابكر، وعمر خلقا من تربة رسول الله صلى الله عليه وسلم. "الأوسط" 5/216 (5126).

2627. ابن عمر: أن حبشياً دفن بالمدينة، فقال صلى الله عليه وسلم: "دفن بالطينة التي خلق منها". رواه الطبراني في "الكبير".

2628. وعنه رفعه: إذا مات أحدكم فلا تحبسوه، وأسرعوا به إلى قبره، وليقرأ عند رأسه بفاتحة الكتاب، وعند رجليه بخاتمة سورة البقرة. الطبراني 12/444 (13613).

gu kraj poglavlja *Bekara*.“ (Bilježi Taberani.)

2629. Bezzar je prenio s nepouzdanim prenošenjem od Alije da je rekao: „Kad umrli bude položen u kabur, reci: ‘S Allahovim imenom, na putu Njegovom i u vjeri Allahova Poslanika, s.a.v.s.! Bože moj, rob Tvoj došao je Tebi i Ti si najbolji Kome se dolazi, ostavio je ovaj svijet iza sebe, pa učini mu boljim ono gdje je stigao od onog što je ostavio, jer Ti si, uistinu, rekao: ‘Ono što je u Allaha bolje je za dobrostive!’“ (Bilježi se u zbirci *Sunenul-estara*.)

2630. Enes kazivaše da je u njega bio štapić Allahova Poslanika, s.a.v.s., pa kad je umro, zakopan je s njim između grudi i košulje. (Bilježi Bezzar u zbirci *Kešful-estara*.)

2631. Amir ibn Rebia prenio je da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., ustao nad kaburom Osmana ibn Maz'una i naredio da se po (kaburu) poprska voda. (Bilježi Bezzar u zbirci *Kešful-estara*.)

2629. وللزار بضعف عن علي قال: إِذَا أُدِلَّ الْمَيِّتُ فِي قَبْرِهِ قُلْ: بِاسْمِ اللَّهِ، وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَعَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، اللَّهُمَّ عَبْدُكَ نَزَلَ بِكَ وَأَنْتَ خَيْرُ مَنْزُولٍ بِهِ، خَلَفَ الدُّنْيَا خَلَفَ ظَهْرَهُ فَاجْعَلْ مَا قَدَّمَ عَلَيْهِ خَيْرًا مِمَّا خَلَفَ فَإِنَّكَ قُلْتَ: (وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِلْأَبْرَارِ). الزَّارُ كَمَا فِي "سُنَنِ الْأَسْتَار" (839).

2630. أَنَسٌ: أَنَّهُ كَانَتْ عِنْدَهُ عَصِيَّةٌ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَمَاتَ، فَدُفِنَتْ مَعَهُ بَيْنَ جَيْبِهِ وَقِمِيصِهِ. الزَّارُ كَمَا فِي "كَشَفِ الْأَسْتَار" (840).

2631. عَامِرُ بْنُ رَبِيعَةَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ عَلَى قَبْرِ عُثْمَانَ بْنِ مِظْعُونٍ، وَأَمَرَ فَرَشَ عَلَيْهِ الْمَاءَ. الزَّارُ كَمَا فِي "كَشَفِ الْأَسْتَار" (843).

2632. Aiša je prenijela da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., poprskao vodom kabur sina Ibrahima. (Bilježi se u zbirci *Evsat*.)

2633. Ibn Abbas kazivaše: „Sjedili smo u Ebu Bekra, pa je naišla dženaza, i mi smo ustali, a zatim klanjali. On je tada izuo svoju obuću, pa smo upitali: ‘Ti se izuvaš kada se ljudi obuvaju?’, na što je odgovorio: ‘Čuo sam Allahova Poslanika, s.a.v.s., kad je rekao: ‘Onog koji ide bosonog u pokornosti Allahu na Sudnjem danu Allah neće pitati o onom što mu je u dužnost stavio.’“ (Bilježi se u zbirci *Evsat*.)

SAUČEŠĆE, KABURSKA STANJA, POSJEĆIVANJE KABURA

2634. Ebu Berza prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Onaj koji tješi ženu kojoj je umrlo dijete bit će ogrnut prugastim plaštom u Džennetu.“ (Bilježi Tirmizi.)

2635. Ibn Mesud prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Onaj koji bude tješio unesreće-

2632. عائشة: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَشَّ عَلَى قَبْرِ ابْنِهِ إِبْرَاهِيمَ. “الأوسط” 6/187 (6146).

2633. ابْنُ عَبَّاسٍ: كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَ أَبِي بَكْرٍ، فَفُرَتْ جَنَازَةٌ فَقَامَ فَقَمْنَا، ثُمَّ صَلَّيْنَا فَخَلَعَ نَعْلَيْهِ فَقُلْنَا: خَلَعْتَ نَعْلَيْكَ حِينَ يَلْبَسُ النَّاسُ نِعَالَهُمْ، فَقَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: “مَنْ مَشَى حَافِيًا فِي طَاعَةِ اللَّهِ لَمْ يَسْأَلْهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَمَّا افْتَرَضَ عَلَيْهِ.” “الأوسط” 6/201 (6187).

2634. أَبُو بَرَزَةَ رَفَعَهُ: “مَنْ عَزَى ثَمَلَى كُسَيَّ بُرْدًا فِي الْجَنَّةِ”. الترمذي (1076).

2635. ابْنُ مَسْعُودٍ رَفَعَهُ: “مَنْ عَزَى مُصَابًا فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ”. الترمذي (1073).

nog imat će nagradu kao i on.“ (Bilježi Tirmizi.)

2636. Abdullah ibn Džafer prenio je: „Kada je stigla vijest o pogibiji Džaferovoj, Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao je: 'Pripremite Džaferovoj porodici hranu, jer ih je zadesilo ono što će ih zaposliti!'“ (Bilježe Ebu Davud i Tirmizi.)

2637. Muaz je prenio da mu je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kad mu je sin umro, napisao saučešće: „U ime Allaha, Sve-milostivoga, Samilosnoga! Od Muhammeda, Allahova poslanika, Muazu ibn Džebel! Mir tebi. Uistinu, zahvaljujem se Allahu, nema boga osim Njega!, a potom, neka ti Allah uveća nagradu, daruje te strpljivošću, i nas i tebe opskrbi zahvalnošću! Zaista, naši životi, imeci i porodice su Allahovi ugodni darovi i od Njega pozajmljene pohranjene stvari. Allah ti je omogućio užitak s njim, a onda ga je od tebe uzeo uz golemu nagradu: blagoslov, milost i uputu ako to primiš s ispravnim čvrstim vjerovanjem. Stoga, strpi se! Nemoj da tvoja nestrpljivost u žalosti upropasti tvoju nagradu, pa da se poslije po/kaješ! Znaj, pretjerana tuga ne može vratiti umrlog, niti odnijeti

2636. عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، لَمَّا جَاءَ نَعْيَ جَعْفَرٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَصْنَعُوا ل آلِ جَعْفَرٍ طَعَامًا فَأَنْتُمْ قَدْ جَاءَهُمْ مَا يَشْغَلُهُمْ". أَبُو دَاوُدَ (3132)، والترمذي (998).

2637. مُعَاذُ: أَنَّهُ مَاتَ لَهُ ابْنٌ فَكَتَبَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ التَّعْزِيَةَ: "بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مِنْ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ إِلَى مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ، سَلَامٌ عَلَيْكَ فَإِنِّي أَحْمَدُ إِلَيْكَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ. أَمَّا بَعْدُ: فَأَعْظَمَ اللَّهُ لَكَ الْأَجْرَ، وَالْهَمْلَكَ الصَّبْرَ، وَرَزَقَنَا وَإِيَّاكَ الشُّكْرَ، فَإِنْ أَنْفَسْنَا وَأَمُوتْنَا، وَأَهْلُنَا مِنْ مَوَاهِبِ اللَّهِ الْهِنِيَّةِ، وَعَوَارِيهِ الْمُسْتَوْدَعَةِ، مَتَعَكَ اللَّهُ بِهِ فِي غِبْطَةٍ وَسُرُورٍ، وَقَبَضَهُ مِنْكَ بِأَجْرِ كَبِيرٍ، الصَّلَاةَ وَالرَّحْمَةَ وَالْهَدَى إِنْ اخْتَسَبْتُهُ، فَاضْبِرْ وَلَا يُجْبِطُ جَزَعُكَ أَجْرَكَ فَتَنْدَمَ، وَاعْلَمْ أَنَّ الْجَزَعَ لَا يَرُدُّ مِيتًا وَلَا يَذْفَعُ حُزْنَاً، وَمَا هُوَ نَازِلٌ فَكَانَ قَدْ، وَالسَّلَامُ". الطبراني 20/155-156

žalost! Ono što neizbježno stiže jest kao jelo ukusno. Selam.“ (Bilježi Taberani.)

2638. Enes kazivaše: „Kada je Vjero- vjesnik, s.a.v.s., umro, njegovi drugo- vi su, tužni i rasplakani, posjedali oko njega. Tada je došao nepoznati čo- vjek, koji bijaše visok, lijep i rječit, s plaštom i ogrtačem, dlakavih ramena i prsa. Prekoračujući ashabe, došao je i uhvatio se za dovratnike vrata. Plakao je neko vrijeme, a zatim rekao: ‘Zai- sta, u Allahu je utjeha u svakoj nesre- či, naknada za svaki gubitak i zamje- na za sve što prođe! Stoga, Allahu se obraćajte i Njemu težite, jer unesreće- nik je onaj koga nagrada ne učini bo- ljim!’ Tada su ljudi pitali: ‘Znate li ko je ovaj čovjek?’ Oni su gledali i desno i lijevo, ali nisu nikog vidjeli. Ebu Bekr je tada rekao: ‘To je Hidir, brat Vjero- vjesnika, s.a.v.s.’“ (Bilježi se u zbirci *Evsat*.)

2639. On je, također, prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je re- kao): „Kad čovjek bude položen u ka- bur i od njega krenu njegovi drugovi, on čuje klepet njihove obuće. Tada mu dođu dva meleka, posade ga i pitaju: ‘Šta ti kažeš o ovom čovjeku, Muha-

(324), وفي “الأوسط” 1/33
(83).

2638. أَنَسُ: لما قُبِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ (قَعَدَ) أَصْحَابُهُ حَزَانٌ يَنْكُونُ (حَوْلَهُ)، فَجَاءَ رَجُلٌ طَوِيلٌ صَبِيحٌ فَصِيحٌ فِي إِزَارٍ وَرِدَاءٍ أَشْعَرَ الْمُنْكَبِينَ وَالصَّدْرَ، فَتَخَطَى الصَّحَابَةَ حَتَّى أَخَذَ بِعِضَادَتِي الْبَابِ فَبَكَى سَاعَةً ثُمَّ قَالَ: إِنَّ فِي اللَّهِ عِزَاءً (مِنْ) كُلِّ مَصِيبَةٍ، وَخَلْفًا مِنْ كُلِّ هَالِكٍ، وَعِوَضًا مِنْ كُلِّ مَا فَاتَ، فَلِيَ اللَّهُ فَانْتَبِهُوا، وَإِلَيْهِ فَارْغَبُوا، فَإِنَّمَا الْمَصَابُ مَنْ لَمْ يُجِبْهُ الثَّوَابُ، فَقَالَ الْقَوْمُ: تَعْرِفُونَ الرَّجُلَ، فَنَظَرُوا يَمِينًا وَشِمَالًا، فَلَمْ يَرَوْا أَحَدًا، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: هَذَا الْخَضِرُ أَخُو النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. “الأوسط”
(8120) 8/109-110

2639. وَعَنْهُ رَفَعَهُ: “أَنَّ الْعَبْدَ إِذَا وُضِعَ فِي قَبْرِهِ وَتَوَلَّى عَنْهُ أَصْحَابُهُ، أَنَّهُ يَسْمَعُ خَقِيقَ قَرْعِ نَعَالِهِمْ إِذَا انْصَرَفُوا، أَنَّهُ مَلَكَانِ قَبْعِدَانِهِ يَقُولَانِ لَهُ: مَا كُنْتَ تَقُولُ فِي هَذَا الرَّجُلِ: مُحَمَّدٌ، فَأَمَّا الْمُؤْمِنُ فَيَقُولُ: أَشْهَدُ أَنَّهُ عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ، فَيَقَالُ لَهُ: انْظُرْ إِلَى مَقْعَدِكَ

mmedu (s.a.v.s.)?’ Vjernik će odgovoriti: ‘Svjedočim da je on Allahov rob i poslanik!’ Zatim će mu biti rečeno: ‘Pogledaj svoje mjesto u Vatri (Džehennemu)! Allah ga je zamijenio i dao ti je za nj mjesto u Džennetu.’ I on će ih zajedno oba vidjeti. A poricatelj i licemjer će reći: ‘Ne znam, ja sam govorio o njemu ono što je govorio ostali svijet.’ Tada će biti kazano: ‘Ne znao i ne shvatao!’ A potom će biti udaren željeznim čekićem između dva uha takvim udarcem da će kriknuti tako jako da će to čuti svi oko njega, izuzev ljudi i džina.” (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud i Nesai.)

2640. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Kad umrlog zakopaju, dođu mu dva crna meleka plavih očiju. Jedan se zove Munkir, a drugi Nekir. Oni će pitati: ‘Šta ti kažeš o ovom čovjeku (Muhammedu, s.a.v.s.)?’ On će reći ono što je i govorio, da je on Allahov rob i poslanik: ‘Svjedočim da nema boga osim Allaha i da je Muhammed Njegov rob i poslanik!’ Upitat će: ‘Znali smo da ćeš tako kazati’, pa će mu se kabur proširiti sedamdeset puta po sedamdeset aršina, a potom će biti osvijetljen. Onda će mu biti rečeno: ‘Spavaj mirno!’, a on će reći: ‘Že-

مِنَ النَّارِ أَتَدْرِكُكَ اللَّهُ بِهِ مَقْعَدًا مِنَ الْجَنَّةِ فَيَرَاهَا جَمِيعًا، وَأَمَّا الْكَافِرُ وَالْمُنَافِقُ، فَيَقُولُ: لَا أَدْرِي كُنْتُ أَقُولُ مَا يَقُولُ النَّاسُ فِيهِ فَيَقَالُ: لَا دَرَيْتَ وَلَا تَلَيْتَ ثُمَّ يُضْرَبُ بِمِطْرَقَةٍ مِنْ حَدِيدٍ ضَرْبَةً بَيْنَ أُذُنَيْهِ فَيَصْبُحُ صَبِيحَةً يَسْمَعُهَا مَنْ يَلِيهِ إِلَّا التَّلَيْنَ“. البخاري (1338)، ومسلم (2870)، وأبو داود (4751)، والنسائي 4/97.

2640. أبو هريرة رفعه: "أَذَا قُبِرَ الْمَيِّتُ أَتَاهُ مَلَكَانِ أَسْوَدَانِ أَرْقَانِ يُقَالُ لِأَحَدِهِمَا الْمُنْكَرُ، وَالْآخَرُ النَّكِيرُ، فَيَقُولَانِ: مَا كُنْتَ تَقُولُ فِي هَذَا الرَّجُلِ؟ فَيَقُولُ: مَا كَانَ يَقُولُ هُوَ عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، فَيَقُولَانِ: قَدْ كُنَّا نَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُولُ هَذَا ثُمَّ يَمْسَحُ لَهُ فِي قَبْرِهِ سَبْعُونَ ذِرَاعًا فِي سَبْعِينَ ثُمَّ يَنْوَرُّ لَهُ فِيهِ، ثُمَّ يَقَالُ لَهُ: ثُمَّ يَقُولُ: أَرْجِعْ إِلَى أَهْلِي فَأَخْبِرْهُمْ فَيَقُولَانِ: ثُمَّ كَتُومَةُ الْقُرُوسِ الَّذِي لَا يُوقِظُهُ إِلَّا أَحَبُّ أَهْلِهِ إِلَيْهِ حَتَّى يَبْعَثَهُ اللَّهُ مِنْ

lim se vratiti svojoj porodici i izvijestiti ih o ovome.' Oni će reći: 'Spavaj mirno, kao što spava mlada koju će probuditi samo njezin najdraži!' I on će spavati dok ga Allah ne oživi iz te njegove postelje. A ako bude licemjer, reći će: 'Čuo sam da ljudi o njemu govore tako i tako, pa sam i ja tako govorio, ne znam.' Meleki će reći: 'Znali smo da ćeš tako reći.' Reći će se zemlji: 'Zbij se oko njega!' I ona će se zbiti toliko da će mu rebro mimo rebro proći. I ostat će u njoj mučen tako dok ga Allah ne oživi iz tog njegova ležaja.'" (Bilježi Tirmizi.)

2641. On je u *Evsatu* dodao: „U vjerenika će namaz biti kod glave njegove, zekat s desne, a post s lijeve strane njegove, a činjenje dobra i onog što je općekorisno kod njegovih nogu. Njemu će se htjeti prići sa strane glave, pa će namaz reći: 'Nema nikakvog ulaza s moje strane!' Tako će sa svake strane ono što je tamo reći: 'Nema nikakvog ulaza s moje strane!'" (Bilježi Taberani.)

2642. Hani, štićenik Osmanov, rekao je: „Osman bi, zastajući pokraj kabura, toliko plakao da bi mu niz bradu suze lile, pa je upitan: 'Džennet i

مَضَجَهُ ذَلِكَ، وَأَنْ كَانَ مُنَافِقًا، قَالَ: سَمِعْتُ النَّاسَ يَقُولُونَ قَوْلًا فَقُلْتُ مِثْلَهُ، لَا أَذْرِي فَيَقُولَانِ قَدْ كُنَّا نَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُولُ ذَلِكَ فَيُقَالُ لِلْأَرْضِ: ائْتِي عَلَيْهِ، فَتَلْتَمِ عَلَيْهِ، فَتَخْتَلِفُ أَضْلَاعُهُ فَلَا يَزَالُ فِيهَا مُعَذَّبًا حَتَّى يَبْعَثَهُ اللَّهُ مِنْ مَضَجِهِ ذَلِكَ". الترمذي (1071)، وقال: حسن غريب.

2641. وزاد "الأوسط": "إن المؤمن تكون الصلاة عند رأسه، والزكاة عن يمينه، والصوم عن شماله وفعل الخير والمعروف عند رجله، فيؤتى من قبل رأسه فتقول الصلاة ليس من قبلي مدخل، وكنا من كل جهة يقول الذي فيه ليس من قبلي مدخل". الطبراني في "الأوسط" 3/105-107، قال الهيثمي 3/52: إسناده حسن.

2642. هَانِي مَوْلَى عُثْمَانَ قَالَ: كَانَ عُثْمَانُ إِذَا وَقَفَ عَلَى قَبْرِ بَنِي حَتَّى يَبْلُ لِحَيْتِهِ قَبْلَ لَهُ تُذَكِّرُ الْجَنَّةَ وَالنَّارَ

Džehennem ti budu spomenuti, pa ne plačeš, a kad ti se spomene kabur, za-plačeš?!” On je odgovorio: ‘Zaista, čuo sam Allahova Poslanika, s.a.v.s., kako govori: ‘Kabur je prvo stajalište onog svijeta. Onaj koji se uspije spasiti od njega, sve poslije je lakše od njega. A ako se ne spasi od njega, sve poslije je žešće od njega.’ Još je dodao: ‘I čuo sam ga, s.a.v.s., kad je rekao: ‘Nisam nikada vidio nijedan strašan prizor, a da kabur nije strašniji od njega.’” (Bilježi Tirmizi.)

2643. Alija je rekao: „Dvojili smo o kaburskoj kazni sve dok nije objavljeno: ‘Vi ste opsjednuti pohlepom (da zgrnete) sve više i više, sve dok kabure ne posjetite...’” (Bilježi Tirmizi.)

2644. Ebu Seid prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Poricatelja će u njegovom grobu zlostavljati devedeset i devet zmijurina, ugrizajući ga i ujedajući, sve do Sudnjeg dana.” (Bilježi Darimi.)

2645. Ibn Abbas prenio je da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., prošao pokraj dva kabura i rekao: „Ova dvojica su, zaista, na velikim mukama, ali ih ne

ولا تَبْكِي، وتذكر القبر فتبكي، فقال: إني سمعت رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «الْقَبْرُ أَوَّلُ مَنَزِلٍ مِنَ مَنَازِلِ الْآخِرَةِ، فَإِنْ نَجَا مِنْهُ، فَمَا بَعْدَهُ أَيْسَرُ مِنْهُ وَأَنْ لَمْ يَنْجُ مِنْهُ فَمَا بَعْدَهُ أَشَدُّ مِنْهُ»، وَقَالَ: وَسمِعته صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَا رَأَيْتُ مَنْظَرًا قَطُّ إِلَّا الْقَبْرُ أَقْطَعُ مِنْهُ». الترمذي (2308)، قال: حسن غريب.

2643. عَلِيٌّ قَالَ: مَا زِلْنَا نَشْكُ فِي عَذَابِ الْقَبْرِ حَتَّى نَزَلَ {الْهَآكُمُ التَّكَاثُرُ} حَتَّى {زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ}. الترمذي (2355)، قال: غريب.

2644. أَبُو سَعِيدٍ رَفَعَهُ: «يُسَلَّطُ عَلَى الْكَافِرِ فِي قَبْرِهِ تِسْعَةٌ وَتِسْعُونَ تَنِينًا تَنْهَشُهُ وَتَلْدَغُهُ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ، وَلَوْ أَنْ تَنِينًا مِنْهَا نَفَخَ عَلَى الْأَرْضِ مَا انْتَبَهَتْ خَضْرَاءُ». الباري (2857).

2645. ابْنُ عَبَّاسٍ: مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى قَبْرَيْنِ، فَقَالَ: «أَتُهُمَا لِيُعَذَّبَانِ، وَمَا يُعَذَّبَانِ فِي كَبِيرٍ،

muče za neki veliki grijeh, nego je jedan od njih prenosio tuđe riječi (praveći smutnju), a drugi se nije čuvao od svoje mokraće.“ A zatim je zatražio sirovu granu, slomio je na dvoje i u svaki kabur usadio po jedan komad, rekavši: ‘Olakšavat će im mučenje sve dok se ne osuše.’“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

2646. Ebu Seid prenio je da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., došao na musallu (mjesto za klanjanje) i ugledao mnoštvo ljudi, koji su mnogo pričali, pa je rekao: „Da se često sjećate smrti, ona bi vašu pažnju odvratila od onog što vidim! Često se sjećajte smrti, jer ne prođe dan, a da kabur ne kaže: ‘Ja sam kuća tuđine, ja sam kuća samoće, ja sam kuća crva i zvjeri.’ Kad čovjek vjernik bude zakopan, kabur mu kaže: ‘Dobro došao i osjećaj se ugodno, ako si od onih koji su mi bili dragi dok su išli po meni! Kada te danas prihvatim i dođeš mi, vidjet ćeš šta ću učiniti s tobom!’ On će mu se tada proširiti koliko pogled njegov može dokučiti, i otvorit će mu se vrata u Džennet.’ A kad bude zakopan čovjek razvratnik ili porica-telj (kafir), kabur će mu reći: ‘Nisi dobro došao i ne osjećaj se ugodno, ako si od onih koji su mi bili mrski dok su išli po meni! Kad te danas prihva-

ثُمَّ قَالَ: بَلَىٰ أَمَّا أَحَدُهَا فَكَانَ يَمْشِي بِالنَّجِثَةِ، وَأَمَّا الْآخَرُ فَكَانَ لَا يَسْتَتِرُهُ مِنْ بَوْلِهِ“ (ثم) دعا بعسيب رطب فشقاه اثنتين، فغرس على هذا واحداً وعلى هذا واحداً ثم قال: ”لَعَلَّهُ يَخْفَفُ عَنْهُمَا مَا لَمْ يَنْبَسَا“. البخاري (6052)، ومسلم (292)، وأبو داود (20)، والترمذي (70)، النسائي 2830.

2646. أَبُو سَعِيدٍ: دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُضَلَّاهُ فَرَأَى نَاسًا كَانُوا يَكْتُمُونَ، فَقَالَ: ”أَمَّا أَنْتُمْ لَوْ أَكْثَرْتُمْ ذَكَرَ هَازِمِ اللَّذَاتِ لَشَغَلَكُمْ عَمَّا أَرَى. أَكْثَرُوا ذَكَرَ هَازِمِ اللَّذَاتِ، فَأَنَّهُ لَمْ يَأْتِ عَلَى الْقَبْرِ يَوْمَئِذٍ إِلَّا تَكَلَّمَ (فِيهِ) يَقُولُ: أَنَا بَيْتُ الْغُرْبَةِ أَنَا بَيْتُ الْوَحْدَةِ أَنَا بَيْتُ السُّودِ وَالْهَوَامِ، فَأَذَا دُفِنَ الْعَبْدُ الْمُؤْمِنُ، قَالَ لَهُ الْقَبْرُ: مَرْحَبًا وَأَهْلًا أَمَّا أَنْ كُنْتُ لِمَنْ أَحَبَّ مَنْ يَمْشِي عَلَى ظَهْرِي الْيَّ، فَأَذَا وَلَيْتَكَ الْيَوْمَ، وَصَرْتُ إِلَيَّ فَسَتَرِي صَنِيعِي بِكَ فَيَنْسَعُ لَهُ مَدُّ بَصَرِهِ، وَيُنْفَخُ لَهُ بَابٌ إِلَى الْجَنَّةِ، وَإِذَا دُفِنَ الْعَبْدُ الْفَاجِرُ أَوْ الْكَافِرُ يَقُولُ لَهُ الْقَبْرُ: لَا مَرْحَبًا، وَلَا أَهْلًا أَمَّا أَنْ كُنْتُ لِمَنْ أَبْغَضَ مَنْ يَمْشِي عَلَى ظَهْرِي الْيَّ، فَأَذَا وَلَيْتَكَ الْيَوْمَ وَصَرْتُ إِلَيَّ، فَسَتَرِي صَنِيعِي بِكَ عَلَيْهِ حَتَّى تَلْتَمِي وَتُخْتَلِفَ

tim i dođeš mi, vidjet ćeš šta ću učiniti s tobom!" I on će mu se stisnuti toliko da će mu se rebra sastavljati i rastavljati.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., je to pokazao, ispreplićući prste svoje ruke, i rekao: 'Na njega će biti pušteno devedeset zmijurina, ili je rekao, devedeset devet, kad bi samo jedna od njih puhнула u zemlju, ne bi ništa niklo iz nje dok postoji ovaj svijet. One će ga gristi i grebati dok ne bude oživljen za Dan obračuna.' On (Poslanik), s.a.v.s., još je rekao: „Kabur je ili jedna od džennetskih bašči, ili jedna od džehennemskih jama!" Tirmizi veli i sedamdeset. (Bilježe Rezin i Tirmizi.)

2647. Ebu Rafi kazivaše: „Dok sam jednom išao iza Vjerovjesnika, s.a.v.s., u greblju *Beki*, on iznenada reče: 'Ne bio upućen i na Putu pravom!' Ja sam rekao: 'Šta je sa mnom, o Allahov Poslaniče?', a on reče: 'Nisam na tebe mislio, nego na stanovnika ovog kabura. Bio je pitan o meni, pa je tvrdio da me ne poznaje!' Bijaše to kabur poprskan vodom nakon što je taj u nj zakopan.' (Bilježe Bezzar i Taberani.)

2648. Ebu Seid kazivaše: „Bio sam s Vjerovjesnikom, s.a.v.s., na jednom putovanju. On je jahao na svojoj devi,

أَضْلَعُهُ، وَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «بِأَصَابِعِ يَدِهِ فَشَبَّكَهَا ثُمَّ (يُقَيِّضُ) لَهُ تِسْعِينَ تَيْنًا أَوْ قَالَ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ أَوْ أَنْ وَاحِدًا مِنْهَا فَفَخَّ فِي الْأَرْضِ مَا أَبْتَنَتْ شَيْئًا مَا يَقْبِتِ الدُّنْيَا، فَتَنَّهُشَهُ وَتَجَدَّشَهُ حَتَّى يَبْعَثَ بِهِ إِلَى الْحِسَابِ» وَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَنَّمَا الْقَبْرُ رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ، أَوْ حُفْرَةٌ مِنْ حُفْرِ الثَّارِ». لِرَزِينِ، وَالتِّرْمِذِيِّ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ: سَبْعِينَ. التِّرْمِذِيُّ (2460).

2647. أبو رافع: بَيْنَمَا أَنَا أَمْشِي خَلْفَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْبَقِيعِ إِذْ قَالَ: «لَا هُدًى، وَلَا اهْتِدَى»، فَقُلْتُ: مَا لِي يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ فَقَالَ: «لَسْتُ بِإِيَّاكَ أُرِيدُ، وَلَكِنْ أُرِيدُ صَاحِبَ هَذَا الْقَبْرِ»، سَأَلَ عَنِّي فَرَعَمَ أَنَّهُ لَا يَعْرِفُنِي، فَإِذَا قَبْرٌ مَرشُوشٌ عَلَيْهِ مَاءٌ حِينَ دُفِنَ. الْبَزَارُ كَمَا فِي «كَشَفِ الْأَسْتَارِ» (869)، وَطَبْرَانِي 1/325 (968).

2648. أبو سعيد: كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ، وَهُوَ يَسِيرُ عَلَى رَاحِلَتِهِ فَفَرَّتْ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا شَأْنُ رَاحِلَتِكَ فَفَرَّتْ؟

koja se u jednom trenutku jako preplašila, pa sam rekao: 'O Allahov Poslaniče, šta je devi tvojoj pa se preplašila?' On je odgovorio: 'Čula je jauke čovjeka, koji je na mukama u svom kaburu, pa se od toga preplašila.'" (Bilježi Taberni u zbirci *Evsat*.)

2649. Ebu Ejjub kazivaše: „Izašao sam s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., nakon zalaska sunca, i on je čuo neki glas, pa je kazao: '(To su) Jevreji koji su izloženi mučenju u svojim grobovima.'" (Bilježe: Buhari, Muslim i Nesai.)

2650. Enes je prenio: „Vjerovjesnik, s.a.v.s., čuo je glas iz jednog kabura, pa je upitao: 'Kad je ovaj umro?' Odgovorili su mu: 'U periodu neznanja (džahilijeta).' On se tome razveselio, i rekao: 'Kad biste da ne tajite, ja bih zamolio Allaha da učini da čujete kaznu kabursku!'" A u predanju od Muslima stoji: „Kad ne biste da ne tajite..." (Bilježe Muslim i Nesai.)

2651. Abdullah ibn Dinar prenio je da je Sulejman ibn Sured rekao Halidu ibn Urfeti ili je pak Halid rekao Sulejmanu: „Zar nisi čuo Allahova Poslanika, s.a.v.s., kad je kazao: 'Ko umre

قال: "إِنهَا سَمِعَتْ صَوْتَ رَجُلٍ يُعَذَّبُ فِي قَبْرِهِ، فَتَفَرَّتْ لِنِكَ". "الأوسط"
(3366) 3/348

2649. أَبُو أَيُّوبَ: خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ مَا عَرَبَتِ الشَّمْسُ فَسَمِعَ صَوْتًا، فَقَالَ: "يَهُودُ تُعَذَّبُ فِي قُبُورِهَا". البخاري (1375)، ومسلم (2869)، والنسائي 4/102.

2650. أَنَسُ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمِعَ صَوْتًا مِنْ قَبْرٍ، فَقَالَ: "مَتَى مَاتَ هَذَا؟" قَالُوا: مَاتَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ (فُسِّرَ) بِذَلِكَ، وَقَالَ: "لَوْلَا أَنْ تَدَافَنُوا لَدَعَوْتُ اللَّهَ أَنْ يُسَمِعَكُمْ عَذَابِ الْقَبْرِ". مسلم (2868)، والنسائي (2058).

2651. عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ: أَنَّ سُلَيْمَانَ بْنَ صُرَيْدٍ، قَالَ لِحَالِدِ بْنِ عَرَفَةَ أَوْ خَالِدِ لِسُلَيْمَانَ: أَمَا سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "مَنْ قَتَلَهُ بَطْنُهُ لَمْ يُعَذَّبْ فِي قَبْرِهِ"،

od trbušne bolesti, neće biti mučen u kaburu!”, pa je jedan od njih dvojice rekao drugome: ‘Da, jesam.’“ (Bilježi Tirmizi.)

2652. Ibn Omer prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Muslimana koji umre u petak ili uoči petka Allah će zaštititi od kaburskog iskušenja.“ (Bilježi Tirmizi.)

2653. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Duša vjernika pri/vezana je za njegov dug sve dok ga ne izmiri.“ (Bilježi Tirmizi.)

2654. On je, također, prenio da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., prizvao prokletstvo na posjetiteljke grobova i na sve koji na njima podižu hramove i postavljaju svjetiljke. (Bilježe: Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

2655. Ibn Amr ibnul-As prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Šta te je, o Fatima, izvelo iz kuće tvoje?“ Ona je odgovorila: ‘Došla sam, o Allahov Poslaniče, porodici te kuće i zamolila oprost njihovom umr-

فَقَالَ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ نَعَمْ. الترمذي (1064)، وقال: حسن غريب، والنسائي 4/102.

2652. ابْنُ عُمَرَ رَفَعَهُ: ”مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَمُوتُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ أَوْ لَيْلَةِ الْجُمُعَةِ إِلَّا وَقَاهُ اللَّهُ فِتْنَةَ الْقَبْرِ“. الترمذي (1074).

2653. أَبُو هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ: ”نَفْسُ الْمُؤْمِنِ مُعَلَّقَةٌ بِدِينِهِ حَتَّى يَقْضَى عَنْهُ“. الترمذي (1078-1079).

2654. وعنه: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعَنَ زَائِرَاتِ الْقُبُورِ، وَالْمُتَخَذِينَ عَلَيْهَا الْمَسَاجِدَ وَالشُّرُجَ. أَبُو دَاوُدَ (3236)، وَالتِّرْمِذِيُّ (320)، وَالنَّسَائِيُّ 4/9496، وَقَالَ التِّرْمِذِيُّ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

2655. ابْنُ عُمَرَ بْنِ الْعَاصِ رَفَعَهُ: ”مَا أَخْرَجَكَ يَا فَاطِمَةُ مِنْ بَيْتِكَ؟“، قَالَتْ أَتَيْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ (أَهْلًا) هَذَا الْبَيْتِ، فَرَحَّمْتُ إِلَيْهِمْ مَيِّتَهُمْ أَوْ (عَزَيْتُهُمْ)

lom (ili: izrazila im suosjećanje), pa je on (Poslanik), s.a.v.s., kazao: 'Možda si s njima išla posjetiti grobove?!' Ona je odgovorila: 'Da Allah zakloni! Ja sam čula kad si o njima spominjao ono što si spominjao.' On je odgovorio: 'Da si s njima išla posjetiti ih, ne bi vidjela Džennet dok ga ne vidi djed tvoga oca!'“ (Bilježe Ebu Davud i Nesai.)

2656. Alija kazivaše: „Izašao sam s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., kad tamo neke žene sjede! On ih upita: 'Zašto sjedite?' Odgovorile su da čekaju dženazu, pa je rekao: 'Hoćete li je vi kupati?' Odgovorile su da neće, pa je upitao: 'Hoćete li nositi?' Odgovorile su da neće, pa je upitao: 'A hoćete li pomagati i u čemu?' Odgovorile su: 'Ne.' On je rekao: 'Vratite se, grešne a nenagrađene bile!'“ (Bilježi Ibn Madža.)

2657. Burejda je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Bio sam vam zabranio posjećivanje kaburova, a od sada ih posjećujte, jer vas podsjećaju na onaj svijet!“ (Bilježe: Muslim, Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

به، فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لَعَلَّكَ بَلَّغْتَ مَعَهُمُ الْكُدَى" قَالَتْ: مَعَاذَ اللَّهِ وَقَدْ سَمِعْتُكَ تَذْكُرُ فِيهَا مَا تَذْكُرُ فَقَالَ: "لَوْ بَلَّغْتِهَا مَعَهُمْ مَا رَأَيْتِ الْجَنَّةَ حَتَّى يَرَاهَا جَدُّ أَبِيكَ". أَبُو دَاوُدَ (3123)،
والنسائي 4/2728.

2656. عَلِيٌّ: خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِذَا نِسْوَةٌ جُلُوسٌ، فَقَالَ: "مَا يُجْلِسُكُنَّ؟" قُلْنَ: نَنْتَظِرُ الْجَنَازَةَ، قَالَ: "هَلْ تَغْسِلُنَّ؟" قُلْنَ: لَا قَالَ: "هَلْ تَحْمِلُنَّ؟" قُلْنَ: لَا، قَالَ: "هَلْ تُذَلِّلْنَ فِيْن يَدِي قُلْنَ: لَا، قَالَ: "فَارْجِعْنَ مَأْزُورَاتٍ غَيْرَ مَأْجُورَاتٍ".
ابن ماجه (1578).

2657. بُرَيْدَةُ رَفَعَهُ: "قَدْ كُنْتُ نَهَيْتُكُمْ عَنْ زِيَارَةِ الْقُبُورِ، فَزُورُوهَا فَإِنَّهَا تَذَكِّرُكُمْ الْآخِرَةَ". مُسْلِمٌ (977)، وَأَبُو دَاوُدَ (3698)، وَالتِّرْمِذِيُّ (1054)،
والنسائي 4/89.

2658. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Tražio sam dopuštenje od Gospodara svoga da molim oprost mojoj majci, pa mi nije dopustio; tražio sam od Njega dopuštenje da posjetim njezin kabur, pa mi je on to dopustio. Pa, posjećujte kaburove!“ (Bilježi Muslim.)

2659. Rezin je prenio da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., otišao na kabur svoje majke u *Ebvau* s hiljadu naoružanih konjanika, i plakao je toliko da je rasplakao sve oko sebe.

2660. On je, također, prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Onom koji posjeti kabur svojih roditelja ili jednog od njih bit će oprošteni grijesi i bit će upisan u dobročinitelje.“ (Bilježi se u zbirkama *Evsat* i *Sagir*.)

2661. U jednom hadisu stoji: „Muhammed ibn Kajs ibn Mahrema rekao je: ‘Hoćete li da vam ispričam nešto o meni i mojoj majci?’ Mislili smo da govori o majci koja ga je rodila, ali on reče: ‘Aiša nas jednom upita: ‘Hoćete li da vam kažem nešto o sebi i Allaho-

2658. أَبُو هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ: ”اسْتَأْذَنْتُ رَبِّي أَنْ أَسْتَغْفِرَ لَأُمِّي فَلَمْ يَأْذَنْ لِي، وَاسْتَأْذَنْتُهُ أَنْ أَزُورَ قَبْرَهَا فَأْذَنْ لِي، فَزُورُوا الْقُبُورَ.“ مسلم (976).

2659. ولرزین: أن رسولَ الله صلى الله عليه وسلم أتى قبرَ أمه بالأبواء في ألفِ مُقَنَعٍ فَبَكَى وَأَبَكَى مَنْ حَوْلَهُ.

2660. وعنه، رفعه: ”مَنْ زَارَ قَبْرَ أَبِيهِ أَوْ أَحَدَهَا غُفِرَ لَهُ، وَكُتِبَ بِرًا.“ ”الأوسط“ 6/175 (6114)، و”الصغير“ 2/160 (955).

2661. مُحَمَّدُ بْنُ قَيْسٍ بْنُ مَخْرَمَةَ قَالَ: أَلَا أُحَدِّثُكُمْ عَنِّي، وَعَنْ أُمِّي، فَظَنَنَّا أَنَّهُ يُرِيدُ أُمَّهُ الَّتِي وَلَدَتْهُ، قَالَ قَالَتْ: عَائِشَةُ أَلَا أُحَدِّثُكُمْ عَنِّي، وَعَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قُلْنَا: بَلَى، قَالَتْ: لَمَّا كَانَتْ لَيْلَتِي الَّتِي النَّبِيُّ

vom Poslaniku, s.a.v.s.?’ Mi smi odgovorili: ‘Svakako.’ Ona je kazala: ‘Jedne noći, kada bijaše kod mene, Vjerovjesnik, s.a.v.s., raspreami se, ostavi ogrtač, izu obuću i stavi je pored svojih nogu. Potom pruži jedan kraj svog ogrtača na svoju postelju i leže. Nedugo zatim, čim je pomislio da sam zaspala, lagahno uze ogrtač, obu obuću, otvori vrata i izađe, lagahno ih zatvorivši za sobom. Ja obukoh tada košulju, pokrih se, stavih ogrtač i pođoh za njim. Došao je do mezarja *Beki* i stao. Ostao je dugo stojeći, a zatim tri puta po/digao ruke, a potom se okrenuo i pošao nazad. I ja sam krenula nazad. Pružio je malo korak, pa sam i ja pružila korak. Požurio je brže, pa sam i ja požurila još brže. Onda je potrčao, pa sam i ja potrčala i prestigla ga. Ušla sam u kuću prije njega i uspjela leći u postelju prije nego što je on ušao. Kad je ušao, upitao me: ‘Šta je tebi Aiša, zašto si tako zadihana?’ Odgovorila sam da nije ništa, ali on bijaše uporan: ‘Reći ćeš mi, ili će me Allah Koji sve zna o tome, zasigurno, izvijestiti!’ Ja sam kazala. ‘O Allahov Poslaniče, ti si mi draži i od oca i od majke!’, i ispričala sam mu. On je tada rekao: ‘A, ti si bila ona crna prilika koju sam vidio ispred sebe?’ Odgovorila sam potvrdno, pa je on ispružio ruku i odgurnuo me tako da me malo i zaboljelo, a potom je

فِيهَا عِنْدِي انْقَلَبَ فَوَضَعَ رِدَاءَهُ وَخَلَعَ نَعْلَيْهِ وَبَسَطَ طَرَفَ أَزَارِهِ عَلَى فِرَاشِهِ فَأَضْطَجَعَ، فَلَمْ يَلْبَثْ إِلَّا رَيْثِمًا ظَنُّنَا أَنِّي قَدْ رَقَّ ذَنْتُ، وَاخْتَدَّ رِدَاءَهُ رُوَيْنَا، وَانْتَعَلَ رُوَيْنَا، وَفَتَحَ الْبَابَ رُوَيْنَا، فَخَرَجَ، ثُمَّ أَجَافَهُ رُوَيْنَا، وَجَعَلْتُ دِرْعِي فِي رَأْسِي، وَاخْتَمَرْتُ، وَتَقَنَعْتُ أَزَارِي، ثُمَّ انْطَلَقْتُ عَلَى أَثَرِهِ حَتَّى جَاءَ الْبَقِيعَ، فَقَامَ فَاطَالَ الْقِيَامَ، ثُمَّ رَفَعَ يَدَيْهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ انْخَرَفَ فَانْخَرَفْتُ، فَأَسْرَعَ فَأَسْرَعْتُ، فَهَرُولَ فَهَرُولْتُ، فَأَحْضَرَ فَأَحْضَرْتُ، فَسَبَقْتُهُ فَدَخَلْتُ، فَلَيْسَ إِلَّا أَنِ اضْطَجَعْتُ فَدَخَلَ، فَقَالَ: «مَا لَكَ يَا عَائِشُ (حَسْبِيَ) رَأْيَةٌ» قُلْتُ: لَا شَيْءَ قَالَ: «لَتُخْبِرَنِي أَوْ لَتُخْبِرَنِي الطَّلِيفُ الْخَبِيرُ»، قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي فَأَخْبَرْتُهُ، فَقَالَ: «فَأَنْتِ السَّوَادُ الَّذِي رَأَيْتُ أُمَامِي»، قُلْتُ: نَعَمْ فَلَهَذَنِي فِي صَدْرِي لِهَذِهِ أَوْجَعْتَنِي، ثُمَّ قَالَ: «أُظَلِّبُ أَنْ يُحْيِفَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَرَسُولُهُ»، قُلْتُ: مَهْمَا يَكُمُ النَّاسُ يَعْلَمُهُ اللَّهُ نَعَمْ، قَالَ: «فَأَنْ جَبْرِيلُ أَتَانِي حِينَ رَأَيْتُ، فَتَادَانِي فَأَخَفَاهُ مِنْكَ، فَاجَبْتُهُ وَأَخْفَيْتُهُ مِنْكَ، وَلَمْ يَكُنْ يَدْخُلُ عَلَيْكَ، وَقَدْ وَضَعْتَ ثِيَابَكَ، وَظَلَنْتُ أَنْ قَدْ رَقَدْتَ، وَكَرِهْتُ أَنْ أُوقِظَكَ، وَخَشِيتُ أَنْ تَسْتَوْحِشِي»،

rekao: 'Zar si mislila da će ti Allah i Njegov Poslanik neku nepravdu učiniti?' Odgovorila sam: 'Koliko god se ljudi trudili da nešto sakriju, Allah to zna! Da, zna!' On na to reče: 'E, pa onda, kao što si i sama vidjela, prije nego što ću ustati, došao mi je Džibril, i tiho me pozvao da ti ne čuješ, pa sam mu se odazvao, također tiho, da ti ne čuješ. Tebi nije ulazio, jer si se već bila raspremila, a i ja sam mislio da spašavaš pa te nisam želio buditi ili uplašiti.' On mi je rekao: 'Zaista, Gospodar tvoj naređuje ti da odeš do mezarja *Beki* i zamoliš oprost za one koji su u njemu!' Ja sam upitala: 'O Allahov Poslaniče, a kako ću reći?' On je odgovorio: 'Kaži: 'Neka je mir i spas s vjernicima i muslimanima koji su u ovom mezarju! Neka se Allah smiluje onima koji su prije nas u njega došli, kao i onima koji će poslije doći! I mi ćemo vam se, kad Allah htjedne, pridružiti!'" (Bilježe Muslim i Nesai.)

2662. U drugom predanju stoji: „Neka je mir tebi, kućo ljudi vjernika! Stiglo vas je ono što vam je obećano s odgodom! I mi ćemo vam se, kada Allah htjedne, pridružiti. O Bože moj, oprosti stanovnicima mezarja *Beki el-gar-kad!*“ (Bilježe Muslim i Nesai.)

فَقَالَ: "أَنْ رَبَّكَ يَأْمُرُكَ أَنْ تَأْتِيَ أَهْلَ الْبَقِيعِ فَتَسْتَغْفِرَ لَهُمْ"، قُلْتُ: كَيْفَ أَقُولُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: "قُولِي السَّلَامُ عَلَى أَهْلِ الدِّيَارِ الْمُؤْمِنِينَ، وَالْمُسْلِمِينَ. وَيَرْحَمُ اللَّهُ الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنَّا وَالْمُسْتَأْخِرِينَ، وَأَنَا أَنْ شَاءَ اللَّهُ لِلْآخِقُونَ". مسلم (974) 103، والنسائي 4/9194.

2662. وفي رواية: "السَّلَامُ عَلَيْكُمْ دَارَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ، وَأَتَاكُمْ مَا تَوَعَدُونَ غَدًا مُؤْجَلُونَ، وَأَنَا أَنْ شَاءَ اللَّهُ بِكُمْ لَآخِقُونَ. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِأَهْلِ بَقِيعِ الْغَرَقَدِ". مسلم (974) 102، والنسائي 4/9495.

2663. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Da neko od vas sjedne na žeravicu, i da mu ona odjeću izgori, pa i do kože da prođe, bolje mu je nego da sjedne na kabur svoga brata muslimana!“ (Bilježe: Muslim, Ebu Davud i Nesai.)

2664. Ukba ibn Amir prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Da hodam po žeravici ili sablji, ili da svoju obuću pođonim nogom svojom (da bos hodim), draže mi je nego da gazim po kaburu muslimana! Svejedno je“, rekao je, „da li nasred kabura ili nasred čaršije svoju potrebu obavio.“ (Bilježi Ibn Madža.)

2665. Bešir ibn Husasija kazivaše: „Dok sam jednom išao s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., rekao je: ‘O sine Husasija, zašto se ljutiš na Allaha, a, evo, ideš zajedno s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s.?’ Odgovorio sam: ‘O Allahov Poslaniče, ja se ni za šta ne ljutim na Allaha, pa On mi je već dao svako dobro.’ Prolazeći pokraj mezarja muslimana, rekao je: ‘Ovi su već dostigli mnogo dobra!’ A kada je naišao na groblje idolopoklonika, rekao je: ‘Ovi su promašili mnogo dobra!’ Po-

2663. أَبُو هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ: ”لَأَنْ يَجْلِسَ أَحَدُكُمْ عَلَى جَهْرَةٍ فَتَحْرِقَ ثِيَابَهُ فَتَخْلُصَ إِلَى جُلْدِهِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَجْلِسَ عَلَى قَبْرِ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ“. مسلم (971)، وأبو داود (3228)، والنسائي 4/95.

2664. عُقْبَةُ بْنُ عَامِرٍ رَفَعَهُ: ”لَأَنْ أَمْشِيَ عَلَى جَهْرَةٍ أَوْ سَيْفٍ، أَوْ أَخْصَفَ نَعْلِي بِرِجْلِي أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَمْشِيَ عَلَى قَبْرِ مُسْلِمٍ، وَمَا أَبَالِي أَوْ سَطَّ الْقَبْرِ كَذَا قَالَ قَضَيْتُ حَاجَتِي، أَوْ وَسَطَ السُّوقِ“. ابن ماجه (1567)، وللحديث شاهد من رواية أبي هريرة رواه مسلم (971).

2665. بَشِيرُ بْنُ الْحَصَاصِيَةِ: يَنْتَمَا أَنَا أَمْشِي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: ”يَا ابْنَ الْحَصَاصِيَةِ مَا تَنْقِمُ عَلَى اللَّهِ أَصْبَحْتَ تُمَاشِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ“، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَنْقِمُ عَلَى اللَّهِ شَيْئًا كُلَّ خَيْرٍ قَدْ آتَانِيهِ اللَّهُ، فَمَرَّ عَلَى مَقَابِرِ الْمُسْلِمِينَ، فَقَالَ: ”أَدْرَكَ هَؤُلَاءِ خَيْرًا كَثِيرًا“ وَمَرَّ عَلَى مَقَابِرِ الْمُشْرِكِينَ، فَقَالَ: ”سَبَقَ هَؤُلَاءِ خَيْرًا كَثِيرًا“ فَالْتَفَتَ فَرَأَى رَجُلًا يَمْشِي بَيْنَ الْمَقَابِرِ فِي نَعْلَيْهِ،

tom se okrenuo i ugledao nekog čovjeka, koji je u obući gazio između kaburova, pa je rekao: 'O obuveni u obući od ušavljene kože, skini je!'“ (Bilježe: Ebu Davud, Nesai i Ibn Madža.)

2666. Od Alije se prenosi da je stavljao glavu na kaburove i ležao po njima. (Bilježi Malik.)

2667. Nafi je prenio da je Ibn Omer sjedio na mezarevima. (Bilježi Buhari.)

2668. Osman ibn Hakim kazivaše da ga je Haridža ibn Zejd posadio na jedan kabur, i obavijestio ga da je njegov amidža Jezid ibn Sabit rekao: „To je pokuđeno onome ko će na njemu izgubiti abdest.“ (Bilježi Buhari.)

2669. Aiša je izjavila: „Lomiti i drobiti kosti mrtvog muslimana jednak je grijeh kao lomiti mu kosti dok je živ.“ (Bilježe Ebu Davud i Malik.)

2670. Ona je, također, prenijela (s nizom prenosilaca do Poslanika, ko-

قَالَ: ”يَا صَاحِبَ السَّبْتَيْنِ الْقِيَمَا“. أبو داود (3230)، والنسائي 4/96، وابن ماجه (1568).

2666. عَلِيٌّ: كَانَ يَتَوَسَّدُ الْقُبُورَ وَيَضْطَجِعُ عَلَيْهَا. مالك 1/385 (976).

2667. نَافِعٌ: كَانَ ابْنُ عُمَرَ يَجْلِسُ عَلَى الْقُبُورِ. علقه البخاري قبل رواية (1361).

2668. عَثْمَانُ بْنُ حَكِيمٍ: أَنَّ خَارِجَةَ بْنَ زَيْدٍ أَجْلَسَهُ عَلَى قَبْرِ، وَأَخْبَرَهُ عَنْ عَمِّهِ يَزِيدَ بْنِ ثَابِتٍ أَنَّمَا قَالَ: إِنَّهُ كَرِهَ ذَلِكَ لِمَنْ أَحْدَثَ عَلَيْهَا. علقه البخاري قبل رواية (1361).

2669. عَائِشَةُ قَالَتْ: كَسَّرُ عَظْمِ الْمُسْلِمِ وَهُوَ مَيِّتٌ كَكَسْرِهِ وَهُوَ حَيٌّ تَغْفِي فِي الْإِثْمِ. أبو داود (3207) ومالك 1/396 (1000).

2670. وعنها رفعته: ”إِنْ لِلْقَبْرِ ضَفْطَةٌ لَوْ كَانَ أَحَدٌ نَاجِيًا مِنْهَا نَجَا مِنْهَا سَعْدُ بْنُ مَعَاذٍ“. رواه أحمد 6/55.

ji je rekao): „Zaista, kabur ima tjeskobu, i da se iko od nje uspio izbaviti, izbavio bi se Sa'd ibn Muaz.“ (Bilježi Ahmed.)

2671. Ibn Abbas prenio je da je Vjervjesnik, s.a.v.s., na dan kada je pokopan Sa'd ibn Muaz, sjedeći kod njegova kabura, rekao: „Da je iko uspio izbjeći kabursko iskušenje ili pitanje, uspio bi Sa'd ibn Muaz. Bio je jako pritiješnjen, a potom mu je dato olakšanje.“ (Bilježi Taberani.)

2671 . ابن عباس: أن النبي صلى الله عليه وسلم يوم دفن سعد بن معاذ وهو قاعد على قبره قال: "لو نجا أحد من فتنة القبر، أو مسألة القبر لنجا سعد بن معاذ، ولقد ضم ضمة ثم أرخى عنه". رواه الطبراني 10/334 (10827)، وفي "الأوسط" 6/349 (6593).

ZEKAT

OBAVEZA ZEKATA I GRIJEH ZA IZOSTAVLJANJE

2672. Ibn Abbas prenio je da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kad je odlučio poslati Muazu u Jemen, rekao: „Ti odlaziš ljudima sljedbenicima Knjige. Neka bude prvo čemu ćeš ih pozvati robovanje samo Allahu! Kada to spoznaju (prihвате), onda ih izvijesti da im je Allah propisao pet namaza, u toku dana i noći! Kada to spoznaju, izvijesti ih da im je Allah propisao zekat, koji se uzima iz njihove imovine i daje njihovim siromašnim! Kada poslušaju to, uzmi (zekat) od njih i dobro izbjegavaj njihovu najdragocjeniju imovinu! Čuvaj se kletve onog kome je učinjena nepravda, jer između njega i Allaha nema pregrade!“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

2673. Ebu Hurejra kazivaše: „Tek što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., preselio (na drugi svijet), i Ebu Bekr bio izabran za halifu, a neki Arapi zanijekali ono što su zanijekali, Omer je rekao: 'Kako ćeš se boriti protiv ljudi kad je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: 'Naređeno mi je da se borim protiv ljudi dok ne posvjedoče da nema boga osim Allaha! Onaj koji kaže: 'Nema

2672. ابْنُ عَبَّاسٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا بَعَثَ مُعَاذًا إِلَى الْيَمَنِ قَالَ: «أَنْتَ تَقْدُمُ عَلَى قَوْمِ أَهْلِ كِتَابٍ، فَلْيَكُنْ أَوَّلَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ عِبَادَةُ اللَّهِ، فَإِذَا عَرَفُوا، فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ اللَّهَ فَرَضَ عَلَيْهِمْ خَمْسَ صَلَوَاتٍ فِي يَوْمِهِمْ وَلَيْلَتِهِمْ، فَإِذَا فَعَلُوا فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ اللَّهَ فَرَضَ عَلَيْهِمْ زَكَاةً تُؤْخَذُ مِنْ أَمْوَالِهِمْ، وَتُرَدُّ عَلَى فُقَرَائِهِمْ، فَإِذَا أَطَاعُوا بِهَا فَخُذْ مِنْهُمْ وَتَوَقَّ كَرَائِمَ أَمْوَالِهِمْ. وَاتَّقِ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ، فَإِنَّهُ لَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ حِجَابٌ». رواه البخاري (1458)، ومسلم (19)، وأبي داود (1584)، والترمذي (625)، والنسائي 5/24.

2673. أَبُو هُرَيْرَةَ: لَمَّا تَوَفَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاسْتَخْلَفَ أَبُو بَكْرٍ، وَكَفَرَ مَنْ كَفَرَ مِنَ الْعَرَبِ قَالَ عُمَرُ: كَيْفَ تَقَاتِلُ النَّاسَ، وَقَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَمَرْتُ أَنْ أَقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَقُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، فَمَنْ قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَصَمَ مِنِّي مَالُهُ، وَنَفْسُهُ إِلَّا بِحَقِّهِ وَحِسَابُهُ عَلَى اللَّهِ». فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ:

boga osim Allaha', zaštitio je od mene svoju imovinu i svoj život, osim u slučaju Božijeg prava, kad će Allah sviđati račun s njim!' Tada je Ebu Bekr rekao: 'Tako mi Allaha, ja ću se boriti protiv svakog ko pravi razliku između dužnosti namaza i dužnosti davanja zekata! Zekat je obavezno imovinsko pravo (dužnost). Tako mi Allaha, kad bi mi uskratili jednu kozicu koju su ranije davali Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., ja ću se, zasigurno, boriti protiv njih zbog njezinog uskraćenja!' Omer je rekao: 'Boga mi, ovo nije ništa drugo, nego je Allah raširio prsa Ebu Bekra za borbu, pa sam i ja shvatio da je on bio u pravu!' (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud, Tirmizi, Nesai i Malik.)

2674. On je, također, prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Svatom imaocu zlata i srebra koji ne bude ispunjavao njihovo pravo (davao zekat), bit će na Sudnjem danu iskovan plohe od vatre kojima će, nakon što se usijaju u vatri Džehennema, biti prženi njegovi bokovi, čelo i leđa. I čim se ohlade, plohe će se ponovo vraćati u vatru, i tako će to trajati dok se ne završi suđenje ljudima, kada će svakom biti pokazan njegov put: ili u Džennet, ili u Džehennem.' Neko je

وَاللَّهُ لَأَقَاتِلَنَّ مَنْ فَرَّقَ بَيْنَ الصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ، فَإِنَّ الزَّكَاةَ حَقُّ الْمَالِ، وَاللَّهُ لَوْ مَنَعُونِي عَنَّا كَانُوا يُؤَدُّونَهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقَاتَلْتَهُمْ عَلَى مَنَعِهَا قَالَ عُمَرُ: فَوَاللَّهِ مَا هُوَ إِلَّا أَنْ رَأَيْتُ [اللَّهُ] شَرَحَ صَدْرَ أَبِي بَكْرٍ لِلْقِتَالِ، فَعَرَفْتُ أَنَّهُ الْحَقُّ. رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ (6924)، (6925)، وَمُسْلِمٌ (20)، وَأَبُو دَاوُدَ (1556)، وَالتِّرْمِذِيُّ (2607)، وَالنَّسَائِيُّ 5/1415، وَمَالِكٌ 1/277 (703).

2674. وعنه رفعه: "مَا مِنْ صَاحِبٍ ذَهَبَ، وَلَا فِضَّةَ لَا يُؤَدِّي مِنْهَا حَقَّهَا إِلَّا إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ صُفِّحَتْ لَهُ صَفَائِحُ مِنْ نَارٍ، فَأُتِيَ عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ، فَيَكْوَى بِهَا جَنْبُهُ وَجَبِينُهُ وَظَهْرُهُ، كُلَّمَا رَدَّتْ أُعِيدَتْ لَهُ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ حَتَّى يُقْضَى بَيْنَ الْعِبَادِ، فَيَرَى سَبِيلَهُ أَمَّا إِلَى الْجَنَّةِ وَأَمَّا إِلَى النَّارِ، فَقِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَلَا إِلَّاءُ؟ قَالَ: "وَلَا صَاحِبُ إِبِلٍ لَا

upitao: 'O Allahov Poslaniče, a deve?' On je odgovorio: 'Također, i svaki koji ima deve, a ne ispunjava njihova prava (ne daje na njih zekat), u šta spada i njihova muža kada dođu da se napoje, a on će na Sudnjem danu biti bačen na ravnu ledinu prepunu njegovih deva, gdje nijedno stado neće nedostajati. One će ga gaziti svojim kopitama i gristi svojim čeljustima, smjenjujući se jedna po jedna, sve dok se ne završi suđenje ljudima. To će biti u danu koji traje pedeset hiljada godina, i to će trajati sve dok se ne završi suđenje ljudima, na kojem će svakom biti pokazan njegov put: ili u Džennet ili u Džehennem.' Neko je upitao: 'O Allahov Poslaniče, a goveda i bravi?' On je odgovorio: 'I svako onaj ko ima goveda i brave, a ne ispunjava njihovo pravo (ne daje na njih zekat), bit će na Sudnjem danu bačen na jednu ravnu ledinu, na kojoj neće nedostajati ni krivoroge, ni šukave, a ni stoke slomljenih rogova. Ona će ga bosti svojim rogovima i gaziti svojim kopitama, smjenjujući se jedna po jedna, dok se ljudima suđenje ne završi. To će biti u danu koji je dug pedeset hiljada godina. To će trajati sve dok se ne završi suđenje ljudima, na kojem će svakom biti pokazan njegov put: ili u Džennet ili u Džehennem.' Neko je, ponovo, upitao: 'O Allahov Poslaniče,

يُؤَدِّي حَقَّهَا مِنْهَا وَمِنْ حَقِّهَا حَلَبًا يَوْمَ
وَرَدِّهَا إِلَّا إِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُطْلَعُ لَهَا
بِقَاعٍ قَرَقِرٍ أَوْفَرُ مَا كَانَتْ، لَا يَفْقَدُ مِنْهَا
فَصِيلًا وَاحِدًا، تَطْوُهُ بِأَخْفَافِهَا، وَتَعَضُّهُ
بِأَفْوَاهِهَا، كُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ أَوْلَاهَا رُدَّ عَلَيْهِ
أُخْرَاهَا فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ
أَلْفَ سَنَةٍ حَتَّى يُقْضَى بَيْنَ الْعِبَادِ،
فَيَرَى سَبِيلَهُ أَمَا إِلَى الْجَنَّةِ، وَأَمَا إِلَى
النَّارِ. قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَالْبَقَرُ،
وَالْغَنَمُ؟ قَالَ: "وَلَا صَاحِبُ بَقَرٍ، وَلَا
غَنَمٍ لَا يُؤَدِّي حَقَّهَا إِلَّا إِذَا كَانَ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ يُطْلَعُ لَهَا بِقَاعٍ قَرَقِرٍ، لَا يَفْقَدُ مِنْهَا
شَيْئًا لَيْسَ فِيهَا عَفْصَاءٌ، وَلَا جَلْحَاءٌ،
وَلَا عَضْبَاءٌ، تَنْطَحُهُ بِقُرُونِهَا، وَتَطْوُهُ
بِأُظْلَافِهَا، كُلَّمَا مَرَّتْ عَلَيْهِ أَوْلَاهَا رُدَّ
عَلَيْهِ أُخْرَاهَا فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ
أَلْفَ سَنَةٍ حَتَّى يُقْضَى بَيْنَ الْعِبَادِ،
فَيَرَى سَبِيلَهُ أَمَا إِلَى الْجَنَّةِ، وَأَمَا إِلَى
النَّارِ" قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ فَالْخَيْلُ؟
قَالَ: "ثَلَاثَةٌ هِيَ لِرَجُلٍ أَجْرٌ، وَلِرَجُلٍ
سِتْرٌ، وَلِرَجُلٍ وَزْرٌ، أَمَا الَّذِي هِيَ لَهُ
أَجْرٌ: فَرَجُلٌ رَاطِلُهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَاطَّالَ
لَهَا فِي مَرْجٍ، أَوْ رَوْضَةٍ، فَمَا أَصَابَتْ
فِي طِيلِهَا ذَلِكَ مِنَ الْمَرْجِ، أَوْ الرَّوْضَةِ
مَنْ كَانَتْ لَهُ حَسَنَاتٌ، وَلَوْ أَنَّهُ انْقَطَعَ
طِيلُهَا فَاسْتَتَتْ شَرَفًا، أَوْ شَرَفَيْنِ

a konji?’ On je odgovorio: ‘Konja imaju tri vrste: neki su čovjeku nagrada, neki su mu zastor, a neki su mu teret. Oni koji su mu nagrada jesu konji koje on drži na Allahovom putu. Takvi konji, koliko god pojedu travki s livade na kojoj pasu i koliko god fuškija i kapi mokraće na njoj ostave, toliko se njihovom vlasniku upiše dobrih djela. Koliko je god tragova njihovih stopala i komada balege koje ostave iza sebe trčeći jedan ili dva kruga, toliko njihovom vlasniku pripada dobrih djela. Kad vlasnik naiđe s njima na rijeku, pa se iz nje napiju, koliko god kapi vode popiju, toliko njihovom vlasniku pripada dobrih djela. Zato su ti konji njemu nagrada. Konji koji su čovjeku zastor jesu oni koje on drži za rad imanja i čednosti, ne zaboravljajući Božije pravo vezano za njihove vratove i leđa. Oni su zato njemu zastor. Što se pak tiče konja koji su čovjeku teret, to su oni koje on drži da bi se hvalio i licemjerno pokazivao i borio protiv sljedbenika islama. Zato su oni njemu teret.’ Zatim je on (Poslanik), s.a.v.s., bio upitan o magarcima, pa je rekao: ‘Za magarce mi nije ništa s visoka spuštено (objavljeno), osim ovog jedinstvenog sveobuhvaćućeg ajeta: ‘Pa ko učini i koliko trun dobra, vidjet će ga, a ko uradi i koliko trun zla, vidjet će ga’ (Ez-Zilzal, 7-8).” (Bilje-

كانت له آثارها، وأروائها حسنات، ولو أنها مرت بنهر فشربت منه، ولم يرد أن يسقيها كان ذلك حسنات له، فهي لذلك الرجل أجر، ورجل ربطها تغنياً وتعففاً، ثم لم ينس حق الله في رقاها، ولا ظهورها، فهي لذلك ستر، ورجل ربطها فخراً، ورياءً، ونواء لأهل الإسلام، فهي على ذلك وزر“ وسئل صلى الله عليه وسلم عن الحمر فقال: ”مَا أُنْزِلَ عَلَيَّ فِيهَا شَيْءٌ إِلَّا هَذِهِ الْآيَةُ الْجَامِعَةُ الْفَاذَةُ {فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ}“. رواه البخاري (1402)، ومسلم (987)، وأبو داود (1658)، والنسائي (6/216-217، ومالك 1/264 (679).

že: Buhari, Muslim, Ebu Davud, Nesai i Malik.)

2675. U jednom drugom predanju stoji: „I niko od vas neće doći na Sudnjem danu s ovcom, koju će nositi na svom vratu, a da ona neće blejati, a on vikati ‘O Muhammede!’ Zatim ću ja reći: ‘Već sam dostavio (Allahovu zapovijed), i nemoćen sam ti bilo šta pomoći!’ I niko neće doći s devom koju će nositi na svom vratu, a da ona neće rikati, a on vikati: ‘O Muhammede!’ A ja ću reći: ‘Ja sam već priopćio (Allahovu zapovijed), i ne mogu ti sada bilo šta pomoći!’“ (Bilježi Buhari.)

2676. U drugom predanju stoji: „Kome je Allah dao imetak, pa on od njega nije davao zekat, na Sudnjem danu će mu se pokazati u obliku zmije bijelog glatkog čela, s dvjema crnim tačkama iznad očiju. Ona će mu se omotati oko vrata na Sudnjem danu, a zatim ga zgrabiti svojim čeljustima, odnosno cijelom čeljusti, govoreći: ‘Ja sam onaj tvoj imetak, ja sam ono tvoje blago’, a potom je proučio ajet: ‘Neka ne misle oni koji škrtare u vezi s onim što im je Allah dao od dobrote Svoje da je to dobro za njih...’“ (Bilježe: Buhari, Nesai i Malik.)

2675. وفي رواية: ”وَلَا يَأْتِي أَحَدَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِشَاةٍ يَحْمِلُهَا عَلَى رَقَبَتِهِ لَهَا يُعَارُ، فَيَقُولُ: يَا مُحَمَّدُ. فَأَقُولُ: لَا أَمْلِكُ لَكَ شَيْئًا قَدْ بَلَغْتُ، وَلَا يَأْتِي بِبَعِيرٍ يَحْمِلُهُ عَلَى رَقَبَتِهِ لَهُ رَعَاءٌ فَيَقُولُ: يَا مُحَمَّدُ. فَأَقُولُ: لَا أَمْلِكُ لَكَ شَيْئًا قَدْ بَلَغْتُ.“ رواه البخاري (1402).

2676. وفي أخرى: ”مَنْ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَلَمْ يُؤَدِّ زَكَاتَهُ، مَثَلُ لَهُ مَالُهُ شُجَاعًا أَقْرَعَ لَهُ زَيْبَتَانِ يَطُوفُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَأْخُذُ بِلَهْزَمَتَيْهِ يَعْنِي: شِدْقَيْهِ ثُمَّ يَقُولُ: أَنَا مَالُكَ أَنَا كَزَكَتِكَ ثُمَّ تَلَاوَلَا تَحْسِبَنَّ الَّذِينَ يَخْلُفُونَ بَمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرٌ لَهُمْ: الْآيَةُ. البخاري (1403)، والنسائي 5/39، و”الموطأ“ 1/264 (279).

2677. U drugom predanju stoji: „Upitali su Ebu Hurejru: ‘A šta je pravo de-va?’, pa je odgovorio: ‘Da daješ najdragocjeniju, darivaš onu s mnogo mlijeka, posuđuješ za jahanje i za priplodnju, da mlijekom (njihovim) napajaš i da kofu za napajanje njihovo pozajmljuješ (drugima).’“ (Bilježi Ebu Davud.)

2678. Džabir je prenio slično predanje u kojem stoji: „...niti vlasnik blaga, koji nije izvršavao njegovo pravo, a da se na Sudnjem danu to njegovo blago neće pojaviti u liku zmije bijelog glatkog čela, koja će ga tjerati otvorenih usta. Čim mu se približi, on će početi bježati, a ona će mu vikati: ‘Uzmi svoje blago koje si skrivao, jer ono meni ne treba!’ I kada vidi da to ne može izbjeći, stavit će svoju ruku u njezina usta koju će mu munjevito odgristi.’“ (Bilježi Muslim.)

2679. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Kada dadneš zekat na svoju imovinu, izvršio si svoju dužnost!“ (Bilježi Tirmizi.)

2677. وفي أخرى: قيل لأبي هُرَيْرَةَ: فَمَا حَقُّ الْإِبِلِ؟ قَالَ: تُنْعِي الْكَرْمَةَ، وَتَمْنَحُ الْغَزِيرَةَ، وَتَفْقِرُ الظَّهْرَ، وَتُطْرَقُ الْفَحْلُ، وَتَسْقِي اللَّبَنَ، وَإِعَارَةُ دَلْوِهَا. أبو داود (1660).

2678. ومسلم عن جَابِرٍ: نحو ذلك، وفيه: ”وَلَا صَاحِبُ كَنْزٍ لَا يَفْعَلُ فِيهِ حَقَّهُ إِلَّا جَاءَ كَنْزُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ شُجَاعًا أَقْرَعَ، يَتْبَعُهُ فَاتِحًا فَاهُ، فَإِذَا آتَاهُ فَرَّ مِنْهُ فَيَنَادِيهِ: خُذْ كَنْزَكَ الَّذِي خَبَأْتَهُ فَأَنَا عَنْهُ غَنِيٌّ، فَإِذَا رَأَى أَنْ لَا بُدَّ لَهُ مِنْهُ سَلَكَ يَدَهُ فِي فِيهِ فَيَقْضِمُهَا قَضْمَ الْفَحْلِ.“ مسلم (988).

2679. أبو هُرَيْرَةَ رفعه: ”إِذَا أُدِّيَتْ زَكَاةُ مَالِكَ، فَقَدْ قُضِيَتْ مَا عَلَيْكَ.“ الترمذي (618).

2680. On je, također, prenio: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio je davanje zekata, pa mu je rečeno: ‘Ibn Džemil i Halid ibn Velid i Abbas odbili su (davanje)!’ On je rekao: ‘Ibn Džemil ne poriče (zekat), nego je on bio siromašan, pa su ga Allah i Njegov Poslanik učinili imućnim. A Halidu vi činite nepravdu. On je kod sebe zadržao svoje pancire i svoju vojnu opremu u ime Allahova puta. A što se tiče Abbasa, on je amidža Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa mu je zekat obavezni doprinos, i s njim još toliko!’“ (Bilježe: Buhari, Ebu Davud i Nesai.)

2681. U drugom predanju stoji: „On (zekat) je moja obaveza i još toliki (iznos).“² (Bilježe: Muslim, Ebu Davud, Buhari i Nesai.)

2682. Ebu Rafi kazivaše: „Vjerovjesnik, s.a.v.s., poslao je Omera da nadzire ubiranje zekata, pa je otišao Abbasu, koji je bio grub prema njemu. Omer je to prenio Vjerovjesniku, s.a.v.s., pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: ‘O Omere, zar ne znaš da je čovjekov amidža sličan i njegovom ocu?! Zaista, Abbas nam je zekat za ovu godinu

1- Poslanik je, ustvari, ovim potvrdio da će (Abbas) dati zekat, čak i više, odnosno dupli iznos, a po mišljenju nekih, već ga je bio dao unaprijed za godinu dana.

2680. وعنه: أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِصَدَقَةٍ، فَقِيلَ: مَنَعَ ابْنُ جَعْمِيلٍ، وَخَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ وَالْعَبَّاسُ، فَقَالَ: ”مَا يَنْقُمُ ابْنُ جَعْمِيلٍ إِلَّا أَنَّهُ كَانَ فَقِيرًا فَأَغْنَاهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ، وَأَمَّا خَالِدٌ فَاتَّكَمَ تَظْلُمُونَ خَالِدًا: قَدْ اخْتَبَسَ أَذْرَاعَهُ، وَأَعْتَدَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَالْعَبَّاسُ عَمَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَهِيَ عَلَيْهِ صَدَقَةٌ وَمِثْلُهَا مَعَهَا.“
البخاري (1468)، وأبو داود (1623)،
والنسائي 5/33.

2681. وفي رواية ”هِيَ عَلَيَّ

وَمِثْلُهَا مَعَهَا“. للشَّيْخَيْنِ، وَأَبُو دَاوُدَ،
والنسائي. مسلم (983)، وأبو داود
(1623).

2682. أَبُو رَافِعٍ: بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عُمَرَ سَاعِيًا، فَاتَى الْعَبَّاسَ فَأَعْلَظَ عَلَيْهِ لَهُ الْعَبَّاسُ، فَذَكَرَهُ عُمَرُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: ”يَا عُمَرُ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ عَمَّ الرَّجُلِ صِنُو أَبِيهِ، إِنْ الْعَبَّاسُ كَانَ أَسْلَفَنَا صَدَقَةً الْعَامَ عَامٌ أَوَّلُ“. الطبراني في ”الأوسط“
(7862) 8/28

dao unaprijed prošle godine.” (Bilježi Taberani.)

2683. Muaz je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Onaj koji da zekat od svoje imovine, nadajući se nagradi, imaće nagradu. Od onog koji ga uskrati, mi ćemo ga, doista, uzeti i pola njegove imovine, izvršavajući tako jednu od strogih naredbi našeg Gospodara. Rodu Muhammedovom od toga ništa ne pripada.” (Bilježi Rezin.)

2684. Enes je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Teško imućnima na Sudnjem danu od siromaha koji će govoriti: ‘Gospodaru naš, oni su nam nepravедno uskratili naša prava!’ Tada će Allah Svevišnji reći: ‘Moje Mi moći i visosti, Ja ću vam ih, svakako, izvršiti, a njih ću, zasigurno, udaljiti (od Svoje milosti), a potom je proučio: ‘U imecima njihovim određeni je dio za onog koji traži i onog koji nema.’ (Ez-Zarijat, 19)” (Bilježi Taberani.)

2685. Omer je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Neće propasti nijedna imovina, ni na

2683. معاذ رفعه: ”مَنْ أَعْطَى زَكَاةَ مَالِهِ مُؤْتَجِرًا فَلَهُ أَجْرُهَا، وَمَنْ مَنَعَهَا فَإِنَا آخِذُوهَا وَشَطْرَ مَالِهِ عَزْمَةٌ مِنْ عَزَمَاتِ رَبِّنَا، لَيْسَ لآلِ مُحَمَّدٍ مِنْهَا شَيْءٌ.”
لرزین.

2684. أنس رفعه: ”وَيْلٌ لِلْأَغْنِيَاءِ مِنَ الْفُقَرَاءِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، يَقُولُونَ: رَبَّنَا ظَلَمْنَا حَقَّوْنَا الَّتِي فُرِضَتْ لَنَا عَلَيْهِمْ، فَيَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: وَعِزَّتِي وَجَلَالِي لِأَدِينُكُمْ وَلَا بَاعِدْهُمْ. ثُمَّ تَلَا: {وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ، لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ}. الطبراني في ”الأوسط“ 5/107-108 (4813) في ”الصغير“ 2/13 (693).

2685. عمر رفعه: ”مَا تُلَفَ مَالٌ فِي بَرٍّ وَلَا بَحْرٍ إِلَّا بِحَبْسِ الزَّكَاةِ“. وقال: رواه الطبراني في ”الأوسط“.

kopnu ni na moru, osim one na koju se zekat ne daje!“ (Bilježi Taberani.)

2686. Aiša je prenijela (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Nikada se sadaka, ili je rekao, „zekat“, „nije pomiješala s imetkom, a da ga nije upropastila!“ (Bilježi Bezzar.)

2687. Burejda je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Nijedan narod nije uskratio davanje zekata, a da ga Allah nije stavio na kušnju gladu!“ (Bilježi Taberani.)

2688. Nafi je prenio da je Ibn Omer pripovijedao: „Zekat nije obavezan ako imovina nije pregodinila!“ (Bilježi Malik.)

2689. Tirmizi je zabilježio hadis (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Onaj koji zaradi imetak nije dužan na nj dati zekat sve dok mu se ne navrši godina.“ (Bilježi Tirmizi.)

2690. Alija je kazivao da je Abbas pitao Allahova Poslanika, s.a.v.s., da mu dopusti da svoj zekat da prije negoli se

2686. وللبزار: عن عائشة رفعتة:

”ما خالطت الصدقة أو قال الزكاة مالا إلا أفسدته“. البزار كما في ”كشف الأستار“ 1/418 (881).

2687. بريدة رفعه: ”مامنع قوم الزكاة

الا ابتلاهم الله بالسنين“. الطبراني في ”الأوسط“ 5/26 (4577).

2688. نافع: أن ابن عمر كان يقول:

لا تجب في مال زكاة حتى يحول عليه الحول. مالك 1/251-252.

2689. ورفعه الترمذي بلفظ: ”من

استفاد مالا فلا زكاة عليه حتى يحول عليه الحول“. الترمذي (631).

2690. علي: أن العباس سأل رسول

الله صلى الله عليه وسلم في تفجيل زكاته قبل أن يحول الحول مسارة

navrši godina, po/žurivši da što prije učini dobro djelo, pa mu je to dopustio. (Bilježe Ebu Davud i Tirmizi.)

2691. Ebjed ibn Hammal kazao je da je došao Vjerovjesniku, s.a.v.s., i govorio o zekatu, da ga ne uzima od stanovnika Sebe (Jemen), pa mu je odgovorio: „O brate Sebe, zekat se mora davati!” On je rekao: ‘O Allahov Poslanice, mi smo uzgajali pamuk, a onda se Sebe raselila, i samo mali njih broj ostao je u Me’rebu.’ Tada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., prihvatio da oni koji su ostali iz Sebe u Me’rebu daju u ime zekata svake godine sedamdeset pamučnih ogrtača (haljina) od poznate meafirijske tkanine (pleme i oblast u Jemenu). I oni su postupali po tom dogovoru sve do smrti Allahova Poslanika, s.a.v.s. Poslije su im neki sakupljači zekata otkazali taj sporazum, pa ga je Ebu Bekr ponovo vratio onako kako ga ustanovio Allahov Poslanik, s.a.v.s. Nakon smrti Ebu Bekra taj sporazum je poništen, a primjenjivao se (opći) propis o zekatu.“ (Bilježi Ebu Davud.)

2692. Osman ibn Ebul-As prenio je hadis u kojem stoji: „Vjerovjesniku, s.a.v.s., došla je delegacija (plemena)

إلى الخير، فأذن له في ذلك. أبو داود (1624)، والترمذي (678).

2691. أُبَيْدُ بْنُ حَمَّالٍ: أَنَّهُ كَلَّمَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الصَّدَقَةِ حِينَ وَقَدَ عَلَيْهِ أَنْ لَا يَأْخُذَهَا مِنْ أَهْلِ سَبَأٍ. فَقَالَ: ”يَا أَخَا سَبَأٍ لَا بُدَّ مِنَ الصَّدَقَةِ“. فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّمَا زَرَعْنَا الْقُطْنَ، وَقَدْ تَبَدَّدَتْ سَبَأٌ، وَلَمْ يَبْقَ مِنْهُمْ إِلَّا الْقَلِيلُ بِمَارِبَ، فَصَالَحَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى سَبْعِينَ حُلَّةً مِنْ قِيَمِهِ وَفَاءً بِزِ الْمَعَاوِرِ كُلِّ سَنَةٍ (عَمَّنْ بَقِيَ) مِنْ سَبَأٍ بِمَارِبَ، فَلَمْ يَرُدُّهَا حَتَّى قَبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ أَنَّ الْعُمَالَ انْتَقَضُوا عَلَيْهِمْ ذَلِكَ الصَّلَاحَ، ثُمَّ رَدَّ ذَلِكَ أَبُو بَكْرٍ عَلَى مَا وَضَعَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى مَاتَ أَبُو بَكْرٍ، فَانْتَقَضَ ذَلِكَ وَصَّارَ عَلَى الصَّدَقَةِ. أَبُو دَاوُدَ (3028).

2692. عُثْمَانُ بْنُ أَبِي الْعَاصِ: أَنَّ وَقَدَ ثَقِيفٌ لَمَّا قَدِمُوا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْزَلَهُمُ الْمَسْجِدَ لِيَكُونَ

Sekif, pa ih je smjestio u Džamiju (u Medini) da bi to raznježilo srca njihova. Oni su mu uvjetovali sljedeće: da ih se ne šalje u borbu, da se od njih ne uzima desetina i da ne moraju stavljati ruke na koljena (čine ruku, klanjajući)! Na to im je on odgovorio: 'Imate pravo da ne budete slati u borbu i da se od vas ne uzima desetina. A nema dobra u vjeri u kojoj nema rukua (tj. namaza)!'" (Bilježi Ebu Davud.)

2693. Sehl ibn Munebbih kazao je: „Pitao sam Džabira o slučaju (plemena) Sekif kad su davali prisegu. Odgovorio je da su oni tom prilikom uvjetovali sljedeće: da ne plaćaju zekat i da ne idu u borbu. Zatim je rekao da je, poslije toga, čuo Vjerovjesnika, s.a.v.s., kad je rekao: 'Oni će davati zekat i ići će u borbu čim prihvate islam (predanost Bogu)!'" (Bilježi Ebu Davud.)

ZEKAT NA NOVAC I POLJOPRIVREDNE PROIZVODE I VOĆE

2694. Haris el-A'ver prenio je od Alije (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Ako imaš dvije stotine

أَرْقَ لِقُلُوبِهِمْ فَأَشْتَرَطُوا عَلَيْهِ أَنْ لَا يُحْسَرُوا، وَلَا يُعَسَّرُوا، وَلَا يُجَبَّوْهُ. فَقَالَ لَهُمْ: "لَكُمْ أَنْ لَا تُحْسَرُوا وَلَا تُعَسَّرُوا وَلَا خَيْرٌ فِي دِينٍ لَيْسَ فِيهِ رُكُوعٌ". أَبُو دَاوُدَ (3026)

2693. وَهَبُ بْنُ مَنِبْهٍ سَأَلَ جَابِرًا عَنْ شَأْنِ تَقِيْفٍ إِذْ بَايَعَتْ. قَالَ: اشْتَرَطَتْ أَنْ لَا صَدَقَةَ عَلَيْهَا، وَلَا جِهَادَ، وَأَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ ذَلِكَ يَقُولُ: "سَيَصْدَقُونَ وَيُجَاهِدُونَ إِذَا أَسْلَمُوا". أَبُو دَاوُدَ (3025)

2694. الْحَارِثُ الْأَعْوَرُ عَنْ عَلِيٍّ رَفَعَهُ: "إِذَا كَانَتْ لَكَ مِائَتَا دِرْهَمٍ، وَحَالَ عَلَيْكَ الْحَوْلُ فَمِنْهَا خَمْسَةٌ دَرَاهِمَ، وَلَيْسَ

dirhema i navrši im se godina, zekat iznosi pet dirhema. Nisi dužan dati zekat na zlato dok ne budeš imao dvadeset dinara (zlatnika). A kad budeš imao dvadeset dinara, i navrši im se godina, zekat je pola dinara. Ono što prelazi preko, obračunava se tako.' On je dodao: 'Ne znam da li je Alija rekao: 'Obračunat će se tako', ili je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): 'Na imovinu koja nije navršila godinu ne daje se zekat!'“ (Bilježi Ebu Davud.)

2695. Ebu Seid prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Nema zekata na imovinu (kovani srebreni novac) ispod pet oka, na devе ispod pet grla i na imovinu (plodove i žito) ispod pet tovara!“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud, Tirmizi, Nesai i Malik.)

2696. Ibn Omer je prenio da je Allahov Poslanik napisao Knjigu o zekatu koju do smrti nije objelodanio skupljačima zekata, a držao ju je u koricama svoje sablje. Po njoj je, sve do smrti, postupao Ebu Bekr, a potom i Omer, dok nije umro. U njoj je stajalo: „Na pet deva, (zekat je) jedna ovca; na deset deva su dvije ovce; na petna-

عَلَيْكَ شَيْءٌ فِي النَّهَبِ حَتَّى يَكُونَ لَكَ عِشْرُونَ دِينَارًا، فَإِذَا كَانَ لَكَ عِشْرُونَ دِينَارًا وَحَالَ عَلَيْهَا الْحَوْلُ فَفِيهَا نِصْفُ دِينَارٍ فَمَا زَادَ فَيَحْسَابُ ذَلِكَ قَالَ: فَلَا أَذْرِي أَغْلَى يَقُولُ فَيَحْسَابُ ذَلِكَ أَمْ رَفَعَهُ: وَلَيْسَ فِي مَالٍ زَكَاةٌ حَتَّى يَحُولَ عَلَيْهِ الْحَوْلُ“. أبو داود (1573).

2695. أبو سعيد رفعه: "لَيْسَ فِيهَا دُونَ خَمْسِ أَوْاقٍ صَدَقَةٌ، وَلَا فِيهَا دُونَ خَمْسِ ذُودٍ صَدَقَةٌ، وَلَيْسَ فِيهَا دُونَ خَمْسَةِ أَوْسُقٍ صَدَقَةٌ". البخاري (1405)، ومسلم (979)، وأبو داود (1558)، والترمذي (626)، والنسائي (5/4041، ومالك 1/250 (635).

2696. ابن عمر: كتب رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كِتَابَ الصَّدَقَةِ فَلَمْ يُخْرِجْهُ إِلَى عُمَّالِهِ حَتَّى قُبِضَ، فَقَرَنَهُ بِسَيْفِهِ، فَعَمِلَ بِهِ أَبُو بَكْرٍ حَتَّى قُبِضَ، ثُمَّ عَمِلَ بِهِ عُمَرُ حَتَّى قُبِضَ، فَكَانَ فِيهِ: "فِي خَمْسِ مِنَ الْإِبِلِ شَاةٌ، وَفِي عَشْرِ شَاتَانِ، وَفِي خَمْسِ عَشْرَةٍ ثَلَاثُ

est deva su tri ovce; na dvadeset deva su četiri ovce; od dvadeset pet do trideset pet deva je žensko devče, koje je napunilo jednu i ušlo u drugu godinu. Ako bude više od toga – sve do četrdeset pet – (zekat je) žensko devče, koje je napunilo dvije i ušlo u treću godinu. Ako bude više od toga – sve do šezdeset – je jedna deva, koja je napunila tri i ušla u četvrtu godinu. Ako bude više od toga – sve do sedamdeset pet – je deva, koja je napunila četiri i ušla u petu godinu. Ako bude i više od toga – sve do devedeset – (zekat je) dvoje ženske devčadi, koja su napunila po dvije i ušla u treću godinu. Ako bude više i od toga – sve do stotinu i dvadeset – jesu dvije deve koje su napunile tri i ušle u četvrtu godinu. Ako bude premašen broj od stotinu i dvadeset, na svakih pedeset je po jedna deva, koja je napunila tri i ušla u četvrtu godinu, a na svakih četrdeset je jedno žensko devče koje je napunilo dvije i ušlo u treću godinu. U slučaju brava, svaki onaj koji ima od četrdeset do stotinu dvadeset, dat će jednu ovcu. Onaj koji bude imao više od toga – sve do dvije stotine – dat će dvije ovce. Onaj koji bude imao više od toga – sve do tri stotine – dat će tri ovce. Ako bude imao preko tri stotine, na svaku sljedeću stotinu dat će po jednu ovcu. Neće više (od tri) davati sve dok

شِيَاهِ، وَفِي عِشْرِينَ أَرْبَعِ شِيَاهِ، وَفِي
خَمْسٍ وَعِشْرِينَ بَنْتٌ مَخَاضٌ إِلَى خَمْسٍ
وِثْلَيْنِ، فَإِذَا زَادَتْ وَاحِدَةً فَفِيهَا ابْنَةٌ
لَبُونٍ إِلَى خَمْسٍ وَأَرْبَعِينَ، فَإِذَا زَادَتْ
وَاحِدَةً فَفِيهَا حِقَّةٌ إِلَى سِتِّينَ، فَإِذَا
زَادَتْ وَاحِدَةً فَفِيهَا جَذَعَةٌ إِلَى خَمْسٍ
وَسِتِّينَ، فَإِذَا زَادَتْ وَاحِدَةً فَفِيهَا ابْنَتَا
لَبُونٍ إِلَى تِسْعِينَ، فَإِذَا زَادَتْ وَاحِدَةً
فَفِيهَا حَقَّتَانِ إِلَى عِشْرِينَ وَمِائَةٍ، فَإِذَا
كَانَتِ الْإِبِلُ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ فَفِي كُلِّ
خَمْسِينَ حِقَّةٌ، وَفِي كُلِّ أَرْبَعِينَ ابْنَةٌ
لَبُونٍ، وَفِي الْغَنَمِ فِي كُلِّ أَرْبَعِينَ شَاةٌ
شَاةٌ إِلَى عِشْرِينَ وَمِائَةٍ، فَإِذَا زَادَتْ
وَاحِدَةً فَشَاتَانِ إِلَى الْمِائَتَيْنِ، فَإِذَا زَادَتْ
عَلَى الْمِائَتَيْنِ فَفِيهَا ثَلَاثُ شِيَاهِ إِلَى
ثَلَاثِ مِائَةٍ، فَإِنْ كَانَتِ الْغَنَمُ أَكْثَرَ مِنْ
ذَلِكَ فَفِي كُلِّ مِائَةٍ شَاةٌ شَاةٌ، ثُمَّ لَيْسَ
فِيهَا شَيْءٌ حَتَّى تَبْلُغَ الْمِائَةَ، وَلَا يُفَرَّقُ
بَيْنَ مُجْتَمِعٍ، وَلَا يَجْمَعُ بَيْنَ مُتَفَرِّقٍ.
مَخَافَةُ الصَّدَقَةِ، وَمَا كَانَ مِنْ خَلِيطَيْنِ،
فَأُتِيَمَا يَتَرَا جَعَانِ بِالسُّوْيَةِ، وَلَا يُؤْخَذُ فِي
الصَّدَقَةِ هَرَمَةٌ وَلَا ذَاتُ عَيْبٍ“. أَبُو
دَاوُدَ (1568)، وَالتِّرْمِذِيُّ (621)،
وَقَالَ: حَسَنٌ.

ne bude imao četiri stotine. Neće će se razdvajati stada koja su zajedno, niti spajati razdvojena stada, iz bojazni da zekat ne bude veći. Oni koji su izmiješali stada, dat će zekat – svaki prema onom koliko posjeduje. Neće se u ime zekata uzimati ono što je suviše staro, niti ono što je pod mahanom.“ (Bilježe Ebu Davud i Tirmizi.)

2697. U drugom predanju stoji: „Kada dođe prikupljač (zekata), bravi će se razdijeliti na tri dijela: lošiji, bolji i srednji, pa će prikupljač uzeti iz srednjeg dijela.“ (Bilježe Ebu Davud i Tirmizi.)

2698. Enes je prenio da mu je Ebu Bekr, uputivši ga u Bahrejn, napisao sljedeće pismo, a na prstenu (pečatu) bila su uklesana tri reda: jedan red – Muhammed, drugi red – poslanik, treći red – Allah: „U ime Allaha, Sve-milosnog, Samilosnog! Ovo je obavezan imovinski doprinos koji je Allahov Poslanik, s.a.v.s., stavio u dužnost muslimanima, a koji je Allah naredio Svom Poslaniku, pa onaj musliman od koga se zekat zatraži na niže izložen način, neka ga da, a kome bude zatražen iznos iznad toga, neka ne daje (taj višak). Na dvadeset četiri de-

2697. وفي رواية: إذا جاء المصدق قُسمت الشاء اثلاثاً ثلثاً شراراً، وثلثاً خياراً، وثلثاً وسطاً، فأخذ المصدق من الوسط. أبو داود بعد حديث (1568)، والترمذي بعد حديث (69).

2698. أَنَسٌ: أَنَّ أَبَا بَكْرٍ كَتَبَ لَهُ حِينَ وَجَّهَهُ إِلَى الْبَحْرَيْنِ هَذَا الْكِتَابَ، وَكَانَ نَقَشَ الْخَاتَمَ ثَلَاثَةَ أَسْطُرَ مُحَمَّدٍ سَطْرَ، وَرَسُولٍ سَطْرَ، وَاللَّهِ سَطْرَ، بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، هَذِهِ فَرِيضَةُ الصَّدَقَةِ الَّتِي فَرَضَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْمُسْلِمِينَ، وَالَّتِي أَمَرَ اللَّهُ بِهَا رَسُولُهُ فَمَنْ سُئِلَ مِنْ الْمُسْلِمِينَ عَلَى وَجْهِهَا فَلْيُعْطِهَا، وَمَنْ سُئِلَ فَوْقَهَا فَلَا يُعْطِ، فِي أَرْبَعٍ وَعِشْرِينَ

ve i manje zekat je u bravima: na svakih pet deva (daje se) jedan brav. Na stado od dvadeset pet deva do trideset pet zekat je jedna ženska deva u drugoj godini starosti, a ako nema ženske deve u drugoj godini starosti, onda muško devče u trećoj godini starosti. Na stado od trideset šest do četrdeset pet deva zekat je jedna ženska deva u trećoj godini starosti. Na stado od četrdeset šest do šezdeset deva zekat je jedna deva u četvrtoj godini, parena s devcem (steona), a od šezdeset jedne deve do sedamdeset pet deva zekat je deva u petoj godini. Na stado od sedamdeset šest do devedeset deva, zekat su dvije deve u trećoj godini, a na devedeset jednu devu do sto dvadeset deva zekat su dvije deve u trećoj godini starosti, parene s devcem. Kada se stado poveća iznad sto dvadeset, tada je na svakih daljih četrdeset grla jedna deva u trećoj godini starosti, a na svakih daljih pedeset grla jedna deva u četvrtoj godini. Ko ima samo četiri deve nema na njih zekata, osim ako to hoće njihov vlasnik, a na pet deva zekat je jedna ovca. Zekat na sitnu stoku koja je na ispaši provela više od pola godine jeste: na stado od četrdeset do sto dvadeset ovaca jedna ovca. Kada se one povećaju iznad sto dvadeset do dvije stotine grla, zekat su dvije ovce, a na broj iznad dvije stoti-

مِنَ الْإِبِلِ فَمَا دُونَهَا مِنَ الْغَنَمِ فِي كُلِّ خَمْسِ شَاةٍ، فَإِذَا بَلَغَتْ خَمْسًا وَعِشْرِينَ إِلَى خَمْسٍ وَثَلَاثِينَ فَفِيهَا بَنْتُ مَخَاضٍ فَإِنْ لَمْ تَكُنْ بِنْتُ مَخَاضٍ فَإِنْ لَبُونٌ، فَإِذَا بَلَغَتْ سِتًّا وَثَلَاثِينَ إِلَى خَمْسٍ وَأَرْبَعِينَ فَفِيهَا بَنْتُ لَبُونٍ، فَإِذَا بَلَغَتْ سِتًّا وَأَرْبَعِينَ إِلَى سِتِّينَ فَفِيهَا حِقَّةٌ طَرُوقَةُ الْجَمَلِ، فَإِذَا بَلَغَتْ وَاحِدَةً وَسِتِّينَ إِلَى خَمْسٍ وَسَبْعِينَ فَفِيهَا جَذَعَةٌ، فَإِذَا بَلَغَتْ سِتًّا وَسَبْعِينَ إِلَى تِسْعِينَ فَفِيهَا بَنْتُ لَبُونٍ، فَإِذَا بَلَغَتْ أَحَدَى وَتِسْعِينَ إِلَى عِشْرِينَ وَمِائَةٍ فَفِيهَا حِقَّتَانِ طَرُوقَتَا الْجَمَلِ، فَإِذَا زَادَتْ عَلَى عِشْرِينَ وَمِائَةٍ فِي كُلِّ أَرْبَعِينَ ابْنَةً لَبُونٌ، وَفِي كُلِّ خَمْسِينَ حِقَّةٌ، وَمَنْ لَمْ يَكُنْ مَعَهُ إِلَّا أَرْبَعٌ مِنَ الْإِبِلِ فَلَيْسَتْ فِيهَا صَدَقَةٌ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ رَبُّهَا، فَإِذَا بَلَغَتْ خَمْسًا فَفِيهَا شَاةٌ، وَصَدَقَةُ غَنَمٍ فِي سَائِقَتِهَا إِذَا كَانَتْ أَرْبَعِينَ إِلَى عِشْرِينَ وَمِائَةٍ شَاةٍ شَاةٌ فَإِذَا زَادَتْ عَلَى عِشْرِينَ وَمِائَةٍ إِلَى مِائَتَيْنِ فَفِيهَا شَاتَانِ، فَإِذَا زَادَتْ عَلَى مِائَتَيْنِ إِلَى ثَلَاثِ مِائَةٍ فَفِيهَا ثَلَاثُ شِيَاهٍ، فَإِذَا زَادَتْ عَلَى ثَلَاثِ مِائَةٍ فِي كُلِّ مِائَةٍ شَاةٌ، فَإِذَا كَانَتْ سَائِمَةُ الرَّجُلِ نَاقِصَةً مِنْ أَرْبَعِينَ شَاةً

ne pa do tri stotine grla na svaku dalju stotinu daje se po jedna ovca. Ako stadu čovjeka koje je provelo na ispaši više od pola godine bude manjka-la jedna ovca od četrdest, na njega nema zekata, osim ako to bude htio njihov vlasnik. Neće se spajati razdvojena, niti će se razdvajati stada koja su zajedno, iz bojazni da zekat ne bude veći. Oni koji su izmiješali stada dat će zekat – svaki prema onome koliko posjeduje. Neće se kao zekat uzimati ono što je previše staro, niti ono što je pod mahanom, a niti jarac (mužjak), izuzev ako to bude htio prikupljač zekata. Na srebro (i novac) zekat je jedna četrdesetina (2,5%), pa ako čovjek ima samo stotinu devedeset dirhema, na njega nema zekata, osim ako to hoće (dobrovoljno) njegov vlasnik. Onaj u koga je zekat na deve dostigao devu u petoj godini, a on nema deve u petoj godini starosti, nego ima devu u četvrtoj godini starosti, od njega će se primiti ta deva u četvrtoj godini, i uz nju će dati još dvije ovce, ili dvadeset dirhema. A onaj kome je zekat dostigao devu u četvrtoj godini starosti, a on nema deve u četvrtoj godini, nego ima u petoj, od njega će se primiti ta deva u petoj godini, a sakupljač zekata će mu dati (razliku) dvadeset dirhema ili dvije ovce. Onaj kome je zekat dostigao devu u četvrtoj godini starosti,

وَاحِدَةً فَلَيْسَ فِيهَا صَدَقَةٌ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ رَبُّهَا، وَلَا يَجْمَعُ بَيْنَ مَتْفَرِقٍ، وَلَا يَفْرُقُ بَيْنَ مَجْتَمِعٍ خَشِيَةَ الصَّدَقَةِ، وَمَا كَانَ مِنْ خَلِيطَيْنِ فَإِنَّهَا يَتَرَاكِعَانِ بَيْنَهُمَا بِالسُّوْيَةِ، وَلَا تَخْرُجُ فِي الصَّدَقَةِ هَرَمَةٌ، وَلَا ذَاتُ عَوْرٍ وَلَا تَبْسٍ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ الْمُصَدِّقُ، وَفِي الرِّقَّةِ رُبْعُ الشُّشْرِ، فَإِنْ لَمْ يَكُنْ إِلَّا تَمَسِّعَيْنِ وَمِائَةٌ فَلَيْسَ فِيهَا صَدَقَةٌ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ رَبُّهَا، وَمَنْ بَلَغَتْ عِنْدَهُ مِنَ الْإِبِلِ صَدَقَةُ الْجَذْعَةِ، وَلَيْسَتْ عِنْدَهُ وَعِنْدَهُ حَقَّةٌ فَإِنَّهَا تَقْبَلُ مِنْهُ الْحَقَّةُ وَيَجْعَلُ مَعَهَا شَاتَيْنِ أَوْ عَشْرِينَ دِرْهَمًا، وَمَنْ بَلَغَتْ عِنْدَهُ صَدَقَةُ الْحَقَّةِ وَلَيْسَتْ عِنْدَهُ وَالْجَذْعَةُ فَإِنَّهَا تَقْبَلُ مِنْهُ وَيُعْطِيهِ الْمُصَدِّقُ عَشْرِينَ دِرْهَمًا أَوْ شَاتَيْنِ، وَمَنْ بَلَغَتْ عِنْدَهُ صَدَقَةُ الْحَقَّةِ وَلَيْسَتْ عِنْدَهُ إِلَّا ابْنَةُ لَبُونٍ فَإِنَّهَا تَقْبَلُ مِنْهُ ابْنَةُ لَبُونٍ وَيُعْطَى شَاتَيْنِ أَوْ عَشْرِينَ دِرْهَمًا، وَمَنْ بَلَغَتْ صَدَقَتَهُ بَنْتُ لَبُونٍ وَعِنْدَهُ حَقَّةٌ فَإِنَّهَا تَقْبَلُ مِنْهُ الْحَقَّةُ وَيُعْطِيهِ الْمُصَدِّقُ عَشْرِينَ دِرْهَمًا أَوْ شَاتَيْنِ، وَمَنْ بَلَغَتْ صَدَقَتَهُ بَنْتُ لَبُونٍ وَلَيْسَتْ عِنْدَهُ وَعِنْدَهُ بَنْتُ مَخَاضٍ فَإِنَّهَا تَقْبَلُ مِنْهُ بَنْتُ مَخَاضٍ وَيُعْطَى مَعَهَا عَشْرِينَ دِرْهَمًا أَوْ شَاتَيْنِ، وَمَنْ بَلَغَتْ صَدَقَتَهُ

a on je nema, nego ima devu u trećoj godini, od njega će se primiti ta deva u trećoj godini, i uz nju će dati još dvije ovce, ili dvadeset dirhema. Onaj kome je zekat dostigao devu u trećoj godini, a on ima devu u četvrtoj godini, od njega će se primiti ta deva u četvrtoj godini, a sakupljač zekata će mu dati razliku od dvadeset dirhema ili dvije ovce. Onaj kome je zekat dostigao devu u trećoj godini, a on je nema, nego ima devu u drugoj godini, od njega će se primiti ta deva u drugoj godini, i on će s njom dati još dvadeset dirhema ili dvije ovce. Onaj kome je zekat dostigao devu u drugoj godini, a on je nema, nego ima devu u trećoj godini, od njega će se primiti ta deva u trećoj godini, a sakupljač zekata vratit će mu dvadeset dirhema ili dvije ovce. Ako ne bude imao žensku devu u drugoj godini, u smislu kako treba (za zekat), nego bude imao muško devčce u trećoj godini, od njega će se ono primiti, bez ičeg više.“ (Bilježe: Buhari, Ebu Davud i Nesai.)

2699. Muaz je kazao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., mi je, uputivši me u Jemen, zapovijedio da ne uzimam (zekat) na goveda dok ne bude trideset grla, a na trideset grla zekat je ju-ne ili junica koji su napunili godinu i

بنت مخاض وليست عنده وعنده بنت
لبون فإنها تقبل منه ويعطيه المصدق
عشرين درهماً أو شاتين، فإن لم تكن
عنده بنت مخاض على وجهها وعنده
ابن لبون فإنه يقبل منه وليس معه
شيء. البخاري (1454)، وأبو داود
(1567)، والنسائي 5/1823.

2699. مُعَاذُ: أَمَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى
الله عليه وسلم حِينَ بَعَثَنِي إِلَى الْيَمَنِ
أَنْ لَا أَخَذَ مِنَ الْبَقَرِ شَيْئاً حَتَّى تَبْلُغَ
ثَلَاثِينَ، فَإِذَا بَلَغَتْ ثَلَاثِينَ فَفِيهَا عِجْلٌ
تَابِعٌ جَذَعٌ، أَوْ جَذَعَةٌ حَتَّى تَبْلُغَ أَرْبَعِينَ،

ušli u drugu; na četrdeset je punoljetno muško june.“ (Bilježe: Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

2700. Alija je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Izuzeo sam konje i robove, pa dajte zekat na vaš imetak: na svakih dvije stotine dirhema (dajte) pet!“ (Bilježi Ebu Davud.)

2701. Ebu Hurejra je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Nema zekata na konje i robove, izuzev što je na roba obavezan zekatul-fitr!“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud, Tirmizi, Nesai i Malik.)

2702. Džabir je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Na konje na ispaši, na (za) svakog konja (uzmi) jedan dinar (zlatnik)!“ (Bilježi se u zbirci *Evsat*.)

2703. Sufjan ibn Abdullah prenio je da ga je Omer poslao da ubire zekat, pa je svijetu računao i janjad i jarad. „Oni su rekli: ‘Brojiš nam i mladunčad, a ništa od njih ne uzimaš?!’ Vrativši se, spomenuo je to Omeru, koji je rekao:

فَإِذَا بَلَغْتَ أَرْبَعِينَ فَنِيهَا مُسِنَّةً. أَبُو دَاوُدَ (1576)، وَالتِّرْمِذِيُّ (623).

2700. عَلِيٌّ رَفَعَهُ: ”قَدْ عَفَوْتُ عَنِ الْخَيْلِ وَالرَّقِيقِ، فَأَدُّوا زَكَاةَ أَمْوَالِكُمْ مِنْ كُلِّ مِائَتَيْنِ حِمْسَةً.“ هُمَا لِأَصْحَابِ السَّنَنِ بِلَفْظِ النَّسَائِيِّ. أَبُو دَاوُدَ (1574).

2701. أَبُو هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ: ”لَيْسَ فِي الْخَيْلِ وَالرَّقِيقِ زَكَاةٌ إِلَّا أَنْ زَكَاةَ الْفِطْرِ فِي الرَّقِيقِ.“ الْبُخَارِيُّ (1464)، مُسْلِمٌ (982)، وَأَبُو دَاوُدَ (1594)، وَالتِّرْمِذِيُّ (628)، وَالنَّسَائِيُّ 5/35، وَمَالِكٌ 1/287 (734).

2702. جَابِرٌ رَفَعَهُ: ”فِي الْخَيْلِ السَّائِمَةُ فِي كُلِّ فَرَسٍ دِينَارٌ.“ ”الْأَوْسَطُ“ 7/338 (7665).

2703. سُفْيَانُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ: أَنَّ عُمَرَ بَعَثَهُ مُصَدِّقًا فَكَانَ يَدُّ عَلَى النَّاسِ بِالسَّخْلِ، فَقَالُوا: تَدُّ عَلَيْنَا بِالسَّخْلِ وَلَا تَأْخُذُ مِنْهُ شَيْئًا؟ فَلَمَّا قَدِمَ عَلَى عُمَرَ ذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ: نَعَمْ، نَعُدُّ

‘Da, brojimo im janje (jare), koje pastiri nose, a ne uzimamo ga, kao što ne uzimamo ni onu za klanje (ugojenu), ni onu koja hrani mladunče, ni sjajnu, niti mužjaka za oplodnju, a uzimamo mladu (ovcu i kozu) i onu koja ulazi u drugu godinu. To je sredina (pravičnost) između mladunčadi i onih najboljih.’“ (Bilježi Malik.)

2704. Ubejj ibn Ka'b prenio je da ga je Vjerovjesnik, s.a.v.s., poslao da ubire zekat, pa je on rekao jednom čovjeku da je dužan dati (u ime zekata) žensko devče koje je ušlo u drugu godinu: „Daj žensko devče u drugoj godini, jer ono je tvoj zekat!’ Taj čovjek je rekao: ‘Ono ne daje mlijeko, a nije još ni za jahanje. Evo, ova debela, krupna deva!’ On je odbio da nju uzme dok ne bude pokazana Vjerovjesniku, s.a.v.s., pa je taj čovjek otišao i pokazao mu je. On je rekao: ‘Tu devu koja je u drugoj godini obavezno je dati, a ako ti dobrovoljno daješ bolju, Allah te nagradio za to, mi ćemo je primiti od tebe.’ I Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio je pa je ta preuzeta, zamolivši Allaha, dž.š., da mu da blagoslov.’“ (Bilježe Ebu Davud i Hakim.)

عَلَيْهِمُ بِالسُّخْلَةِ يَحْمِلُهَا الرَّاعِيْنَ، وَلَا نَأْخُذَهَا، وَلَا نَأْخُذُ الْأُكُولَةَ، وَالرُّبِّيَّ، وَلَا الْبَاحِضَ، وَلَا فَعَلَ الْقَمِّ، (وَنَأْخُذُ الْجَذْعَةَ وَالْثَنِيَّةَ، وَذَلِكَ عَدْلٌ بَيْنَ غَدَاءِ الْمَالِ وَخِيَارِهِ. رواه مالك 1/272 (694).

2704. أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بعثه مُصَدِّقًا، وَأَنَّهُ قَالَ لِرَجُلٍ وَجبت عليه بنت مخاض: أَدِّ بِنْتَ مَخَاضٍ، فَأَتَاهَا صَدَقَتُكَ. فَقَالَ الرَّجُلُ: ذَاكَ (مَالًا) لِبَنٍ فِيهِ وَلَا ظَهَرَ، وَلَكِنْ هَذِهِ نَاقَةٌ عَظِيمَةٌ سَمِيَّةٌ. فَأَبَى قَبْلُوهَا إِلَّا بعرضها على النبي صلى الله عليه وسلم فخرج حتى عرضها الرجل عليه صلى الله عليه وسلم فقال له: "ذَلِكَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ أُمِّي: بِنْتُ مَخَاضٍ فَإِنْ تَطَوَّعْتَ بِخَيْرِ آجَرَكَ اللَّهُ فِيهِ وَقَبِلْنَاهُ مِنْكَ". فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقَبْضِهَا، وَدَعَا لَهُ بِالْبَرَكَةِ. رواه أبو داود (1583)، والحاكم 1/400، وقال: على شرط مسلم، ووافقه الذهبي.

2705. Imran ibn Husajn prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „U islamu nema gonjenja vi-
kom (konja u trci), ni u/vođenja (re-
zervnog konja sa strane), niti bra-
ka *šigar* (ženiti jedan drugog rodicom
bez davanja vjenčanog dara – mehra)!
Onaj koji prevaru u/čini, ne pripada
nama!“ (Bilježe: Ebu Davud, Tirmi-
zi i Nesai.)

2706. Enes kazivaše: „Muhammed,
s.a.v.s., naredio je da se zekat daje na
imovinu muslimana: na svakih četrde-
set dirhema – jedan dirhem, a na imo-
vinu štićenika (nemuslimana): na sva-
kih dvadeset dirhema – jedan dirhem,
dok se na imovinu onih koji nisu pod
štićeništvom daje: na svakih deset di-
rhema jedan dirhem.“ (Bilježi se u
zbirci *Evsat*.)

2707. Muaz je prenio da mu je Vjero-
vjesnik, s.a.v.s., poslavlši ga u Jemen,
rekao: „Uzmi žito od žitarica (plod od
ploda), ovcu od brava, devu od deva i
govedo od goveda!“ (Bilježi Ebu Da-
vud.)

2708. Ibn Omer prenio je (s nizom pre-
nosilaca do Poslanika, koji je rekao):

2705. عِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ رَفَعَهُ:
”لَا جَلَبَ وَلَا جَبَّ وَلَا شَغَارَ فِي
الْإِسْلَامِ، وَمَنْ انْتَهَبَ نَهْبَةً فَلَيْسَ
مِنَّا“. أَبُو دَاوُدَ (2581)، وَالتِّرْمِذِيُّ
(1123)، وَقَالَ: حَسَنٌ صَحِيحٌ،
وَالنَّسَائِيُّ 6/111.

2706. أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَفَعَهُ:
”فَرَضَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أَمْوَالِ الْمُسْلِمِينَ فِي كُلِّ
أَرْبَعِينَ دِرْهَمًا دِرْهَمًا، وَفِي أَمْوَالِ أَهْلِ
الذِّمَّةِ مِنْ كُلِّ عَشْرِينَ دِرْهَمًا دِرْهَمًا،
وَفِي أَمْوَالِ مَنْ لَا ذِمَّةَ لَهُ فِي كُلِّ عَشْرَةِ
دَرَاهِمٍ دِرْهَمًا“. ”الْأَوْسَطُ“ 7/177
(7207).

2707. مُعَاذُ بْنُ أَنَسٍ رَفَعَهُ:
”فَرَضَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهُ حِينَ بَعَثَهُ إِلَى الْيَمَنِ:
”خُذِ الْحَبَّ مِنَ الْحَبِّ، وَالنَّشَاءَ مِنَ
النَّعَمِ، وَالْبَعِيرَ مِنَ الْإِبِلِ، وَالْبَقَرَةَ مِنَ
الْبَقَرِ“. أَبُو دَاوُدَ (1599).

2708. ابْنُ عُمَرَ رَفَعَهُ: ”فِيمَا سَقَتْ
السَّمَاءُ وَالْغُيُوتُ أَوْ كَانَ عَثَرًا الْعُشْرُ،
وَمَا سَقِيَ بِالتَّضْحِ نِصْفُ الْعُشْرِ“.
الْبُخَارِيُّ (1483)، وَأَبُو دَاوُدَ

„Desetina je na prihod sa zemlje koju natapaju oborine i izvori (tekuća voda) ili je močvarna, a polovina od desetine (dvadesetina) jeste na prihod sa zemlje koja se vještački natapa.“ (Bilježe: Buhari, Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

2709. Attab ibn Usejd kazivaše: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio nam je da grožđe procjenjujemo na isti način kao što procjenjujemo i palme, i da, onda, uzimamo zekat na grožđe, u suhom grožđu (groždicama), kao što uzimamo zekat na palme, u suhim datulama.“ (Bilježe Ebu Davud i Tirmizi.)

2710. Sehl ibn Ebu Hesma prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Kada odoka iz/vršite procjenu (zekata) na neubrane proizvode, uzmite (za Bejtul-mal) dvije trećine zekata, a jednu trećinu ostavite (da vlasnik može podijeliti kao sadaku u šta želi)! Ako ne ostavite trećinu, onda ostavite makar četvrtinu!“ (Bilježe: Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

2711. Aiša je prenijela da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., slao Abdullaha ibn Reva-

(1596), الترمذي (640)، النسائي

.5/41

2709. عَتَّابُ بْنُ أُسَيْدٍ: أَمَرْنَا رَسُولَ

اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَخْرُصَ
الْعَنْبَ كَمَا يَخْرُصُ النَّخْلُ، وَتَأْخُذَ زَكَاتُهُ
زَيْبًا كَمَا تَأْخُذُ زَكَاتُ النَّخْلِ تَمْرًا. أَبُو دَاوُدَ
(1603)، والترمذي (644).

2710. سَهْلُ بْنُ أَبِي حَفْصَةَ رَفَعَهُ:

”إِذَا خَرَصْتُمْ فَخُذُوا وَدَعُوا، دَعُوا
الثُّلُثَ، فَإِنْ لَمْ تَدَعُوا الثُّلُثَ فَدَعُوا
الرُّبْعَ“. أَبُو دَاوُدَ (1605)، والترمذي
(643)، والنسائي 5/42

2711. عَائِشَةُ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَتَّعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنِ

hu da odoka iz/vrši procjenu (zekata na neubrane proizvode) u Hajberu, pa je to učinio. A potom bi ostavljao Jevrejima navolju: da uzmu te proizvode po toj procjeni ili da mu ih, po toj procjeni, daju, kako bi se mogao obračunati zekat prije negoli plodovi budu pojedeni ili rastureni. (Bilježi Ebu Davud.)

2712. Džabir je prenio da je (Ibn Reva) procijenio (još neubrane plodove) na četrdeset hiljada veskova, te da su Jevreji, nakon što im je ostavio navolju da izaberu (šta oni žele), uzeli te plodove, s tim da daju dvadeset hiljada veskova. (Bilježi Ebu Davud.)

2713. Sulejman ibn Jesar kazivao je: „Oni su tada njemu bili sakupili neki dragocjeni nakit, rekavši: ‘Ovo je tebi, pa nam smanji i progledaj nam prilikom te podjele!’ On im je odgovorio: ‘O jevrejska skupino, tako mi Allaha, vi ste mi najmrža Božija stvorenja, ali to me ne navodi da vam učinim nepravdu! Što se tiče vaše ponude u korupciji, to je nedopušteno, i mi se njome ne hranimo!’ Na to su oni rekli: ‘Na ovome opstoje nebesa i Zemlja!’“ (Bilježi Malik.)

رَوَّاحَةٌ يَخْرُصُ خَيْرَ فَيْخْرُصُهُ، ثُمَّ
[يُخَيِّرُ] يَهُودَ أَنْ يَأْخُذُوهُ بِذَلِكَ الْخَرْصِ
أَوْ يَدْفَعُوهُ إِلَيْهِ بِهِ لِكَيْ يَحْصِيَ الزَّكَاةَ مِنْ
قَبْلِ أَنْ تُؤْكَلَ الثَّمَرُ وَتُفَرَّقَ. أَبُو دَاوُدَ
(3413).

2712. وَهُوَ عَنْ جَابِرٍ: خَرَّصَهَا أَرْبَعِينَ
أَلْفَ وَسَقٍ، وَأَنَّ الْيَهُودَ لَمَّا خَيَّرَهُمْ
أَخَذُوا الثَّمَرَ، وَعَلَيْهِمْ عِشْرُونَ أَلْفَ
وَسَقٍ. أَبُو دَاوُدَ (3415).

2713. وَمَالِكٌ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ
يَسَّارٍ: أَنَّهُمْ جَمَعُوا لَهُ حَلِيًّا فَقَالُوا: هَذَا
لَكَ، وَخَفَّفَ عَنَّا وَتَجَاوَزْ فِي الْقِسْمِ
فَقَالَ: يَا مَعْشَرَ الْيَهُودِ، وَاللَّهِ أَنَا لَمِنْ
أَبْغَضِ خَلْقِ اللَّهِ إِلَيَّ، وَمَا ذَاكَ بِحَامِلِي
عَلَى أَنْ أَحِيفَ عَلَيْكُمْ، فَأَمَّا مَا عَرَضْتُمْ
مِنَ الرِّشْوَةِ فَأَنْهَا سَخْتُ، وَأَنَا لَا نَأْكُلُهَا.
فَقَالُوا: بِهَذَا قَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ.
مَالِكٌ 2/277 (2398).

2714. Abdullah ibn Ebu Bekr ibn Muhammed ibn Amr ibn Hazm rekao je: „Ibn Revaha je odoka vršio procjenu (zekata na neubrane plodove) stanovnicima Hajbera samo jedne godine. On je poginuo u Bici na Mu'ti. Nakon toga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao Džebbara ibn Sahra da im vrši tu procjenu.“ (Bilježi Taberani.)

2715. Aiša je prenijela (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Zabranio je (Poslanik, s.a.v.s.) obrezivanje (berbu) palmi noću.“ (Bilježi Bezzar.)

2716. Sehl ibn Hanif prenio je da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio da se u ime zekata daju najslabije datule i one vrlo lošeg kvaliteta. (Bilježi Ebu Davud.)

2717. Muaz je pisao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., pitajući ga o zekatu na povrće, pa mu je odgovorio: „Na njega se ništa ne daje!“ (Bilježi Tirmizi.)

2718. Talha je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Ne-

2714. عبدالله بن أبي بكر بن محمد بن عمرو بن حزم قال: إنما خرص ابن رواحة على أهل خيبر عاماً واحداً، فأصيب يوم مؤتة، ثم إن جبار بن صخر بعثه صلى الله عليه وسلم لخرص عليهم. الطبراني 2/270، (2136).

2715. عائشة، رفعته: ”نهى عن جَدَادِ النَّخْلِ بِاللَّيْلِ“. رواه البزار كما في ”كشف الأستار“ 1/419 (884).

2716. سهل بن حنيف نهى رسول الله صلى الله عليه وسلم عن الجُرُورِ وَلَوْنِ (الْحَبِيقِ) أَنْ يُؤْخَذَ فِي الصَّدَقَةِ. أبو داود (1607)، وصححه الألباني في ”صحيح أبي داود“ (1425).

2717. مُعَاذُ: كَتَبَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فِي الْخَضِرَاتِ فَكَتَبَ: ”لَيْسَ فِيهَا شَيْءٌ“. الترمذي (638).

2718. طلحة رفعه: ”ليس في الخضروات صدقة“. البزار في ”البحر

ma zekata na povrće!“ (Bilježe Bezzar i Taberani.)

2719. Tavus je kazao da je Muaz rekao stanovnicima Jemena: „Donesite mi u ime zekata nešto od pokućstva: četverouglastu haljinu ili nošenu odjeću umjesto ječma i pšenice! To je vama lakše, a bolje je i za drugove Allahova Poslanika, s.a.v.s., u Medini!“ (Bilježi Buhari.)

2720. Saib ibn Jezid prenio je da je Osman običavao govoriti: „Ovo je mjesec vaših zekata! Stoga, onaj koji je dužan neka vrati dug, da bi se tako pokazali vaši imeci pa da date zekat na njih!“ (Bilježi Malik.)

ZEKAT NA NAKIT, RUDNO BOGATSTVO, PRONAĐENO BLAGO, MED, IMETAK SIROČETA I TRGOVAČKU ROBU

2721. Amr ibn Šuajb prenio je od svoga oca, a on od svoga oca hadis u kojem stoji: „Jedna žena došla je Vjerovjesniku, s.a.v.s., s kćerkicom koja je na ruci imala dvije velike zlatne narukvice, pa

الزخار“ 3/156 (940)، والطبراني في الأوسط“ 6/100 (5921).

2719. طَاوُسٌ قَالَ: قَالَ مُعَاذٌ لِأَهْلِ الْيَمَنِ اتُّنُونِي بِعَرَضِ ثِيَابٍ خَمِيسٍ أَوْ لَيْسَ فِي الصَّدَقَةِ مَكَانَ الشَّعِيرِ وَالذَّرَّةِ أَهْوَنُ عَلَيْكُمْ، وَخَيْرٌ لِأَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْمَدِينَةِ. البخاري معلقاً قبل الرواية (1448).

2720. السَّائِبُ بْنُ يَزِيدَ: أَنَّ عُثْمَانَ كَانَ يَقُولُ هَذَا شَهْرَ زَكَاةِكُمْ، فَمَنْ كَانَ عَلَيْهِ دَيْنٌ فَلْيُؤَدِّ دَيْنَهُ حَتَّى تَحْصَلَ أَمْوَالُكُمْ فَتُؤَدَّ مِنْهَا الزَّكَاةُ. رواه مالك 1/259 (668).

2721. عَمْرُو بْنُ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ: أَنَّ أَمْرَأَةً أَتَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَابِنَا لَهَا، فِي يَدِ ابْنَتِهَا مَسَكَّتَانِ غَلِظَتَانِ مِنْ ذَهَبٍ فَقَالَ: ”تَعْطِينَ زَكَاةَ هَذَا؟“ قَالَتْ: لَا. قَالَ:

je upitao: 'Daješ li na to zekat?' Ona je odgovorila da ne daje, na šta je on upitao: 'A raduje li te da ti Allah na Sudnjem danu stavi (na ruke) narukvice od vatre?' Ona je povikala: 'Ne!', pa ih skinula i dodala Vjerovjesniku, s.a.v.s., govoreći: 'One pripadaju Allahu i Njegovom Poslaniku!'“ (Bilježe: Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

2722. Aiša je kazivala: „Ušao mi je Allahov Poslanik, s.a.v.s., i vidio na mojim rukama dvije tanke srebrene burme, i upitao: 'Šta je to, o Aiša?' Ja sam odgovorila: 'Napravila sam ih da ti se nakitim, o Allahov Poslaniče!' On je upitao: 'A daješ li zekat na njih?' Odgovorila sam: 'Ne', ili nešto drugo što je Allah htio. On je dodao: 'Dovoljno ti je to od Vatre!'“ (Bilježi Ebu Davud.)

2723. Kasim ibn Muhammed kazivao je da je Aiša vršila skrbništvo nad kćerkama svoga brata Muhammeda ibn Ebu Bekra, koje su kao jetimi bile pod njezinim nadzorom. One su imale nakit na koji ona nije davala zekat. (Bilježi Malik.)

2724. Nafi kazivaše da je Ibn Omer kitio zlatom svoje kćeri i sluškinje, a da

”أَسْرَكَ أَنْ يُسَوِّرَكَ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ سَوَارِينَ مِنْ نَارٍ“. فَخَلَعْتُهُمَا فَالْتَمَتُهُمَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَتْ: هُمَا لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ. رواه أبو داود (1563) والترمذي (637)، والنسائي 5/38

2722. عَائِشَةُ: دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَأَى فِي يَدَيَّ قَتَخَاتٍ مِنْ وَرَقٍ فَقَالَ: ”مَا هَذَا يَا عَائِشَةُ؟“ فَقُلْتُ: صَنَعْتُهُنَّ أَتُرِيَنَّ لَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: ”أَتُؤَدِّيَنَّ زَكَاتَهُنَّ؟“ فَقُلْتُ: لَا أَوْ مَا شَاءَ اللَّهُ قَالَ: ”هُوَ حَسْبُكَ مِنَ النَّارِ“. أَبُو دَاوُدَ (1565)، وَصَحَّحَهُ ابْنُ حَجْرٍ فِي ”تَلْخِصِ الْحَبِيرِ“ 2/178

2723. الْقَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ: أَنَّ عَائِشَةَ كَانَتْ تَلِي بَنَاتِ أَخِيهَا مُحَمَّدَ بْنِ أَبِي بَكْرٍ يَتَامَى فِي حَجَرِهَا وَلَهُنَّ الْحُلَى فَلَا تَرِكُهُ. مَالِكٌ 1/256 (656).

2724. نَافِعٌ: أَنَّ ابْنَ عُمَرَ كَانَ يُحَلِّي بَنَاتِهِ وَجَوَارِيَهُ الذَّهَبَ، ثُمَّ لَا يُخْرِجُ مِنْ حُلِيِّهِنَّ الزَّكَاةَ. مَالِكٌ 1/256 (657).

na njihov nakit nije davao zekat. (Bilježi Malik.)

2725. Ibn Omer kazivaše: „Vjerovjesniku, s.a.v.s., donesen je grumen zlata, koji bijaše prvi zekat koji mu je stigao iz rudnika koji smo imali, pa je rekao: ‘Zaista će biti rudnici, i u njima će biti najgori ljudi!’“³ (Bilježi se u zbirci *Evsat*.)

2726. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Nema nadoknade za povredu koju nanese životinja, niti krvarenje onom kome se nešto dogodi u rudniku ili u bunaru, a na pronađeno zakopano blago daje se petina.“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Tirmizi, Nesai i Malik.)

2727. Dubaa, kćerka Zubejra ibn Abdul-Muttaliba, koja bijaše za Mikdadom, kazivaše: „Mikdad je otišao, zarad svoje potrebe, u (mezarje) *Beki*, i iznenada je ugledao pacova koji je iz jedne rupe izvadio dinar (zlatnik), pa je nastavio vaditi dok nije izvadio sedamnaest dinara. Potom je izvadio crvenu krpu, u kojoj je bio još jedan di-

2- Vlasnici koji će eksploatirati radnike.

2725. ابن عمر: أُنِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقِطْعَةٍ مِنْ ذَهَبٍ كَانَتْ أَوَّلَ صَدَقَةٍ جَاءَتْهُ مِنْ مَعْدِنٍ لَنَا فَقَالَ: «إِنَّهَا سَتَكُونُ مَعَادِنٌ وَسَيَكُونُ فِيهَا شَرَارُ الْخَلْقِ». «الأوسط» 4/30 (3532)، و«الصغير» 1/260-261 (426)، وقال الهيثمي 3/78: رجاله رجال الصحيح.

2726. أَبُو هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ: «الْعَجَمَاءُ جُبَارٌ، وَالْبَيْتُ جُبَارٌ، وَالْمَعْدِنُ جُبَارٌ، وَفِي الرِّكَازِ الْخُمْسُ». البخاري (1499)، ومسلم (1710)، والترمذي (642)، والنسائي 5/45، ومالك (655) 1/255.

2727. ضَبَاعَةُ بِنْتُ الزُّبَيْرِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ كَانَتْ تَحْتَ الْمُقَدَّادِ قَالَتْ: ذَهَبَ الْمُقَدَّادُ لِحَاجَتِهِ بِبَيْعِ الْخَبِيبَةِ فَأَذَا جُرْدٌ يُخْرَجُ مِنْ جُحْرِ دِينَارًا، ثُمَّ لَمْ يَزَلْ يُخْرَجُ دِينَارًا إِلَى أَنْ أَخْرَجَ سَبْعَةَ عَشَرَ دِينَارًا، ثُمَّ أَخْرَجَ خِرْقَةً

nar. Tako ukupno bijaše osamnaest dinara. On ih je odnio Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., izvijestivši ga o tome, i rekao: 'Uzmi zekat na njih!' Na to ga je on (Poslanik), s.a.v.s., upitao: 'Jesi li ti tražio tu jazbinu?' Odgovorio je da nije, pa je on dodao: 'Allah ti ih blagoslovio!'“ (Bilježi Ebu Davud.)

2728. Ibn Abbas je kazao: „Nije amber što i zakopano blago, nego ono što je more izbacilo.“ (Bilježi Buhari.)

2729. Ibn Omer prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Na svakih deset mješina meda treba dati jednu u ime zekata!“ (Bilježi Tirmizi.)

2730. U zbirci *Evsat* stoji: „Na svakih dvanaest mješina treba dati jednu, a ako je manje od toga, onda se ništa ne daje.“ (Bilježi Taberani.)

2731. Amr ibn Šuajb prenio je od svoga oca, a ovaj od svoga oca, da je rekao: „Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., došao je Hilal, jedan od sinova Mutana, sa desetinama na svoje palme, moleći ga da mu zaštiti dolinu *Seleba*.

حُمْرَاءَ - يَعْنِي: فِيهَا دِينَارٌ فَكَانَتْ ثَمَانِيَةَ عَشَرَ دِينَارًا فَذَهَبَ بِهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ فَقَالَ خُذْ صَدَقَتَهَا فَقَالَ لَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "هَلْ أَهْوَيْتَ إِلَى الْجُحْرِ؟" قَالَ: لَا. قَالَ لَهُ: "بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِيهَا". أَبُو دَاوُدَ (3087).

2728. ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ: لَيْسَ الْعَنْبَرُ بِرِكَازٍ إِنَّمَا هُوَ شَيْءٌ دَسَرَهُ الْبَحْرُ. رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ مَعْلَقًا بِصِيفَةِ الْجَزَمِ قَبْلَ حَدِيثِ (1498).

2729. ابْنُ عُمَرَ رَفَعَهُ: "فِي الْقَسَلِ فِي كُلِّ عَشْرَةِ أَزْوَاقٍ مِنْ عَسَلٍ زِقٌّ". التِّرْمِذِيُّ (629).

2730. وَ"لِلْأَوْسَطِ" بَلِيْن: "فِي كُلِّ ثِنْتِي عَشْرَةٍ قَرْبَةً قَرْبَةً، وَلَيْسَ فِيهَا دُونَ ذَلِكَ شَيْءٌ". الطَّبْرَانِيُّ فِي "الْأَوْسَطِ" (4375) 4/339-340.

2731. عُمَرُو بْنُ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ قَالَ: جَاءَ هِلَالٌ أَحَدُ بَنِي

I on (Poslanik), s.a.v.s., zaštitio je tu dolinu. Sufjan ibn Vehb je u vrijeme Omerova hilafeta pisao Omeru, pitajući ga o tome, pa mu je Omer odgovorio: 'Ako daje ono što je davao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., od desetina na svoj med, zaštititi mu *Selebu*, u protivnom to je med koji jede ko stigne!'“ (Bilježe Ebu Davud i Nesai.)

2732. On je, također, prenio od svoga oca, a on od svog oca, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., držeći govor (hutbu) ljudima, rekao i ovo: „Znajte, onaj koji je preuzeo skrbništvo nad siročetom (jetimom) koje ima imetak neka taj imetak ulaže u trgovinu, ne ostavljajući ga (neiskorištenim), pa da ga pojede zekat!“ (Bilježi Tirmizi.)

2733. Malik je prenio da je do nje ga doprlo do je Omer rekao: „Trgujte imovinom jetima, kako je ne bi pojeo zekat!“ (Bilježi Malik.)

2734. Semura ibn Džundub kazivaše: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredivao nam je da dajemo zekat na ono što pripremamo za prodaju!“ (Bilježi Ebu Davud.)

مُتَعَانٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعُشُورٍ نَحْلٍ لَهُ، وَسَأَلَهُ أَنْ يَحْيِيَ لَهُ وَادِي سَلْبَةَ، فَحَقَّى لَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَلِكَ الْوَادِي، فَلَمَّا وَلَّى عُمَرُ كَتَبَ سُفْيَانُ بْنُ وَهْبٍ إِلَى عُمَرَ يَسْأَلُهُ عَنْ ذَلِكَ فَكَتَبَ إِلَيْهِ عُمَرُ: إِنْ أَدَّى مَا كَانَ يُؤَدِّيهِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ عُشُورٍ نَحْلٍ فَأَحْمِ لَهُ سَلْبَةَ، وَالْأَفْئِمَةُ هُوَ ذَبَابُ غَيْثٍ يَأْكُلُهُ مَنْ يَشَاءُ. أَبُو دَاوُدَ (1600)، والنسائي 5/46.

2732. وعنه عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطَبَ النَّاسَ فَقَالَ: «أَلَا مَنْ وَلَّى يَتِيمًا لَهُ مَالٌ فَلْيَتَجَرَّ فِيهِ، وَلَا يَتْرُكْهُ حَتَّى تَأْكُلَهُ الصَّدَقَةُ». الترمذي (641).

2733. مَالِكٌ بَلَّغَهُ: أَنَّ عُمَرَ قَالَ: انْجَرُوا فِي مَالِ الْيَتِيمِ حَتَّى لَا تَأْكُلَهُ الصَّدَقَةُ. مَالِكٌ فِي "الْمَوْطَأ" 1/257 (660).

2734. سَمُرَةُ بْنُ جُنْدُبٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَأْمُرُنَا أَنْ نَخْرِجَ مِنَ الَّذِي نَعِدُّهُ لِلْبَيْعِ. أَبُو دَاوُدَ (1562).

ZEKATUL-FITR, UBIRAČI ZEKATA I NJEGOVO TROŠENJE

2735. Ibn Omer kazivaše: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., odredio je sadekatul-fitr, kako slijedi: jedan sa hurmi, ili jedan sa ječma na roba, na slobodnog muslimana, muško i žensko, malo i veliko, i naredio je da se da prije izlaska svijeta na musallu (mjesto klanjanja bajram-namaz).“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud, Tirmizi, Nesai i Malik.)

2736. U drugom predanju stoji: „Ibn Omer ga davaše (sadekatul-fitr) prije toga vremena na dan ili dva.“ (Bilježe Ebu Davud i Malik.)

2737. U još jednom predanju stoji: „U vrijeme Allahova Poslanika, s.a.v.s., ljudi davaše sa ječma ili sa datula ili ječma bez pljevica, ili rezačija (grožđica). A u Omerovo vrijeme mnogo se koristila pšenica pa je, umjesto saa spomenutih namirnica, odredio pola saa **pšenice**.“ (Bilježe Ebu Davud i Nesai.)

2738. Ebu Seid kazivaše: „Mi smo, dok Allahov Poslanik, s.a.v.s., bijaše među

2735. ابْنُ عُمَرَ: فَرَضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَكَاةَ الْفِطْرِ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ، أَوْ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ عَلَى الْعَبْدِ وَالْحُرِّ، وَالذَّكَرِ، وَالْأُنْثَى، وَالصَّغِيرِ، وَالْكَبِيرِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَأَنْ تُؤَدَّى قَبْلَ خُرُوجِ النَّاسِ إِلَى الْمَصَلَى. البخاري (1503)، ومسلم (984)، وأبو داود (1611-1612)، والترمذي (676)، والنسائي 5/4849، ومالك 1/294 (755).

2736. وفي رواية: وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يُؤَدِّيهِمَا قَبْلَ ذَلِكَ يَوْمَ وَيَوْمَيْنِ. أبو داود (1610)، ومالك 1/296 (759).

2737. وفي أخرى قَالَ: كَانَ النَّاسُ يُخْرِجُونَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ، أَوْ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ، أَوْ سَلْتٍ، أَوْ زَيْبٍ، فَلَمَّا كَانَ عُمَرُ كَثُرَتِ الْحِنْطَةُ جَعَلَ عُمَرُ نَصْفَ صَاعٍ حِنْطَةً مَكَانَ صَاعٍ مِنْ تِلْكَ الْأَشْيَاءِ. أبو داود (1614)، والنسائي 5/53.

2738. أَبُو سَعِيدٍ: كُنَّا نُخْرِجُ زَكَاةَ الْفِطْرِ، وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

nama, za malodobnog, odraslog, slobodnog i roba, davali zekatul-fitr od tri vrste namirnica: sa hurmi, sa (suhog) sira i sa ječma, i tako smo radi-li do vremena Muavije. On je smatrao da su dva *mudda* (šamske) pšenice jednaka jednom *muddu* hurmi. Što se mene tiče, ja sam i dalje davao (zekatul-fitr) onako kako sam to činio ranije.“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud, Tirmizi, Nesai i Malik.)

2739. Abdullah ibn Sa'leba ili Sa'leba ibn Abdullah ibn Ebu Suajr prenio je od svoga oca, da je kazao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., održao je govor (hутбу), naredivši zekatul-fitr, i to: sa hurmi, ili sa ječma za svaku glavu (osobu), ili sa (šamske) pšenice ili pšenice za malodobnog ili odraslog, slobodnog ili roba.“ (Bilježi Ebu Davud.)

2740. Amr ibn Šuajb prenio je sličan (hadis) od svoga oca, a on od svoga oca (s nizom prenosilaca od Poslanika). (Bilježi Tirmizi.)

2741. Ibn Abbas kazivaše: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., propisao je ovaj zekat (zekatul-fitr): sa hurmi, ili sa ječma, ili pola saa pšenice na svakog slobodnog,

وَسَلَّمَ فِينَا عَنْ كُلِّ صَغِيرٍ، وَكَبِيرٍ، حُرٍّ، وَمَمْلُوكٍ مِنْ ثَلَاثَةِ أَصْنَافٍ: صَاعًا مِنْ تَمْرٍ، صَاعًا مِنْ أَقِطٍ، صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ، فَلَمْ تَزَلْ نُخْرِجُهُ حَتَّى كَانَ مَعَاوِيَةَ فَرَأَى أَنَّ مَدَنِينَ مِنْ بَرٍّ يَبْدُلُ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ، فَأَمَّا أَنَا: فَلَا أَزَالُ أَخْرِجُهُ كَمَا كُنْتُ أَخْرِجُهُ مَا عِشْتُ. البخاري (1508)، ومسلم (985)، وأبو داود (1616)، والترمذي (673)، والنسائي 5/53، ومالك 1/295 (756).

2739. عَبْدُ اللَّهِ بْنُ ثَعْلَبَةَ أَوْ ثَعْلَبَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي (صُعَيْرٍ)، عَنْ أَبِيهِ: قَالَ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطِيبًا فَأَمَرَ بِصَدَقَةِ الْفِطْرِ صَاعٍ مِنْ تَمْرٍ، أَوْ صَاعٍ مِنْ شَعِيرٍ عَنْ كُلِّ رَأْسٍ، أَوْ صَاعٍ بَرٍّ أَوْ قَمْحٍ بَيْنَ اثْنَيْنِ الصَّغِيرِ، أَوْ كَبِيرِ، حُرٍّ أَوْ عَبْدٍ. أبو داود (1620)، وصححه الألباني في "صحيح أبي داود" (1434).

2740. وللترمذي نحوه عن عمرو بن شعيب، عن أبيه، عن جده رفعه. الترمذي (674).

2741. ابْنُ عَبَّاسٍ: قَرَضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذِهِ الصَّدَقَةَ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ، أَوْ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ، أَوْ

i(li) roba, i(li) muško i(li) žensko, i(li) malodobnog ili odraslog. Kad je Alija došao (postao halifa), smatrao je cijene niskim, i rekao je: 'Allah vam je dao izobilje, pa (dobro bi bilo) kada biste taj iznos učinili jednim saom za sve namirnice.'“ (Bilježe Ebu Davud i Nesai.)

2742. On je, također, prenio: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., propisao je zekatul-fitr kako bi post bio očišćen od besmislenog i bestidnog govora, i kako bi se nahranili siromašni. Kad ga neko da prije klanjanja (bajram-namaza), to je primljeni zekatul-fitr, a kad ga da nakon klanjanja, to je uobičajena milostinja.“ (Bilježe: Ebu Davud, Ibn Madža i Hakim.)

2743. Kajs ibn Sa'd ibn Ubada kazivaše: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio nam je sadekatu-fitr prije negoli je propisan zekat, pa kad je zekat propisan, nije nam ni naređivao ni zabranjivao, i mi ga i dalje davasmo.“ (Bilježi Nesai.)

2744. Ebu Humejd es-Saidi kazivaše: „Vjerovjesnik, s.a.v.s., uzeo je čovjeka zvanog Ibn Lutbijja iz plemena Ezd

نَصَفَ صَاعٍ مِنْ قَنْعٍ عَلَى كُلِّ حَرْ، أَوْ مَمْلُوكٍ، ذَكَرَ، أَوْ أُنْثَى، صَغِيرٍ أَوْ كَبِيرٍ، فَلَمَّا قَدِمَ عَلَى رَأَى رُخْصَ السَّعْرِ فَقَالَ قَدْ أَوْسَعَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ، فَلَوْ جَعَلْتُمُوهَا صَاعًا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ. أَبُو دَاوُدَ (1622)
والنسائي 5/52-53.

2742 . وله: فَرَضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَكَاةَ الْفِطْرِ طَهْرَ الصَّيَامِ مِنَ اللَّغْوِ وَالرَّقَبِ وَطُعْمَةَ الْمَسَاكِينِ، مَنْ أَدَّاهَا قَبْلَ الصَّلَاةِ فِيهِ زَكَاةٌ مَقْبُولَةٌ، وَمَنْ أَدَّاهَا بَعْدَ الصَّلَاةِ فِيهِ صَدَقَةٌ مِنَ الصَّدَقَاتِ. أَبُو دَاوُدَ (1609)، وَقَالَ الْمُنْذَرِيُّ فِي "التَّرْغِيبِ وَالتَّرْهيبِ" 2/96: رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَابْنُ مَاجَةَ وَالحَاكِمُ، وَقَالَ: صَحِيحٌ عَلَى شَرْطِ الْبُخَارِيِّ.

2743 . قَيْسُ بْنُ سَعْدِ بْنِ عِبَادَةَ قَالَ أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِصَدَقَةِ الْفِطْرِ قَبْلَ أَنْ تَنْزِلَ الزَّكَاةُ، فَلَمَّا نَزَلَتِ الزَّكَاةُ لَمْ يَأْمُرْنَا وَلَمْ يَنْهَنَا، وَنَحْنُ نَفْعَلُهُ. رَوَاهُ النَّسَائِيُّ 5/49.

2744 . أَبُو مُحَمَّدٍ السَّاعِدِيُّ: اسْتَعْمَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا مِنْ الْأَزْدِ يُقَالُ لَهُ ابْنُ اللَّتْبِيَةِ لِلصَّدَقَةِ فَلَمَّا

za ubiranje zekata. Vrativši se (u Medinu), rekao je: 'Ovo je za vas, a ovo je meni dato kao poklon!' Tada je Vjerovjesnik, s.a.v.s., ustao, zahvalio Allahu i pohvalio Ga, a potom je kazao: 'A onda, ja uzmem čovjeka od vas da uradi od onog što mi je Allah povjerio, i on dođe i kaže: 'Ovo je vaše, a ovo je poklonjeno meni!' Pa, zašto onda nije sjedio u kući svoga oca i majke i čekao dok mu stigne poklon, ako je iskren?! Tako mi Allaha, neće niko od vas uzeti ništa bespravno, a da neće susresti Allaha na Sudnjem danu noseći to. Ja, uistinu, znam onog od vas koji će susresti Allaha, noseći devu koja će rikati, ili goveče koje će mukati, ili ovcu koja će blejati!' A potom je po/digao ruke, tako da se vidjela bjelina ispod njegovih pazuha, i kazao: 'O Bože moj, jesam li priopćio?'“ (Bilježe: Buhari, Muslim i Ebu Davud.)

2745. Adijj ibn Umejra el-Kindi prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Onome među vama koga uzmem za neki posao, pa on od nas sakrije koliko je jedna igla i više, to će biti okov oko vrata, s kojim će doći na Sudnji dan!’ Tada mu je prišao jedan čovjek i rekao: 'O Allahov Poslaniče, uzmi od mene tvoj posao!' On ga upita: 'Šta je tebi?' On odgovori:

قَدِمَ قَالَ: هَذَا لَكُمْ وَهَذَا أَهْدَيْتُ إِلَيَّ،
فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَدَّثَ
اللَّهُ وَأَتَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ: "أَمَّا بَعْدُ،
فَإِنِّي أَسْتَعْمِلُ الرَّجُلَ مِنْكُمْ عَلَى الْعَمَلِ
مِمَّا وَلَّيْتُ اللَّهَ، فَيَأْتِيَنِي فَيَقُولُ: هَذَا لَكُمْ
وَهَذَا هَدِيَّةٌ أَهْدَيْتُ إِلَيَّ، أَفَلَا جَلَسَ
فِي بَيْتِ أَبِيهِ وَأُمِّهِ حَتَّى تَأْتِيَهُ هَدِيَّتُهُ أَنْ
كَانَ صَادِقًا، وَاللَّهِ لَا يَأْخُذُ أَحَدٌ مِنْكُمْ
شَيْئًا يَغَيِّرُ حَقَّهُ إِلَّا لَقِيَ اللَّهَ يَجْهَلُهُ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ، فَلَا عَرَفْنَ أَحَدٌ مِنْكُمْ لَقِيَ اللَّهَ
يَحْمِلُ بَعِيرًا لَهُ رَعَاءٌ، أَوْ بَقَرَةً لَهَا خَوَارٌ،
أَوْ شَاةً تَبْعَرُ". ثُمَّ رَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى رَوَى
بَيَاضُ أَظْفَارِهِ يَقُولُ: "اللَّهُمَّ هَلْ بَلَّغْتُ".
رواه البخاري (1500)، ومسلم
(1832)، وأبو داود (2946).

2745. عَدِيٌّ بْنُ عُمَيْرَةَ الْكِنْدِيُّ رَفَعَهُ:
"مَنْ اسْتَعْمَلَنَاهُ مِنْكُمْ عَلَى عَمَلٍ فَكْتَمْنَا
مَخِطًا فَمَا فَوْقَهُ كَانَ غُلُولًا، يَأْتِي بِهِ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَقَامَ إِلَيْهِ رَجُلٌ فَقَالَ يَا
رَسُولَ اللَّهِ أَقْبِلْ عَنِّي عَمَلِكَ قَالَ:
"وَمَا لَكَ؟" قَالَ سَمِعْتُكَ تَقُولُ كَذَا وَكَذَا
قَالَ: "فَأَنَا أَقُولُهُ إِلَّا مَنْ اسْتَعْمَلَنَاهُ عَلَى
عَمَلٍ فَلْيَجِيءْ بِقَلْبِهِ وَكَلِمَتِهِ، فَمَا أَوْفَى

ri: 'Čuo sam te kako govoriš tako i tako!' On reče: 'Da, ja to kažem. Pazite, onog koga mi uzmemo za neki posao, neka dođe sa svim njegovim, bilo malo bilo veliko! Ono što mu od toga bude dato neka uzme, a ono što mu je zabranjeno neka ostavi!'“ (Bilježe Muslim i Ebu Davud.)

2746. Ata, štićenik Imrana ibn Husajna prenio je od svoga oca da je kazivao: „Zijad ili neki namjesnici poslali su Imrana ibn Husajna da ubire zekat. On je uzimao od imućnih i davao siromašnima. Kad se Imran vratio, upitao ga je: 'Gdje je imovina (zekata)?' On je odgovorio: 'Zarad imovine si me poslao? Uzimali smo je odakle smo je uzimali u doba Allahova Poslanika, s.a.v.s., i stavljali je tamo gdje smo je stavljali i u njegovo doba.'“ (Bilježi Ebu Davud.)

2747. Džerir ibn Abdullah prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Kada vam dođe sakupljač (zekata), neka ode od vas zadovoljan!“ (Bilježe: Muslim, Tirmizi i Nesai.)

2748. U drugom predanju stoji: „Rekli su: 'O Allahov Poslaniče, a ako

مِنْهُ أَخَذَهُ، وَمَا نَبِيٌّ عَنْهُ انْتَهَى“. رواه مسلم (1833)، وأبو داود (3581).

2746. عَطَاءُ مَوْلَى عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: أَنَّ زِيَادًا أَوْ بَعْضَ الْأَمْرَاءِ بَعَثَ عِمْرَانَ بْنَ حُصَيْنٍ عَلَى الصَّدَقَةِ، فَأَخَذَهَا مِنَ الْأَغْنِيَاءِ وَرَدَهَا عَلَى الْفُقَرَاءِ، فَلَمَّا رَجَعَ قَالَ لِعِمْرَانَ: أَيْنَ الْمَالُ؟ قَالَ وَلِلْمَالِ أَرْسَلْتَنِي؟ أَخَذْنَاهَا مِنْ حَيْثُ كُنَّا نَأْخُذُهَا عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَوَضَعْنَاهَا حَيْثُ كُنَّا نَضَعُهَا عَلَى عَهْدِهِ. رواه أبو داود (1625).

2747. جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ رَفَعَهُ: "إِذَا آتَاكُمُ الصَّدِيقُ فَلْيَصْدُرْ عَنْكُمْ وَهُوَ رَاضٍ". رواه مسلم (989)، والترمذي (647)، والنسائي 5/31.

2748. وفي رواية: قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَإِنْ ظَلَمُونَا؟ قَالَ: "أَرْضُوا

nam nepravdu učine?’ On je odgovorio: ‘Učinite svoje ubirače zekata zadovoljnim, ako vam i nepravdu učine!’“ (Bilježe: Muslim, Ebu Davud i Ahmed.)

2749. Džabir ibn Atik prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Doći će vam omraženi jahačiči, pa kada vam dođu, poželite im dobrodošlicu i pustite da urade što žele! Ako budu postupali pravedno, to je za njihovo dobro, a ako budu činili nasilje, to je protiv njih. Učinite ih zadovoljnim, jer je njihovo zadovoljstvo upotpunjenje vašeg zekata. I neka mole za vas (čine dovu)!“ (Bilježi Ebu Davud.)

2750. Bešir ibn el-Hasasijja kazao je: „Rekli samo: ‘O Allahov Poslaniče, neki ubirači zekata čine nam nepravdu (uzimajući više od dozvoljenog), pa možemo li mi utajiti od naše imovine onoliko koliko oni nepravedno uzmu?’ On je odgovorio: ‘Ne, ne možete!’“ (Bilježi Ebu Davud.)

2751. Enes je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Onaj koji u uzimanju zekata prelazi granicu

مُصَدِّقِيكُمْ، وَأَنْ ظَلَمُواكَ“. رواه مسلم (989)، وأبو داود (1589)، وأحمد 4/362

2749. جَابِرُ بْنُ عَتِيكَ رَفَعَهُ:
”سَيَأْتِيكُمْ رَكِيبٌ مُبْقِضُونَ، فَإِذَا جَاءُوكُمْ فَارْحَبُوا بِهِمْ وَخَلُّوا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَعُونَ، فَإِنْ عَدَلُوا فَلَا تَنْفُسِهِمْ وَإِنْ ظَلَمُوا فَعَلَيْهِمْ وَأَرْضُوهُمْ فَإِنَّ تَمَامَ زَكَاتِكُمْ رِضَاهُمْ، وَلْيَدْعُوا لَكُمْ“. رواه أبو داود (1588).

2750. بَشِيرُ بْنُ الْحَصَاصِيَّةِ قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ: أُنْ أَصْحَابُ الصَّدَقَةِ يَقْتَدُونَ عَلَيْنَا، أَفَنَكُمُ مِنْ أَمْوَالِنَا بِقَدْرِ مَا يَقْتَدُونَ؟ قَالَ: ”لَا“. رواه أبو داود (1586).

2751. أَنَسُ رَفَعَهُ: ”الْمُعْتَدِي فِي الصَّدَقَةِ كَأَنَّهُمَا“. رواه الترمذي (646).

jeste kao onaj koji ga odbija dati!“ (Bilježi Tirmizi.)

2752. Rafi ibn Hadidž je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Radnik koji pravedno postupi pri ubiranju zekata jeste kao borac na Allahovom putu, sve dok se ne vrati svojoj kući.“ (Bilježe Ebu Davud i Tirmizi.)

2753. Malik ibn Atahija prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Kada susretnete sakupljača desetine, ubijte ga!“, to jest onog koji ubire zekat na nedozvoljen način. (Bilježe Ahmed i Taberani.)

2754. Abdullah ibn Ebu Evf kazivaše: „Moj otac bio je među Ljudima ispod stabla (na Hudejbiji), Vjerovjesnik, s.a.v.s., bi, kad bi mu ljudi donijeli svoj zekat, molio: ‘Bože moj, blagoslovi rod toga i toga!’ Kad mu je došao moj otac sa svojim zekatom, rekao je: ‘Bože moj, blagoslovi rod Ebu Evfa!’“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud i Nesai.)

2752. رَافِعُ بْنُ خَدِيجٍ رَفَعَهُ: ”الْعَامِلُ فِي الصَّدَقَةِ بِالْحَقِّ كَالْفَارِي فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى بَيْتِهِ.“ أَبُو دَاوُدَ (2936)، وَالتِّرْمِذِيُّ (645).

2753. مَالِكُ بْنُ عَتَاهِيَةَ رَفَعَهُ: ”أَذَا لَقِيتُمْ عَاشِرًا فَاقْتُلُوهُ“ يَعْنِي بِذَلِكَ الصَّدَقَةَ عَلَى غَيْرِ حَقِّهَا. أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ 4/234، وَالتَّبْرَانِيُّ 19/301.

2754. عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أَوْفَى: كَانَ أَبِي مِنْ أَصْحَابِ الشَّجَرَةِ، وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَنَاهُ قَوْمٌ بِصَدَقَتِهِمْ قَالَ: ”اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى آلِ فُلَانٍ“ فَاتَاهُ أَبِي بِصَدَقَتِهِ فَقَالَ: ”اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى آلِ أَبِي أَوْفَى“. رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ (1497) وَمُسْلِمٌ (1078) وَأَبُو دَاوُدَ (1590)، وَالنَّسَائِيُّ 5/31.

2755. Ebu Hurejra je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Kad dajete zekat, nemojte zaboravljati nagradu za nj, pa kažite: ‘Bože moj, učini ga dobitkom, a nemoj ga učiniti gubitkom!’“ (Bilježi Ibn Madža.)

2756. Abdul-Muttalib ibn Rebia ibn Haris kazao je: „Rebia i Abbas sastali su se i dogovarali: ‘Kad bismo ovu dvojicu mladića, mene i Fadla ibn Abbasa, poslali Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., da ga zamole da ih odredi za ubiranje zakata, pa da tako i oni vrše ono što vrše drugi i dobiju ono što dobivaju drugi?’ I dok su oni o tome razgovarali, došao je Alija, pa su mu to spomenuli, a on im je rekao: ‘Ne činite to! Boga mi, on to neće htjeti učiniti!’ Rebia mu se okrenuo, rekavši: ‘Boga mi, to činiš samo iz zavisti prema nama! Boga mi, uspio si postati zet Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i mi ti nismo na tome bili zavidni!’ Na to je Alija rekao: ‘Onda, pošaljite ih!’ Oni su otišli, a on je legao. Kad je Allahov Poslanik, s.a.v.s., klanjao podne, mi smo ga“, rekao je on, „preduhitрили došavši prije njega do njegove sobe, i čekali smo ga ispred nje. On je došao, uhvatio nas za uši, i rekao: ‘Iznesite što skrivate!’ Potom je ušao u sobu, a i mi s njime.

2755. أَبُو هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ: “إِذَا أُعْطِيتُمُ الزَّكَاةَ فَلَا تَنْسَوْا ثَوَابَهَا أَنْ تَقُولُوا اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا مَغْنَمًا وَلَا تَجْعَلْهَا مَغْرَمًا”. رواه ابن ماجه (1797).

2756. عَبْدُ الْمُطَّلِبِ بْنِ رَبِيعَةَ بْنِ الْحَارِثِ: اجْتَمَعَ رَبِيعَةُ وَالْعَبَّاسُ فَقَالَا: لَوْ بَعَثْنَا هَذَيْنِ الْفَلَاحَيْنِ لِي وَلِفَضْلِ بْنِ عَبَّاسٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَلَّمَاهُ، فَأَمَرَهُمَا عَلَى هَذِهِ الصَّدَقَاتِ فَأَدَيَا مَا يُؤَدِي النَّاسُ، وَأَصَابَا مِمَّا يُصِيبُ النَّاسُ، فَبَيْنَمَا هُمَا فِي ذَلِكَ جَاءَ عَلِيٌّ فَذَكَرَا لَهُ ذَلِكَ فَقَالَ: لَا تَفْعَلَا، فَوَاللَّهِ مَا هُوَ بِفَاعِلٍ فَاَنْتَحَاهُ رَبِيعَةُ فَقَالَ: وَاللَّهِ مَا تَصْنَعُ هَذَا إِلَّا نَفَاسَةً مِنْكَ عَلَيْنَا، فَوَاللَّهِ لَقَدْ نَلَتْ صَهْرَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَا نَفْسَنَاهُ عَلَيْكَ فَقَالَ عَلِيٌّ: أَرْسَلُوهُمَا فَأَنْطَلَقَا وَاضْطَجَعَ فَلَمَّا صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الظُّهْرَ سَبَقْنَاهُ إِلَى الْحُجْرَةِ فَقُمْنَا عَنْدَهَا حَتَّى جَاءَ فَأَخَذَ بِأَذَانِنَا ثُمَّ قَالَ: “أَخْرِجَا مَا تَصْرِرَانِ” ثُمَّ دَخَلَ وَدَخَلْنَا مَعَهُ، وَهُوَ يُؤَمِّنُ عِنْدَ زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ. قَالَ: فَتَوَكَّلْنَا الْكَلَامَ ثُمَّ تَكَلَّمَ أَحَدُنَا فَقَالَ: يَا

On je tada boravio u Zejnebe, kćerke Džahšove. Mi smo“, kaže on, „očekivali jedan od drugog da otpočne razgovor, i na kraju se jedan od nas odvažio i rekao: ‘O Allahov Poslaniče, ti si najveći dobročinitelj ljudi i najviše povezuješ ljude. Mi smo dostigli vrijeme ženidbe, pa smo došli tebi da nas odrediš da brinemo o sakupljanju ovog zekata, i tako uradimo za tebe ono što rade drugi i dobijemo ono što dobijaju drugi.’ On je dugo šutio, tako da smo mi htjeli da mu govorimo, pa nam je Zejneba, iza zastora, dala znak da ne govorimo. Zatim je rekao: ‘Zaista, ovaj zekat nije potreban rodu Muhammedovu! To su prljavštine ljudi. Zovite mi Mahmija, on bijaše zadužen za petinu, i Nevfela ibn el-Harisa ibn Abdullaha!’ Oni su mu došli, pa je rekao Mahmiji: ‘Udaj za ovog mladića, Fadla ibn Abbasa, svoju kćerku!’ I on mu je dao svoju kćerku. A Nevfelu je rekao: ‘A za ovog mladića udaj svoju kćerku!’ I on je udao svoju kćerku za mene. Zatim je rekao Mahmiji: ‘U ime vjenčanog dara, po/daj njima dvojici, iz (imovine) petine, toliko i toliko!’“ (Bilježi Muslim.)

2757. U drugom predanju stoji da je Alija rekao: „Ja sam Ebu Hasan el-Karm. Tako mi Allaha, neću se uda-

رَسُولَ اللَّهِ، أَنْتَ أَبْرُ النَّاسِ، وَأَوْصَلَ،
النَّاسِ، وَقَدْ بَلَّغْنَا النِّكَاحَ فَجِئْنَا لِنُؤْمِرَكَ
عَلَى بَعْضِ هَذِهِ الصَّدَقَاتِ فَتُؤَدِّي لَكَ
كَأَيُّؤَدِّي النَّاسِ، وَتُصِيبُ كَمَا يُصِيبُونَ،
فَسَكَتَ طَوِيلًا حَتَّى أَرَدْنَا أَنْ نَكَلِمَهُ،
وَجَعَلْتَ زَيْنَبَ تَلْعَمُ الْبَيْتَا مِنْ وَرَاءِ
الْحِجَابِ أَنْ لَا تَكَلِمَاهُ، ثُمَّ قَالَ: "أَنْ
هَذِهِ الصَّدَقَةُ لَا تَنْبَغِي لِأَلِ مُحَمَّدٍ، إِنَّمَا
هِيَ أَوْسَاخُ النَّاسِ، ادْعُوا لِي مَحْمِيَةً."
وَكَانَ عَلَى الْخُمْسِ وَتَوَقَّلَ بَنُ الْحَارِثِ
بَنُ عَبْدِ اللَّهِ، فَجَاءَهُ فَقَالَ لِمَحْمِيَةٍ:
"أَنْكُحْ هَذَا الْغُلَامَ ابْنَتَكَ لِلْفَضْلِ بْنِ
عَبَّاسٍ"، فَأَنْكَحَهُ، وَقَالَ لَتَوَقَّلِ: "أَنْكُحْ
هَذَا الْغُلَامَ ابْنَتَكَ" فَأَنْكَحَنِي. وَقَالَ
لِمَحْمِيَةٍ: "أَصْدُقْ عَنْهُمَا مِنَ الْخُمْسِ
كَذَا وَكَذَا". رَوَاهُ مُسْلِمٌ (1072)،
وَالْبَيْهَقِيُّ فِي "سُنَنِ" 7/31.

2757. وفي رواية قال عليُّ: أنا
أبو حسن القرم، والله لا أرى مكاني
حتى يرجع إليكم ابناكما بجور ما بعثتما

ljiti s ovog mjesta dok vam se ne vrate vaša dva sina s nepravdom s kojom ste ih poslali!“ (Bilježe Muslim i Ebu Davud.)

2758. Ebu Hurejra je prenio: „Hasan ibn Alija uzeo je jednu hurmu od zekata i stavio je u usta, pa mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: ‘Baci je! Baci je! Zar nisi znao da mi, zaista, ne jedemo (ono što je) zekat?!’“ (Bilježe Buhari i Muslim.)

2759. Enes je prenio da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., prošao pokraj (ispale) hurme na putu i rekao: „Da se ne plašim da je od sadake, sigurno bih je pojeo!“ (Bilježe: Buhari, Muslim i Ebu Davud.)

2760. Ebu Hurejra prenio je da se Allahov Poslanik, s.a.v.s., raspitivao o jelu koje mu je donošeno, pa ako mu je bilo rečeno da je poklon, jeo bi ga, a ako mu je bilo rečeno da je sadaka, nije ga jeo. A drugovima svojim govorio bi: ‘Jedite!’“ (Bilježe Buhari i Muslim.)

2761. Ebu Rafi prenio je: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., uzeo je jednog čovjeka

به. رواه مسلم (1072)، وأبو داود (2985).

2758 . أَبُو هُرَيْرَةَ: أَخَذَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ تَمْرَةً مِنْ تَمْرِ الصَّدَقَةِ فَجَعَلَهَا فِي فِيهِ فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «كُفْ كُفْ ازِم بِهَا، أَمَّا عَلِمْتُ أَنَا لَا أَكُلُ الصَّدَقَةَ؟». رواه البخاري (1491)، ومسلم (1096).

2759 . أَنَسٌ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِتَمْرَةٍ فِي الطَّرِيقِ فَقَالَ: «لَوْلَا أَنِّي أَخَافُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الصَّدَقَةِ لَأَكَلْتُهَا». رواه البخاري (2055)، ومسلم (1071)، وأبو داود (1652).

2760 . أَبُو هُرَيْرَةَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَتَى بِطَعَامٍ سَأَلَ عَنْهُنَّ فَإِنْ قِيلَ هَدِيَّةٌ أَكَلَ مِنْهَا، وَإِنْ قِيلَ صَدَقَةٌ لَمْ يَأْكُلْ مِنْهَا وَقَالَ لِأَصْحَابِهِ: «كُلُوا». رواه البخاري (2576)، ومسلم (1077).

2761 . أَبُو رَافِعٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَعْمَلَ رَجُلًا مِنْ بَنِي

iz plemena Benu Mahzum za ubiranje zekata. Ebu Rafi je htio da ga prati, pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: 'Zaista, nama nije dozvoljena sadaka! Zaista, štićenici nekog naroda jesu od tog naroda (imaju isti status)!'" (Bilježe: Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

2762. Ibn Amr ibn el-As prenio je: „Zekat nije dozvoljen ni imućnom ni ti potpuno sposobnom (da zaradi)!“ (Bilježi Nesai.)

2763. Ebu Seid prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Zekat nije dozvoljen imućnom, osim ako je na Allahovom putu, ili putnik, ili siromašan susjed, kome se daje, pa on tebi poklanja ili zove te.“ (Bilježi Ebu Davud.)

2764. Zejd ibn Eslem prenio je da je Omer popio mlijeko koje mu se dopalo, pa je upitao: „Odakle je ono?“, pa kad mu je rečeno da je od deva koje su date u zekat, stavio je ruku u usta i (po)vratio ga. (Bilježi Malik.)

2765. Zijad ibnul-Haris es-Sa'd prenio je: „Vjerovjesniku, s.a.v.s., došao je

مَخْرُومٌ عَلَى الصَّدَقَةِ، فَأَرَادَ أَبُو رَافِعٍ أَنْ يَتَّبِعَهُ فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَنَّ الصَّدَقَةَ لَا تَحِلُّ لَنَا، وَأَنَّ مَوْلَى الْقَوْمِ مِنْهُمْ". أَبُو دَاوُدَ (1650)، وَالتِّرْمِذِيُّ (657)، وَالنَّسَائِيُّ 5/107 وَقَالَ أَبُو عِيسَى: حَسَنٌ صَحِيحٌ.

2762. ابْنُ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَفَعَهُ: "لَا تَحِلُّ الصَّدَقَةُ لِمَنْ لَا لِيَّ مِرَّةً سَوِيًّا". النَّسَائِيُّ 5/99.

2763. أَبُو سَعِيدٍ رَفَعَهُ: "لَا تَحِلُّ الصَّدَقَةُ لِمَنْ لَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ، أَوْ ابْنِ السَّبِيلِ، أَوْ جَارٍ فَقِيرٍ تَصَدَّقَ عَلَيْهِ فَيَهْدِي لَكَ أَوْ يَدْعُوكَ". أَبُو دَاوُدَ (1637).

2764. زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ: شَرِبَ عُمَرُ لَبَنًا فَاتَّخَذَهُ فَسَالًا مِنْ أَيْنَ هُوَ؟ فَأَخْبَرَ أَنَّهُ مِنْ نَعَمِ الصَّدَقَةِ، فَأَدْخَلَ يَدَهُ فَاسْتَقَاءَهُ. مَالِكٌ 1/277 (704).

2765. زِيَادُ بْنُ الْحَارِثِ الصَّدَائِي: أَتَى رَجُلٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

jedan čovjek i rekao: 'Daj mi od zekata!' On je rekao: 'Zaista, Allah nije zadovoljan odredbom ni vjerovjesnika ni bilo koga drugog u vezi s imovinom od zekata dok ne primijeni propis o njoj i razdijeli je na osam dijelova. Ako ti budeš među onima kojima ona pripada, ja ću ti dati.'" (Bilježi Ebu Davud.)

2766. Ummu Atijja, čije je ime Nusejba, kazivaše: „Vjerovjesnik, s.a.v.s., ušao je kod Aiše, upitavši: 'Ima li u tebe štogod (za jelo)?' Odgovorila mu je: 'Nema, osim onoga što nam je poslala Nusejba od one ovce koju si ti njoj poslao od zekata!' On je rekao: 'To je došlo na svoje mjesto!'“ (Bilježe Buhari i Muslim.)

2767. Aiša je prenijela: „Berira je u ime sadake bila dobila (neko) meso, pa je (Poslanik, s.a.v.s.): rekao 'To je njoj sadaka, a nama poklon (hedija)!'“ (Bilježe: Buhari, Muslim i Malik.)

2768. Bušejr ibn Jesar prenio je da ga je jedan ensarija, koji se zvao Sehl ibn Hasma, izvijestio da mu je Vjerovjesnik, s.a.v.s., dao u ime krvarine stotinu deva od zekata. To je bila krvarina

وسلم، فَقَالَ: أُعْطِنِي مِنَ الصَّدَقَةِ، فَقَالَ: "أَنَّ اللَّهَ لَمْ يَرْضَ بِحُكْمِ نَبِيِّ وَلَا غَيْرِهِ فِي الصَّدَقَاتِ، حَتَّى حُكِمَ فِيهَا فَجَزَّأَهَا ثَمَانِيَةَ أَجْزَاءٍ، فَإِنْ كُنْتَ مِنْهُمْ أُعْطَيْتُكَ". أَبُو دَاوُدَ (1630).

2766. أُمُّ عَطِيَّةٍ وَاسْمُهَا نُسَيْبَةُ: دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى عَائِشَةَ، فَقَالَ: "هَلْ عِنْدَكُمْ شَيْءٌ؟" فَقَالَتْ: لَا، إِلَّا شَيْءٌ بَعَثَ بِهِ إِلَيْنَا نُسَيْبَةُ مِنَ الشَّاةِ الَّتِي بَعَثَتْ إِلَيْهَا مِنَ الصَّدَقَةِ. قَالَ: "أُتِيَتْهَا بَلَقَتْ مَحْلَهَا". الْبُخَارِيُّ (1494)، وَمُسْلِمٌ (1076).

2767. عَائِشَةُ: تُصَدِّقَ عَلَى بَرِيرَةَ بِلَحْمٍ فَقَالَ: "هُوَ لَهَا صَدَقَةٌ وَلَنَا هَدِيَّةٌ". الْبُخَارِيُّ (5097) وَمُسْلِمٌ (1075) وَمَالِكٌ 1/616 (1602).

2768. بُشَيْرُ بْنُ يَسَارٍ: زَعَمَ أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ يُقَالُ لَهُ: سَهْلُ بْنُ حَنْمَةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَدَّاهُ مِائَةَ مِنْ أَيْلِ الصَّدَقَةِ يَعْنِي: دِيَّةً

ensarije ubijenog u Hajberu. (Bilježe Buhari i Muslim.)

VRIJEDNOST SADAKE, PODSTICANJE NA NJU I DR.

2769. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Neće niko dati sadaku od čiste imovine, a Allah prima samo ono što je čisto, a da je Svemilostivi neće prihvatiti u Svoju desnicu, makar bila jedna hurma. Ona će rasti u ruci Svemilostivog, kao što neko od vas podiže i uzgaja mlado ždrijebe ili devče, sve dok ne postane veća od brda!“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Tirmizi, Nesai i Malik.)

2770. U drugom predanju stoji: „...ta-ko da taj zalogaj postane kao (planina) Uhud, a potvrda toga je u Knjizi Allahovoj: (‘Zar oni ne znaju da jedino Allah prima pokajanje od robova Svojih i da samo On prihvata milostinje...’ i: ‘Allah uništava kamatu, a una-pređuje milostinje...’).“ (Bilježi Tirmizi.)

الْأَنْصَارِيِّ الَّذِي قُتِلَ بِحَيْبَرَ. أَبُو دَاوُدَ (1638), ورواه البخاري (2702)، ومسلم (1669).

2769. أَبُو هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ: «مَا تَصَدَّقَ أَحَدٌ بِصَدَقَةٍ مِنْ طَيِّبٍ وَلَا يَقْبَلُ اللَّهُ إِلَّا الطَّيِّبَ إِلَّا أَخَذَهَا الرَّحْمَنُ بِيَمِينِهِ، وَأَنْ كَانَتْ ثَمَرَةً، فَتَرَوْهُ فِي كَفِّ الرَّحْمَنِ حَتَّى تَكُونَ أَكْظَمَ مِنَ الْجَبَلِ كَمَا يُرَى أَحَدُكُمْ فَلَوْهُ أَوْ فَصِيلُهُ». الْبُخَارِيُّ (1410) ومسلم (1014)، الترمذي (661) والنسائي 5/5758، ومالك ص 615.

2770. وفي رواية: «حَتَّى أَنْ اللَّقْمَةَ لَتَصِيرَ مِثْلَ أُحُدٍ، وَتَصْدُقُ ذَلِكَ فِي كِتَابِ اللَّهِ {أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ} {وَيَمْحَقُ اللَّهُ الرِّبَا وَيُزِيهِ الصَّدَقَاتِ}». الترمذي (662)، وقال: حسن صحيح.

2771. On je, također, prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Dok je neki čovjek bio na bezvodnom pustinjskom tlu, čuo je glas iz oblaka: 'Natopi bašću tog i tog!' Tada se oblak pomakao ustranu i izlio svoju vodu (kišu) na jedan kamenjar. Jedna od jaruga je primila u sebe svu njegovu vodu. On je, prateći je, ugledao čovjeka koji je u svojoj bašči, s motikom u ruci, usmjeravao vodu. Upitao ga je: 'O Allahov robe, kako ti je ime?' On je odgovorio: '(Zovem se) tako i tako', spominjući ime koje je čuo iz oblaka. Zatim ga je upitao: 'O Allahov robe, zašto me pitaš za ime?' On je odgovorio: 'Zaista, čuo sam glas u oblaku, iz kojeg je ova voda, gdje govori: 'Natopi bašću tog i tog!', imenujući tebe. Šta ti radiš u njoj?' On je odgovorio: 'Što se tiče toga što si rekao, pa ja, zaista, dobro pazim što izlazi (raste) iz nje, i trećinu toga dajem u ime zekata, trećinom se hranimo ja i moja čeljad, a trećinu vraćam u nju.'“ (Bilježi Muslim.)

2772. On je, također, prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Jedan dirhem pretekao je stotinu hiljada dirhema! Upitali su: 'Kako to?' Odgovorio je: 'Neki čovjek je imao dva dirhema, pa je u ime sadake

2771. وعنه رفعه: ”بَيْنَا رَجُلٌ فِي فَلَاةٍ مِنَ الْأَرْضِ، فَسَمِعَ صَوْتًا فِي سَحَابَةٍ اسْتَقَى حَدِيقَةَ فُلَانٍ. فَتَنَحَّى ذَلِكَ السَّحَابَ فَأَفْرَغَ مَاءَهُ فِي حَرَمِهِ، فَأَذَا شَرْجَةً مِنْ تِلْكَ الشَّرَاحِ قَدْ اسْتَوْعَبَتْ ذَلِكَ الْمَاءَ كُلَّهُ، فَتَبَعَ الْمَاءَ فَأَذَا رَجُلٌ قَائِمٌ فِي حَدِيقَتِهِ يَحُولُ الْمَاءَ بِمِسْحَاتِهِ، فَقَالَ: يَا عَبْدَ اللَّهِ مَا اسْمُكَ؟ قَالَ: فُلَانٌ، لِلِاسْمِ الَّذِي سَمِعَ فِي السَّحَابَةِ، فَقَالَ: يَا عَبْدَ اللَّهِ، لِمَ سَأَلْتَنِي عَنْ اسْمِي؟ فَقَالَ: أَنِّي سَمِعْتُ صَوْتًا فِي السَّحَابِ الَّذِي هَذَا مَاؤُهُ يَقُولُ: اسْتَقَى حَدِيقَةَ فُلَانٍ لِاسْمِكَ فَمَا تَصْنَعُ فِيهَا؟ قَالَ: أَمَا أَذْ قُلْتُ هَذَا، فَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى مَا يَخْرُجُ مِنْهَا فَأَتَصَدَّقُ بِثُلُثِهِ، وَكُلُّ أَنَا وَغِيَالِي ثُلُثَهُ، وَأَرُدُّ فِيهِ ثُلُثَهُ.“ (2984)

2772. وعنه رفعه: ”سَبَقَ دِرْهَمٌ مِائَةَ أَلْفِ دِرْهَمٍ.“ قَالُوا: وَكَيْفَ؟ قَالَ: ”كَانَ لِرَجُلٍ دِرْهَمَانِ فَتَصَدَّقَ بِأُجُودِهِمَا، وَانْطَلَقَ رَجُلٌ إِلَى غَرْصٍ مَالِهِ فَأَخَذَ مِنْهُ

podijelio vredniji od njih.' Drugi čovjek je iz svog (velikog) imetka uzeo sto hiljada dirhema i podijelio u ime sadake." (Bilježi Nesai.)

2773. Alija kazivaše: „Vjerovjesniku, s.a.v.s., došla su tri čovjeka. Jedan je rekao: 'Imao sam stotinu dinara, pa sam podijelio od njih deset u ime sadake.' Drugi je rekao: 'Ja sam imao deset, pa sam jedan dao u ime sadake.' Treći je rekao: 'A ja sam imao samo jedan dinar, pa sam u ime sadake podijelio desetinu njegovu.' Na to je on (Poslanik), s.a.v.s., rekao: 'Svi ste izjednačeni u nagradi, svi ste podijelili po desetinu svoga imetka.'“ (Bilježi Ahmed.)

2774. Ibn Abbas prenio je da mu je došao jedan čovjek koji je tražio (prosio) pa ga je Ibn Abbas upitao: „Svjedočiš li da nema boga osim Allaha i da je Muhammed poslanik Allahov?“ Odgovorio je: 'Da, svjedočim.' Upitao ga je: 'Postiš li?' Odgovorio je: 'Da, postim.' Rekao je: 'Pitao si, a pitalac ima pravo, a naša je dužnost da ti dolazimo.' On mu je tada dao jedan ogrtač, a potom rekao: 'Čuo sam Allahova Poslanika, s.a.v.s., kako kazuje: 'Svaki musliman koji odjene odjećom drugog muslimana je u Allahovoj zaštiti

مِائَةِ أَلْفٍ دِرْهَمٍ فَتَصَدَّقَ بِهَا". النسائي
5/59

2773. عَلِيٌّ: جَاءَ ثَلَاثَةٌ نَفَرٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: أَحَدُهُمْ كَانَتْ لِي مِائَةُ دِينَارٍ، فَتَصَدَّقْتُ مِنْهَا بِعِشْرَةٍ. وَقَالَ آخَرُ: كَانَتْ لِي عَشْرَةٌ، فَتَصَدَّقْتُ بِوَاحِدَةٍ. وَقَالَ الْآخَرُ: كَانَ لِي دِينَارٌ، فَتَصَدَّقْتُ بِعِشْرَةٍ. فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "كُلُّكُمْ فِي الْأَجْرِ سَوَاءٌ، كُلُّكُمْ تَصَدَّقُ بِعِشْرٍ مَالِهِ". أحمد 1/96
والبزار في "البحر الزخار" 3/77
(841)

2774. ابْنُ عَبَّاسٍ: جَاءَهُ سَائِلٌ، فَقَالَ لَهُ ابْنُ عَبَّاسٍ: أَتَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ؟ قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: وَتَصُومُ؟ قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: سَأَلْتُ، وَلِلْسَائِلِ حَقٌّ، أَنَّهُ لَحَقُّ عَلَيْنَا أَنْ نَصْلِكَ فَاعْطَاهُ ثَوْبًا ثُمَّ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَكْسُو مُسْلِمًا ثَوْبًا إِلَّا كَانَ فِي حِفْظِ اللَّهِ مَا دَامَ عَلَيْهِ خِرْقَةٌ مِنْهُ". الترمذي (2484).

ti sve dok on nosi tu odjeću.” (Bilježi Tirmizi.)

2775. Ebu Seid prenio je: „Jedan be-
duin došao je i rekao: ‘O Allahov Po-
slaniče, reci mi o hidžri!’ On je ka-
zao: ‘Allah ti olakašao, hidžra je, ui-
stinu, teška! Imaš li ti deva?’ Odgovo-
rio je: ‘Da, imam.’ Upitao ga je: ‘A da-
ješ li na njih zekat?’ Odgovorio je: ‘Da,
dajem.’ On mu tada reče: ‘Radi preko
mora (gdje želiš), Allah ti, doista, ne-
će umanjiti ništa od onog što činiš!’“
(Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud
i Nesai.)

2776. Ebu Umama prenio je (s nizom
prenosilaca do Poslanika, koji je re-
kao): „Dobročinstva odbijaju nesreće,
tajna sadaka gasi ljutnju Gospodara,
a posjećivanje rodbine produžava ži-
vot.“ (Bilježi Taberani.)

2777. Ebu Hurejra prenio je (s nizom
prenosilaca do Poslanika, koji je re-
kao): „Sadaka gasi ljutnju Gospodara i
odbija prijeku smrt.“ (Bilježi Rezin.)

2778. On je, također, prenio (s nizom
prenosilaca do Poslanika, koji je re-

2775. أَبُو سَعِيدٍ: أَنَّ أَعْرَابِيًّا قَالَ:
يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبِرْنِي عَنِ الْهِجْرَةِ قَالَ:
”وَيَحْتَكُ، أَنْ شَأْنَ الْهِجْرَةِ شَدِيدٌ، فَهَلْ
لَكَ مِنْ أَيْلٍ؟“ قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: ”فَهَلْ
تُؤَدِّي صَدَقَتَهَا؟“. قَالَ: نَعَمْ. قَالَ:
”فَاعْمَلْ مِنْ وَرَاءِ الْبَحَارِ، فَإِنَّ اللَّهَ
لَنْ يَتْرَكَ مِنْ عَمَلِكَ شَيْئًا“. الْبُخَارِيُّ
(6165), وَمُسْلِمٌ (1865), وَأَبُو دَاوُدَ
(2477) وَالنَّسَائِيُّ 7/144.

2776. أَبُو أُمَامَةَ رَفَعَهُ: ”صَنَائِعُ
الْمَعْرُوفِ تَقِي مَصَارِعَ السُّوءِ، وَصَدَقَةُ
السَّرِّ تُطْفِئُ غَضَبَ الرَّبِّ، وَصَلَةُ
الرَّحِمِ تَزِيدُ فِي الْعُمُرِ“. الطَّبْرَانِيُّ 8/261
(8014) وَقَالَ الْهَيْثَمِيُّ 3/115: إِسْنَادُهُ
حَسَنٌ.

2777. أَبُو هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ: ”الْصَّدَقَةُ
تُطْفِئُ غَضَبَ الرَّبِّ، وَتَدْفَعُ مِيتَةَ
السُّوءِ“. لِرَزِينٍ.

2778. وَعَنْهُ رَفَعَهُ: ”مَا مِنْ يَوْمٍ
يُصْبِحُ فِيهِ الْعِبَادُ إِلَّا مَلَكَانِ يَنْزِلَانِ،

kao): „Nema nijednog dana u kojem ljudi osvanu, a da im iz visina ne siđu dva meleka. Jedan govori: ‘Bože moj, daj naknadu onom koji dijeli!’, a drugi govori: ‘Bože moj, daj gubitak onom koji uskraćuje!’“ (Bilježe Buhari i Muslim.)

2779. Ebu Zerr prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Nema nijednog čovjeka koji od sveg svoga imetka podijeli na Božijem putu dvoje (par), a da ga neće prihvatiti vratari Dženneta, pozivajući ga svaki (od njih) onom što ima (u njega).’ Ja sam upitao: ‘Kako to?’ Odgovorio je: ‘Ako su deve, onda dvije (par), a ako su goveda, onda dva (govečeta).’“ (Bilježi Nesai.)

2780. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Dinar koji potrošiš na Allahovom putu, i dinar koji potrošiš u oslobođenju roba, i dinar koji podijeliš siromašnom, i dinar koji potrošiš na svoju porodicu, od svih njih, najveća je nagrada za onaj koji potrošiš na svoju porodicu.“ (Bilježi Muslim.)

فَيَقُولُ أَحَدُهُمَا: اللَّهُمَّ أَغْطِ مُنْفَقًا خَلْفًا.
وَيَقُولُ الْآخَرُ اللَّهُمَّ أَغْطِ مُنْسِكَ تَلْفًا.
البخاري (1442)، ومسلم (1010).

2779. أبو ذر رفعه: ”مَا مِنْ عَبْدٍ يُنْفِقُ مِنْ كُلِّ مَالٍ لَهُ زَوْجَيْنِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِلَّا اسْتَقْبَلَهُ حَاجِبَةُ الْجَنَّةِ، كُلُّهُمْ يَدْعُوهُ إِلَى مَا عِنْدَهُ“ قُلْتُ: وَكَيْفَ ذَلِكَ؟ قَالَ: ”أَنْ كَانَتْ أَيْلًا فَبَعِيرَيْنِ وَأَنْ كَانَتْ تَبَرًا فَبَقَرَتَيْنِ“. النسائي 6/4849، وصححه الحاكم 2/86، ووافقه الذهبي.

2780. أبو هريرة رفعه: ”دِينَارٌ أَنْفَقْتَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَدِينَارٌ أَنْفَقْتَهُ فِي رِقَبَةٍ، وَدِينَارٌ تَصَدَّقْتَ بِهِ عَلَى مُسْكِينٍ وَدِينَارٌ أَنْفَقْتَهُ عَلَى أَهْلِكَ أَغْظَمُهَا أَجْرًا الَّذِي أَنْفَقْتَهُ عَلَى أَهْلِكَ“. مسلم (995).

2781. Sevban je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Najvredniji dinar koji čovjek potroši jeste dinar koji potroši na svoju porodicu, i dinar koji potroši na svoju jahalicu na Allahovom putu i dinar koji potroši na svoju družinu na Allahovom putu.“ (Bilježe Muslim i Tirmizi.)

2782. Ebu Mesud prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Zaista, kad musliman potroši na svoju porodicu, nadajući se nagradi (u Allaha), to mu se računa u sadaku!“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Tirmizi i Nesai.)

2783. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Tako mi Onog Koji me je poslao s istinom, Allah neće na Sudnjem danu kazniti onog koji je bio milostiv prema jetimu, obraćao mu se blagim govorom, bio samilostiv prema njegovim jetimstvu i slabošću, i nije se uzdizao nad svojim susjedom dobrom koje mu je Allah dao! O zajednico Muhammedova, tako mi Onog Koji me poslao s istinom, Allah neće primiti sadaku čovjeka koji ima bližnje, potrebne njegovoj pomoći, a koju on da-

2781. ثَوْبَانُ رَفَعَهُ: ”أَفْضَلُ دِينَارٍ يُنْفِقُهُ الرَّجُلُ دِينَارٌ يُنْفِقُهُ عَلَى عِيَالِهِ، وَدِينَارٌ يُنْفِقُهُ عَلَى ذَاتِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَدِينَارٌ يُنْفِقُهُ عَلَى أَصْحَابِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ.“ مسلم (994)، والترمذي (1966).

2782. أَبُو مَسْعُودٍ الْبَدْرِيُّ رَفَعَهُ: ”إِنَّ الْمُسْلِمَ إِذَا أَنْفَقَ عَلَى أَهْلِهِ نَفَقَةً وَهُوَ يَحْتَسِبُهَا كَانَتْ لَهُ صَدَقَةٌ.“ البخاري (55)، ومسلم (1002)، والترمذي (1965)، والنسائي 5/69.

2783. أَبُو هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ: ”وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ لَا يُعَذِّبُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنْ رَحِمَ الْيَتِيمَ، وَلَا نَهَى فِي الْكَلَامِ وَرَحِمَ يَتِمَّهُ وَضَعْفَهُ، وَلَمْ يَتَطَاوَلَ عَلَى جَارِهِ بِفَضْلٍ مَا آتَاهُ اللَّهُ، يَا أُمَّةَ مُحَمَّدٍ، وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ لَا يَقْبَلُ اللَّهُ صَدَقَةً مِنْ رَجُلٍ، وَلَهُ قَرَابَةٌ مُحْتَاجُونَ إِلَى صَلَاةٍ، وَيُضَرِّفُهَا إِلَى غَيْرِهِمْ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.“ ”الأوسط“ 8/346 (8828).

je drugima! Tako mi Onog u Čijoj je ruci moja duša, Allah ga neće pogledati na Sudnjem danu!“ (Bilježi se u zbirci *Evsat*.)

2784. Mikdam ibn Ma'dikerib prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Ono čime sebe hraniš bit će sadaka tvoja; ono čime hraniš svoju čeljad bit će sadaka tvoja; i ono čime hraniš svoju suprugu bit će sadaka tvoja; i ono čime svoju posluhu hraniš bit će sadaka tvoja.“ (Bilježi Ahmed.)

2785. Ibn Mesud prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Onom koji ne štedi potrošiti na svoju porodicu na dan ašure, Allah će u obilju davati u ostatku godine.“ Ebu Sufjan je izjavio: „Zaista, mi smo ovo iskušali, i uvjerali smo se u to.“ (Bilježi Rezin.)

2786. Harisa ibn Vehb prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Dijelite (sadaku), uskoro će doći vrijeme da će čovjek ići, noseći svoju sadaku, pa će mu onaj kome je ponudi, reći: ‘Da si mi je jučer donio, primio bih je, a danas nemam potrebe

2784. الْمِقْدَامُ بْنُ مَعْدِيكَرِبٍ رَفَعَهُ: «مَا أَطْعَمْتُ نَفْسَكَ فَهُوَ لَكَ صَدَقَةٌ، وَمَا أَطْعَمْتُ وَلَدَكَ فَهُوَ لَكَ صَدَقَةٌ، وَمَا أَطْعَمْتُ زَوْجَتَكَ فَهُوَ لَكَ صَدَقَةٌ، وَمَا أَطْعَمْتُ خَادِمَكَ فَهُوَ لَكَ صَدَقَةٌ». أَحْمَدُ 4/131، وَقَالَ الْهَيْثَمِيُّ 3/119: رَوَاهُ أَحْمَدُ وَرِجَالُهُ ثِقَاتٌ.

2785. ابْنُ مَسْعُودٍ رَفَعَهُ: «مَنْ وَسَّعَ عَلَى عِيَالِهِ فِي النِّفْقَةِ يَوْمَ عَاشُورَاءَ وَسَّعَ اللَّهُ عَلَيْهِ سَائِرَ سَنَتِهِ» قَالَ سَفِيَّانٌ: إِنَّا قَدْ جَرَيْنَاهُ فَوَجَدْنَاهُ كَذَلِكَ. لِرَزِينٍ.

2786. حَارِثَةُ بْنُ وَهْبٍ رَفَعَهُ: «تَصَدَّقُوا، فَيُوشِكُ الرَّجُلُ يَمْشِي بِصَدَقَتِهِ، فَيَقُولُ الَّذِي أُعْطِيَهَا لَوْ جِئْتَنَا بِهَا بِالْأَمْسِ قَبْلُهَا وَأَمَّا الْيَوْمَ فَلَا حَاجَةَ لِي بِهَا، فَلَا يَجِدُ مَنْ يَقْبَلُهَا مِنْهُ».

za njom!' I on neće naći čovjeka koji bi je od njega primio.“ (Bilježe: Buhari, Muslim i Nesai.)

2787. Ebu Musa prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Sigurno, doći će vrijeme, u kojem će čovjek obilaziti sa svojom sadakom u zlatu, i neće moći naći bilo koga ko bi je od njega uzeo! Jednog čovjeka pratit će po četrdeset žena, tražeći njegovu zaštitu, a to je uslijed malobrojnosti muškaraca, a mnoštva žena.“ (Bilježe Buhari i Muslim.)

2788. Alija je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Požurite s davanjem sadake, jer nju, uistinu, nesreća ne može prekoračiti!“ (Bilježi Rezin.)

2789. Enes je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Kada je Allah stvorio Zemlju, ona se gibala i prevrtala, pa je On nju učvrstio planinama, i ona se tako ustalila. Meleki su se začudili snazi planina i rekli: 'O Gospodaru naš, jesi li stvorio stvođenje snažnije od planina?' Rekao je: 'Da, željezo.' Upitali su: 'Jesi li stvorio stvođenje snažnije od željeza?' Re-

البخاري (1411)، ومسلم (1011)،
والنسائي 5/76.

2787. أَبُو مُوسَى رَفَعَهُ: "لَيَأْتِيَنَّ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ يَطُوفُ الرَّجُلُ فِيهِ بِالصَّدَقَةِ مِنَ الذَّهَبِ، ثُمَّ لَا يَجِدُ أَحَدًا يَأْخُذُهَا مِنْهُ، وَيَرَى الرَّجُلُ الْوَاحِدَ يَتَّبِعُهُ أَرْبَعُونَ امْرَأَةً يَلْذَنَ بِهِ مِنْ قَلَّةِ الرِّجَالِ، وَكَثْرَةِ النِّسَاءِ". البخاري (1414)، ومسلم (1012).

2788. عَلِيٌّ رَفَعَهُ: "بَادِرُوا بِالصَّدَقَةِ، فَإِنَّ الْبَلَاءَ لَا يَتَخَطَّاهَا". لرزين، و"الأوسط" 6/9 (5643).

2789. أَنَسُ رَفَعَهُ: "لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ الْأَرْضَ جَعَلَتْ تَمِيدٌ وَتَكْفًا، فَأَرْسَاهَا بِالْجِبَالِ فَاسْتَقَرَّتْ، فَجَعِبَتِ الْمَلَائِكَةُ مِنْ شِدَّةِ الْجِبَالِ، فَقَالَتْ: يَا رَبَّنَا هَلْ خَلَقْتَ خَلْقًا أَشَدَّ مِنَ الْجِبَالِ؟ قَالَ: نَعَمْ الْحَدِيدُ. قَالُوا فَهَلْ خَلَقْتَ خَلْقًا أَشَدَّ مِنَ الْحَدِيدِ؟ قَالَ: النَّارُ. قَالُوا: يَا رَبِّ فَهَلْ خَلَقْتَ أَشَدَّ مِنَ النَّارِ؟ قَالَ: الْمَاءُ قَالُوا فَهَلْ خَلَقْتَ أَشَدَّ مِنَ الْمَاءِ؟

kao je: 'Da, vatru.' Upitali su: 'O Gospodaru, jesi li stvorio stvorenje jače od vatre?' Rekao je: 'Da, vodu.' Upitali su: 'Jesi li stvorio stvorenje snažnije od vode?' Rekao je: 'Da, vjetar.' Upitali su: 'A jesi li stvorio išta snažnije od vjetra?' Rekao je: 'Čovjeka, kad dijeli svojom desnicom, skrivajući od lijevice.'" (Bilježi Tirmizi.)

2790. Ebu Hurejra kazivaše: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., naveo je primjer škrtog i darežljiva, uspoređujući ih s dva čovjeka na kojima su gvozdeni oklopi, a ruke im nužno uzdignute prema grudima i ključnim kostima. Kad god darežljivi podijeli sadaku, njegov se oklop raširi, prekrivajući vrhove njegovih prstiju i brišući trag njegovih stopa. A kad god škrti pomisli na sadaku, oklop mu se stisne, i svaka halka dođe na svoje mjesto.“ (Ebu Hurejra kaže): „Vidio sam Allahova Poslanika, s.a.v.s., kako ovako stavlja prste u razrez svoje košulje. I kad bi vidio da ga širi (razrez na košulji), on se, ipak, ne bi raširio.“ (Bilježe Buhari i Muslim.)

2791. Adijj ibn Hatim prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Čuvajte se džehennemske vatre, makar polovicom hurme, pa ako

قَالَ: الرَّيْحُ قَالُوا فَهَلْ خَلَقْتَ أَشَدَّ
مِنَ الرَّيْحِ؟ قَالَ: ابْنُ آدَمَ، إِذَا تَصَدَّقَ
بِمِثْلِهِ فَاخْفَاهَا مِنْ شِمَالِهِ“. الترمذي
(3369)، وقال: هذا حديث غريب.

2790. أَبُو هُرَيْرَةَ: ضَرَبَ رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَثَلَ الْبَخِيلِ
وَالْمُتَصَدِّقِ كَمَثَلِ رَجُلَيْنِ عَلَيْهِمَا جُبَّتَانِ
مِنْ حَدِيدٍ، قَدْ اضْطُرَّتْ أَيْدِيهِمَا إِلَى
ثَدْيَيْهِمَا وَتَرَاقِيهِمَا، فَجَعَلَ الْمُتَصَدِّقُ كُلَّمَا
تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ انْبَسَطَتْ عَنْهُ حَتَّى
تَغْشَى أَنَامِلَهُ وَتَغْفُو أَثَرَهُ، وَجَعَلَ الْبَخِيلُ
كُلَّمَا هُمْ بِصَدَقَةٍ قَلَصَتْ وَأَخَذَتْ كُلَّ
حَلْقَةٍ بِمَكَانِهَا، فَإِنَّا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بِأَصْبَعِهِ
هَكَذَا فِي جَيْبِهِ، فَلَوْ رَأَيْتَهُ يُوسِعُهَا وَلَا
تَتَوَسَّعُ. البخاري (5797)، ومسلم
(1021).

2791. عَدِيُّ بْنُ حَاتِمٍ رَفَعَهُ: "اتَّقُوا
النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ فَإِنَّ لَمْ تَجِدْ فَبِكَلْمَةٍ
طَبِيبَةٍ". البخاري (1417)، ومسلم
(1016).

ni to ne mognete, onda lijepom riječju!“ (Bilježe: Buhari i Muslim.)

2792. Ummu Budžejd el-Ensari preni-jela je (s nizom prenosilaca do Posla-nika, koji je rekao): „Neka se siromah vrati od vas makar s izgorjelim pap-kom (nemojte ga vraćati, a da mu ne udijelite)!“ (Bilježe: Ebu Davud, Tir-mizi i Nesai.)

2793. Ebu Hurejra rekao je: „O Alla-hov Poslanice, koja je sadaka najbo-lja?“, a on je odgovorio: „Onog koji je (i sam) u teškoj oskudici. Počni (dije-liti) od onih koje izdržavaš!“ (Bilježi Ebu Davud.)

2794. Fatima, kćerka Kajsja, kazivaše: „Upitan je“, ili je rekla: „Pitala sam Allahova Poslanika, s.a.v.s., o zeka-tu, pa je rekao: ‘Zaista, u imovini ima i drugih obaveznih davanja, osim ze-kata!’, a potom je proučio ajet: ‘Nije dobročinstvo u tome da okrećete li-ca svoja...’ (El-Bekara, 177).“ (Bilježi Tirmizi.)

2795. Džabir je kazivao da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio da se ki-

2792. أُمُّ بُجَيْدِ الْأَنْصَارِيَّةِ رَفَعَتْهُ:

”رُدُّوا الْمِسْكِينَ وَلَوْ بِظُلْفٍ مُحَرَّقٍ“.

أَبُو دَاوُدَ (1667)، وَالتِّرْمِذِيُّ (665)،

وَقَالَ: حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ،

وَالنَّسَائِيُّ 5/82.

2793. أَبُو هُرَيْرَةَ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ،

أَيُّ الصَّدَقَةِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: ”تُجَدُّ الْمُقَلِّ،

وَأَبْدَأُ بِمَنْ تَعُولُ“. أَبُو دَاوُدَ (1677).

2794. فَاطِمَةُ بِنْتُ قَيْسٍ: سَأَلَتْ أَوْ

سَأَلَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عَنِ الزَّكَاةِ فَقَالَ: ”أَنْ فِي الْمَالِ حَقًّا

سِوَى الزَّكَاةِ“ ثُمَّ تَلَا: إِلَيْكَ الْبَرُّ أَنْ

تَوَلَّوْا وَجُوهَكُمْ { الْآيَةُ. التِّرْمِذِيُّ (659).

2795. جَابِرُ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ مِنْ كُلِّ جَادَةِ عَشْرَةِ

أَوْسُقٍ مِنَ التَّمْرِ يَفْنُو يُعْلَقُ فِي الْمَسْجِدِ

te (grozdovi) hurmi od svake palme s koje se ubere deset veskova ostave da vise u Džamiji (u Medini) za siromašne. (Bilježi Ebu Davud.)

2796. Avf ibn Malik kazivao je: „Allahov Poslamik, s.a.v.s., izašao je sa štapirom u ruci, a jedan je čovjek bio objesio grozdove najgorih hurmi, pa je on štapirom udarao po tim grozdovima, govoreći: ‘Da je vlasnik ove sadake htio, podijelio bi bolje od ovog. Zaista, vlasnik ove sadake jest će najgora hurme na Sudnjem danu.’“ (Bilježe Ebu Davud i Nesai.)

2797. Aiša kazivaše da je jednom htjela podijeliti pokvareno meso kao sadaku, pa joj je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: „Zar ćeš podijeliti ono što ni sama ne jedeš?!“ (Bilježi Taberani.)

2798. U drugom predanju stoji da (Aiša) kazivaše: „Vjerovjesniku, s.a.v.s., bio je poklonjen bodljorepi gušter, pa ga nije htio jesti. Aiša je, tada, rekla: ‘Zar njime nećemo nahraniti siromašne?!’ On je odgovorio: ‘Ne dajte im da jedu ono što ni vi ne jedete!’“ (Bilježi Taberani.)

لِلْفَسَاكِينِ. أَبُو دَاوُدَ (1662), وَصَحَّه
ابْنُ حَبَانَ 8/83 (3289).

2796. عَوْفُ بْنُ مَالِكٍ: خَرَجَ رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَبِيَدِهِ عَصَا،
وَقَدْ عَلَّقَ رَجُلٌ قَنْوً حَشَفٍ فَجَعَلَ
يَطْعُنُ فِي ذَلِكَ الْقَنْوِ فَقَالَ: «لَوْ شَاءَ
رَبُّ هَذِهِ الصَّدَقَةِ تَصَدَّقَ بِأَطْيَبِ مِنْ
هَذَا، أَنَّ رَبَّ هَذِهِ الصَّدَقَةِ يَأْكُلُ حَشَفًا
يَوْمَ الْقِيَامَةِ». أَبُو دَاوُدَ (1608)،
وَالنَّسَائِيُّ 5/4243.

2797. عَائِشَةُ: أَمَّا أَرَادَتْ أَنْ
تَتَصَدَّقَ بِلَحْمٍ مَمْتَنٍ، فَقَالَ لَهَا النَّبِيُّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «تَتَصَدِّقِينَ بِمَا
لَا تَأْكُلِينَ؟» الطَّبْرَانِيُّ فِي «الْأَوْسَطِ»
2/231 (1832).

2798. فِي رِوَايَةٍ قَالَتْ: أَهْدَيْتُ
لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَبَّ
فَلَمْ يَأْكُلْهُ، فَقَالَتْ عَائِشَةُ: أَلَا نَطْعُمُهُ
الْمَسَاكِينَ؟ قَالَ: «لَا نَطْعُمُهُمْ مَا لَا
نَأْكُلُونَ». الطَّبْرَانِيُّ فِي «الْأَوْسَطِ»
5/212-213 (5116) وَقَالَ الْهَيْثَمِيُّ
3/113: رَوَاهُ الطَّبْرَانِيُّ، وَرَجَالُهُ
مَوْثُقُونَ.

2799. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Nijedna imovina nije se umanjivala uslijed sadake“, ili je rekao: „Sadaka nije umanjila nijednu imovinu; Allah robu koji oprostí (drugome) time samo poveća čast, niti je ijedan čovjek iskazao poniznost Allahu, a da ga On time nije uzdigao!“ (Bilježe: Muslim, Tirmizi i Malik.)

2800. Džabir je kazivao: „Vjerovjesniku, s.a.v.s., došli su neki bosí ljudi u otrcanej odjeći i s opasanim sabljama, a bili su većinom, ili skoro svi, iz plemena Mudar. Kad je vidio tu bijedu, lice Allahova Poslanika, s.a.v.s., promijenilo se, pa je ušao, a zatim izašao i zapovijedio Bilalu da pozove (ezanom) i prouči ikamet. Klanjao je, a onda se obratio prisutnima, učeći (ajet): ‘O ljudi, imajte stalno na umu Gospodara svoga, Koji vas je od jedne osobe stvorio...’ po do kraja ajeta: ‘...Zaista, Allah motri na vas!’ (En-Nisa, 1). Potom je proučio (ajet): ‘O vi koji vjerujete, imajte stalno na umu Allaha, i neka svako gleda šta je za sutra pripremio...’ (El-Hašr, 18). Ljudi su počeli davati od svojih dinara, dirhema, odjeće, počev od saa svoje pšenice, od saa svojih datula, pa do“, rekao je (prenosilac), „makar pola datule. Jedan od

2799. أَبُو هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ: ”مَا نَقَصَ مَالٌ مِنْ صَدَقَةٍ أَوْ قَالَ: مَا نَقَصَتْ صَدَقَةٌ مِنْ مَالٍ، وَمَا زَادَ اللَّهُ عَبْدًا بِعَفْوِ الْأَعْرَاءِ، وَمَا تَوَاضَعَ عَبْدٌ لِلَّهِ إِلَّا رَفَعَهُ: اللَّهُ“. مسلم (2588)، والترمذي (2029)، ومالك 2/179 (2112).

2800. جَابِرُ: أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَوْمٌ حَفَاءُ عُرَاءَ مُجْتَابِي التَّمَارِ أَوْ الْقَبَائِمِ، مُتَقَلِّبِي السُّيُوفِ، غَائِمُهُمْ مِنْ مُضَرٍّ بَلَّ كُلُّهُمْ مِنْ مُضَرٍّ، فَتَمَعَّرَ وَجْهُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا رَأَى مِنْهُمْ مِنَ الْفَاقَةِ، فَدَخَلَ ثُمَّ خَرَجَ فَأَمَرَ بِإِلَلا فَنَادَى وَأَقَامَ فَصَلَّى، ثُمَّ خَطَبَ فَقَالَ: ”يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكَمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ إِلَى {رَقِيْبًا} وَالْآيَةِ الَّتِي فِي الْحَشْرِ {اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ لِغَدٍ} تَصَدَّقَ رَجُلٌ مِنْ دِينَارِهِ مِنْ دِرْهَمِهِ مِنْ ثَوْبِهِ مِنْ صَاعٍ بَرٍّ مِنْ صَاعٍ تَفَرِّهِ“ حَتَّى قَالَ: ”وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ“. فَجَاءَهُ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ بَصُرَةٍ كَادَتْ كُهُهُ تَعْجِزُ عَنْهَا بَلَّ قَدْ عَجَزَتْ، ثُمَّ تَتَابَعَ النَّاسُ حَتَّى رَأَيْتُ كَوْمِينَ مِنْ طُلَعَامٍ وَتِيَابٍ، حَتَّى

ensarija donio je vreću, jedva je tegleći. Svijet se smjenjivao tako da sam“, rekao je (prenosilac) „vidio dvije hrpe, jednu hrane, a drugu odjeće. Vidio sam“, kaže on, „lice Allahova Poslanika, s.a.v.s., koje je blistalo kao pozlaćeno. On je tada kazao: ‘Onaj ko u islamu uvede neki lijep običaj ima nagradu za to i nagradu onih koji bude tako radili poslije njega, a da time neće biti nimalo umanjena njihova nagrada. A onaj ko u islamu uvede neki ružan običaj snosi dogovornost (teret) za to kao i teret onih koji budu to radili poslije njega, s tim da se njihovi tereti (odgovornost) time nimalo ne umanjuju!’“ (Bilježe Muslim i Nesai.)

2801. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Neki čovjek rekao je: ‘Svakako ću podijeliti sadaku’, pa je izašao i stavio je u ruku kradljivca. Sutradan su (ljudi) pričali da je te noći sadaka data kradljivcu. On je na to rekao: ‘Bože moj, Tebi hvala, dao sam sadaku kradljivcu! Svakako ću, opet, podijeliti sadaku.’ Izašao je i stavio je u ruku bludnice, pa su sutradan pričali da je te noći sadaka data bludnici. On je rekao: ‘Bože moj, Tebi hvala, dao sam sadaku bludnici! Svakako, opet ću podijeliti sadaku.’ Izašao je i stavio je u

رَأَيْتُ وَجْهَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَهْلُلُ كَأَنَّهُ مُذْهَبَةٌ، فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ سَنَّ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةً حَسَنَةً فَلَهُ أَجْرُهَا وَأَجْرُ مَنْ عَمَلَهَا مِنْ بَعْدِهِ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أَجُورِهِمْ شَيْءٌ، وَمَنْ سَنَّ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةً سَيِّئَةً كَانَ عَلَيْهِ وِزْرُهَا وَوِزْرُ مَنْ عَمِلَ بِهَا مِنْ بَعْدِهِ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أَوْزَارِهِمْ شَيْءٌ». (مسلم (1017)، والنسائي 5/7577)

2801. أَبُو هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ: «قَالَ رَجُلٌ: لَا تُصَدِّقُ بِصَدَقَةٍ. فَخَرَجَ بِصَدَقَتِهِ فَوَضَعَهَا فِي يَدِ سَارِقٍ، فَاصْبَحُوا يَتَحَدَّثُونَ تُصَدِّقُ اللَّيْلَةَ عَلَى سَارِقٍ، فَقَالَ: اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى سَارِقٍ، لَا تُصَدِّقُ بِصَدَقَةٍ. وَضَعَهَا فِي يَدِ زَانِيَةٍ، فَاصْبَحُوا يَتَحَدَّثُونَ: تُصَدِّقُ اللَّيْلَةَ عَلَى زَانِيَةٍ. فَقَالَ: اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى زَانِيَةٍ، لَا تُصَدِّقُ بِصَدَقَةٍ فَخَرَجَ بِصَدَقَتِهِ فَوَضَعَهَا فِي يَدِ غَنِيِّ، فَاصْبَحُوا يَتَحَدَّثُونَ تُصَدِّقُ عَلَى غَنِيٍّ، فَقَالَ: اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى سَارِقٍ، وَعَلَى زَانِيَةٍ،

ruku imućnog. Sutradan su, ponovo, govorili: 'Imućnom je data sada-ka!' On je rekao: 'Bože moj, Tebi hvala, dao sam sadaku kradljivcu, bludnici i imućnom!' Potom mu je saopćeno (snoviđenjem): 'Što se tiče tvoje sada-ke kradljivcu, pa, možda će ga ona od-vratiti od krađe. Što se tiče bludnice, pa, možda će je ona sačuvati od bluda. A što se tiče imućnog, možda će uze-ti pouku, pa će i sam početi dijeliti od onog što mu je Allah dao!'“ (Bilježe: Buhari, Muslim i Nesai.)

2802. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je re-kao): „Gornja ruka bolja je od donje ruke. Počni od onog koga izdržavaš! Najbolja sadaka je (davati) kada je se bogato! Onog ko se nastoji suzdrža-ti Allah će neporočnim učiniti, a onog ko nastoji imućan biti Allah će imuć-nim učiniti.“ (Bilježe: Ebu Davud, Buhari i Nesai.)

2803. Ibn Omer prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je re-kao): „Gornja ruka bolja je od donje ruke. Gornja je ona koja dijeli, a do-nja je ona koja traži.“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud, Nesai i Malik.)

وَعَنِي. فَأَنِّي قِيلَ لَهُ: أَمَّا صَدَقَتُكَ عَلَى سَارِقٍ فَلَعَلَّهُ يَسْتَفِي عَنْ سَرِقَتِهِ، وَأَمَّا الزَّانِيَةُ فَلَعَلَّهَا أَنْ تَسْتَفِيَ عَنْ زَانَاهَا، وَأَمَّا الْغَنِيُّ فَلَعَلَّهُ أَنْ يَغْتَبِرُ فَيَنْفِقَ مِمَّا أُعْطَاهُ اللَّهُ“. البخاري (1421)، ومسلم (1022)، والنسائي 5/5556.

2802. أبو هريرة رفعه: "الْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ السُّفْلَى، وَإِنِّدَا بِمَنْ تَعُولُ، وَخَيْرُ الصَّدَقَةِ عَنْ ظَهْرِ غَنًى، وَمَنْ يَسْتَعْفِفْ يُعِفُّهُ اللَّهُ، وَمَنْ يَسْتَغْنِ يُغْنِهِ اللَّهُ". وأبي داود، البخاري (5355)، والنسائي 5/62.

2803. ابن عمر رفعه: "الْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ السُّفْلَى، وَالْعُلْيَا هِيَ الْمُنْفِقَةُ، وَالسُّفْلَى هِيَ السَّائِلَةُ". البخاري (1429)، ومسلم (1033)، وأبو داود (1648)، والنسائي 5/61، ومالك 2/177178 (2108).

2804. U drugom predanju stoji: „...gornja nije prinuđena da se ponižava.“ (Bilježi Ebu Davud.)

2805. Tarik el-Muharibi prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Ruka davatelja je gornja; počni od onih koje izdržavaš: tvoje majke, oca, sestre i brata, a zatim sve dalje i dalje!“ (Bilježi Nesai.)

2806. Džabir kazivaše: „Bili smo kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., pa je došao jedan čovjek s grumenom zlata poput jajeta, i rekao: ‘O Allahov Poslaniče, dobio sam ovo iz rudnika, pa uzmi u ime sadake! Ja ništa drugo nemam!’ On se okrenu od njega, pa on mu isto reče s njegove desne strane. On se ponovo okrenuo od njega, pa mu je isto ponovio s njegove lijeve strane. On se, opet, okrenuo, pa mu je to ponovio iza leđa njegovih. Tada je on (Poslanik), s.a.v.s., uzeo (taj grumen) i bacio ga prema njemu, i da ga je pogodio, za-boljelo bi ga, ili bi ga ranio, i rekao: ‘Neko od vas dođe sa svim što ima i kaže: ‘Ovo je sadaka (od mene)!’, a onda sjedne i ispruži ruku tražeći od svijeta! Najbolja je sadaka kada je se bogato.’“ (Bilježi Ebu Davud.)

2804. وفي رواية: “العليا المتعفة”.
أبو داود (1648).

2805. عَنْ طَارِقِ الْمُحَارِبِيِّ رَفَعَهُ:
”يَدُ الْمُعْطِيِ الْعُلْيَا، وَإِدَا بِمَنْ تَعُولُ
أُمُّكَ وَأَبَاكَ وَأُخْتُكَ وَأَخَاكَ ثُمَّ أَذْنَاكَ
فَأَذْنَاكَ“. النسائي 5/61، وصححه ابن
حبان 7/130-131 (3341).

2806. جَابِرٌ: كُنَّا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَذْ جَاءَهُ رَجُلٌ
بِمِثْلِ الْبَيْضَةِ مِنْ ذَهَبٍ، فَقَالَ: يَا
رَسُولَ اللَّهِ أَصَبْتَ هَذَا مِنْ مَعْدِنٍ،
فَخَذَهَا فِيهِ صَدَقَةٌ مَا أُمْلِكُ غَيْرَهَا.
فَأَعْرَضَ عَنْهُ، ثُمَّ قَالَ مِثْلَ ذَلِكَ مِنْ
قَبْلِ يَمِينِهِ فَأَعْرَضَ عَنْهُ، ثُمَّ مِنْ يَسَارِهِ
فَأَعْرَضَ عَنْهُ، ثُمَّ مِنْ خَلْفِهِ فَأَخَذَهَا
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَحَذَفَهُ بِهَا، فَلَوْ
أَصَابَتْهُ لَأَوْجَعَتْهُ أَوْ لَعَقَرَتْهُ، وَقَالَ:
”يَأْتِي أَحَدُكُمْ بِجَمِيعِ مَا يَمْلِكُ فَيَقُولُ هَذِهِ
صَدَقَةٌ، ثُمَّ يَقْعُدُ يَسْتَكْفُ النَّاسَ! خَيْرُ
الصَّدَقَةِ مَا كَانَ عَنْ ظَهْرِ غِيٍّ“. أبو
داود (1673).

2807. Enes kazivaše: „Ebu Talha imao je u palmovicima imetak veći od imetka bilo kojeg ensarije u Medini. A najdraža mu od od sveg imetka bijaše *Bejruha* naspram (Poslanikove) džamije. Allahov Poslanik, s.a.v.s., ulazio je u to imanje i pio njegovu dobru vodu. Kada je objavljeno: ‘Nagradu pravog dobročinstva nećete postići dok ne podijelite od onog što volite (najviše)!’ (Alu Imran, 92), Ebu Talha je rekao: ‘O Allahov Poslaniče, Allah kaže: ‘Nagradu pravog dobročinstva nećete postići dok ne podijelite od onog što volite!’, a meni je, zaista, od moje imovine najdraža *Bejruha*, i ona je (odsad) sadaka u ime Allaha, i nadam se da je pravo dobročinstvo i pohranjena stvar u Allaha. Pa, ti postupi s njom kako ti je Allah pokazao!’ Tada je on (Poslanik), s.a.v.s., kazao: ‘Izvršno, to je imovina koja korist donosi! Čuo sam šta si rekao, i ja, uistinu, smatram da je odrediš za svoje najbliže.’ Tada je Ebu Talha rekao: ‘O Allahov Poslaniče, ja ću tako uraditi.’ I Ebu Talha je razdijeli svojim bliskim rođacima i amidžićima.» (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud, Tirmizi, Nesai i Malik.)

2808. U jednom predanju stoji: „Odredi je za siromašne svojih najbližih!” I on je nju odredio za Hassana i Ubejja

2807. أَنَسٌ: كَانَ أَبُو طَلْحَةَ أَكْثَرَ الْأَنْصَارِ بِالْمَدِينَةِ مَالًا مِنْ نَخْلٍ، وَكَانَ أَحَبَّ أَمْوَالِهِ إِلَيْهِ يَبْرُحَاءَ، وَكَانَتْ مُسْتَقْبَلَةَ الْمَسْجِدِ، وَيَدْخُلُهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيَشْرَبُ مِنْ مَاءٍ فِيهَا طَيِّبٍ، فَلَمَّا نَزَلَ {لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ} قَالَ أَبُو طَلْحَةَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَنْ اللَّهُ يَقُولُ: {لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ} وَأَنْ أَحَبَّ مَالِي إِلَيَّ يَبْرُحَاءَ، وَأَنَّهَا صَدَقَةٌ لِلَّهِ أَرْجُو بِرَّهَا وَذُخْرَهَا عِنْدَ اللَّهِ، فَضَعْتُهَا حَيْثُ أَرَاكَ اللَّهُ. فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «نَحْ، ذَلِكَ مَالٌ رَائِحٌ، وَقَدْ سَمِعْتُ مَا قُلْتَ، وَأَنِّي أَرَى أَنْ تَجْعَلَهَا فِي الْأَقْرَبِينَ». فَقَالَ أَبُو طَلْحَةَ: أَفْعَلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَسَمَهَا أَبُو طَلْحَةَ فِي أَقَارِبِهِ وَبَنِي عَمِّهِ الْبَخَارِيِّ (1461)، وَمُسْلِمٍ (998) وَأَبُو دَاوُدَ (1689)، وَالتِّرْمِذِيُّ (2997)، وَالنَّسَائِيُّ فِي «الْكَبَرِيِّ» 6/311 (11066)، وَمَالِكٌ 2/174 (2100).

2808. وَفِي رِوَايَةٍ: «اجْعَلَهَا لِفُقَرَاءِ قَرَابَتِكَ» فَجَعَلَهَا لِحَسَّانَ، وَلِأَبِي بَنْ

ibn Ka'ba, koji su mu bili bliži od mene.“ (Bilježi Buhari.)

2809. U drugom predanju stoji: „I Ebu Talha je razdijeli svojim rođacima, među kojima su bili Ubejj i Hassan. Kasnije je Hassan prodao svoj dio Muaviji, pa mu je prigovoreno: 'Prodaješ poklon Ebu Talhe!' On je odgovorio: '(Zar da) ne prodajem sa datula za sa dirhema!' Ta bašča bijaše na mjestu palače Benu Hudejle koju je podigao Muavija.“ (Bilježi Buhari.)

2810. Zejneba, supruga Ibn Mesuda, kazivaše: „Kad je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: 'O skupino žena, po/dijelite, pa makar u svom nakitu!', ja sam rekla Ibn Mesudu: 'Ti si siromašan, a Vjerovjesnik, s.a.v.s., nam je naredio sadaku, pa pitaj ga je li mi dozvoljeno (da dijelim tebi i siročadi koja su u mom skrbništvu)! Ako nije, onda ću dijeliti drugima.' Abdullah je rekao: 'Pitaj ga ti!' Ja sam otišla i pred vratima Allahova Poslanika, s.a.v.s., zatekla jednu ensarijku čija je potreba“, kaže Zejneba, „bila ista kao i moja. On, zaista, uživao je golemo poštovanje. Tada je naišao Bilal, i mi smo mu rekle: 'Idi i izvijesti Allahova Poslanika, s.a.v.s., da su pred vratima dvije žene, koje te pita-

كُفِّ، وَكَانَا أَقْرَبَ إِلَيْهِ مِنِّي. البخاري
كتاب: الوصايا، باب: إذا وقف أو
أوصى لأقاربه.

2809. وفي أخرى: فَتَصَدَّقَ بِهِ أَبُو
طَلْحَةَ عَلَى ذَوِي رَحِمِهِ، وَكَانَ مِنْهُمْ
أَبِي وَحْسَانُ، فَبَاعَ حَسَنًا حِصَّتَهُ
مِنْ مُعَاوِيَةَ، فَقِيلَ لَهُ: تَبِيعَ صَدَقَةَ أَبِي
طَلْحَةَ؟! قَالَ: لَا أَبِيعُ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ
بِصَاعٍ مِنْ دَرَاهِمٍ. وَكَانَتْ تِلْكَ الْحَدِيثَةُ
فِي مَوْضِعٍ قَصَرَ بَنِي حُدَيْلَةَ الَّذِي بَنَاهُ
مُعَاوِيَةُ. البخاري (2658).

2810. زَيْنَبُ امْرَأَةُ ابْنِ مَسْعُودٍ: أَنَّ
النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا قَالَ:
”تَصَدَّقْنَ يَا مَعْشَرَ النِّسَاءِ وَلَوْ مِنْ
خُلَيْكُنَّ“. قَالَتْ لَابْنِ مَسْعُودٍ: أَنَّكَ
خَفِيفُ ذَاتِ الْيَدِ، وَأَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَنَا بِالصَّدَقَةِ، فَاسْأَلُهُ فَإِنْ
كَانَ يَجْزُهُ عَنِّي وَالْأَصْرُ قَتَبًا إِلَى غَيْرِكُمْ.
فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ: بَلْ أَتَيْتِهِ أَنْتِ. فَأَنْطَلَقْتُ
فَإِذَا امْرَأَةٌ مِنَ الْأَنْصَارِ بِيَابِ رَسُولِ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَاجَتِي حَاجَتَهَا،
وَكَانَ قَدْ أَلْقَيْتَ عَلَيْهِ الْمَهَابَةَ فَخَرَجَ
عَلَيْنَا بِلَالٌ فَقُلْنَا لَهُ: أَتَيْتَ رَسُولَ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ أَنَّ امْرَأَتَيْنِ

ju da li im je dozvoljeno da dijele sadaku svojim muževima i siročadi koja su u njihovom skrbništvu i ne kazuju ko smo mi! Bilal je ušao i pitao ga, pa je on upitao njega: 'Koja Zejneba?' On je odgovorio: 'Supruga Abdullahova.' Tada mu je rekao: 'One imaju dvije nagrade: nagradu za rodbinu i nagradu za sadaku.'" (Bilježe: Buhari, Muslim i Nesai.)

2811. Ma'n ibn Jezid kazivaše: „Ja, moj otac i djed dali smo prisegu (zakleli se) Vjerovjesniku, s.a.v.s. On mi je tada zaprosio curu i oženio me. Ja sam mu se potužio: 'Moj otac je izvadio nekoliko dinara (zlatnika) da ih podijeli u ime sadake, i ostavio ih je kod jednog čovjeka u džamiji. Potom mi ih je taj čovjek dao, ne znajući, i ja sam ih donio, pa je moj otac rekao: 'Tako mi Allaha, ja nisam namjeravao dati tebi (tu sadaku)!' Potužio sam se na njega Vjerovjesniku, s.a.v.s., pa je rekao: 'O Jezide, tebi pripada što si naučio, a tebi, o Ma'ne, što si uzeo!'" (Bilježi Buhari.)

2812. Aiša je prenijela (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Kada supruga podijeli od hrane iz svoje kuće umjereno, ona će imati nagradu

بِالْبَابِ تَسْأَلَانِكَ: أَتَجْزِي الصَّدَقَةَ عَنْهُمَا عَلَى أَزْوَاجِهِمَا وَعَلَى أَيْتَامٍ فِي حُجُورِهِمَا؟ وَلَا تَجْزِيهِ مَنْ نَحْنُ فَسَأَلَهُ بِلَالٌ فَقَالَ لَهُ: "أَيُّ الزَّيْنَبِ؟" قَالَ: امْرَأَةُ عَبْدِ اللَّهِ. فَقَالَ لَهُ: "لَهُمَا أَجْرَانِ: أَجْرُ الْقَرَابَةِ، وَأَجْرُ الصَّدَقَةِ." البخاري (1466)، ومسلم (1000)، والنسائي 5/9293

2811. مَعْنُ بْنُ جَزِيدٍ: بَايَعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا وَأَبِي وَجَدِّي، وَخَطَبَ عَلِيٌّ فَأَمَّا كُنْهِي، وَخَاصَّتْ إِلَيْهِ: كَانَ أَبِي أَخْرَجَ دَنَانِيرَ يَتَصَدَّقُ بِهَا فَوَضَعَهَا عِنْدَ رَجُلٍ فِي الْمَسْجِدِ، فَأَعْطَانِيهَا وَلَمْ يَعْرِفْ، فَاتَّيْتُهُ بِهَا فَقَالَ أَبِي وَاللَّهِ مَا آيَاكَ أَرَدْتُ. فَخَاصَّتُهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: "لَكَ مَا نَوَيْتَ يَا جَزِيدُ وَلَكَ مَا أَخَذْتَ يَا مَعْنُ." للبخاري. وقال رزين: فأمكنني وأمهر عني. البخاري (1422).

2812. عَائِشَةُ رَفَعَتْهُ: "أَذَا أَتَقَقَّتِ الْمَرْأَةُ مِنْ طَعَامٍ بَيْتَهَا غَيْرَ مُفْسِدَةٍ فَلَهَا أَجْرُهَا بِمَا أَتَقَقَّتْ، وَلِلزَّوْجِ بِمَا أَكْسَبَ، وَلِلْخَارِنِ مِثْلُ ذَلِكَ، لَا يَنْقُصُ بَعْضُهُمْ مِنْ أَجْرِ بَعْضٍ شَيْئًا."

što je podijelila, a njezin muž će imati nagradu zato što je zaradio. A i rizničar, također, imat će nagradu i niko od njih neće umanjiti nagradu drugom!“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

2813. Esma kazivaše: „Rekla sam: ‘O Allahov Poslaniče, ja nemam druge imovine osim one koju mi je dao Zubejr, pa mogu li je podijeliti u sadaku?’ On je odgovorio: ‘Podijeli, a ne skrivaj je u posudu, pa da i Allah od tebe skriva!’“ (Bilježe: Buhari, Muslim i Tirmizi.)

2814. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Kad supruga podijeli od zarade svoga muža bez njegove zapovijedi, njemu pripada polovina nagrade.“ (Bilježe Buhari i Muslim.)

2815. Ebu Umama kazivaše: „Čuo sam Allahova Poslanika, s.a.v.s., kad je u svom govoru na Oproštajnom hadžu, između ostalog, kazao: ‘Supruga neće po/dijeliti bilo šta iz kuće svoga muža bez njegova dopuštenja.’ Bio je upitan: ‘O Allahov Poslaniče, ni hranu?’ Od-

البخاري (1425)، ومسلم (1024)،
وأبو داود (1685)، والترمذي
(672)، والنسائي في “الكبرى”
(9197) 5/379.

2813. أُسْمَاءُ قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ
مَا لِي مَالٌ إِلَّا مَا أَذْخَلَ عَلَيَّ الزُّبَيْرُ،
أَفَتَصَدَّقُ؟ قَالَ: “تَصَدَّقِي وَلَا تُوعِي
فَيُوعِيَ اللَّهُ عَلَيْكِ.” هَذَا لِلْسِتَةِ إِلَّا
مَالَكَا. البخاري (2590)، ومسلم
(1029)، والترمذي (1960).

2814. أَبُو هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ: “أَذَا أَنْفَقَتِ
الْمَرْأَةُ مِنْ كَسْبِ زَوْجِهَا مِنْ غَيْرِ أَمْرِهِ،
فَلَهَا نِصْفُ الْأَجْرِ.” البخاري (2066)،
ومسلم (1026).

2815. أَبُو أُمَامَةَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي خُطْبَتِهِ
عَامَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ: “لَا تُنْفِقِ امْرَأَةٌ شَيْئًا
مِنْ بَيْتِ زَوْجِهَا إِلَّا بِإِذْنِ زَوْجِهَا.” قِيلَ:
يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَلَا الطَّعَامُ؟ قَالَ ذَلِكَ:
“أَفْضَلُ أَمْوَالِنَا.” الترمذي (670)
وقال: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

govorio je: 'To je naša najbolja imovina.' (Bilježi Tirmizi.)

2816. Ibn Amr prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Supruzi nije dozvoljeno nikakvo darovanje, bez dopuštenja njezina muža.“ (Bilježe Ebu Davud i Nesai.)

2817. U jednom drugom predanju stoji: „Supruzi nije dozvoljeno raspolaganje osobnom imovinom, ako je ona pod zaštitom svoga muža.“ (Bilježi Ebu Davud.)

2818. Umejr, štićenik Ebu Lahma, kazivaše: „Moj gospodar naredio mi je da izrežem meso, pa mi je došao siromah kome sam od njega dao za hranu. Kad je to saznao gospodar moj, istukao me. Otišao sam Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i to mu kazao. On ga je pozvao i upitao: 'Zašto si ga istukao?' Odgovorio je: 'Dijeli moju hranu bez moga naređenja!' Na to je on rekao: 'Nagrada pripada vama obojici.'“ (Bilježe Muslim i Nesai.)

2819. Omer kazivaše: „Dao sam konja za potrebe na Allahovom putu, i (taj

2816. ابْنُ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ رَفَعَهُ:

”لَا يَجُوزُ لِمَرْأَةٍ عَطِيَّةٌ إِلَّا بِإِذْنِ زَوْجِهَا“. أَبُو دَاوُدَ (3547)، وَالنَّسَائِيُّ 5/6566

2817. وَفِي رِوَايَةٍ: ”لَا يَجُوزُ لِمَرْأَةٍ أَمْرٌ فِي مَالِهَا إِذَا مَلَكَ زَوْجُهَا عِصْمَتَهَا“. أَبُو دَاوُدَ (3546).

2818. عُمَيْرُ مَوْلَى أَبِي الْلَحْمِ: أَمَرَني مَوْلَايَ أَنْ أَقْدِدَ لَحْمًا فَجَاءَنِي مِسْكِينٌ فَأَطْعَمْتُهُ مِنْهُ، فَقُلِمَ بِذَلِكَ مَوْلَايَ فَضَرَبَنِي، فَاتَّبَعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرْتُ لَهُ ذَلِكَ، فَدَعَاهُ فَقَالَ لَهُ: ”لِمَ ضَرَبْتَهُ“. فَقَالَ: يُعْطِي طَعَامِي بِغَيْرِ أَنْ أَمُرَهُ فَقَالَ: ”الْأَجْرُ بِتَنَكُّا“. مُسْلِمٌ (1025) 83، وَالنَّسَائِيُّ 5/6364

2819. عُمَرُ: حَمَلْتُ عَلَى فَرَسٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَأَضَاعَهُ الْبَيْتِيُّ كَانَ عِنْدَهُ،

ratnik) ga je bio skoro upropastio, pa sam ga htio ponovo otkupiti za sebe, misleći da će mi ga prodati uz povlasticu. O tome sam pitao Vjerovjesnika, s.a.v.s., i on mi je rekao: 'Ne kupuj ga sebi, i ne vraćaj se na svoju sadaku, pa makar ti je on dao za jedan dirhem! Zaista, onaj koji se vrati svojoj sadaki sličan je psu koji se vraća na ono što je (iz sebe) povratio!'“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud, Tirmizi, Nesai i Malik.)

2820. Aiša kazivaše: „Jednom mi je ušao prosjak, a kod mene bijaše Allahov Poslanik, s.a.v.s., pa sam zapovijedila da mu štogod dadnu. Potom sam pozvala i pogledala to. On (Poslanik), s.a.v.s., mi reče: 'Zar hoćeš da u tvoju kuću ništa ne ulazi i ne izlazi bez tvoga znanja?' Odgovorila sam: 'Da, hoću!' Tada je on rekao: 'Polahko, o Aiša, nemoj brojati, pa da i tebi Allah broji!'“ (Bilježe Ebu Davud i Nesai.)

2821. Ona, također, kazivaše da je jedan čovjek rekao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.: 'Moja majka je iznenada umrla, i mislim da je mogla govoriti, podijelila bi sadaku. Pa, da li će imati nagradu ako ja za nju podijelim sadaku?' On je rekao: 'Da, hoće.'“ (Bilje-

فَارَدْتُ أَنْ أَشْتَرِيَهُ، وَطَنَنْتُ أَنَّهُ يَبِيعُهُ بِرُخْصٍ، فَسَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: "لَا تَشْتَرِهِ وَلَا تَعِدْ فِي صَدَقَتِكَ، وَإِنْ أَطَاكَه بِدَرَاهِمٍ، إِنْ النَّبِيِّ يَعُودُ فِي صَدَقَتِهِ كَالْكَلْبِ يَعُودُ فِي قَيْئِهِ". البخاري (1490)، ومسلم (1620)، وأبو داود (1593)، والترمذي (668)، والنسائي (5/108109)، ومالك ص 189 (50).

2820. عائشة: دَخَلَ عَلَيَّ سَائِلٌ مَرَّةً، وَعِنْدِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرْتُ لَهُ بِشَيْءٍ، ثُمَّ دَعَوْتُ بِهِ فَنَظَرْتُ إِلَيْهِ فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَمَّا تُرِيدِينَ أَنْ لَا يَدْخُلَ بَيْتَكَ شَيْءٌ، وَلَا يَخْرُجَ إِلَّا بِعِلْمِكَ". قُلْتُ: نَعَمْ. قَالَ: "مَهْلًا يَا عَائِشَةُ لَا تُحْصِي فَيُحْصِيَ اللَّهُ عَلَيْكَ". أبو داود (1700) مختصراً، والنسائي 5/73.

2821. وعنها: أَنَّ رَجُلًا قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ أُمِّي افْتَلَتَتْ نَفْسَهَا، وَأَظْهَرَهَا لَوْ تَكَلَّمَتْ تَصَدَّقْتُ، فَهَلْ لَهَا أَجْرٌ أَنْ تَصَدَّقْتُ عَنْهَا؟ قَالَ: "نَعَمْ". البخاري (1388)، ومسلم (1004)، وأبو داود (2881).

že: Buhari, Muslim, Ebu Davud, N-
sai i Malik.)

2822. Amr ibn Avf prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Zaista, sadaka muslimana produžava život, sprječava lošu smrt i Allah njome odstranjuje oholost i samohvalisavost!“ (Bilježi Taberani.)

2823. Ukba ibn Amir prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Zaista, sadaka gasi vrelinu kaburova onima koji su je davali. Vjernik će na Sudnjem danu biti u hladu svoje sadake!“ (Bilježi Taberani.)

2824. On je, također, prenio: „Svaki čovjek bit će u hladu svoje sadake, dok ljudima ne bude presuđeno (na Sudnjem danu).“ (Bilježe: Ahmed, Ebu Ja'la i Taberani.)

2825. Ibn Mesud prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Svaki dobročinitelj, i musliman i poricatelj (kafir), bit će nagrađen.' Mi smo rekli: 'O Allahov Poslaniče, to nagrađivanje muslimana nam je poznato, a šta je nagrađivanje porica-

والنسائي 6/250، ومالك ص
(53) 473474.

2822 . عمرو بن عوف رفعه: "إن صدقة المسلم تزيد في العمر، وتمنع ميتة السوء، ويذهب الله بها الكبر والفخر". الطبراني 17/2223 (31).

2823 . عقبه بن عامر رفعه: "إن الصدقة لتطفىء عن أهلها حر القبور، وإنما يستظل المؤمن يوم القيامة في ظل صدقته". الطبراني 17/286 (788).

2824 . وله، ولأحمد، والموصلي: "كُلُّ امْرِئٍ فِي ظِلِّ صَدَقَتِهِ حَتَّى يُفْضَلَ بَيْنَ النَّاسِ". أحمد 4/147، وأبو يعلى 3/300 (1766)، والطبراني 17/280 (771)، و17/286 (788).

2825 . ابن مسعود، رفعه: "ما أحسن من محسنٍ من مسلم ولا كافرٍ إلا أثيب"، قلنا: يا رسول الله

telja?’ On je kazao: ‘Kada po/dijeli mi-lostinju, ili pazi rodbinu, ili učini do-bro, Allah će ga tim imetkom i poro-dom nagraditi na ovom svijetu, i bla-žom kaznom na onom svijetu’, a po-tom je proučio: ‘...uvedite faraonove ljude u patnju najžešću!’ (El-Mu’min, 46).“ (Bilježi Bezzar.)

2826. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je re-kao): „Najbolja je sadaka ona koja je data onom koji je pod vlašću zla vla-dara.“ (Bilježi Taberani.)

2827. Aiša kazivaše: „Mi smo jed-nom zaklali ovcu, pa je Vjerovjesnik, s.a.v.s., upitao: ‘Je li pre/ostalo išta od nje?’ Ona je odgovorila: ‘Samo njezi-na plećka, ništa drugo.’ On je kazao: ‘Ostala je cijela, osim te njezine pleć-ke!’“ (Bilježi Tirmizi.)

2828. Ebu Zerr kazivaše: „Neki od Vje-rovjesnikovih, s.a.v.s., drugova rekli su: ‘O Allahov Poslaniče, imućni odoše s nagradama! Oni klanjaju kao što i mi klanjamo, poste kao što i mi postimo, i od viška svoje imovine dijele sadaku!’ On je rekao: ‘A zar vama Allah nije dao ono što možete dijeliti kao sada-

هذه إثم المسلم قد عرفناها، فما إثم الكافر؟ قال: “إذا تصدق بصدقة، أو وصل رحماً، أو عمل حسنة أثابه الله بهذا المال والولد في الدنيا، وعذاب دون العذاب في الآخرة وقرأ لأدخلوا آل فرعون أشد العذاب”. البزار في “البحر الزخار” 4/284 (1454).

2826. أبو هريرة رفعه: “ما من صدقة أفضل من صدقة تصدق على مملوك عند مليك سوء”. الطبراني في “الوسط” 7/231 (7358).

2827. عائشة: أنهم ذبحوا شاة فقال النبي صلى الله عليه وسلم: “ما بقي منها؟” قالت: ما بقي منها إلا كفها. قال: “بقي كلها إلا كفها”. الترمذي (2470)، وقال: هذا حديث صحيح.

2828. أبو ذر: أن ناساً من أصحاب النبي صلى الله عليه وسلم قالوا: يا رسول الله ذهب أهل الدثور بالأجور، يصلون كما نصلي ويصومون كما نصوم، ويتصدقون بفضول أموالهم. قال: “أو ليس قد جعل الله لكم ما تصدقون

ku?! U svakom slavljenju (tesbih) jeste sadaka, u svakom veličanju (tekbir) jeste sadaka, u svakoj hvali i pohvali (tahmid) jeste sadaka, u svakom spominjanju Allahove jednoće (tehlil) jeste sadaka, naređivanje dobra jeste sadaka, zabranjivanje lošeg jeste sadaka, i u (dozvoljenom) snošaju svakog od vas jeste sadaka! Oni su tada rekli: 'O Allahov Poslaniče, zar i kada neko od nas udovolji svojoj strasti ima u tome nagradu?' On je kazao: 'Šta mislite, da je svojoj strasti udovoljio na haram način, da li bi grijeh učinio?! Tako će imati nagradu ako svojoj strasti udovolji na dozvoljen način!' (Bilježi Muslim.)

2829. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Allah će sedmericu staviti u Svoj hlad na dan kada ne bude drugog hlada osim Njegovog: pravednog vladara; mladića koji je odrastao u pokornosti Allahu; čovjeka čije je srce vezano za džamiju, kada izađe iz nje sve dok se u nju ne vrati; dvojicu ljudi koji su se voljeli u ime Allaha, družili se u ime Njega i rastali se u ime Njega; čovjeka koga k sebi pozove ugledna i lijepa žena, a on joj odgovori: 'Ja se, zaista, bojim Allaha!'; čovjeka koji tajno dijeli sadaku tako da mu ljevi-

به ؟ أن بكل تسبيحة صدقة، وكل تكبيرة صدقة، وكل تحميدة صدقة، وكل تهليل صدقة، وأمر بالمعروف صدقة، ونهي عن منكر صدقة، وفي بضع أحدكم صدقة“. قالوا: يا رسول الله أتأتي أحدنا شهوته، ويكون له فيها أجر؟ قال: “أرأيتم لو وضعها في حرام كان عليه وزر؟! فكذلك إذا وضعها في الحلال كان له أجر“. مسلم (1006).

2829. أبو هريرة رفعه: ”سبعة يظلهم الله في ظله يوم لا ظل إلا ظله: الإمام العادل، وشاب نشأ في عبادة الله، ورجل قلبه معلق بالمسجد إذا خرج منه حتى يعود إليه، ورجلان تحابا في الله اجتمعا على ذلك وتفرقا عليه، ورجل دعت امرأة ذات منصب وجمل فقال: أئني أخاف الله، ورجل تصدق بصدقة فأخفاها حتى لا تعلم شماله ما تنفق يمينه، ورجل ذكر الله خاليا ففاضت عيناه“. البخاري (660)، ومسلم (1031).

ca ne zna šta dijeli desnica; i čovjeka koji se, nasamo, sjeća Allaha, a iz očiju mu poteku suze.“ (Bilježe Buhari i Muslim.)

2830. Ibn Omer prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Neki od vas će neprestano iskati (od svijeta) tako da će susresti Allaha, a na njegovom licu neće biti ni komadić mesa (ostat će bez obraza).“ (Bilježe: Buhari, Muslim i Nesai.)

2831. Semura ibn Džundub prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Prošnja je naporan posao kojim se čovjek zamara (i ponižava), pa ko hoće neka ga napusti. Izuzetak je samo kada čovjek (prosjak) traži od vladara ili kad baš mora.“ (Bilježe: Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

2832. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Da neko od vas donese breme drva na svojim leđima (i proda ih), bolje mu je nego da traži od drugog, svejedno dao mu on ili ga odbio.“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Tirmizi, Nesai i Malik.)

2830. ابن عمر رفعه: ”لَا تَزَالُ الْمَسْأَلَةُ بِأَحَدِكُمْ حَتَّى يَلْقَى اللَّهَ تَعَالَى وَلَيْسَ فِي وَجْهِهِ مُزْنَةٌ لَحْمٍ“. البخاري (1475)، ومسلم (1040)، والنسائي 5/94

2831. سَمُرَةُ بْنُ جَنْدُبٍ رَفَعَهُ: ”الْمَسْأَلُ كُدُوحٍ يَكْدَحُ بِهَا الرَّجُلُ وَجْهَهُ، فَمَنْ شَاءَ أَتَى عَلَى وَجْهِهِ وَمَنْ شَاءَ تَرَكَهُ، أَلَا أَنْ يَسْأَلَ الرَّجُلُ ذَا سُلْطَانٍ أَوْ فِي أَمْرٍ لَا يَجِدُ مِنْهُ بُدًّا“. أبو داود (1639)، والترمذي (681)، وقال: حسن صحيح، والنسائي 5/100

2832. أَبُو هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ: ”لَإِنْ يَحْتَطَبَ أَحَدُكُمْ حُزْمَةً عَلَى ظَهْرِهِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَسْأَلَ أَحَدًا فَيُعْطِيَهُ“ أَوْ يَمْنَعَهُ“. البخاري (2074)، ومسلم (1042)، والترمذي (680)، والنسائي 5/93-94، ومالك 2/178 (2110).

2833. Sevban je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Ko će mi zajamčiti da neće ništa tražiti od ljudi, jamčim mu Džennet.“ Sevban je rekao: „Ja“, i nije više ništa tražio od ljudi. (Bilježe Ebu Davud i Nesai.)

2834. Urva ibn Zubejr kazivaše da je Hakim ibn Hizam rekao: „Zatražio sam milostinju od Allahova Poslanika, s.a.v.s., i on mi je dao. Potom sam ponovo zatražio, i dao mi je. I ponovo sam zatražio, i on mi je ponovo dao, rekavši: ‘O Hakime, zaista, ovaj imetak je privlačan i sladak, pa onome kome bude dat od sveg srca, bit će mu blagoslov u njemu, a onaj kome bude dat prekosrca, neće u njemu imati blagoslova. On je poput onog ko jede, ali nikako da se najede. Ruka koja dije li (gornja) bolja je od ruke koja prima (donja).’ Ja sam”, kaže Hakim, ‘tada rekao: ‘O Allahov Poslaniče, tako mi Onog Koji te poslao s istinom, poslije tebe neću nikom ništa uzeti dok ne napustim ovaj svijet!’ Ebu Bekr pozivaše Hakima da mu da njegov dio, ali on nije htio od njega primiti, a tako ni od Omera. Tada je Omer rekao: ‘O skupino muslimana, uzimam vas za svjedoke da sam Hakimu nudio njegovu pravo u ovoj ratnoj dobiti, ali je on odbio da ga uzme!’ I tako je Ha-

2833. ثَوْبَانُ رَفَعَهُ: ”مَنْ يَكْفُلُ لِي أَنْ لَا يَسْأَلَ النَّاسَ شَيْئًا وَأَتَكْفُلُ لَهُ بِالْجَنَّةِ“. فَقَالَ ثَوْبَانُ: أَنَا فَكَانَ لَا يَسْأَلُ أَحَدًا شَيْئًا. أَبُو دَاوُدَ (1643)، وَالنَّسَائِي 5/96.

2834. عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ: أَنَّ حَكِيمَ بْنَ حِزَامٍ قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَعْطَانِي، ثُمَّ سَأَلْتُهُ فَأَعْطَانِي، ثُمَّ سَأَلْتُهُ فَأَعْطَانِي، ثُمَّ قَالَ: ”يَا حَكِيمُ إِنَّ هَذَا الْمَالَ خَصْرٌ حُلُوٌّ فَمَنْ أَخَذَهُ يَسْخَاوَةَ نَفْسِ بُورِكَ لَهُ فِيهِ، وَمَنْ أَخَذَهُ بِأَشْرَافِ نَفْسٍ لَمْ يُبَارَكَ لَهُ فِيهِ، وَكَانَ كَالَّذِي يَأْكُلُ وَلَا يَشْبَعُ، وَالْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ السُّفْلَى“. فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَا أُرْزَأُ أَحَدًا بَعْدَكَ شَيْئًا حَتَّى أَفَارِقَ الدُّنْيَا، فَكَانَ أَبُو بَكْرٍ يَدْعُو حَكِيمًا لِيُعْطِيهِ عَطَاءَهُ فَيَأْتِي قَبُولَهُ ثُمَّ عَمَرَ كَذَلِكَ، فَقَالَ عُمَرُ: أَشْهَدُكُمْ يَا مَعْشَرَ الْمُسْلِمِينَ أَنِّي أَعْرَضُ عَلَى حَكِيمٍ حَقَّهُ الَّذِي لَهُ مِنْ هَذَا الْفَيْءِ فَيَأْتِي أَنْ يَأْخُذَهُ فَلَمْ يَرْزَأْ حَكِيمٌ شَيْئًا أَحَدًا حَتَّى تُوَفِّي. الْبُخَارِيُّ (1472)، وَمُسْلِمٌ (1035)، وَالتِّرْمِذِيُّ (2463)، وَالنَّسَائِيُّ (5/101-102).

kim umro, a nije ni od koga primio ništa.“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Tirmizi i Nesai.)

2835. Ibn el-Firasi kazivaše da je njegov otac rekao Vjerovjesniku, s.a.v.s.: „O Allahov Poslaniče, ja tražim (od svijeta)!“, a on mu je rekao: „Ne, a ako baš moraš tražiti, traži od dobrih!“ (Bilježe: Ebu Davud i Nesai.)

2836. Ibn Mesud prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Onaj koji bude tražio od ljudi, a ima onoliko koliko mu je dovoljno doći će na Sudnji dan, a na licu će mu biti razderotine, ili izgrebotine, ili ogrebotine!“ Tada je bio upitan: ‘O Allahov Poslaniče, a koliko je to što mu je dovoljno?’ On je odgovorio: ‘Pedeset dirhema, ili njihova protuvrijednost u zlatu.’“ (Bilježe Ebu Davud i Tirmizi.)

2837. Sehla ibn el-Hanzalija kazivaše da je (on [Poslanik], s.a.v.s.) bio upitan: „A šta se smatra imućstvom, pa da se ne smije prositi?“, te je odgovorio: „Onoliko koliko je dovoljno da ruča ili večera.“ (Bilježi Ebu Davud.)

2835. ابْنُ الْفِرَاسِيِّ: أَنَّ أَبَاهُ قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَسْأَلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: "لَا وَأَنْ كُنْتَ سَائِلًا لَا بُدَّ فَاسْأَلِ الصَّالِحِينَ". أَبُو دَاوُدَ (1646)، والنسائي 5/95.

2836. ابْنُ مَسْعُودٍ رَفَعَهُ: "مَنْ سَأَلَ النَّاسَ وَلَهُ مَا يُغْنِيهِ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَسْأَلَتُهُ فِي وَجْهِهِ خُمُوشٌ أَوْ خُدُوشٌ أَوْ كُدُوحٌ" قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا يُغْنِيهِ؟ قَالَ: "خُمْسُونَ دِرْهَمًا أَوْ قِيمَتُهَا مِنْ الذَّهَبِ". أَبُو دَاوُدَ (1626)، والترمذي (650)، وقال الترمذي: حسن صحيح.

2837. وَلَئِي دَاوُدَ، عَنْ سَهْلِ بْنِ الْحَنْظَلِيَّةِ قِيلَ: وَمَا الْغِنَى الَّذِي لَا تَتَّبِعِي مَعَهُ الْمَسْأَلَةُ؟ قَالَ: صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "قَدَرُ مَا يُغْدِيهِ أَوْ يُعَشِّيهِ". أَبُو دَاوُدَ (1629).

2838. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Onaj koji od ljudi traži preko mjere, traži žeravicu, pa neka gleda hoće li smanjiti, ili povećati!“ (Bilježi Muslim.)

2839. On je također prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Niko od vas neće otvoriti vrata prošnje, a da mu Allah neće otvoriti vrata siromaštva.“ (Bilježi Ebu Ja'la.)

2840. Ibn Amr ibnul-As prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Onaj koji bude prosio, a ima četrdeset dirhema nasrtljiv je.“ (Bilježi Nesai.)

2841. Enes kazivaše: „Jedan od ensarija došao je Vjerovjesniku, s.a.v.s, tražeći od njega, pa ga je upitao: 'Imaš li išta u kući?' On je odgovorio: 'Da, pokrivač, čijim se jednim dijelom pokriva-mo, a drugi prostiremo, i drvenu posudu iz koje vodu pijemo.' On mu je tada rekao: 'Donesi mi ih!' Donio mu ih je, pa ih je on uzeo u ruku, pitajući: 'Ko će kupiti ovo dvoje?' Neko od prisutnih rekao je: 'Ja ih kupujem za dirhem.' On (Poslanik), s.a.v.s., upi-

2838. أَبُو هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ: "مَنْ سَأَلَ النَّاسَ تَكْثُرًا فَأَنْتَاهُ يَسْأَلُ جَمْرًا، فَلَيْسَتْ قِلَّةٌ أَوْ لَيْسَتْ كَثْرَةٌ." مُسْلِم (1041).

2839. وَعَنْهُ رَفَعَهُ: "لَا يَفْتَحُ أَحَدُكُمْ عَلَى نَفْسِهِ بَابَ مَسْأَلَةٍ إِلَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ بَابَ فَقْرٍ." أَبُو يَعْلَى (6691).

2840. ابْنُ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَفَعَهُ: "مَنْ سَأَلَ وَلَهُ أَرْبَعُونَ دِرْهَمًا فَهُوَ مُلْحِفٌ." النَّسَائِيُّ 5/98.

2841. أَنَسٌ: أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْأَلُهُ، فَقَالَ: "أَمَا فِي بَيْتِكَ شَيْءٌ؟" قَالَ: بَلَى جَلَسْتُ نَلْبَسُ بَعْضَهُ وَنَبْسُطُ بَعْضَهُ، وَقَعَبٌ نَشْرَبُ فِيهِ الْمَاءِ. قَالَ: "اأْتِنِي بِهِمَا" فَأَتَاهُ بِهِمَا فَأَخَذَهَا بِيَدِهِ، وَقَالَ: "مَنْ يَشْتَرِي هَذَيْنِ؟" قَالَ رَجُلٌ: أَنَا أَخَذُهَا بِدِرْهَمٍ. قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَنْ يَزِيدُ عَلَى دِرْهَمَيْنِ؟"

tao je: 'Ko će za njih dati dva dirhema?', pitajući dva ili tri puta. Neko je rekao. 'Ja ih kupujem za dva dirhema.' On mu ih je dao, uzimajući od njega dva dirhema, koje je zatim dao ensariji, i rekao: 'Za jedan kupi hranu i odnesi svojoj porodici, a za drugi (kupi) sjekiru i dođi mi s njom!' Kada je došao sa sjekirom, on (Poslanik), s.a.v.s., ju je svojom rukom nasadio na dršku, i rekao: 'Idi sakupi i nasijeci drva, i prodaj ih, i nemoj da te vidim za petnaest dana!' Tako je postupio, i došao je sa zaradom od deset dirhema. Za njih je kupio odjeću i hranu, pa mu je on (Poslanik), s.a.v.s., rekao: 'Ovako je bolje za tebe nego da ti prošnja bude crna mrlja na licu na Sudnjem danu. Zaista, prošnja nije dozvoljena osim trojici: onom koji je u krajnjoj bijedi, ili onom koji je u zastrašujućem dugu, ili onom koji plaća krvarinu.'" (Bilježi Ebu Davud.)

2842. Hubši ibn Džunada o tome kazivaše: „Onaj koji bude prosio od svijeta da bi uvećao svoju imovinu on će tom imovinom na Sudnjem danu biti žigosan po licu; ona će biti pretvorena u usijano džehennemsko kamenje, koje će on jesti. Pa, ko hoće neka smanji, a ko hoće neka poveća!“ (Bilježi Tirmizi.)

مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا. قَالَ رَجُلٌ: أَنَا أَخَذُهَا بِدِرْهَمَيْنِ، فَأَعْطَاهَا أَيَّاهُ فَأَخَذَ الدِّرْهَمَيْنِ وَأَعْطَاهُمَا الْأَنْصَارِيَّ، وَقَالَ: "أَشْتَرِ بِأَحَدِهَا طَعَامًا فَأَنْبِذَهُ إِلَى أَهْلِكَ وَأَشْتَرِ بِالْآخَرِ قُدُومًا فَأَتِنِي بِهِ" فَاتَّاهُ بِهِ فَشَدَّ فِيهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عُودًا بِيَدِهِ، ثُمَّ قَالَ: "اذْهَبْ فَأَخْطِبْ وَبِعْ وَلَا أَرِيَنَّكَ خَمْسَةَ عَشَرَ يَوْمًا" ففعل وجاء، وَقَدْ أَصَابَ عَشْرَةَ دَرَاهِمَ، فَأَشْتَرَى بِبَعْضِهَا ثَوْبًا وَبِبَعْضِهَا طَعَامًا، فَقَالَ لَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "هَكَذَا خَيْرٌ لَكَ مِنْ أَنْ تَحِيَّيَ الْمَسْأَلَةَ نَكْتَةً فِي وَجْهِكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَنَّ الْمَسْأَلَةَ لَا تَصْلُحُ إِلَّا لثَلَاثٍ: لِنَبِيِّ فَقِيرٍ مُدْقِعٍ، أَوْ لِنَبِيِّ غَرَمٍ مَقْطُوعٍ، أَوْ لِنَبِيِّ دَمٍ مُوجِعٍ." أَبُو دَاوُدَ (1641).

2842. وللترمذي نحوه: عَنْ حُبْشِيِّ بْنِ جُنَادَةَ وَفِيهِ: "وَمَنْ سَأَلَ النَّاسَ لِنَبِيِّ بِهِ مَالُهُ كَانَ خُوشًا فِي وَجْهِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَرَضًا يَأْكُلُهُ فِي جَهَنَّمَ، فَمَنْ شَاءَ فَلْيَقِلَّ، وَمَنْ شَاءَ فَلْيَكْثُرْ." الترمذي (653).

2843. Rezin je dodao (u predanju): „Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: ‘Ja dam čovjeku dar, i on ode, noseći ga pod pazuhom, a on je, ustvari, vatra.’ Tada mu je Omer rekao: ‘A zašto mu ga, onda, daješ, o Allahov Poslaniče?’ On je odgovorio: ‘Allah mi je zabranio škrtost, a oni odbijaju da ne traže od mene.’“ (Bilježi Rezin.)

2844. Alija je prenio (s nizom prenosi-laca do Poslanika, koji je rekao): „Pro-sjaku pripada pravo, makar došao na konju.“ (Bilježi Ebu Davud.)

2845. Ibn Mesud prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je re-kao): „Onom koga zadesi siromaš-tvo, pa ga on prenese na ljude (tražeći od njih), neće njegovo siromaštvo bi-ti spriječeno. A onom koga zadesi si-romaštvo, pa ga on Allahu prepusti, Allah će ga, prije ili kasnije opskrbiti.“ (Bilježi Tirmizi.)

2846. Ebu Davud zabilježio je: „Allah će mu dati imućstvo, ili brzo smr-ću (onog čiji imetak (i) on nasljeđu-je), ili imućstvom brzim.“ (Bilježi Ebu Davud.)

2843. زاد رزين: ”واني لأعطي الرجل العطية فينطلق بها تحت إبطه، وما هي إلا نار“ فقال له عمر: ولم تُعطي يا رسول الله ما هو نار؟ فقال: ”أبي الله لي البخل وأبوا إلا مسألتي“.

2844. علي رفعه: ”لِلسَّائِلِ حَقٌّ وَلَوْ جَاءَ عَلَى فَرَسٍ“. أبو داود (1665).

2845. ابْنُ مَسْعُودٍ رَفَعَهُ: ”مَنْ نَزَلَتْ بِهِ فَاقَةٌ فَانْزَلَهَا بِالنَّاسِ لَمْ تُسَدِّ فَاقَتُهُ، وَمَنْ نَزَلَتْ بِهِ فَاقَةٌ فَانْزَلَهَا بِاللَّهِ فَيُوشِكُ اللَّهُ لَهُ بِرِزْقٍ عَاجِلٍ أَوْ آجِلٍ“. الترمذي (2326) وقال: حسن صحيح غريب.

2846. ولأي داود: ”أَوْشَكَ اللَّهُ لَهُ بِالْفَنَى أَمَّا يَمُوتَ عَاجِلٍ أَوْ غَنَى عَاجِلٍ“. أبو داود (1645).

2847. Ibn Abbas prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Najgori je čovjek koji traži, preklinjući Allahom, a tako ne daje!“ Reкао je (još): „Ne tražite, preklinjući Allahom, osim od Njega!“ (Bilježi Rezin.)

2848. Ebu Musa prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Proklet je onaj koji prosi, preklinjući Allahom! Proklet je onaj od koga se prosi, preklinjući Allahom, pa odbije onoga koji traži, ako ne traži nedoličnim govorom!“ (Bilježi Taberani.)

2849. Alija je prenio da je na dan Arefata čuo nekog čovjeka, koji je tražio od svijeta, da je rekao: „Zar da na ovaj dan i na ovom mjestu tražiš od drugog osim od Allaha Svevišnjeg?“, i udario ga je štapom. (Bilježi Rezin.)

2850. Ibn Amr ibnul-As prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Spašen je onaj koji se potpuno predao (Allahu), ko je opskrbljen dovoljnim i koga je Allah učinio zadovoljnim onim što mu je dao.“ (Bilježe Muslim i Tirmizi.)

2847. ابن عباس رفعه: ”شَرُّ النَّاسِ الَّذِي يَسْأَلُ بَوَجهِ اللَّهِ وَلَا يُعْطِي بِهِ“، وَقَالَ: ”لَا تَسْأَلُوا بَوَجهِ اللَّهِ إِلَّا مِنْهُ“.
لرزین.

2848. أبو موسى رفعه: ”مَلْعُونٌ مَنْ سَأَلَ بَوَجهِ اللَّهِ، وَمَلْعُونٌ مَنْ سُئِلَ بَوَجهِ اللَّهِ، ثُمَّ مَنَعَ سَأَلَهُ مَا لَمْ يَسْأَلْهُ“.
هُجْرًا. رواه الطبراني 22/377.

2849. علي: سَمِعَ يَوْمَ عَرَفَةَ رَجُلًا يَسْأَلُ النَّاسَ فَقَالَ: أَفِي مِثْلِ هَذَا الْيَوْمِ وَفِي مِثْلِ هَذَا الْمَكَانِ تَسْأَلُ مَنْ غَيْرِ اللَّهِ تَعَالَى؟ فَحَقَّقَهُ بِالرَّوَاحِلِ. لرزین.

2850. ابن عمرو بن العاص رفعه: ”قَدْ أَفْلَحَ مَنْ أَسْلَمَ وَرَزِقَ كَفَافًا“، وَقَتَّعَهُ اللَّهُ بِمَا آتَاهُ. مسلم (1054)، والترمذي (2348).

2851. Abdullah ibn Mihsan el-Hatmi prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Ko od vas osvane siguran u svojoj skupini, zdrav u svom tijelu i s dovoljno hrane za taj dan, njemu kao da je dat cijeli ovaj svijet.“ (Bilježi Tirmizi.)

2852. Osman je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Čovjeku ne pripada pravo osim u ovim stvarima: kući u kojoj boravi, odjeći koja mu sramna mjesta pokriva i nasušnima kruhu i vodi!“ (Bilježi Tirmizi.)

2853. Ebu Umama prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Na najzavidnijem položaju u Mene od Mojih prijatelja jeste siromašni vjernik klanjač; on uljepšava robovanje Gospodaru svom i poslušan Mu je u tajnosti; nepoznat je među svijetom, tako da se na njega ne upire prstom; njegova opskrba je skromna i on je u tome strpljiv. Tada je“, kaže prenosilac, „pljesnuo rukom, rekavši: 'Njegova smrt je ubrzana, njegova ostavština je mala, a malobrojni su oni koji ga oplakuju.'“

2851. عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحْصَنِ الْخَطْمِيِّ رَفَعَهُ: «مَنْ أَصْبَحَ مِنْكُمْ أَمِنًا فِي سَرِيهِ، مُعَاقٍ فِي بَدَنِهِ، عِنْدَهُ قُوَّةُ يَوْمِهِ فَكَأَنَّمَا حَبِيزَتْ لَهُ الدُّنْيَا بِجَذَائِهَا». التِّرْمِذِيُّ (2346)، وَقَالَ: غَرِيبٌ.

2852. عُثْمَانُ رَفَعَهُ: «لَيْسَ لِإِنْسَانٍ أَدَمٌ حَقٌّ فِي سِوَى هَذِهِ الْخِصَالِ: بَيْتٌ يَسْكُنُهُ، وَثَوْبٌ يُؤَارِي عَوْرَتَهُ، وَجِلْفٌ الْخَبَرِ وَالْمَاءُ». التِّرْمِذِيُّ (2341)، وَقَالَ: حَسَنٌ صَحِيحٌ.

2853. أَبُو أُمَامَةَ رَفَعَهُ: «أَنْ أُغْبِطَ أَوْلِيَائِي عِنْدِي مُؤْمِنٌ خَفِيفُ الْحَادِ ذُو حَظٍّ مِنَ الصَّلَاةِ، أَحْسَنَ عِبَادَةِ رَبِّهِ، وَأَطَاعَهُ فِي السَّرِّ، وَكَانَ غَامِضًا فِي النَّاسِ لَا يُشَارُ إِلَيْهِ بِالْأَصَابِعِ، وَكَانَ رِزْقُهُ كَفَافًا فَصَبَرَ عَلَى ذَلِكَ» ثُمَّ نَقَرَ بِيَدِهِ، فَقَالَ: «عَجَلْتُ مِنْئِثِهِ، قَلَّ تَرَاتُّهُ، قُلْتُ بَوَاكِيهِ».

2854. On kazivaše, s istim nizom prenosilaca: „Gospodar moj ponudio mi je da mi mekansku dolinu *Bathu* pretvori u zlato, pa sam rekao: ‘O Gospodaru moj, nego da ja bude sit dan, a gladan dan, pa kad gladujem, da Te skrušeno molim i sjećam Te se, a kada sam sit, da Tebi hvalu i zahvalu činim.’“ (Bilježi Tirmizi.)

2855. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Nije imućstvo u mnoštvu obojstvovatskih dobara, nego imućstvo je imućstvo u duši.“ (Bilježe: Buhari, Muslim i Tirmizi.)

2856. On je, također, prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Nije puki siromah onaj koga odbiju (zadovolje od traženja) zalogaj-dva, ili jedna-dvije datule, nego je puki siromah onaj koji nema nikakve imovine koja ga čini neovisnim, a ljudi se ne dosjete, pa da mu se udijeli sadaka, a ne ide tražiti od svijeta.“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud, Nesai i Malik.)

2857. U jednom drugom predanju stoji: „Zaista, puki siromah jeste onaj ko-

2854. وهذا الإسناد قال: «عَرَضَ عَلَيَّ رَبِّي لِيَجْعَلَ لِي بَطْحَاءَ مَكَّةَ ذَهَبًا فَقُلْتُ لَا يَا رَبِّ، وَلَكِنْ أَشْبَعُ يَوْمًا وَأَجُوعُ يَوْمًا، فَإِذَا جُعْتُ تَضَرَّعْتُ إِلَيْكَ وَذَكَرْتُكَ، وَإِذَا شَبِعْتُ وَحَمِدْتُكَ وَشَكَرْتُكَ». الترمذي (2347).

2855. أبو هريرة رفعه: «لَيْسَ الْغِنَى عَنْ كَثْرَةِ الْعَرَضِ، وَلَكِنَّ الْغِنَى غِنَى النَّفْسِ». البخاري (6446)، ومسلم (1051)، والترمذي (2373).

2856. وعنه رفعه: «لَيْسَ الْمِسْكِينُ الَّذِي تَزُدُّهُ اللَّقْمَةُ وَاللُّقْمَتَانِ وَالْتَمَرَةُ وَالْتَمَرَتَانِ، وَلَكِنَّ الْمِسْكِينُ الَّذِي لَا يَجِدُ غِنَى يَغْنِيهِ، وَلَا يَقْطُنُ بِهِ فَيَتَصَدَّقُ عَلَيْهِ، وَلَا يَقُومُ فَيَسْأَلُ النَّاسَ». البخاري (1479)، ومسلم (1039)، وأبو داود (1631)، والنسائي (5/8586)، ومالك (2/95) (1932).

2857. وفي رواية: «أَمَّا الْمِسْكِينُ الَّذِي يَتَعَفَّفُ، أَقْرَعُوا أَنْ شِئْتُمْ إِلَّا

ji nastoji živjeti u skromnosti. Učite, ako želite: '...oni proseći ne dodijavaju ljudima...' (El-Bekara, 273)“ (Bilježe Buhari i Muslim.)

2858. Enes kazivaše: „Vjerovjesniku, s.a.v.s., došao je jedan prosjak, pa je naredio da mu daju jednu datulu, ali je on nije htio uzeti. Potom je došao drugi, pa je naredio da i njemu dadnu jednu datulu, pa je on rekao: 'Subhanallah ('Neka je slavljen Allah!'), samo jedna datula od Allahova Poslanika, s.a.v.s.?!' Zatim je“, rekao je (prenosilac), „(Poslanik) zapovijedio sluškinji: 'Idi Ummu Selemi, (uzmi) i daj mu četrdest dirhema, koji su u nje!'“ (Bilježe Ahmed i Bezzar.)

2859. Ebu Umama kazivaše: „Kad siromašni ne bi lagali, ne bi se mogao spasiti onaj koji ih odbije.“ (Bilježi Taberani.)

2860. On je, također, prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Kad neko od vas gleda onog koji je odlikovan nad njim u imovini i tjelesnom pogledu, pa neka gleda i onog koji je ispod njega (u tome)!“ (Bilježe Buhari i Muslim.)

يَسْأَلُونَ النَّاسَ الْحَافَا“. البخاري (4539)، ومسلم (1039) 102.

2858. أَنَسُ: أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَائِلٌ فَأَمَرَ لَهُ بِتَمْرَةٍ فَلَمْ يَأْخُذْهَا، وَجَاءَ آخَرُ فَأَمَرَ لَهُ بِتَمْرَةٍ، فَقَالَ: سُبْحَانَ اللَّهِ تَمْرَةٌ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: فَقَالَ لِلْجَارِيَةِ: "أَذْهَبِي إِلَى أُمِّ سَلَمَةَ فَأَعْطِيهِ الْارْبَعِينَ دِرْهَمًا الَّتِي عِنْدَهَا". البزار، أحمد 3/260.

2859. أَبُو أُمَامَةَ: لَوْلَا أَنَّ الْمَسَاكِينَ يَكْذِبُونَ مَا أَقْلَحَ مِنْ رَدِّهِمْ. الطبراني (7967) 8/246.

2860. وَعَنْهُ رَفَعَهُ: "أَذَا فَظَرَ أَحَدَكُمْ إِلَى مَنْ فَضَّلَ عَلَيْهِ فِي الْمَالِ وَالْخَلْقِ، فَلْيَنْظُرْ إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلَ مِنْهُ". البخاري (6490)، ومسلم (2963) من حديث أبي هريرة.

2861. 2861. Rezin je zabilježio: „(Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je): ‘Gledajte onog ko je na ovom svijetu (po imetku) ispod vas, a u vjeri iznad vas! To je prikladnije da ne potcjenite Allahovu blagodat datu vama.’“ Avf ibn Abdullah ibn Ukba kazivaše: „Družio sam se s imućnima, i ne biješe nikog zabrinutijeg od mene: stalno sam smatrao da je neka deva bolja od moje i odjeća bolja od moje odjeće. A kad sam čuo ovaj hadis, počeo sam se družiti sa siromašnima, pa sam se smirio.“ (Bilježi Rezin.)

2862. 2862. Ata ibn Jesar kazivaše: „Vjerovjesnik, s.a.v.s., poslao je Omeru njegov dio, koji je on vratio, pa ga je on upitao: ‘Zašto si ga vratio?’ Odgovorio mu je: ‘O Allahov Poslaniče, zar nas nisi izvijestio da je dobro za svakog od nas da bilo šta ne uzima ni od koga?!’ Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: ‘To se odnosi samo na traženje, a ono što nije traženje jeste opskrba kojom te Allah opskrbljuje.’ Omer je tada rekao: ‘Od sada, tako mi Onog u Čijoj je ruci moja duša, neću ni od koga tražiti bilo šta, a sve što mi dopadne bez traženja, ja ću uzeti!’“ (Bilježi Malik.)

2861. ولرزین: ”انظروا إلى من هو أسفل منكم في الدنيا، وفوقكم في الدين، فذلك أجدر أن لا تزدروا نعمة الله عليكم.“ قال عوف بن عبد الله بن عتبة: كنت أصحب الأغنياء فما كان أحد أكثرهما مني، كنت أرى دابة خيراً من دابتي وثوباً خيراً من ثوبي، فلما سمعت هذا الحديث، صعبت الفقراء فاسترحت.

2862. عطاء بن يسيار: أن النبي صلى الله عليه وسلم أرسل إلى عمر ببطائه فردّه عمر، فقال له: ”لم ردّدته؟“ قال: يا رسول الله، ليس أخبرتنا أن خيراً لأحدنا أن لا يأخذ من أحد شيئاً، فقال صلى الله عليه وسلم: ”إنما ذلك عن المسألة، فأما ما كان من غير مسألة فإنما هو رزق يرزقك الله“ فقال عمر: أما والذي نفسي بيده، لا أسأل أحداً شيئاً، ولا يأتيني شيء من غير مسألة إلا أخذته. مالك (2/178) (2109).

2863. Ibn Omer prenio je od Omera: „Kada mi je Allahov Poslanik, s.a.v.s., davao moj dio, govorio sam mu: ‘Daj ga onom koji je siromašniji od mene!’ Tako mi je jednom davao neki imetak, pa mu reko: ‘Daj to nekom ko je siromašniji od mene!’ On je rekao: “Ti ovo uzmi! Što god od ovog imetka, za čim nisi žudio niti si ga tražio, dobiješ na taj način – uzmi to i privređuj pomoću njega! Ako hoćeš hrani se njime, a ako hoćeš podijeli ga! A ako te ne zapadne, nemoj se otimati za nj!” (Bilježe: Buhari, Muslim i Nesai.)

2864. Sulejm ibn Mutajr prenio je od svoga oca, on od čovjeka koji je prenio od onoga koji je čuo da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., na Oproštajnom hadžu, između ostalog, rekao: „O ljudi, uzmite poklon (ono što vam se daje) sve dok je poklon, a kada se Kurejšije budu otimali oko vlasti, i (poklon) bude zamjena za vjeru nekog od vas, ne uzimajte ga!” (Bilježi Ebu Davud.)

2865. Ebu Derda prenio je da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio upitan o imovini vladara, pa je odgovorio: „Ono što ti je Allah dao od toga, bez traženja i žudnje, uzmi i privređuj pomoću toga!” (Bilježi Ahmed.)

2863. عَنْ ابْنِ عُمَرَ، عَنْ عُمَرَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْطِينِي الْعَطَاءَ فَأَقُولُ: أَعْطَهُ مِنْ هُوَ أَفْقَرُ إِلَيْهِ مِنِّي، فَقَالَ: «خُذْهُ فَإِذَا جَاءَكَ مِنْ هَذَا الْمَالِ شَيْءٌ وَأَنْتَ غَيْرُ مُشْرِفٍ وَلَا سَائِلٍ، فَخُذْهُ فَقُولِهِ، فَإِنْ شِئْتَ كُلَّهُ، وَإِنْ شِئْتَ تَصَدَّقْ بِهِ، وَمَا لَا تَتَّبِعُهُ نَفْسُكَ». الْبُخَارِيُّ (7164)، وَمُسْلِمٌ (1045) 111، وَالنَّسَائِيُّ 5/105

2864. سُلَيْمُ بْنُ مُطَيْرٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ رَجُلٍ عَنْ سَمِعٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ: «يَا أَيُّهَا النَّاسُ خُذُوا الْعَطَاءَ مَا كَانَ عَطَاءً، فَإِذَا تَجَاحَفَتْ قُرَيْشٌ عَلَى الْمَلِكِ وَكَانَ عَنْ دِينٍ أَحَدِكُمْ فَدَعُوهُ». أَبُو دَاوُدَ (2958).

2865. أَبُو الزُّرْدَاءِ: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَمْوَالِ السُّلْطَانِ، قَالَ: «مَا آتَاكَ اللَّهُ مِنْهَا مِنْ غَيْرِ مَسْأَلَةٍ وَلَا أَشْرَافٍ فَخُذْهُ وَتَمَوَّلْهُ». «مُسْنَدُ أَحْمَدَ» 6/452

2866. Enes je prenio (s nizom prenosi-laca do Poslanika, koji je rekao): „Da-valac iz obilja nema veću nagradu od primaoca u oskudici.“ (Bilježi se u zbirci *Evsat*.)

2867. On, također, kazivaše: „Kad bi neko došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., da primi islam zarad nečeg od ovog svijeta, a ni zarad čega drugog, ne bi ni zanoćio, a da mu islam ne bi postao draži od ovog svijeta i svega što je na njemu.“ (Bilježe Muslim i Ebu Ja'la.)

2866. أَنَسُ رَفَعَهُ: "مَا الَّذِي يُعْطَى مِنْ سَعَةٍ بِأَعْظَمِ أَجْرٍ مِنَ الَّذِي يَقْبَلُ إِذَا كَانَ مُحْتَاجًا." "الأوسط" 8/150 (8235).

2867. وَعَنْهُ قَالَ: إِنْ كَانَ الرَّجُلُ لِيَأْتِيَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُسَلِّمُ لِلشَّيْءِ مِنَ الدُّنْيَا، لَا يُسَلِّمُ إِلَّا لَهُ، فَمَا يُمَسِّي حَتَّى يَكُونَ الْإِسْلَامُ إِلَيْهِ أَحَبَّ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا. رَوَاهُ مُسْلِمٌ (2312)، وَأَبُو يَعْلَى 6/56 (3302).

POST

VRIJEDNOST POSTA I RAMAZANA

2868. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Svako čovjekovo (dobro) djelo mnogostručuje se od deset do sedam stotina puta. Allah Svevišnji rekao je: ‘...osim posta, jer post je Moj, i Ja za njega nagrađujem. On ostavlja strasti i hranu zarad Mene.’ Postač ima dvije radosti: radost iftara i radost susreta s Gospodarom svojim. Zaista, zadah iz usta postača bolji je u Allaha od mirisa mošusa.“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Tirmizi i Nesai.)

2869. Ebu Ubejda prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Post je štit sve dok ga (postač) ne probije.“ (Bilježi Nesai.)

2870. U zbirci *Evsat* dodano je: „Upitan je: ‘Čime će ga probiti?’, pa je odgovorio: ‘Laži i ogovaranjem.’“ (Bilježi se u zbirci *Evsat*.)

2871. Ebu Umama je prenio: „(Upitao sam Allahova Poslanika, s.a.v.s.): ‘O Allahov Poslaniče, zapovijedi mi ono za što će mi Allah korist dati!’, pa

2868. أَبُو هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ: «كُلُّ عَمَلٍ ابْنِ آدَمَ يُضَاعَفُ الْحَسَنَةُ عَشْرُ أَمْثَلِهَا إِلَى سَبْعِمِائَةٍ ضِعْفٍ، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: إِلَّا الصَّوْمَ فَإِنَّهُ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ، يَدْعُ شَهْوَتَهُ وَطَعَامَهُ مِنْ أَجَلِي، لِلصَّائِمِ فَرْحَتَانِ فَرْحَةٌ عِنْدَ فِطْرِهِ، وَفَرْحَةٌ عِنْدَ لِقَاءِ رَبِّهِ، وَلَخُلُوفٌ فِيهِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْيَسْكَ». الْبُخَارِيُّ (7492)، مُسْلِمٌ (1151) 164، التِّرْمِذِيُّ (766)، وَالنَّسَائِيُّ (4/162).

2869. أَبُو عُبَيْدَةَ رَفَعَهُ: «الصَّوْمُ جُنَّةٌ مَا لَمْ يَخْرِقْهَا». النَّسَائِيُّ 4/167 – 168.

2870. زَادَ «الْأَوْسَطُ»: قَبْلَ: بِمِ يَخْرِقُهَا؟ قَالَ: «بِكَذِبٍ أَوْ غِيَةِ». «الْأَوْسَطُ» 5/13 (4536).

2871. أَبُو أُمَامَةَ قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مُرْنِي بِأَمْرٍ يَنْفَعُنِي اللَّهُ بِهِ، قَالَ: «عَلَيْكَ بِالصَّوْمِ، فَإِنَّهُ لَا مِثْلَ لَهُ». النَّسَائِيُّ 4/166.

je rekao: 'Izvršavaj dužnost posta, jer njemu ravna nema!'" (Bilježi Nesai.)

2872. Ukba ibn Amir je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Od onog koji posti dan na Allahovom putu, Allah će udaljiti Džehennem (na razdaljinu) koliko iznosi stotinu godina hoda.“ (Bilježi Nesai.)

2873. Utba ibn Abd es-Selemi prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Od onog koji posti dan obaveznog posta na Allahovom putu Allah će udaljiti Džehennem koliko iznosi razdaljina između (sedam) nebesa i zemalja. A od onog koji posti jedan dan dobrovoljno, Allah će udaljiti Džehennem koliko je razdaljina između neba (i Zemlje).“ (Bilježi Taberani.)

2874. Sehl ibn Sa'd prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Džennet ima vrata s imenom *Rejjan*, na koja će biti pozivani postači. Svaki postač će ući na ta vrata, a onaj koji uđe na ta vrata neće poslije nikada ožedniti.“ (Bilježe Buhari i Muslim.)

2872. عُقْبَةُ بْنُ عَامِرٍ رَفَعَهُ: "مَنْ صَامَ يَوْمًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بَاعَدَ اللَّهُ مِنْهُ جَهَنَّمَ مَسِيرَةَ مِائَةِ عَامٍ". النسائي 4/175

2873. عْتَبَةُ بْنُ عَبْدِ السَّلَمِيِّ رَفَعَهُ: "مَنْ صَامَ يَوْمًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَرَضَتْهُ بَاعَدَ اللَّهُ مِنْهُ جَهَنَّمَ كَمَا بَيْنَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَيْنِ، وَمَنْ صَامَ يَوْمًا طَوْعًا بَاعَدَ اللَّهُ مِنْهُ جَهَنَّمَ مَسِيرَةَ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْطَّرَافَيْنِ 17/119-120.

2874. سَهْلُ بْنُ سَعْدٍ رَفَعَهُ: "فِي الْجَنَّةِ بَابٌ يُدْعَى الرَّيَّانُ، يُدْعَى لَهُ الصَّائِمُونَ، فَمَنْ كَانَ مِنَ الصَّائِمِينَ دَخَلَهُ، وَمَنْ دَخَلَهُ لَمْ يَظْمَأْ أَبَدًا". البخاري (1896)، ومسلم (1152).

2875. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Onom koji priredi iftar postaču pripada nagrada kao i njemu, s tim da se postaču neće nimalo umanjiti nagrada.“ (Bilježi Tirmizi.)

2876. On je, također, prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Borite se (na Božijem putu), pa ćete zaraditi!; postite, pa ćete zdravi biti; i putujte, pa ćete biti imućni!“ (Bilježi Taberani.)

2877. On je, također, prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Onom koji posti tokom ramazana s vjerovanjem i uvjerenjem (u Allahovu nagradu) bit će oprošteni raniji grijesi.“ (Bilježe Buhari i Muslim.)

2878. U Ahmedovom predanju stoji: „...i budući.“ (Bilježi Ahmed.)

2879. On je, također, prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Kad nastupi ramazan, otvore se (sva) vrata Dženneta, a zatvore (sva) vrata Džehennema i šejtani se pove-

2875. أبو هريرة رفعه: ”مَنْ فَطَّرَ صَائِمًا كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ، غَيْرَ أَنْ لَا يَنْقُصَ مِنْ أَجْرِ الصَّائِمِ شَيْئًا“. الترمذي (807) وهو ليس لأبي هريرة.

2876. وعنه رفعه: ”اغزوا تغنموا، وضوموا تصحوا، وسافروا تستغنوا“. ”الأوسط“ 8/174 (8312).

2877. وعنه رفعه: ”مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ“. البخاري (1901)، مسلم (760).

2878. وزاد أحمد: ”وَمَا تَأَخَّرَ“. أحمد 2/385.

2879. وعنه رفعه: ”إِذَا دَخَلَ رَمَضَانُ فَتَفَتْحُ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ، وَأُغْلِقَتْ أَبْوَابُ جَهَنَّمَ، وَسُلْسِلَتِ الشَّيَاطِينُ“. البخاري (1898)، مسلم (1079).

žu u lance.“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Malik i Nesai.)

2880. Tirmizi je zabilježio: „Kad nastupi prva ramazanska noć, zatvore se vrata Džehennema, i nijedna se od njih ne otvaraju, otvore se vrata Dženneta, i nijedna od njih se ne zatvaraju, i glasnik (melek) zovne: ‘O ti koji tražiš dobro, hodi i priđi! O ti koji tražiš zlo, prestani!’ U ramazanu Allah ima one koje oslobađa od džehennemske vatre, i to svake noći, sve dok ramazan ne prođe.“ (Bilježi Tirmizi.)

2881. Enes kazivaše: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio je upitan o tome koji je post poslije ramazana najvredniji, pa je odgovorio: ‘U šabanu, iz poštovanja prema ramazanu.’ Na pitanje koja je sadaka najvrednija, odgovorio je: ‘Sadaka u mjesecu ramazanu.’“ (Bilježi Tirmizi.)

2882. Ebu Seid prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Prvak među mjesecima jest mjesec ramazan, a najveći od njih u nepovredivosti (svetosti) jest mjesec zul-hidž-dža.“ (Bilježi Bezzar.)

2، مالك 1/329 (855)، النسائي
4/128

2880. وللترمذي: "إِذَا كَانَ أَوَّلُ لَيْلَةٍ مِنْ رَمَضَانَ غَلَقَتْ أَبْوَابُ النَّارِ، فَلَمْ يُفْتَحْ مِنْهَا بَابٌ، وَفُتِحَتْ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ، فَلَمْ يُغْلَقْ مِنْهَا بَابٌ، وَيُنَادِي مُنَادٌ: يَا بَاغِيَ الْخَيْرِ هَلَمْ وَأَقْبِلْ، وَيَا بَاغِيَ الشَّرِّ أَقْصِرْ، وَلِلَّهِ فِيهِ عَتَقَاءُ مِنَ النَّارِ، وَذَلِكَ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ حَتَّى يَنْقُضِيَ رَمَضَانُ".
الترمذي (682).

2881. أَنَسٌ: سُئِلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الصَّوْمِ أَفْضَلُ بَعْدَ رَمَضَانَ؟ قَالَ: "شَعْبَانُ لَتَفْظِمَ رَمَضَانَ" قَالَ: وَأَيُّ الصَّدَقَةِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: "صَدَقَةٌ فِي رَمَضَانَ". الترمذي (663) وقال: غريب.

2882. أَبُو سَعِيدٍ رَفَعَهُ: "سَيِّدُ الشُّهُورِ شَهْرُ رَمَضَانَ، وَأَعْظَمُهَا حُرْمَةً ذُو الْحِجَّةِ". رَوَاهُ الْبَزَارُ، الْمَفْقُودُ مِنَ الْبَزَارِ.

2883. Ebu Umama prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Pri svakom okončanju posta Allah ima one koje oslobađa (džehe-nnemske vatre).“ (Bilježe Ahmed i Taberani.)

2884. Ibn Abbas prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Zaista, Džennet se ukrašava od godine do godine za mjesec ramazan, pa kad ramazan nastupi, Džennet govori: ‘O Bože moj, podari nas u ovom mjesecu stanovnicima od robova Tvojih!’ A džennetske hurije (djeve) govore: „O Bože naš, daruj nas u ovom mjesecu muževima od robova Tvojih!’ Onoga koji u mjesecu ramazanu sačuva sebe od pića koje opija, od potvore vjernika i ne bude činio bilo kakav grijeh Allah će svake noći vjenčati sa stotinu hurija, podići će mu u Džennetu palaču od zlata, srebra, safira i topaza koja je takva da bi ovaj svijet, kad bi bio skupljen i stavljen u tu palaču, bio (u poređenju s njom) poput tora za koze na dunjaluku. A onom koji u ramazanu bude pio opojno piće, potvorio vjernika ili počinio neki grijeh Allah će učiniti ništavnim njegova djela tokom cijele godine! Imajte na umu mjesec ramazan, Allahov mjesec, i nemojte ga nipošto zane-

2883. أَبُو أُمَامَةَ رَفَعَهُ: "لِلَّهِ عِنْدَ كُلِّ فِطْرِ عَتَقَاءٌ". أَحْمَدُ 5/256، الطَّبْرَانِيُّ 8/284 (8089)، وَقَالَ الْهَيْثَمِيُّ 3/143: وَرِجَالُهُ مُوْتَقُونَ.

2884. ابْنُ عَبَّاسٍ رَفَعَهُ: "إِنَّ الْجَنَّةَ لَتَرْتَنُ مِنَ السَّنَةِ إِلَى السَّنَةِ لَشَهْرِ رَمَضَانَ، فَإِذَا دَخَلَ شَهْرُ رَمَضَانَ قَالَتِ الْجَنَّةُ: اللَّهُمَّ اجْعَلْ لَنَا فِي هَذَا الشَّهْرِ مِنْ عِبَادِكَ سَكَانًا. وَيَقْلَنُ الْحَوْرُ الْعَيْنُ: اللَّهُمَّ اجْعَلْ لَنَا فِي هَذَا الشَّهْرِ مِنْ عِبَادِكَ أَزْوَاجًا، مَنْ صَانَ نَفْسَهُ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ فَلَمْ يَشْرَبْ فِيهِ مَسْكِرًا، وَلَمْ يَرْمِ فِيهِ مُؤْمِنًا بِالْبَهْتَانِ، وَلَمْ يَعْمَلْ خَطِيئَةً، زَوَّجَهُ اللَّهُ كُلَّ لَيْلَةٍ مَائَةَ حَوْرَاءَ، وَبَنَى لَهُ قَصْرًا فِي الْجَنَّةِ مِنْ ذَهَبٍ وَفِضَّةٍ وَبِاقُوتٍ وَزَبْرَجِدٍ لَوْ أَنَّ الدُّنْيَا جُمِعَتْ لَجُعِلَتْ فِي ذَلِكَ الْقَصْرِ لَمْ تَكُنْ فِيهِ إِلَّا كَرِبِطٍ عَزِيزٍ فِي الدُّنْيَا، وَمَنْ شَرِبَ فِيهِ مَسْكِرًا أَوْ رَمَى فِيهِ مُؤْمِنًا بِبَهْتَانٍ، أَوْ عَمِلَ فِيهِ خَطِيئَةً أَحْبَطَ اللَّهُ عَمَلَهُ سَنَةً، فَاتَّقُوا شَهْرَ رَمَضَانَ، فَإِنَّهُ شَهْرُ اللَّهِ أَنْ تَفْرِطُوا فِيهِ، فَقَدْ جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ أَحَدَ عَشَرَ شَهْرًا تَتَنَعَّمُونَ فِيهَا وَتَتَلَذَّذُونَ، وَجَعَلَ لِنَفْسِهِ شَهْرَ

marivati! Allah vam je dao jedanaest mjeseci da uživate u njima, a Sebi je odabrao mjesec ramazan. Stoga, budite jako oprezni glede ramazana!“ (Bilježi se u zbirci *Evsat*.)

2885. Ibn Omer prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Ramazan u Meki vredniji je od hiljadu ramazana izvan Meke.“ (Bilježi Bezzar.)

2886. Bilal ibnul-Haris prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Ramazan u Medini bolji je od hiljadu ramazana izvan nje.“ (Bilježi Taberani.)

2887. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Svaka stvar ima ono što je čisti (zekat). Ono što čisti tijelo jeste post, i on je pola strpljivosti.“ (Bilježi Ibn Madža.)

2888. Ummu Ammara, ensarijka, kćerka Ka'bova, prenijela je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Kad u postača iftare postači, mele-

رمضان، فاحذروا شهر رمضان.
الأوسط 4/90 (3688).

2885. ابن عمر رفعه: ”رمضان بمكة أفضل من ألف رمضان بغير مكة.“
رواه البزار ما في ”كشف الأستار“ (966).

2886. بلال بن الحارث رفعه:
”رمضان بالمدينة خير من ألف رمضان فيها سواها، والجمعة في المدينة خير من ألف جمعة فيها سواها من البلدان.“
الطبراني في 1/372 (1144).

2887. أبو هريرة رفعه: ”لكل شيء زكاة وزكاة الجسد الصوم، والصيام نصف الصبر.“ ابن ماجه (1745).

2888. أم عمار بنت كعب الأنصارية رفعته: ”الصائم إذا أكل عنده المفاطر، صلت عليه الملائكة.“ الترمذي (784).

ki mole za njegov blagoslov.“ (Bilježi Tirmizi.)

2889. Burejda je prenio: „Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao je Bilalu: ‘Ručak je, o Bilale!’ On je odgovorio: ‘Ja postim.’ Na to je on (Poslanik), s.a.v.s., kazao: ‘Mi ćemo jesti ono čime smo opskrbljeni, a višak Bilalove opskrbe je u Džennetu. Osjetio si, o Bilale, da kosti postaća slave (Boga), a meleki mole oprost za nj dok se u njega jede.’“ (Bilježi Ibn Madža, hadis ocjenjen lažnim, izmišljenim.)

2890. Sinan ibn Senna prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Onaj koji je sit zahvalan, ima nagradu kao postač koji je strpljiv.“ (Bilježi Ibn Madža.)

UTVRĐIVANJE POČETKA MJESECA, NIJET ZA POST I IMSAK

2891. Ibn Omer je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Ne započinjite post dok ne vidite mladak (ramazana), a prestanite postiti kada ga ponovo vidite! A ako on bude zastrt oblakom, odredite ga

2889. بُرَيْدَةُ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِبِلَالٍ: «الْعَدَاءُ يَا بِلَالُ» فَقَالَ: أَنِّي صَائِمٌ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «تَأْكُلُ أَرْزَاقَنَا، وَفَضْلَ رِزْقِي بِلَالٍ فِي الْجَنَّةِ، شَعَرْتُ يَا بِلَالُ أَنَّ الصَّائِمَ تَسْبِيحُ عَظَامِهِ وَتَسْتَغْفِرُ لَهُ الْمَلَائِكَةُ مَا أَكَلَ عِنْدَهُ». ابن ماجه (1479).

2890. سِنَانُ بْنُ سَنَةَ الْأَسْلَمِيِّ رَفَعَهُ: «الطَّائِمُ الشَّاكِرُ لَهُ مِثْلُ أُخْرٍ الصَّائِمِ الصَّابِرِ». ابن ماجه (1765). وقال البوصيري في «مصابيح الزجاجة» 2/83: هذا إسناد صحيح رجاله ثقات.

2891. ابْنُ عُمَرَ رَفَعَهُ: «لَا تَصُومُوا حَتَّى تَرَوْا الْهَلَالَ، وَلَا تَفْطُرُوا حَتَّى تَرَوْهُ، فَإِنْ غَمَّ عَلَيْكُمْ فَأَقْدَرُوا لَهُ». البخاري (1906)، مسلم (1080)،

računanjem!“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Nesai i Malik.)

2892. U drugom predanju stoji: „Onda, računajte trideset dana (šabana)!“ (Bilježe Muslim i Buhari.)

2893. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Zapostite kad ugledate mlađak, a prestanite postiti kad ga ponovo ugledate! A ako vam on bude zastrt oblakom, upotpunite trideset dana!“ (Bilježe Buhari i Muslim.)

2894. Huzejfa je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Ne pomičite mjesec unaprijed dok ne vidite mlađak ili upotunite broj(anje), a zatim postite dok ne vidite mlađak (ponovo) ili upotpunite broj(anje)!“ (Bilježe Ebu Davud i Nesai.)

2895. Ibn Abbas prenio je: „Neki beduin došao je Vjerovjesniku, s.a.v.s., i rekao: ‘Ja sam vidio mlađak.’ Na njegovo pitanje: ‘Svjedočiš li da nema boga osim Allaha?’, odgovorio je: ‘Da.’ Zatim ga je upitao: ‘A svjedočiš li da je Muhammed Allahov poslanik?’ Od-

النسائي 4/134، ومالك 1/297 (762).

2892. وفي رواية: ”فَاقْدِرُوا لَهُ ثَلَاثِينَ“. مسلم (1080) 4، وقد رواه البخاري (1907).

2893. وللشيخين والنسائي: عن أَبِي هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ: ”أَذَا رَأَيْتُمُ الْهَلَالَ فَصُومُوا وَأَذَا رَأَيْتُمُوهُ فَأَقْطِرُوا فَإِنْ غَمَّ عَلَيْكُمْ فَصُومُوا ثَلَاثِينَ يَوْمًا“. البخاري (1909)، مسلم (1081).

2894. وله ولأبي داود: عَنْ حُذَيْفَةَ رَفَعَهُ: لَا تَقْدِمُوا الشَّهْرَ حَتَّى تَرَوْا الْهَلَالَ أَوْ تَكْمُلُوا الْعِدَّةَ ثُمَّ صُومُوا حَتَّى تَرَوْا الْهَلَالَ أَوْ تَكْمُلُوا الْعِدَّةَ. أَبُو دَاوُدَ (2326)، النسائي 4/135. وقال ابن حجر في ”التهذيب“ 2/198: إسناده صحيح.

2895. ابْنُ عَبَّاسٍ جَاءَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: أَنِّي رَأَيْتُ الْهَلَالَ، فَقَالَ: ”أَتَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ؟“ قَالَ: نَعَمْ قَالَ: ”أَتَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ؟“ قَالَ نَعَمْ. قَالَ: ”يَا بِلَالُ أَذِنَ فِي النَّاسِ أَنْ يَصُومُوا غَنًا.“

govorio je: 'Da.' Potom je on (Poslanik), s.a.v.s., rekao: 'O Bilale, ogласи ljudima da sutra poste!'“ (Bilježe: Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

2896. Ibn Omer kazivaše: „Ljudi su pogledali mlađak, pa sam izvijestio Allahova Poslanika, s.a.v.s., da sam ga osobno vidio. On je zapostio, zatraživši od ljudi da i oni poste.“ (Bilježi Ebu Davud.)

2897. Husejin ibnul-Haris Džedeli prenio je od Harisa ibn Hatiba Džedelija da je kazivao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., stavio nam je u dužnost da započnemo obred (posta) viđenjem mlađaka. Ako ga mi ne vidimo, a dva pravedna svjedoka posvjedoče da su vidjela, da otpočnemo s obredom. Haris je rekao: 'Među vama je onaj koji je znaniји od mene o Allahu i Njegovom Poslaniku. On je to po/svjedočio od Allahova Poslanika, s.a.v.s. i pokazao je na Ibn Omera.' A on je posvjedočio to, rekavši: 'Allahov Poslanik, s.a.v.s., nam je to naredio.'“ (Bilježi Ebu Davud.)

2898. Abdurahman ibn Zejd el-Hattab prenio je od ashaba koji je prenio (s

أبو داود (2340)، الترمذي (691)،
النسائي 4/132.

2896. ابْنُ عُمَرَ قَالَ: تَرَاعَى النَّاسُ
الْهَلَالَ، فَأَخْبَرْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنِّي رَأَيْتُهُ قَصَامًا، وَأَمَرَ
النَّاسَ بِصِيَامِهِ. أَبُو دَاوُدَ (2342).
وَقَالَ الْحَاكِمُ 1/423: صَحِيحٌ عَلَى شَرْطِ
مُسْلِمٍ وَلَمْ يَخْرُجْ.

2897. حُسَيْنُ بْنُ الْحَارِثِ الْجَدَلِيُّ
عَنِ الْحَارِثِ بْنِ حَاطِبِ الْجَدَلِيِّ قَالَ:
عَهْدَ الْيَنَّا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ أَنْ نَنْسُكَ لِرُؤْيَيْهِ، فَإِنْ لَمْ نَرَهُ
وَشَهِدَ شَاهِدًا عَدْلٍ نَسَكْنَا بِشَهَادَتِهِمَا.
وَقَالَ: "أَنْ فِيكُمْ مَنْ هُوَ أَغْلَمُ بِاللَّهِ
وَرَسُولِهِ مِنِّي، وَقَدْ شَهِدَ هَذَا مِنْ رَسُولِ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَوْمَأَ إِلَى
ابْنِ عُمَرَ." فَقَالَ: بِذَلِكَ أَمَرْنَا رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. أَبُو دَاوُدَ
(2338). وَقَالَ الزَّيْلَعِيُّ فِي "نَصَبِ
الرَّايَةِ" 2/445: إِسْنَادُهُ صَحِيحٌ مُتَّصِلٌ.

2898. عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ زَيْدِ الْحَطَّابِ
عَنْ رَفْعَةَ مِنَ الصَّحَابَةِ: "صُومُوا لِرُؤْيَيْهِ

nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Postite kad vidite (mlađak), a prestanite postiti kada ga (ponovo) vidite, posvetivši se tom obredu! Ako on bude od vas skriven oblakom, upotpunite trideset (dana)! A otpočnite i prestanite s postom ako dvojica (pouzdanih) svjedoka posvjedoče (viđenje mlađaka)!“ (Bilježi Nesai.)

2899. Semura ibn Džundub prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Dva mjeseca ne mogu upotpuniti (zajedno) šezdeset noći.“ Bezar kaže da se to odnosi na dva bajramska mjeseca, koja se ne umanjuju: ramazan i zul-hidždžu. Ona ne mogu iznositi skupa pedeset i osam dana, kaže on. (Bilježe Bezzar i Taberani, koji kaže: „Šezdeset dana.“)

2900. U *Kebiru* stoji: „Dva mjeseca ne upotpunjuju šezdeset dana (zajedno).“ (Bilježi Taberani.)

2901. Ebu Bekra je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Svaki od zabranjenih mjeseci ima trideset dana i trideset noći.“ (Bilježi Taberani.)

وَأَفْطَرُوا لِرُؤْيَيْهِ وَأَنْسَكُوا لَهَا، فَأَنْ غَمَّ عَلَيْكُمْ فَاقْتُوا ثَلَاثِينَ، وَأَنْ شَهِدَ شَاهِدَانِ فَصُومُوا وَأَفْطَرُوا. النسائي 4/132.
وقال ابن حجر في "التلخيص" 2/186:
إسناده متصل صحيح.

2899. سَمُرَةُ بْنُ جَنْدُبٍ رَفَعَهُ:
"لَا يَكْمُلُ شَهْرَانِ سِتِينَ لَيْلَةً." للبخاري،
وقال: معناه شهرًا عيْد لا ينقصان
رمضان وذو الحجة، يقول: لا يكونان
ثمانية وخمسين يومًا. البخاري كما في
"كشف الأستار" 1/462 (971).
وقال الهيثمي: رواه البخاري والطبراني، إلا
أنه قال: لا يتم شهران ستين يومًا.

2900. وللکبير بضعف: "لا يتم
شهران ستين يومًا." الطبراني 7/185
(6782-6783).

2901. أَبُو بَكْرَةَ رَفَعَهُ: "كُلُّ شَهْرٍ
حَرَامٌ لَا يَنْقُصُ ثَلَاثِينَ يَوْمًا وَثَلَاثِينَ
لَيْلَةً." رواه الطبراني في "الكبير"،
ورجاله رجال الصحيح.

2902. Sufjan ibn Atijja ibn Rebia Sekafi kazivaše: „Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., došla je naša delegacija plemena Sekif i prihvatila islam polovinom ramazana. On je zatražio od njih da poste, pa su s njim postili i prihvatili novopropašle obaveze. On nije tražio od njih da nadoknade propuštene.“ (Bilježi Taberani.)

2903. Kurejb kazivaše: „Ummul-Fadl poslala me je Muaviji, i ja sam otišao u Šam i obavio ono što je tražila. Početak ramazana zatekao me je u Šamu. Mlađak sam ugledao uoči petka, a vratio sam se u Medinu na samom kraju tog mjeseca, pa me Ibn Abbas upitao kad smo mi ugledali mlađak. Ja sam odgovorio: 'Uoči petka.' On je upitao: 'Ti si ga osobno vidio?' Odgovorio sam: 'Da, a vidjeli su i ljudi, i za/postili, a za/postio je i sam Muavija.' Tada je on rekao: 'Mi smo ga ugledali uoči subote i još postimo dok ne navršimo trideset (dana) ili dok ga ne ugledamo (ponovo).' Ja sam upitao: 'Zar ti nije dovoljno što ga je ugledao Muavija i što je tada otpočeo s postom?' On je odgovorio: 'Nije, ovako nam je zapovijedio Allahov Poslanik, s.a.v.s.'“ (Bilježe: Muslim, Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

2902. سفيان بن ربيعة

التقي قال: قدم وفدنا من ثقيف على رسول الله صلى الله عليه وسلم فأسلموا في النصف من رمضان، فأمرهم فصاموا معه واستقبلوا، ولم يأمرهم بقضاء ما فاتهم. الطبراني 7/70 (6401).

2903. كريب بعثني أم الفضل

إلى معاوية، فقدمت الشام فقضيت حاجتها، واستهل علي رمضان بالشام، فرأيت الهلال ليلة الجمعة، ثم قدمت المدينة في آخر الشهر، فسألني ابن عباس متى رأيتم الهلال؟ قلت: ليلة الجمعة، فقال: أنت رأيته، قلت: نعم ورأه الناس وصاموا وصام معاوية، فقال: لكننا رأيناه ليلة السبت فلا نزال نصوم حتى نكمل ثلاثين أو نراه، فقلت أو لا تكفي برؤية معاوية وصيامه؟ فقال: لا، هكذا أمرنا رسول الله صلى الله عليه وسلم. مسلم (1087)، أبو داود (2332)، الترمذي (693)، النسائي 4/131.

2904. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Post (ramazana) započinje onog dana kada zapostite, Ramazanski blagdan (bajram) onog dana kad prestanete postiti, a Kurban-bajram je onog dana kada koljete kurban.“ (Tirmizi je rekao da to znači da su početak ramazana i bajrama vezani za stav zajednice (a ne pojedinaca.) (Bilježi Tirmizi.)

2905. Ibn Omer prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Mi smo narod koji nije obrazovan: ne pišemo i ne računamo, mjesec je ovoliko i ovoliko i ovoliko“, i kod ovog trećeg, „mjesec je ovoliko, i ovoliko i ovoliko“, savio je palac, namjeravajući reći: „...kad se navrši trideset (dana).“ (Bilježe: Ebu Davud, Buhari, Muslim i Nesai.)

2906. Ibn Mesud kazivaše: „Od onih (ramazana) koje smo postili s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., bilo je više onih s dvadeset i devet (dana) od onih s trideset (dana).“ (Bilježe Ebu Davud i Tirmizi.)

2904. أَبُو هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ: «الصَّوْمُ يَوْمَ تَصُومُونَ، وَالْفِطْرُ يَوْمَ تَفْطِرُونَ، وَالْأَضَى يَوْمَ تُضْحُونَ» لَأَبِي دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِي. وَقَالَ: فَسَّرَ بَأَنَّ مَعْنَاهُ: الصَّوْمُ وَالْفِطْرُ مَعَ الْجَمَاعَةِ [وَعِظَمَ] النَّاسِ. التِّرْمِذِي (697)، وَقَالَ: حَسَنٌ غَرِيبٌ.

2905. ابْنُ عُمَرَ رَفَعَهُ: «أَنَا أُمَّةٌ أُمِّيَّةٌ لَا نَكْتُبُ وَلَا نَحْسِبُ الشَّهْرَ، هَكَذَا وَهَكَذَا وَهَكَذَا» وَعَقَدَ الْإِصْبَاعَ فِي الثَّلَاثَةِ «الشَّهْرُ هَكَذَا وَهَكَذَا وَهَكَذَا» يَعْنِي بِتَمَامِ ثَلَاثِينَ. أَبِي دَاوُدَ، الْبُخَارِيُّ (1913)، مُسْلِمٌ (1080) 15، وَالنَّسَائِيُّ 4/140.

2906. ابْنُ مَسْعُودٍ: لَمَّا صُئِمْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تِسْعًا وَعِشْرِينَ أَكْثَرَ مِمَّا صُئِمْنَا ثَلَاثِينَ. أَبُو دَاوُدَ (2332)، التِّرْمِذِيُّ (689).

2907. Hafsa je prenijela (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Onome koji ne zanijeti postiti prije zore nema posta.“ (Bilježe Ebu Davud i Tirmizi.)

2908. Aiša pripovijedaše: „Jednog dana ušao mi je Vjerovjesnik, s.a.v.s., i rekao: ‘Imate li šta (od jela)?’ Mi smo odgovorili: ‘Nemamo.’ Na to je rekao: ‘Onda ću ja postiti.’ Potom mi je došao jednog drugog dana pa smo rekli: ‘O Allahov Poslaniče, dobili smo kao dar jelo od hurmi pomiješanih s maslom i grušalinom.’ Rekao je: ‘Pokaži mi ga! A ja već bijah zapostio (dobrovoljni post)!’ Potom je jeo.“ (Bilježe: Muslim, Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

2909. U jednom drugom predanju stoji: „Ja sam rekla: ‘O Allahov Poslaniče, ulazio si mi dok si postio, pa si jeo hurme pomiješane s maslom i grušalinom.’ On je odgovorio: ‘Da, o Aiša, onaj koji posti izvan ramazana ili ne napašta propušteni post ramazana, odnosno posti dobrovoljni post, jest poput čovjeka koji izdvoji sadaku iz svoje imovine i velikodušno dariva koliko hoće, trošeći je tako, ili pak škrtari u onom što je pre/ostalo, zadržava-

2907. حَفْصَةُ رَفَعَتْهُ: ”مَنْ لَمْ يُجِيعِ الصَّيَّامَ قَبْلَ الْفَجْرِ فَلَا صِيَّامَ لَهُ“. أَبُو دَاوُدَ (2454), التِّرْمِذِيُّ (730).

2908. عَائِشَةُ: دَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ، فَقَالَ: ”عِنْدَكُمْ مِنْ شَيْءٍ؟“ فَقُلْنَا: لَا. قَالَ: ”فَأَنِّي أَذْنُ صَائِمٌ“ ثُمَّ أَتَانَا يَوْمًا آخَرَ، فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَهْدِي لَنَا حَيْسٌ قَالَ: ”أَرْنِيهِ فَقَدْ أَصْبَحْتَ صَائِمًا فَأَكَلْ“. مُسْلِمٌ (1154) 170، أَبُو دَاوُدَ (2455)، وَالتِّرْمِذِيُّ (734)، النَّسَائِيُّ 4/193.

2909. فِي رِوَايَةٍ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، دَخَلْتَ عَلَيَّ وَأَنْتَ صَائِمٌ، ثُمَّ أَكَلْتَ حَيْسًا قَالَ: ”نَعَمْ يَا عَائِشَةُ، إِنَّمَا مَنَزِلَةٌ مِنْ صَامٍ فِي غَيْرِ رَمَضَانَ أَوْ فِي غَيْرِ قَضَاءِ رَمَضَانَ فِي التَّطَوُّعِ، يَمْنَزِلُهُ رَجُلٌ أَخْرَجَ صَدَقَةً مِنْ مَالِهِ فَجَادَ مِنْهَا بِمَا شَاءَ فَأَمَضَاهُ، وَبَجَلَ بِمَا بَقِيَ فَأَمْسَكَهُ“. أَبُو دَاوُدَ (2456)، التِّرْمِذِيُّ (731).

vajući je.” (Bilježe Ebu Davud i Tirmizi.)

2910. Ummu Hani kazivaše: „Sjedila sam kod Vjerovjesnika, s.a.v.s., pa mu je donesena voda, i on se napio, a potom je dodao i meni, pa sam se i ja napila. A onda sam rekla: ‘Ja sam, zaista, zgriješila, i molim da mi zatražiš oprost!’ On je upitao: ‘A šta je bilo?’ Odgovorila sam: ‘Ja sam postila, pa sam se omrsila.’ On je upitao: ‘Jesi li to nadoknađivala propušteni (obavezni) post?’ Odgovorila sam da nisam, pa je dodao: ‘Onda, nema štete.’” (Bilježe Ebu Davud i Tirmizi.)

2911. U jednom drugom predanju stoji da je rekla: „Onaj koji posti dobrovoljni post jeste zapovjednik ili povjerenik samom sebi: ako želi, postit će, a ako želi, može jesti.” (Bilježi Tirmizi.)

2912. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Onaj koga spopadne povraćanje nije dužan napostiti. A onaj koji namjerno izazove povraćanje neka naposti (taj dan)!” (Bilježe Ebu Davud i Tirmizi.)

2910. أُمُّ هَانِي: كُنْتُ قَاعِدَةً عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَتَنِي بِشَرَابٍ فَشَرَبْتُ مِنْهُ، ثُمَّ نَاوَلَنِي فَشَرَبْتُ، فَقُلْتُ: أَنِّي أَذْنَبْتُ فَاسْتَغْفِرْ لِي. فَقَالَ: وَمَا ذَاكَ؟ قَالَتْ كُنْتُ صَائِمَةً فَأَفْطَرْتُ، قَالَ: “أَمِنْ قِضَاءٍ كُنْتَ تَقْضِيهِ؟” قُلْتُ: لَا. قَالَ: “فَلَا يَضُرُّكَ”. أَبُو دَاوُدَ (2456)، الترمذي (731).

2911. وفي رواية قالت: “الصَّائِمُ الْمُتَطَوِّعُ أَمِيرٌ أَوْ أَمِينٌ نَفْسِهِ، أَنْ شَاءَ صَامَ وَأَنْ شَاءَ أَفْطَرَ”. الترمذي (732).

2912. أَبُو هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ: “مَنْ ذَرَعَهُ الْقَيْءُ فَلَيْسَ عَلَيْهِ قِضَاءٌ، وَمَنْ اسْتَقَاءَ عَمْدًا فَلَيْقُضَ”. أَبُو دَاوُدَ (2380)، الترمذي (720).

2913. Ebu Seid prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Troje neće omrsiti postača: puštanje krvi (hidžama), povraćanje i ejakulacija u snu.“ (Bilježi Tirmizi.)

2914. Ma'dan ibn Talha prenio je od Ebu Derdaa hadis u kojem stoji: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., jednom je povratio, a potom je jeo.“ On je to spomenuo Sevbanu, pa je rekao: „Ebu Derda je istinu rekao! Ja sam mu polijevao dok se abdestio.“ (Bilježe Ebu Davud i Tirmizi.)

2915. Ibn Abbas prenio je da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., dao sebi pustiti krv dok je bio u ihramu i postio. (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud i Tirmizi.)

2916. Ibn Ebu Lejla prenio je od ashaba da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., zabranio puštanje krvi i spajanje posta (nejednjenja noću), želeći poštediti svoje ashaba, pa mu je rečeno: „O Allahov Poslaniče, a ti spajaš (post)“, a on je na to odgovorio: „Ja spajam do ručka (sehura), a mene, zaista, Gospodar moj hrani i poji.“ (Bilježi Ebu Davud.)

2913. أَبُو سَعِيدٍ رَفَعَهُ: «ثَلَاثٌ لَا يُفْطِرْنَ الصَّائِمَ الْحِجَامَةُ وَالْقَيْءُ وَالْإِحْتِلَامُ». التِّرْمِذِيُّ (719).

2914. مَعْدَانُ بْنُ طَلْحَةَ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَاءَ فَأَفْطَرَ، فَذَكَرَهُ لثَوْبَانَ، فَقَالَ: صَدَقَ أَبُو الدَّرْدَاءِ، وَأَنَا صَبَّيْتُ لَهُ وَضُوءَهُ. أَبُو دَاوُدَ (2381)، التِّرْمِذِيُّ (87).

2915. ابْنُ عَبَّاسٍ: احْتَجَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَهُوَ مُحْرِمٌ صَائِمٌ. الْبُخَارِيُّ (1938)، وَمُسْلِمٌ (1202)، وَأَبُو دَاوُدَ (2373)، وَالتِّرْمِذِيُّ (775).

2916. ابْنُ أَبِي لَيْلَى عَنْ أَصْحَابِي: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَبَى عَنِ الْحِجَامَةِ وَالْمَوَاصِلَةِ، أَتَقَاءَ عَلَى أَصْحَابِهِ، فَقِيلَ لَهُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ تُوَاصِلُ، فَقَالَ: «أَنِّي أُوَاصِلُ إِلَى [السَّحْرِ] وَرَبِّي يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِي». أَبُو دَاوُدَ (2374).

2917. Rafi ibn Hadidž prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Onaj koji pušta krv i onaj kome se pušta krv omrsili su se (pokvarili su post).“ (Bilježi Tirmizi.)

2918. Sevban i Šeddad ibn Evs prenijeli su (s nizom prenosilaca do Poslanika) sličan hadis. (Bilježi Ebu Davud.)

2919. Enes je prenio da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., dao sebi pustiti krv, nakon što je bio rekao: „Onaj koji pušta krv i onaj kome se pušta krv pokvarili su svoj post.“ (Bilježi se u zbirci *Evsat.*)

2920. Abdurahman ibn Nu'man ibn Ma'bed prenio je od svoga oca i od djeda da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., naredio korištenje mirišljivog rastoka pri spavanju, rekavši: „Neka ga postać izbjegava!“ (Bilježi Ebu Davud.)

2921. Enes kazivaše da je jedan čovjek došao Vjerovjesniku, s.a.v.s., i rekao: „Boli me oko, pa mogu li koristiti surmu dok postim?“, a on je odgovorio: „Možeš.“ (Bilježi Tirmizi.)

2917. رَافِعُ بْنُ خَدِيجٍ رَفَعَهُ: "أَفْطَرَ الْحَاجِمُ وَالْمُحْجَمُ". التِّرْمِذِيُّ (774) وقال: حسن صحيح.

2918. وَلَافِي دَاوُدَ عَنْ ثَوْبَانَ وَشَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ مِثْلَهُ رَفَعَاهُ. أَبُو دَاوُدَ (2367) عَنْ ثَوْبَانَ، (2369) عَنْ شَدَّادِ. وَصَحَّحَهَا الْأَلْبَانِيُّ فِي "صَحِيحِ أَبِي دَاوُدَ" (2049).

2919. أَنَسٌ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اخْتَجَمَ بَعْدَ مَا قَالَ: "أَفْطَرَ الْحَاجِمُ وَالْمُحْجَمُ". "الْأَوْسَطُ" 8/38 (7890).

2920. عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ التُّعْمَانِ بْنِ مِقْبَدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ بِالْإِنْمِدِ الْمَرْوُحِ عِنْدَ النَّوْمِ وَقَالَ: "لِيَتَقِيَهُ الصَّائِمُ". أَبُو دَاوُدَ (2377).

2921. أَنَسٌ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: اشْتَكَّتْ عَيْنِي، أَفَأَكْخِلُ وَأَنَا صَائِمٌ؟ قَالَ: "نَعَمْ". التِّرْمِذِيُّ (726).

2922. Ibn Mesud kazivaše: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., savjetovao me je da u danu moga posta budem dotjeran i počestljan, a ne da toga dana budem namrgođen.“ (Bilježi Taberani.)

2923. Aiša kazivaše: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., ljubio je i milovao dok bi postio. On je mogao bolje od vas obuzdati svoju strast.“ (Bilježe Muslim i Tirmizi.)

2924. U jednom drugom predanju stoji: „On me je milovao dok bi postio, a i ja sam tada postila.“ (Bilježi Ebu Davud.)

2925. Prenosilac je u drugom predanju dodao: „I sisao je njezin jezik.“ (Bilježi Ebu Davud.)

2926. Omer je kazao: „Bijah raspoložen i ljubljah dok sam postio, pa reko: ‘O Allahov Poslaniče, danas sam učinio strašnu stvar: ljubio sam dok sam postio!’ On je rekao: ‘A šta misliš da si ispirao usta vodom do samog grla, dok postiš?’ Odgovorio sam: ‘Nema u tome ništa loše!’, pa on dodade: ‘Pa, pusti to!’“ (Bilježi Ebu Davud.)

2922. ابن مسعود: أوصاني رسول الله صلى الله عليه وسلم أن أصبح يوم صومي ذهيناً مترجلاً، ولا تُصبح يوم صومك عبوساً. الطبراني 10/84 (10028).

2923. عائشة: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يُقَبِّلُ وَيَبَاشِرُ وَهُوَ صَائِمٌ، وَكَانَ أَمْلَكُكُمْ لَارِيهِ. مسلم (1106) 66، الترمذي (729).

2924. وفي رواية: يُقَبِّلُنِي وَهُوَ صَائِمٌ وَأَنَا صَائِمَةٌ. قال ابن حجر في “الخصص” (2/194): متفق عليه. أبو داود (3384).

2925. وزاد في أخرى: وَيَمُصُّ لِسَانَهَا. أبو داود (2386).

2926. عُمَرُ قَالَ: هَشَشْتُ فَقَبَّلْتُ وَأَنَا صَائِمٌ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، صَنَعْتُ الْيَوْمَ أَمْرًا عَظِيمًا، قَبَّلْتُ وَأَنَا صَائِمٌ قَالَ: “رَأَيْتَ لَوْ مَضَمَضْتُ بِالْمَاءِ وَأَنْتَ صَائِمٌ؟ قُلْتُ: لَا بَأْسَ قَالَ: “قَعَهُ”. أبو داود (2385).

2927. Ebu Hurejra kazivaše da je neko pitao Allahova Poslanika, s.a.v.s., o postačevom milovanju, pa mu je to dopustio. Potom mu je došao drugi čovjek, pitajući ga isto pitanje, pa mu to nije odobrio. Naime, prvi, onaj kome je dopustio, bijaše starac, dok drugi, kome je zabranio, bijaše mladić. (Bilježi Ebu Davud.)

2928. Nafi kazivaše da je Ibn Omer zabranjivao postaču ljubljenje i milovanje. (Bilježi Malik.)

2929. Aiša i Ummu Selema prenijele su od Ebu Bekra ibn Abdurahmana da kazivaše: „Čuo sam Ebu Hurejru kako u jednom od svojih kazivanja pripovijeda: 'Onaj koga zora zatekne nečista, neka ne posti!', pa sam to spomenuo svome ocu, koji to nije odobrio. Potom smo on i ja otišli Aiši i Ummu Selemi i pitali ih o tome, i one su kazale: 'Vjerovjesnik, s.a.v.s., osvitaše nečist (džunup) od spolnog čina, a potom bi postio.' Onda smo otišli Mervanu, i Abdurahman mu je to spomenuo, rekavši: 'Zaklinjem te da odeš Ebu Hurejri i pobiješ ono što govori.' I otišli smo Ebu Hurejri pa mu je Abdurahman to rekao. On je tada upitao: 'A jesu li njih dvije to kazale?' On je potvrdno od-

2927. أَبُو هُرَيْرَةَ: أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْمُبَاشَرَةِ لِلصَّائِمِ، فَرَخَّصَ لَهُ، وَأَتَاهُ آخَرُ فَسَأَلَهُ فَتَنَاهَا، فَأَذَا الَّذِي رَخَّصَ لَهُ شَيْخًا، وَإِذَا الَّذِي تَنَاهَا شَابًّا. أَبُو دَاوُدَ (2387).

2928. نَافِعٌ، أَنَّ ابْنَ عُمَرَ كَانَ يَنْهَى عَنِ الْقَبْلَةِ وَالْمُبَاشَرَةِ لِلصَّائِمِ. مَالِكُ 1/307

2929. عَائِشَةُ وَأُمُّ سَلَمَةَ: قَالَ أَبُو بَكْرٍ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُصُّ يَقُولُ فِي قِصَصِهِ: مَنْ أَذْرَكَهُ الْفَجْرُ جُنْبًا فَلَا يَصُومُ، فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِأَبِي فَأَنْكَرَهُ، فَأَنْطَلَقْتُ وَأَنْطَلَقْتُ مَعَهُ حَتَّى دَخَلْنَا عَلَى عَائِشَةَ وَأُمِّ سَلَمَةَ فَسَأَلَهُمَا عَنْ ذَلِكَ، فَكَلَّمَتَاهُمَا قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصْبِحُ جُنْبًا مِنْ غَيْرِ حُلْمٍ، ثُمَّ يَصُومُ، فَأَنْطَلَقْنَا حَتَّى دَخَلْنَا عَلَى مَرْوَانَ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ فَقَالَ (عبد الرحمن): عَزَمْتُ عَلَيْكَ إِلَّا مَا ذَهَبَتْ إِلَى أَبِي هُرَيْرَةَ، فَزِدْزِدْ عَلَيْهِ مَا يَقُولُ، فَجِئْنَا أَبَا هُرَيْرَةَ فَذَكَرْنَا لَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ، فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: أَهْمَا قَالَتَاهُ لَكَ؟ قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: هُمَا

govorio, pa je rekao: 'One bolje zna-ju!' Tada je odustao od onog što je go-voorio Fadlu ibn Abbasu, rekavši: 'Ja to nisam čuo od Vjerovjesnika, s.a.v.s.' I Ebu Hurejra je odustao od onog što ranije kazivaše." (Bilježi Muslim.)

2930. U drugom predanju stoji da je ona kazala da Allahov Poslanik, s.a.v.s., osvitaše u ramazanu nečist od spolnog čina, a ne sanjajući, a potom je postio. (Bilježe Ahmed i Malik.)

2931. Ebu Hurejra je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Ko se zaboravi dok posti, pa jede i pije, neka nastavi svoj post, jer njega je to Allah nahranio i napojio!“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud i Tirmizi.)

2932. Ebu Sedi kazivaše da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., bio upitan o postaču koji iz zaborava nešto pojede i popije, pa mu nije naredio da naposti, rekavši: „To je hrana kojom ga je Allah nahranio!“ (Bilježi se u zbirci *Evsat*.)

2933. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je re-

أَعْلَمُ ثُمَّ رَدَّ مَا كَانَ يَقُولُ إِلَى الْفَضْلِ بْنِ عَبَّاسٍ، فَقَالَ: سَمِعْتُ ذَلِكَ مِنَ الْفَضْلِ وَلَمْ أَسْمَعْهُ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَارْجَعَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَمَّا كَانَ يَقُولُ.
للسنة. مسلم (1109).

2930. وفي رواية (قالت)، أن كان رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيُصْبِحُ جُنُبًا مِنْ جَمَاعٍ غَيْرِ اخْتِلَامٍ فِي رَمَضَانَ ثُمَّ يَصُومُ. أحمد (6/279) 26391، مالك (1/303).

2931. أَبُو هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ: "مَنْ نَسِيَ وَهُوَ صَائِمٌ فَأَكَلَ أَوْ شَرِبَ فَلَيْتَمَ صَوْمُهُ، فَإِنَّمَا أَطْعَمَهُ اللَّهُ وَسَقَاهُ". البخاري (6669)، مسلم (1155)، أبو داود (2398)، الترمذي (721).

2932. أَبُو سَعِيدٍ: سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ صَائِمٍ أَكَلَ وَشَرِبَ نَاسِيًا فَلَمْ يَأْمُرْ بِالْقَضَاءِ، وَقَالَ: "إِنَّمَا ذَلِكَ طَعَامٌ أَطْعَمَهُ اللَّهُ". الأوسط 6/264.

2933. أَبُو هُرَيْرَةَ، رَفَعَهُ: "مَنْ أَكَلَ أَوْ شَرِبَ نَاسِيًا فِي رَمَضَانَ فَلَا قَضَاءَ

kao): „Onaj koji u ramazanu iz zaborava nešto pojede ili popije nije dužan to napostiti niti iskup činiti.“ (Bilježi se u zbirci *Evsat*.)

2934. On je, također, prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Onom koga stigne ramazan, a on ne bude napostio propušteni ramazan neće biti primljen post.“ (Bilježi Ahmed.)

2935. Enes kazivaše: „Jednom je pala tuča iz neba, pa nam je Ebu Talha rekao, a mi bijasmo još djeca: ‘O Enese, dohvati mi taj led!’ Ja sam mu ga dodao, i on ga je pojeo, a postio je. Tada sam rekao: ‘Zar ti ne postiš?!’ On je odgovorio: ‘Svakako, ovo nije hrana ni piće nego je ovo blagoslov s neba kojim čistimo naše trbuhe.’ Ja sam potom otišao Vjerovjesniku, s.a.v.s., i o tome ga izvijestio, na što mi je odgovorio: ‘Prihvati od svog amidžel!’“ (Bilježe Ebu Ja’la i Bezzar.)

2936. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Onaj koji ne napusti klevetu i postupanje po njoj nema potrebu ni

عليه ولا كفارة.“ الأوسط 5/292-

293.

2934. وعنه رفعه: ”مَنْ أَذْرَكَه

رَمَضَانَ، وَعَلَيْهِ رَمَضَانَ آخِرَ لَمْ

يَقْضِهِ لَمْ يَقْبَلْ مِنْهُ“. أحمد 2/352،

و”الأوسط“ 2/321 (3284). وقال

الهيثي 3/179: حديث حسن.

2935. أنس قال: مَطَرَتِ السَّمَاءُ بَرْدًا

فَقَالَ لَنَا أَبُو طَلْحَةَ وَنَحْنُ غِلْيَانُ: نَاوِلْنِي

يَا أَنَسُ مِنْ ذَلِكَ الْبَرْدِ، فَنَاوَلْتُهُ فَجَعَلَ

يَأْكُلُ وَهُوَ صَائِمٌ، فَقُلْتُ أَلَسْتُ صَائِمًا؟

قال: بلى، إن ذا ليس بطعام ولا

شراب وإنما هو بركة من السماء تظهر

به بطوننا. فأتيت النبي صلى الله عليه

وسلم فأخبرته فقال: ”خُذْ عِنِّكَ“.

أبو يعلى 3/15 (1424) والبخاري، كما

في ”كشف الأستار“ (1021).

2936. أبو هريرة رفعه: ”مَنْ لَمْ يَدَعْ

قَوْلَ الزُّوْرِ وَالْعَمَلَ بِهِ، فَلَيْسَ بِهِ حَاجَةٌ

فِي أَنْ يَدَعَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ“. البخاري

da ostavlja hranu i piće.“ (Bilježe: Buhari, Ebu Davud i Tirmizi.)

2937. Ibn Omer prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika) hadis u kojem stoji da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ima dosta postača koji od posta imaju samo gladovanje i žeđ; ima mnogo klanjača koji od klanjanja imaju samo nespavanje!“ (Bilježi Taberani.)

2938. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Neka žena ne posti (dobrovoljni post) kad je muž prisutan s njom, osim uz njegovo dopuštenje!“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud i Tirmizi.)

2939. On je, također, prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Kada neko od vas bude pozvan na gozbu, neka se odazove. Ako ne bude postio, neka jede, a ako bude postio, neka čini dovu za njih!“ (Bilježe: Muslim, Ebu Davud i Tirmizi.)

2940. Aiša je prenijela (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Onaj koji odsjedne kod drugih ljudi

(1903), وأبو داود (2362)،
والترمذي (707).

2937. ابن عمر (رفعه): ”رُبُّ صَائِمٍ حَظُّهُ مِنْ صِيَامِهِ الْجُوعُ وَالْعَطَشُ، وَرُبُّ قَائِمٍ حَظُّهُ مِنْ قِيَامِهِ السَّهْرُ.“
الطبراني 12/382 (13413). وقال الهيثمي 3/202: رجاله موثقون.

2938. أبو هُرَيْرَةَ (رفعه): ”[لَا تَصُمْ] الْمَرْأَةُ وَتَعْلَمُهَا شَاهِدٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ.“ البخاري (5192)، ومسلم (1026)، وأبو داود (2458)، والترمذي (782).

2939. وعنه رفعه: ”إِذَا دُعِيَ أَحَدُكُمْ إِلَى طَعَامٍ فَلْيَجِبْ، فَإِنْ كَانَ مُفْطَرًا فَلْيَطْعَمْ، وَإِنْ كَانَ صَائِمًا فَلْيُصَلِّ.“
قال: هشام يريد فليدع لهم. مسلم (1431)، وأبو داود (2460)، والترمذي (780).

2940. عَائِشَةُ رَفَعَتْهُ: ”مَنْ نَزَلَ بِقَوْمٍ فَلَا يَصُومُونَ إِلَّا بِإِذْنِهِمْ.“ الترمذي (789) وقال: هذا حديث منكر.

neka nipošto ne posti osim uz njihovo dopuštenje!“ (Bilježi Tirmizi.)

2941. Selman je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Onom koji postaču priredi iftar s je-lom i pićem stečenim na dozvoljen način, meleki mole za blagoslov u vre-menu ramazana, dok mu Džibril to čini u *Noći kadr.*“ (Bilježi Bezzar.)

2942. On je, u drugom predanju, do-dao na kraju: „i...bude opskrbljen su-zama i nježnošću (postane osjećajan).’ Ja sam upitao: ‘A ako ne bude u mo-gućnosti glede hrane?’ On je rekao: ‘I za koru hljeba, ili malo razvodnjenog mlijeka, ili gutljaj vode, imat će to.“ (Bilježi Bezzar.)

2943. Enes je prenio (s nizom preno-silaca do Poslanika, koji je rekao): „Ustajte na sehur (ručak), jer je, zai-sta, u sehuru bereket!“ (Bilježe: Buha-ri, Muslim, Tirmizi i Nesai.)

2944. Mikdam ibn Ma'd Jekrib je pre-nio: „Držite se sehurskog ručka, jer je to blagoslovljeni ručak!“ (Bilježi Ne-sai.)

2941. سلمان رفعه: ”مَنْ فَطَّرَ صَائِمًا عَلَى طَعَامٍ وَشَرَابٍ مِنْ حِلَالٍ صَلَّتْ عَلَيْهِ الْمَلَائِكَةُ فِي سَاعَاتِ شَهْرِ رَمَضَانَ، وَصَلَّى عَلَيْهِ جِبْرِيلُ لَيْلَةَ الْقَدْرِ“. البزار في ”البحر الزخار“ 6/469 (2501)، والطبراني 6/261-262 (6162).

2942. وزاد آخره: ”ورزق دموعاً ورقة“ قلت: إن كان لا يقدرُ على قوته؟ قلت: على كسرة خبز، أو مذقة لبن، أو شربة ماءٍ كان له ذلك. هذه الريادة للبزار في روايته السابقة.

2943. أنس رفعه: ”تَسَحَّرُوا فَإِنَّ فِي السُّحُورِ بَرَكََةً“. البخاري (1923)، ومسلم (1095)، والترمذي (708)، والنسائي 4/141.

2944. الْمُقَدِّمُ بْنُ مَعْدٍ يَكْرِبُ: ”عَلَيْكُمْ بِفِدَائِ السُّحُورِ فَإِنَّهُ هُوَ الْفِدَاءُ الْمُبَارَكُ“. النسائي 4/146، وصححه الألباني في ”صحيح النسائي“.

2945. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Krasan li je vjernikov sehur hurmama!“ (Bilježi Ebu Davud.)

2946. Zejd ibn Sabit kazivao je: „Sehurili (ručali) smo s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., a potom smo ustali klanjati.“ „Enes je“, kaže on, „upitao: ‘Koliko je bio vremenski razmak između tog dvoga?’ On je odgovorio: ‘Onoliko koliko je moguće proučiti pedeset ajeta (Kur’ana).’“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Tirmizi i Nesai.)

2947. Rizz ibn Hubejš kazivaše: „Pitali smo Huzejfu: ‘U koje ste vrijeme sehurili (ručali) s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s.?’ Odgovorio je: ‘Bijaše to početak dana dok sunce ne bi još izašlo.’“ (Bilježi Nesai.)

2948. Ibn Mesud prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika) hadis u kojem stoji: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je): ‘Nemojte da bilo koga od vas odvrati od sehura ezan Bilala! On uči ezan’, ili je rekao, ‘poziva’, ‘dok noć još traje, da bi onog od vas koji klanja vratio (odmoru), a onog koji spava, probudio. Nije (prava) zora kada se pojavi

2945. أَبُو هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ: ”نَعَمْ سَحُورُ الْمُؤْمِنِ التَّمَرُ“. أَبُو دَاوُدَ (2345)، وَصَحَّحَهُ الْأَلْبَانِيُّ فِي ”الصَّحِيحَةِ“ (562).

2946. زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ: تَسَحَّرْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قُمْنَا إِلَى الصَّلَاةِ. قَالَ أَنَسٌ: قُلْتُ كَمْ بَيْنَهُمَا؟ قَالَ: ”قَدَّرُ خَمْسِينَ آيَةً“. الْبُخَارِيُّ (575)، وَمُسْلِمٌ (1097)، وَالتِّرْمِذِيُّ (703)، وَالنَّسَائِيُّ 4/143.

2947. زُرُّ بْنُ حَبِيشٍ: قُلْنَا لِحُذَيْفَةَ: أَيُّ سَاعَةٍ تَسَحَّرْتَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَ: هُوَ النَّهَارُ إِلَّا أَنَّ الشَّمْسَ لَمْ تَطْلُعْ. النَّسَائِيُّ 4/142، وَصَحَّحَهُ الْأَلْبَانِيُّ فِي ”صَحِيحِ النَّسَائِيِّ“.

2948. ابْنُ مَسْعُودٍ رَفَعَهُ: ”لَا يَمْنَعَنَّ أَحَدُكُمْ إِذَا كَانَ بِلَالٌ مِنَ سَحُورِهِ، فَإِنَّهُ يُؤَذِّنُ أَوْ قَالَ يُنَادِي بِلِيلٍ لِيَرْجِعَ قَائِمَكُمْ وَيُوقِظَ نَائِمَكُمْ، وَلَيْسَ الْفَجْرُ أَنْ يَقُولَ هَكَذَا“ وَجَمَعَ بَعْضُ الرُّوَاةِ كَقِيهِ حَتَّى يَقُولَ هَكَذَا، وَمَدَّ إصْبَعِيهِ السَّبَابَتَيْنِ. وَفِي رِوَايَةٍ: ”هُوَ الْمُعْتَرِضُ

ovako“, i prenosilac je skupio svoje šake, „nego kada se pojavi ovako“, i prenosilac je ispružio svoja dva kažiprsta. U drugom predanju stoji: „Ona (zora) je raširena, a nije samo izdužena.“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud i Nesai.)

2949. Ibn Omer prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „...Bilal uči ezan dok još traje noć. Vi jedite i pijte sve dok ne čujete ezan Ibn Ummu Mektuma!“ On bijaše slijep i ne bi učio (ezan) dok mu ne bi bilo rečeno: „Osvanuo si, osvanuo si!“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Tirmizi, Nesai i Malik.)

2950. Omer je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Kada dođe noć, a ode dan i sunce zađe, postač će iftariti.“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud i Tirmizi.)

2951. Abdullah ibn Ebu Evf kazivaše: „Bili smo s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., na jednom putovanju u toku ramazana. Kad je sunce zašlo, on je rekao: ‘O ti (Bilale), sjaši i razmuti nam (prekrupu s vodom)!’ On je rekao: ‘O Allahov Poslaniče, još je dan!’

وَلَيْسَ بِالْمُسْتَطِيلِ“. البخاري (621)،
ومسلم (1093)، وأبو داود (2347)،
والنسائي 4/148.

2949. ابن عمر رفعه: ”بِلَالًا يَنَادِي
بِلَيْلٍ فَكُلُوا وَأَشْرَبُوا حَتَّى يَنَادِيَ ابْنُ
أُمِّ مَكْتُومٍ“ وَكَانَ أَعْمَى لَا يَنَادِي حَتَّى
يُقَالَ لَهُ: أَصْبَحْتَ أَصْبَحْتَ. البخاري
(617)، ومسلم (1092)، والترمذي
(203)، والنسائي 2/10، و”الموطأ“
(201) 1/78-79.

2950. عمر رفعه: ”إِذَا أَقْبَلَ اللَّيْلُ
وَأَذْهَبَ النَّهَارُ وَغَابَتِ الشَّمْسُ فَقَدْ
أَفْطَرَ الصَّائِمُ“. البخاري (1954)،
ومسلم (1100)، وأبو داود (2351)
والترمذي (698).

2951. عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أَوْفَى: كُنَّا
مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي
سَفَرٍ فِي رَمَضَانَ فَلَمَّا غَابَتِ الشَّمْسُ
قَالَ: ”يَا فُلَانُ انْزِلْ فَاجِدْخَ لَنَا“ قَالَ:
يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ عَلَيْكَ نَهَارًا. قَالَ:

Na to on ponovi: 'Sjaši i razmuti nam!' Tada je on sjahao i razmutio, pa se on (Poslanik), s.a.v.s., napio, a potom je, pokazujući rukom, rekao. 'Kada sunce zađe odavde, a noć dođe odavde, postač tada iftari!'“ (Bilježe: Buhari, Muslim i Ebu Davud.)

2952. Malik kazivaše da je do njega doprlo da je u vrijeme Osmana viđen mlađak u Ašijju, ali da Osman nije iftario dok se nije smračilo. (Bilježi Malik.)

2953. Sehl ibn Sa'd prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Svijet (ljudi) bit će u dobru dok budu žurili s iftarom!“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Tirmizi i Malik.)

2954. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Vjera će biti očigledna dok ljudi budu žurili s iftarom, jer Jevreji i kršćani odgađaju.“ (Bilježi Ebu Davud.)

2955. On je, također, prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Allah Svevišnji rekao je: 'Od

”أَنْزَلَ فَأَجَدَحَ لَنَا“ فَتَزَكَّ فَجَدَحَ فَشَرِبَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، ثُمَّ قَالَ يَدِيهِ: ”أَذَا غَابَتِ الشَّمْسُ مِنْ هَا هُنَا وَجَاءَ اللَّيْلُ مِنْ هَا هُنَا فَقَدْ أَفْطَرَ الصَّائِمُ.“ البخاري (1955)، ومسلم (1101)، وأبو داود (2352).

2952. مَالِكٌ: بَلَغَهُ أَنَّ الْهَيْلَالَ رُئِيَ فِي زَمَنِ عُثْمَانَ بِعَشِيِّ فَلَمْ يُفْطِرْ عُثْمَانُ حَتَّى أَمْسَى. مَالِكٌ 1/298 (765).

2953. سَهْلُ بْنُ سَعْدٍ رَفَعَهُ: ”لَا يَزَالُ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا عَجَّلُوا الْفِطْرَ.“ البخاري (1957)، ومسلم (1098)، والترمذي (669)، ومالك 1/300 (772).

2954. أَبُو هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ: ”لَا يَزَالُ الدِّينُ ظَاهِرًا مَا عَجَّلَ النَّاسُ الْفِطْرَ لِأَنَّ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى يُؤَخَّرُونَ.“ أبو داود (2353). وحسنه الألباني في ”صحيح أبي داود“ (2038).

2955. وعنه رفعه: ”قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَحَبُّ عِبَادِي إِلَيَّ أَعْجَلُهُمْ فِطْرًا.“ الترمذي (700).

robova Mojih Meni su najdraži oni koji najviše žure s iftarom.” (Bilježi Tirmizi.)

2956. Malik ibn Amir Ebu Atijja pri-povijedaše: „Rekao sam Aiši: ‘Među nama su dvojica drugova Vjerovjesnika, s.a.v.s., i jedan od njih žuri s iftarom, a odgađa sehur, dok drugi odgađa iftar, a žuri sa sehurom.’ Ona je upitala: ‘Koji od njih žuri s iftarom, a odgađa sehur?’ Odgovorio sam: ‘Abdullah ibn Mesud.’ Ona je kazala: ‘Tako je činio Allahov Poslanik, s.a.v.s.’” (Bilježi Nesai.)

2957. U drugom predanju stoji: „Jedan od njih žuri s iftarom i žuri s klanjanjem, dok drugi odgađa iftar i odgađa klanjanje.” (Bilježe: Muslim, Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

2958. Enes je prenio (s nizom prenosi-laca do Poslanika, koji je rekao): „Ko ima hurmu neka se njome iftari, a ko nema neka se iftari vodom jer je voda, uistinu, čista!” (Bilježi Tirmizi.)

2959. Ebu Davud zabilježio je da je Allahov Poslanik s.a.v.s., običavao if-

2956. مَالِكُ بْنُ عَامِرٍ أَبُو عَتِيَّةَ: قُلْتُ لِعَائِشَةَ: فِينَا رَجُلَانِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَدُهُمَا يُعَجِّلُ الْإِفْطَارَ وَيُؤَخِّرُ السُّحُورَ، وَالْآخَرُ يُؤَخِّرُ الْإِفْطَارَ وَيُعَجِّلُ السُّحُورَ. قَالَتْ: أَيُّمَا الذَّيْنِ يُعَجِّلُ الْإِفْطَارَ وَيُؤَخِّرُ السُّحُورَ قُلْتُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ. قَالَتْ كَذَلِكَ كَانَ يَصْنَعُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. *النسائي 4/143-144*

2957. وفي رواية: أَحَدُهُمَا يُعَجِّلُ الْإِفْطَارَ وَيُعَجِّلُ الصَّلَاةَ، وَالْآخَرُ يُؤَخِّرُ الْإِفْطَارَ وَيُؤَخِّرُ الصَّلَاةَ. *مسلم (1099)، وأبو داود (2354)، والترمذي (702)، والنسائي 4/144*

2958. أَنَسُ بْنُ رِفْعَةَ: ”مَنْ وَجَدَ تَمْرًا فَلْيُفْطِرْ عَلَيْهِ وَمَنْ لَا فَلْيُفْطِرْ عَلَى الْمَاءِ فَإِنَّ الْمَاءَ طَهُورٌ.“ *الترمذي (694).*

2959. وَلَئِي دَاوُدَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُفْطِرُ قَبْلَ

tariti svježim hurmama prije klanjanja, a ako njih nije imao, onda suhim zrelim hurmicama, a ako ni njih nije bilo, onda gutljajima vode. (Bilježi Ebu Davud.)

2960. Muaz ibn Zuhra kazivao je da je do njega doprlo da bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., kad bi htio iftariti, učio: „Bože moj, Tebi (u ime Tvoje) sam postio i opskrbom Tvojom se iftarim!“ (Bilježi Ebu Davud.)

2961. Ibn Omer kazivaše: „Kada bi htio iftariti, Allahov Poslanik, s.a.v.s., izgovarao bi: ‘Ode žed, osvježiše se krvne žile i potvrdi se nagrada, ako Bog da!’“ (Bilježi Ebu Davud.)

2962. Amir ibn Rebia kazivao je: „Vidio sam Allahova Poslanika, s.a.v.s., nebrojeno puta kako čisti zube misvakom dok posti.“ (Bilježe: Buhari, Ebu Davud i Tirmizi.)

2963. Ibn Omer kazivaše: „Postać čisti zube misvakom početkom i krajem dana.“ (Bilježi Buhari.)

أَنْ يُصَلِّيَ عَلَى رَطْبَاتٍ، فَإِنْ لَمْ يَجِدْ فَتَمْرَاتٍ، فَإِنْ لَمْ يَكُنْ حَسًا حَسَوَاتٍ مِنْ مَاءٍ. أَبُو دَاوُدَ (2356).

2960. مُعَاذُ بْنُ زُهْرَةَ: بَلَغَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَفْطَرَ قَالَ: «اللَّهُمَّ لَكَ صُمتٌ وَعَلَى رِزْقِكَ أَفْطَرْتُ». أَبُو دَاوُدَ (2358).

2961. ابْنُ عُمَرَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَفْطَرَ قَالَ: «ذَهَبَ الظَّمْأُ وَأَبْتَلَّتِ الْعُرُوقُ وَتَبَّتِ الْأَجْرُ أَنْ شَاءَ اللَّهُ». أَبُو دَاوُدَ (2357). وَقَالَ الْأُبَانِيُّ فِي «الْإِرْوَاءِ» (920): إِسْنَادُهُ حَسَنٌ.

2962. عَامِرُ بْنُ رَبِيعَةَ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَاكُ وَهُوَ صَائِمٌ مَا لَا أُعَدُّ وَلَا أُحْصِي. الْبُخَارِيُّ مَعْلَقًا قَبْلَ حَدِيثِ (1933)، وَصَلَهُ أَبُو دَاوُدَ (2364)، وَالتِّرْمِذِيُّ (725).

2963. ابْنُ عُمَرَ قَالَ: يَسْتَاكُ أَوَّلَ النَّهَارِ الصَّائِمُ وَآخِرَهُ. الْبُخَارِيُّ مَعْلَقًا قَبْلَ حَدِيثِ (1929).

2964. Habab je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Dok postite, čistite zube misvakom ujutro, a nemojte koristiti misvak uvečer, jer će svakom postaču čije se usne uvečer sasuše biti na čelu svjetlo na Danu sudnjem.“ (Bilježi Taberani.)

2965. Ibn Abesa kazivaše: „Vidio sam Allahova Poslanika, s.a.v.s., kako u ramazanu ispire usta do samog grla i ušmrkava u nos.“ (Bilježi Ahmed.)

2966. Ibn Omer kazivaše: „Vjerovjesnik, s.a.v.s., zabranio je spajanje posta (nejedenje noću), pa su mu rekli: 'A ti, zaista, spajaš!' Na to je odgovorio: 'Ja, uistinu, nisam kao vi. Ja, zaista, bivan nahranjen i napojen!'“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud i Malik.)

2967. Ebu Hurejra prenio je slično (predanje), dodajući: „Budući da nisu htjeli odustati od spajanja (posta), on je postio s njima neprekidno dva dana. Potom su ugledali mlađak, pa im je rekao: 'Da se još nije pojavio, ja bih vam još povećao (post)!' To im je bilo kao kazna što su odbili prekinuti spajanje (posta).“ (Bilježe: Buhari, Muslim i Malik.)

2964. خَبَابُ رَفَعَهُ: "إِذَا صُمْتُمْ فَاسْتَاكُوا بِالْعَدَاةِ وَلَا تَسْتَاكُوا بِالْعَشِيِّ فَإِنَّهُ لَيْسَ مِنْ صَائِمٍ تَيْبَسُ شَفَتَاهُ بِالْعَشِيِّ إِلَّا كَانَ نُورًا بَيْنَ عَيْنَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ". الطبراني 4/78 (3696).

2965. ابْنُ عَبَّاسَةَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَضْمَضَ وَأَسْتَنْشَقَ فِي رَمَضَانَ. أَحْمَدُ 4/111.

2966. ابْنُ عُمَرَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَمَى عَنِ الْوَصَالِ، قَالُوا: أَنْتَ تُوَاصِلُ. قَالَ: "أَنِّي لَسْتُ كَهَيْئَتِكُمْ أَنِّي أُطْعَمُ وَأُسْقَى". البخاري (1922)، ومسلم (1102)، وأبو داود (2360)، ومالك (1/327) (850).

2967. وَهُوَ وَلِلْمُشَيْخَيْنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مِثْلَهُ، وَزَادَ: فَلَمَّا أَبَوْا أَنْ يَنْتَهُوا عَنْ الْوَصَالِ وَأَصَلَ بِهِمْ يَوْمًا ثُمَّ يَوْمًا، ثُمَّ رَأَوْا الْهَلَالَ، فَقَالَ: "لَوْ تَأَخَّرَ لَرَدْتُمْ كَلْتَنكِيلَ لَهُمْ حِينَ أَبَوْا أَنْ يَنْتَهُوا". البخاري (1965)، ومسلم (1103)، ومالك (1/327) (851).

2968. Ebu Seid prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika hadis u kojem stoji: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je): ‘Nemojte spajati (post)! Ko od vas hoće spajati neka spaja samo do sehura!’ Oni su rekli: ‘A i ti, zaista, spajaš!’“ (Bilježe Buhari i Ebu Davud.)

KADA JE POHVALNO, KADA POKUĐENO, A KADA ZABRANJENO POSTITI?

2969. Ebu Ejjub el-Ensari prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Onaj koji posti u ramazanu, potom ga poprati sa šest dana ševvala, kao da posti cijelo vrijeme.“ (Bilježe: Muslim, Ebu Davud i Tirmizi.)

2970. Sevban je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Postiti u mjesecu (ramazanu) ravno je postu deset mjeseci, a post još šest dana (u mjesecu ševvalu) ravan je postu dva mjeseca, a to čini cijelu godinu.“ (Bilježi Darimi.)

2971. Ebu Hurejra prenio je slično predanje, s tim što je uvjetovao da tih šest

2968. عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَفَعَهُ:
”لَا تُوَاصِلُوا فَأَيْكُمْ أَرَادَ أَنْ يُوَاصِلَ
فَلْيُوَاصِلْ حَتَّى السَّحَرِ“ قَالُوا: فَأَنْتَ
تُوَاصِلُ. البخاري (1967)، وأبو داود
(2361).

2969. أَبُو أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيُّ رَفَعَهُ:
”مَنْ صَامَ رَمَضَانَ ثُمَّ اتَّبَعَهُ بِسِتِّ
مِنْ شَوَّالٍ كَانَ كَصِيَامِ الدَّهْرِ.“ مسلم
(1164)، وأبو داود (2433)،
والترمذي (759).

2970. وَلِلدَّرَائِمِيِّ عَنْ ثَوْبَانَ رَفَعَهُ:
”صِيَامُ شَهْرِ بَعْشَرَةِ أَشْهُرٍ وَسِتَّةِ أَيَّامٍ
بَعْدَهُ بِشَهْرَيْنِ فَذَلِكَ تَمَامُ سَنَةٍ.“
الباري 2/1101 (1796).

2971. و”لِلْأَوْسَطِ“ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ
نَحْوَ ذَلِكَ، وَقِيدَ السَّتَّةِ بِكَوْنِهَا مُتَتَابِعَةً.
”الْأَوْسَطُ“ 7/315 (7607).

dana budu jedan za drugim. (Bilježi se u zbirci *Evsat*.)

2972. Hunejda ibn Halid prenio je od svoje supruge da je jedna od Vjеровjesnikovih, s.a.v.s., supruга kazivala: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., postiše devet dana zul-hidže, u danu ašure i tri dana svakog mjeseca, prvog ponedjeljka u mjesecu i četvrtkom.“ Nesai je zabilježio: „Prvog ponedjeljka u mjesecu i u dva četvrtka.“ (Bilježe Ebu Davud i Nesai.)

2973. Aiša kazivaše: „Nisam nikada vidjela Allahova Poslanika, s.a.v.s., da je postio u deset dana mjeseca zul-hidže.“ (Bilježe: Muslim, Ebu Davud i Tirmizi.)

2974. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Nema dana u kojima je draže Allahu da Mu se iskazuje robovanje od deset dana zul-hidže. Post u svakom od tih dana jednak je postu tokom cijele godine, a provođenje u klanjanju svake od tih noći jednako je klanjanju u *Noći kadr*.“ (Bilježi Tirmizi.)

2972. هُنَيْدَةُ بْنُ خَالِدٍ عَنْ امْرَأَةٍ عَنْ بَعْضِ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُ تِسْعَ ذِي الْحِجَّةِ وَيَوْمَ عَاشُورَاءَ وَثَلَاثَةَ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ أَوَّلَ اثْنَيْنِ مِنَ الشَّهْرِ وَالْخَمِيسِ. لَا بِي دَاوُدَ وَالنَّسَائِي قَائِلًا: أَوَّلَ اثْنَيْنِ مِنَ الشَّهْرِ وَخَمِيسِينَ. أَبُو دَاوُدَ (2437)، وَالنَّسَائِي 4/220 – 221.

2973. عَائِشَةُ قَالَتْ: مَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَائِمًا فِي الْعَشْرِ قَطُّ. مُسْلِم (1176)، وَأَبُو دَاوُدَ (2439)، وَالتِّرْمِذِيُّ (756).

2974. أَبُو هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ: ”مَا مِنْ يَوْمٍ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ أَنْ يَتَعَبَّدَ فِيهَا مِنْ عَشْرِ ذِي الْحِجَّةِ يَغْدِلُ صِيَامُ كُلِّ يَوْمٍ مِنْهَا بِصِيَامِ سَنَةٍ، وَقِيَامُ كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْهَا بِقِيَامِ لَيْلَةِ الْقَدْرِ“. التِّرْمِذِيُّ (758).

2975. Ibn Abbas prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika hadis u kojem stoji: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je): ‘Nema dana u kojima je dobro djelo draže Allahu od deset dana (zul-hidže).’ Rekli su: ‘Ni borba na Allahovom putu.’ Odgovorio je: ‘Ni borba na Allahovom putu, izuzev čovjeka koji je krenuo (u borbu), zalažući svoj život i imetak, pa se ni s čim od toga nije vratio.’“ (Bilježe: Buhari, Ebu Davud i Tirmizi.)

2976. Ebu Katada prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Postom na dan Arefata, ja se, zaista, nadam u Allaha, da će poništiti grijeh u godini koja slijedi i (u godini) koja je prethodila.“ (Bilježi Tirmizi.)

2977. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Najbolji post, poslije posta u ramazanu, jest post u Allahovom mjesecu (muharremu), a najbolje klanjanje, poslije strogo naređenog, jest klanjanje u dubini noći.“ (Bilježe: Muslim, Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

2975. وله وللبخاري وأبي داود:

عن ابن عباس رفعه: "ما من أيام العمل الصالح فيها أحب إلى الله من الأيام العشر." قالوا: ولا الجهاد. قال: "ولا الجهاد إلا رجل خرج يخاطر بنفسه وماله فلم يرجع بشيء". البخاري (969)، وأبو داود (2438)، والترمذي (757).

2976. أبو قتادة رفعه: "صيام يوم عرفة أني أحسب على الله أن يكَفِّرَ السنة التي بعده، [وسنة] التي قبله". الترمذي (749) وقال: حديث حسن.

2977. أبو هريرة رفعه: "أفضل الصيام بعد رمضان شهر الله (المحرم) فأفضل الصلاة بعد المفروضة الصلاة في جوف الليل". مسلم (1163)، وأبو داود (2429)، والترمذي (438)، والنسائي 3/206-207.

2978. Alija je prenio (s nizom prenosi-laca do Poslanika, koji je rekao): „Uko-liko, nakon ramazana, budeš želio po-stiti, onda posti u muharremu, jer je to Allahov mjesec! U njemu je dan u ko-me je Allah oprostio jednom narodu (minulom) i u kojem će oprostiti dru-gom narodu (koji će živjeti kasnije)!“ (Bilježi Tirmizi.)

2979. Enes je prenio (s nizom preno-silaca do Poslanika, koji je rekao): „Onom ko posti tri dana zabranjenog (svetog) mjeseca: u četvrtak, petak i subotu bit će upisan ibadet šezdeset godina.“ (Bilježi se u zbirci *Evsat*.)

2980. Aiša je kazivala: „Prije (nared-be posta) u ramazanu postilo se na dan ašure. Nakon što je propisan post u ramazanu, ostalo je da (na taj dan) ko hoće posti, a ko hoće da ne posti.“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud, Tirmizi i Malik.)

2981. U predanjima o tom danu stoji: „Tog dana je Kaba zastirana, u njemu je postio (Allahov Poslanik, s.a.v.s.) u vremenu neznanja (džahilijeta), a i pripadnici plemena Kurejš postili su u

2978. عَلِي رَفَعَهُ: "أَنْ كُنْتُ صَائِمًا بَعْدَ شَهْرِ رَمَضَانَ فَصُمِ الْمُحَرَّمَ، فَإِنَّهُ شَهْرُ اللَّهِ فِيهِ يَوْمٌ تَابَ (اللَّهُ) فِيهِ عَلَى قَوْمٍ وَيَتُوبُ فِيهِ عَلَى قَوْمٍ آخَرِينَ".
الترمذي (741).

2979. أَنَسُ رَفَعَهُ: "مَنْ صَامَ ثَلَاثَةً أَمَامَ مَنْ مِنْ شَهْرِ حَرَامٍ: الْخَمِيسَ وَالْجُمُعَةَ وَالسَّبْتَ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ عِبَادَةَ سِتِينَ سَنَةً". "الأوسط" 2/219 (1789).

2980. عَائِشَةُ قَالَتْ: كَانَ عَاشُورَاءَ يُصَامُ قَبْلَ رَمَضَانَ فَلَمَّا نَزَلَ رَمَضَانُ كَانَ مَنْ شَاءَ صَامَ وَمَنْ شَاءَ أَفْطَرَ. البخاري (1592)، ومسلم (1125)، وأبو داود (2442)، والترمذي (753)، ومالك (842) 1/324.

2981. (ومن رواياته): وكان يوماً تُسْتَرُ فِيهِ الْكَعْبَةُ وَإِنَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُهُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَأَنَّ قُرَيْشًا تَصُومُهُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ. البخاري (1592).

tom danu u vremenu neznanja.“ (Bilježi Buhari.)

2982. Ebu Musa rekao je da su Jevreji poštivali dan ašure i držali ga blagdanom, pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Postite i vi toga dana!“ (Bilježe Buhari i Muslim.)

2983. Ibn Abbas kazivaše: „Vjerovjesnik, s.a.v.s., došao je u Medinu, i vidio da Jevreji poste na dan ašure, pa je upitao: ‘Šta je to (što postite)?’ Odgovorili su mu: ‘Ovo je dobar dan u kojem je Allah spasio Musaa i sinove Israilove od njihovog neprijatelja, pa ga je (Musa) postio.’ Na to je on rekao: ‘Pa, ja sam Musau preči od vas!’ Potom je postio u tom danu, naredivši da se posti (na taj dan).“ (Bilježe: Buhari, Muslim i Ebu Davud.)

2984. Selema ibn Ekvea kazivaše da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio jednom čovjeku plemena Eslem da obznani među svijetom: „Onaj koji je jeo, neka posti ostatak svoga dana, a onaj koji nije jeo, neka nastavi post jer danas je dan ašure!“ (Bilježe: Buhari, Muslim i Nesai.)

2982. أَبُو مُوسَى كَانَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ يَوْمًا تُعَظَّمُهُ الْيَهُودُ وَتَتَّخِذُهُ عِيدًا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «صُومُوهُ أَنْتُمْ». البخاري (2005)، ومسلم (1131).

2983. ابْنُ عَبَّاسٍ قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ فَرَأَى الْيَهُودَ تَصُومُ عَاشُورَاءَ، فَقَالَ: «مَا هَذَا؟» قَالُوا: يَوْمَ صَالَحَ نَبِيُّ اللَّهِ فِيهِ مُوسَى وَبَنِي إِسْرَائِيلَ مِنْ عَدُوِّهِمْ فَصَامَهُ، فَقَالَ: «فَأَنَا أَحَقُّ بِمُوسَى مِنْكُمْ» فَصَامَهُ وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ. البخاري (2004)، ومسلم (1130)، وأبو داود (2445).

2984. سَلَمَةُ بْنُ الْأَكْوَعِ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ رَجُلًا مِنْ أَسْلَمَ أَنْ: «أَذِّنْ فِي النَّاسِ مَنْ كَانَ أَكَلَ فَلْيَصُمْ بِقِيَّةِ يَوْمِهِ وَمَنْ لَمْ يَكُنْ أَكَلَ فَلْيَصُمْ فَإِنَّ الْيَوْمَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ». البخاري (2007)، ومسلم (1135)، والنسائي 4/192.

2985. Abdurrahman ibn Meslema prenio je od svoje majke: „(Ummu) Eslem došla je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., pa ju je upitao: ‘Postite li u ovom vašem danu (ašure)?’ Oni su odgovorili da ne poste, pa je rekao: ‘Upotpunite ostatak vašeg dana i napostite ga!’“ (Bilježi Ebu Davud.)

2986. Ebu Katada kazao je: „Postom dana ašure ja se zaista nadam da će Allah, dž.š., poništiti grijeh u godini koja je prethodila.“ (Bilježi Tirmizi.)

2987. Ibn Abbas kazivaše: „Kad je Allahov Poslanik, s.a.v.s., postio na dan ašure i naredio post na taj dan, (drugi njegovi) su rekli: ‘O Allahov Poslaniče, pa to je dan koji poštuju Jevreji i kršćani?!’ On je odgovorio: ‘Naredne godine ću, ako Bog da, postiti (i) deveti dan (zul-hidže)!’ No, Allahov Poslanik je umro, ne dočekavši narednu godinu.“ (Bilježe Muslim i Ebu Davud.)

2988. Rezin je prenio: „Postite devetog i desetog (dana zul-hidže), razlikujući se tako od Jevreja!“ (Bilježe Tirmizi i Bejheki.)

2985. عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَسْلَمَةَ، عَنْ (أُمِّهِ) أَنَّ (أَسْلَمَ) أَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: «صُمُّمُ يَوْمَكُمْ هَذَا» قَالُوا: لَا. قَالَ: «فَاتِمُوا بَقِيَّةَ يَوْمِكُمْ وَأَقْضُوهُ». أَبُو دَاوُدَ (2447).

2986. أَبُو قَتَادَةَ: «صِيَامُ يَوْمِ عَاشُورَاءَ أَنِّي أَحْسَبُ عَلَى اللَّهِ أَنْ يَكْفِرَ السَّنَةُ الَّتِي قَبْلَهُ». التِّرْمِذِيُّ (752)، وَأَصْلُهُ عِنْدَ مُسْلِمٍ مَطْوُولًا بِرَقْمِ (1162).

2987. ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ: حِينَ صَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّهُ يَوْمٌ تُعْظَمُهُ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى. قَالَ: «فَإِذَا كَانَ الْعَامُ الْقَابِلُ أَنْ شَاءَ اللَّهُ صُمْتُ الْيَوْمَ التَّاسِعَ» فَلَمْ يَأْتِ الْعَامُ الْمُقْبِلُ حَتَّى تُوَفِّي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ (1134)، وَأَبُو دَاوُدَ (2445).

2988. وَلِرَزِينٍ: «صُومُوا التَّاسِعَ وَالْعَاشَرَ، خَالِفُوا الْيَهُودَ». وَذَكَرَهُ التِّرْمِذِيُّ مُوقُوفًا بِصِيْفَةِ الْقَرِيطِ بَعْدَ رَوَايَةِ (755)، الْبَيْهَقِيُّ فِي «سَنِهِ» مُوقُوفًا 4/287.

2989. On je, također, prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Postite na dan ašure, i razlikujte se od Jevreja u tome, posteći dan prije i dan poslije!“ (Bilježi Ahmed.)

2990. Rebia, kćerka Muavvizova, kazivala je da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., ujutro na dan ašure odasla (poruku) u ensarijska sela (oko Medine): „Onaj koji je osvanuo posteći, neka svoj post nastavi, a onaj koji je osvanuo ne posteći, neka posti ostatak svoga dana!“ Nakon toga“, kaže ona, „mi smo postili na taj dan i našu djecu navikavali da poste. Pravili smo im igračke od obojene vune, pa kad bi tražila od nas da jedu, mi bismo im davali te igračke da ih do iftara zabave.“ (Bilježe Buhari i Muslim.)

2991. Alila je prenijela od svoje majke, od Emetullah, kćerke Rezinine, a ona od svoje majke: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., poštovao je dan ašure. Tražio je da mu dovedu njegovu djecu i djecu Fatiminu koja su dojila, pa bi im stavljao u usta malo svoje pljuvačke, govoreći njihovim majkama: ‘Nemojte ih dobiti do noći!’“ (Bilježe Ebu Ja’la i Taberani.)

2989. وعنه رفعه: ”صُومُوا عَاشُورَاءَ وَخَالِفُوا فِيهِ الْيَهُودَ [و] صُومُوا قَبْلَهُ يَوْمًا وَبَعْدَهُ يَوْمًا“. أحمد 1/241، والبخاري، كما في ”كشف الأستار“ 1/492-493.

2990. الرَّبِيعُ بِنْتُ مُعَوِّذٍ: أَرْسَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَدَاتَ عَاشُورَاءَ إِلَى قُرَى الْأَنْصَارِ: ”مَنْ كَانَ أَصْبَحَ صَائِمًا فَلْيَتِمَّ صَوْمُهُ وَمَنْ كَانَ أَصْبَحَ مُفْطِرًا فَلْيَتِمَّ بَقِيَّةَ يَوْمِهِ“ فَكَانَ بَعْدَ ذَلِكَ نَصُومُهُ وَ(نَصُومُهُ) صَبَّائِنَا (وَنَضَعُ) لَهُمُ اللَّعْبَةَ مِنَ الْعِهْنِ فَإِذَا سَأَلُونَا الطَّعَامَ أَعْطَيْنَاهُمُ اللَّعْبَةَ تَلْهِيمَهُمْ حَتَّى يَتِمُّوا صَوْمَهُمْ. البخاري (1960)، ومسلم (1136) 137.

2991. عَلِيلَةُ، عَنْ أُمِّهَا، عَنْ أُمِّهِ اللَّهِ بِنْتِ رَزِينَةَ، عَنْ أُمِّهَا: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْظُمُ عَاشُورَاءَ حَتَّى إِنْ كَانَ لِيدْعُو بِصَبَّائِنِهِ وَصَبَّائِنِ فَاطِمَةَ الْمَرَاضِعِ ذَلِكَ الْيَوْمَ فَيَتَقَلُّ فِي أَقْوَاهِمُ وَيَقُولُ لَأُمَّهَاتِهِمْ: ”لَا تُرْضِعُوهُمْ إِلَى اللَّيْلِ“. أبو يعلى (704)، وفي ”الأوسط“ 3/84-85 (2568).

2992. U zbirci *Kebir* stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: „Redžep je veličanstven mjesec, u kojem Allah umnogostručuje dobra djela. Onaj koji posti makar u jednom danu redžepa kao da je postio tokom cijele godine; onome ko posti sedam dana bit će zatvorena vrata Džehennema; onome ko bude postio osam dana bit će mu otvorena osmera džennetska vrata; onaj koji bude postio deset dana, sve što bude zatražio u Allaha, On će mu dati; onaj koji bude postio petnaest njegovih dana, glasnik u nebu će oglasiti: 'Tebi je već oprošteno ono što je bilo, pa nastavi raditi!' Onom koji poveća, Allah će njemu povećati! U redžepu je Allah ukrcao Nuha u lađu, pa je on postio u redžepu i naredio onima s njim da i oni u njemu poste. Lađa je plovila s njima sedam mjeseci, i posljednjeg dana, dana ašure, pristali su na planini Džudijja. I Nuh i oni koji su s njim bili i divljač postili su u znak zahvalnosti prema Allahu Svevišnjem. Na dan ašure Allah je razdvojio more sinovima Israilovim; na dan ašure Allah je primio Ademovo pokajanje, i oprostio Junusovom gradu. Na taj dan rođen je (poslanik) Ibrahim, a.s.“ (Bilježi Taberani.)

2992. و "للکبير" بإسناد متروک
مرسل: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "رَجَبُ شَهْرٌ عَظِيمٌ يَضَاعِفُ اللَّهُ فِيهِ الْحَسَنَاتِ، فَمَنْ صَامَ يَوْمًا مِنْ رَجَبٍ فَكَأَنَّمَا صَامَ سَنَةً، وَمَنْ صَامَ مِنْهُ سَبْعَةَ أَيَّامٍ غُلِقَتْ عَنْهُ أَبْوَابُ جَهَنَّمَ، وَمَنْ صَامَ مِنْهُ ثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ فَتَحَتْ لَهُ ثَمَانِيَةُ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ، وَمَنْ صَامَ مِنْهُ عَشْرَةَ أَيَّامٍ لَمْ يَسْأَلِ اللَّهُ شَيْئًا إِلَّا أَعْطَاهُ، وَمَنْ صَامَ مِنْهُ خَمْسَةَ عَشَرَ يَوْمًا نَادَى مُنَادٌ فِي السَّمَاءِ قَدْ غُفِرَ لَكَ مَا مَضَى فَاسْتَغْفِرِ الْقَمَلَ، وَمَنْ زَادَ زَادَهُ اللَّهُ، وَفِي رَجَبٍ حَمَلَ اللَّهُ نُوحًا فِي السَّفِينَةِ، فَصَامَ رَجَبٍ وَأَمَرَ مَنْ مَعَهُ أَنْ يَصُومُوهُ، فَجَرَتْ بِهِمُ السَّفِينَةُ سَبْعَةَ أَشْهُرٍ آخِرَ ذَلِكَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ أَهْبَطَ عَلَى الْجَوْدِيِّ، فَصَامَ نُوحٌ وَمَنْ مَعَهُ وَالْوَحْشُ شُكْرًا لِلَّهِ تَعَالَى، وَفِي يَوْمِ عَاشُورَاءَ أَفْلَقَ اللَّهُ الْبَحْرَ لِنَبِيِّ إِسْرَائِيلَ، وَفِي يَوْمِ عَاشُورَاءَ تَابَ اللَّهُ عَلَى آدَمَ وَعَلَى مَدِينَةِ يُونُسَ، وَفِيهِ وَلِدَ إِبْرَاهِيمَ". الطبراني 6/69 (5538).

2993. Ebu Hurejra kazivaše da Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije, mimo ramazana, postio cijeli mjesec izuzev redžepa i šabana. (Bilježi se u zbirci *Evsat*.)

2994. Ibn Abbas kazivaše da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., zabranio post u mjesecu redžepu. (Bilježi Ibn Madža.)

2995. On, također, kazivaše: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije nikada nijedan cijeli mjesec postio osim ramazana. A postio je toliko da je poneko govorio: ‘Ne, Boga mi, on neće ni prekidati!’, a mrsio je toliko da je poneko govorio: ‘Ne, Boga mi, on neće više ni postiti!’“ (Bilježe: Buhari, Muslim i Nesai.)

2996. Aiša je kazivala: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., običavao je postiti toliko, da smo govorili: ‘Samo posti, samo posti’, a običavaše mrsiti toliko, da smo govorili: ‘Samo mrsi, samo mrsi.’ Ja ga ne znam da je postio i u jednom cijelom mjesecu, osim ramazana, niti da je u cijelom mrsio. Postio bi, bar, dio njegov.“ (Bilježe: Muslim, Tirmizi i Nesai.)

2993. أبو هريرة: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَتِمَّ صَوْمَ شَهْرٍ بَعْدَ رَمَضَانَ إِلَّا رَجَبَ وَشَعْبَانَ. *“الأوسط”* 9/161 (9422).

2994. ابْنُ عَبَّاسٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ صِيَامِ رَجَبٍ. ابن ماجه (1743).

2995. وعنه: مَا صَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَهْرًا كَامِلًا قَطُّ غَيْرَ رَمَضَانَ وَكَانَ يَصُومُ حَتَّى يَقُولَ الْقَائِلُ لَا إِلَهَ مَا يُفْطِرُ، وَيُفْطِرُ حَتَّى يَقُولَ الْقَائِلُ: لَا إِلَهَ لَا يَصُومُ. البخاري (1971)، ومسلم (1157)، والنسائي 4/199.

2996. عَائِشَةُ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُ حَتَّى يَقُولَ قَدْ صَامَ قَدْ صَامَ وَيُفْطِرُ حَتَّى يَقُولَ: قَدْ أَفْطَرْتُ قَدْ أَفْطَرْتُ، وَمَا عَلِمْتُهُ صَامَ شَهْرًا كُلَّهُ إِلَّا رَمَضَانَ، وَلَا أَفْطَرَهُ كُلَّهُ حَتَّى يَصُومَ مِنْهُ حَتَّى مَضَى لِسَبِيلِهِ. مسلم (1156) 174، والترمذي (768)، والنسائي 4/150-152.

2997. Aiša je kazivala: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., postio je toliko da smo pomišljali da neće ni prestajati, a mrsio je toliko da smo pomišljali da neće više ni postiti. Nismo vidjele da je postio i u jednom cijelom mjesecu osim u ramazanu. A ja nisam vidjela da je i u jednom mjesecu više postio nego u šabanu.“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud, Tirmizi, Nesai i Malik.)

2998. U jednom drugom predanju stoji da nakon posta u šabanu: „Običavao je postiti i u cijelom šabanu, a postio je i u njegovom najvećem dijelu.“ (Bilježe Muslim i Nesai.)

2999. U drugom predanju stoji: „Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., šaban bijaše najdraži mjesec u kojem je postio, pa ga on spajaše s ramazanom. (Bilježe Ebu Davud i Tirmizi.)

3000. U drugom predanju stoji: „On običavaše postiti u cijelom šabanu.“ (Bilježe Buhari i Muslim.)

3001. Ummu Selema kazivaše: „Nisam vidjela Allahova Poslanika, s.a.v.s., da posti dva mjeseca uzastopce, osim

2997. وَلِلَّسَةِ قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُ حَتَّى يَقُولَ: لَا يُفْطِرُ، وَيُفْطِرُ حَتَّى يَقُولَ لَا يَصُومُ، وَمَا رَأَيْتُهُ اسْتَكْمَلَ صِيَامَ شَهْرٍ قَطُّ إِلَّا شَهْرَ رَمَضَانَ وَمَا رَأَيْتُهُ فِي شَهْرٍ أَكْثَرَ مِنْهُ صِيَامًا فِي شَعْبَانَ. الْبُخَارِيُّ (1969)، وَمُسْلِمٌ (1156)، وَأَبُو دَاوُدَ (2434)، وَالتِّرْمِذِيُّ (768)، وَالنَّسَائِيُّ (4/150)، وَمَالِكٌ 1/328 (852).

2998. وَفِي رِوَايَةٍ بَعْدَ شَعْبَانَ: كَانَ يَصُومُ شَعْبَانَ كُلَّهُ كَانَ يَصُومُ شَعْبَانَ أَكْثَرًا. مُسْلِمٌ (1156) 176، وَالنَّسَائِيُّ (4/151).

2999. وَفِي أُخْرَى: كَانَ أَحَبَّ الشُّهُورِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَصُومَهُ شَعْبَانَ ثُمَّ يَصِلَهُ بِرَمَضَانَ. أَبُو دَاوُدَ (2431)، وَالنَّسَائِيُّ (4/199).

3000. وَفِي أُخْرَى: كَانَ يَصُومُ شَعْبَانَ كُلَّهُ. الْبُخَارِيُّ (1970)، وَمُسْلِمٌ (1156).

3001. وَلِأَصْحَابِ السَّنَنِ: عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ: مَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُ شَهْرَيْنِ

u šabanu i ramazanu.“ (Bilježe: Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

3002. Usama kazivaše: „Rekao sam: ‘O Allahov Poslaniče, nisam te vidio da postiš ni u jednom mjesecu koliko postiš u šabanu.’ On je odgovorio: ‘To je mjesec između redžeba i ramazana, koji su ljudi zanemarili, a u tom mjesecu se (po)dižu djela Gospodaru svjetova pa želim da moje djelo bude (po)dignuto dok postim.’“ (Bilježi Nesai.)

3003. Usama je kazivao: „Postio sam zabranjenim (svetim) mjesecima, pa mi je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: ‘Posti u (mjesecu) ševvalu!’ I ja sam, poslije toga, ostavio zabranjene mjesece, posteći u ševvalu do svoje smrti.“ (Bilježi Ibn Madža.)

3004. Aiša kazivaše da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., odabirao postiti ponegdjelkom i četvrtkom. (Bilježe Tirmizi i Nesai.)

3005. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Djela se izlažu Allahu pone-

مُتَتَابِعِينَ إِلَّا شَعْبَانَ وَرَمَضَانَ. أَبُو دَاوُدَ، وَالتِّرْمِذِيُّ (736) وَقَالَ: حَدِيثٌ أَمَّ سَلَمَةَ حَدِيثٌ حَسَنٌ. وَالنَّسَائِيُّ 4/150.

3002. أُسَامَةُ قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، لَمْ أَرَكَ تَصُومُ مِنْ شَهْرٍ مِنَ الشُّهُورِ مَا تَصُومُ مِنْ شَعْبَانَ؟ قَالَ: ”ذَلِكَ شَهْرٌ يَغْفُلُ النَّاسُ عَنْهُ بَيْنَ رَجَبٍ وَرَمَضَانَ، وَهُوَ شَهْرٌ تَرْفَعُ فِيهِ الْأَعْمَالُ إِلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ؛ فَأُحِبُّ أَنْ يُرْفَعَ عَمَلِي وَأَنَا صَائِمٌ.“ النَّسَائِيُّ 4/201. وَصَفَحَهُ الْحَافِظُ فِي الْفَتْحِ 4/215.

3003. أُسَامَةُ: كَانَ يَصُومُ أَشْهُرَ الْحُرْمِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ”صُمْ شَوَّالًا“ فَتَرَكَ أَشْهُرَ الْحُرْمِ، ثُمَّ لَمْ يَزَلْ يَصُومُ شَوَّالًا حَتَّى مَاتَ. ابْنُ مَاجَه (1744).

3004. عَائِشَةُ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَتَحَرَّى صِيَامَ الْاِثْنَيْنِ وَالْخَمِيسِ. التِّرْمِذِيُّ (745) وَقَالَ: حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ، وَالنَّسَائِيُّ 4/203.

3005. أَبُو هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ: ”تُعْرَضُ الْأَعْمَالُ عَلَى اللَّهِ يَوْمَ الْاِثْنَيْنِ وَيَوْمَ الْخَمِيسِ فَأُحِبُّ أَنْ يُعْرَضَ عَمَلِي وَأَنَا

djeljkom i četvrtkom, pa želim da moje djelo bude izloženo dok postim.“ (Bilježi Tirmizi.)

3006. Hafsa kazivaše: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., postio je tri dana u mjesecu: ponedjeljkom, četvrtkom i ponedjeljkom nakon drugog petka.“ (Bilježe Ebu Davud i Nesai.)

3007. Aiša kazivaše da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., postio u mjesecu subotom, nedjeljom i ponedjeljkom, s tim da je u drugom (narednom) mjesecu postio utorkom, srijedom i četvrtkom. (Bilježi Tirmizi.)

3008. Amr b. el-As kazivao je da mu je Vjerovjesnik, s.a.v.s., zapovijedio da posti svake srijede i četvrtka. (Bilježi Rezin.)

3009. Muslim el-Kureši pripovijedaše da je on pitao, ili da je bio upitan Allahov Poslanik, s.a.v.s., o postu koji traje sve vrijeme (neprekidno), pa je kazao: „Zaista, porodici tvojoj pripada pravo, zato posti u ramazanu, (mjesecu) koji slijedi iza njega i svake srijede i četvrtka. To će biti kao da postiš

صَائِمٌ“. الترمذی (747) وقال: حسن غريب.

3006. حَفْصَةُ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ مِنَ الشَّهْرِ: الْاِثْنَيْنِ وَالْخَمِيسِ، وَالْاِثْنَيْنِ مِنَ الْجُمُعَةِ الْآخِرَى. أَبُو دَاوُدَ (2451)، وَالنَّسَائِيُّ 4/203.

3007. عَائِشَةُ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُ مِنَ الشَّهْرِ السَّبْتِ وَالْاِحْدَ وَالْاِثْنَيْنِ، وَمِنَ الشَّهْرِ الْآخِرِ: الثَّلَاثَاءُ وَالْاَرْبَعَاءُ وَالْخَمِيسَ. الترمذی (746).

3008. ابْنُ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَهُ أَنْ يَصُومَ كُلَّ اَرْبَعَاءٍ وَخَمِيسٍ. لِرَزِينِ.

3009. مُسْلِمُ الْقُرَشِيِّ: سَأَلْتُ أَوْ سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ صِيَامِ الدَّهْرِ؟ فَقَالَ: "أَنْ لَا أَهْلِكَ عَلَيْكَ حَقًّا؛ فَصُمْ رَمَضَانَ وَالَّذِي يَلِيهِ، وَكُلَّ اَرْبَعَاءٍ وَخَمِيسٍ، فَإِذَا أَنْتَ قَدْ

cijelo vrijeme!“ (Bilježe Ebu Davud i Tirmizi.)

3010. Ibn Milhan kazivao je: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., zapovijedio nam je da postimo bijelim danima: trinaestog, četrnaestog i petnaestog, rekavši: ‘To je kao (post) sve vrijeme.’“ (Bilježe Ebu Davud i Nesai.)

3011. Muaza el-Adevija kazivala je: „Pitala sam Aišu: ‘Je li Allahov Poslanik, s.a.v.s., postio u svakom mjesecu tri dana?’ ‘Da!’, odgovorila je. ‘U kojem mjesecu je postio tako?’, pitala sam. ‘Nije vodio računa o tome u kojem mjesecu će tako postiti.’“ (Bilježe: Ebu Davud, Tirmizi i Muslim.)

3012. Ebu Katada kazivaše: „Neki čovjek došao je Vjerovjesniku, s.a.v.s., i rekao: ‘Kako ti postiš, Allahov Poslaniče?’ Poslanik, s.a.v.s., naljutio se na njegove riječi, pa kad je Omer ugledao njegovu ljutnju, rekao je: ‘Zadovoljni smo što nam je gospodar Allah, vjera islam (predanost Njemu) i vjerovjesnik Muhammed. On to ponavljaše sve dok ljutnja njegova nije prestala, a tada reče: ‘O Allahov Poslaniče, šta je s onim koji posti sve vrijeme?’ Odgo-

ضَتَّ الدَّهْرَ“. أبو داود (2432)،
والترمذي (748).

3010. ابْنُ مِلْحَانَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْمُرُنَا أَنْ نَصُومَ الْبَيْضَ ثَلَاثَ عَشْرَةٍ، وَأَرْبَعَ عَشْرَةٍ، وَخَمْسَ عَشْرَةٍ، وَقَالَ: “هُوَ كَهَيْئَةِ الدَّهْرِ“. أَبُو دَاوُدَ (2449)، وَالنَّسَائِيُّ 4/224 - 225. وَصَحَّحَهُ الْأَلْبَانِيُّ فِي “صَحِيحِ أَبِي دَاوُدَ“ (2115).

3011. مُعَاذَةُ الْعَدَوِيَّةِ: سَأَلَتْ عَائِشَةَ أَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ. قَالَتْ: نَعَمْ. قُلْتُ: مِنْ أَيِّ الشَّهْرِ كَانَ يَصُومُ؟ قَالَتْ: لَمْ يَكُنْ يُبَيِّنُ لِي مِنْ أَيِّ الشَّهْرِ كَانَ يَصُومُ. أَبُو دَاوُدَ (2453)، وَالتِّرْمِذِيُّ (763) وَهُوَ عِنْدَ مُسْلِمٍ بِرَقْمِ (1160).

3012. أَبُو قَتَادَةَ: أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: كَيْفَ تَصُومُ؟ فَغَضِبَ (رسول الله) صلى الله عليه وسلم من قوله، فَلَمَّا رَأَى عُمَرُ غَضَبَهُ قَالَ “رَضِينَا بِاللَّهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ نَبِيًّا، نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ غَضَبِ اللَّهِ وَغَضَبِ رَسُولِهِ. وَجَعَلَ يَرُدُّهُ حَتَّى سَكَنَ غَضَبُهُ، فَقَالَ عُمَرُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ يَمَنُ يَصُومُ الدَّهْرَ كُلَّهُ؟ قَالَ:

vorio je: 'On niti posti, niti mrsi', ili je rekao: 'On niti je postio, niti je mrsio!' 'A šta s onim koji dva dana posti, a jedan dan mrsi?', upitao je. 'A to neko može?', upitao je. 'Šta je s onim koji posti dan, a mrsi dan?', upitao je. 'To je post Davudov', odgovorio je. 'Šta je s onim koji posti dan, a mrsi dva dana?' 'Volio bih da tako mogu izdržati', odgovorio je i dodao: "Tri dana u svakom mjesecu, i ramazan za ramazanom, jeste post sve vrijeme; postom na dan Arefata nadam se da će Allah pokriti godinu koja mu prethodi i godinu koja ga slijedi; a postom na dan ašure, nadam se da će Allah pokriti godinu koja mu prethodi." (Bilježe: Muslim, Ebu Davud i Nesai.)

3013. U drugom predanju stoji da je bio upitan o postu, ponedjeljkom, pa je odgovorio: „To je dan u kojem sam rođen, dan u kojem sam poslan (poslanikom) i u kojem mi je s visoka sišla Objava.“ (Bilježe: Muslim, Ebu Davud i Nesai.)

3014. Ibn Mesud kazivaše da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., postio tri dana početkom svakog mjeseca. (Bilježe: Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

”لَا صَامَ وَلَا أَفْطَرَ أَوْ قَالَ لَمْ يَصُمْ وَلَمْ يَفْطُرْ“. قَالَ: كَيْفَ بَيْنَ يَصُومُ يَوْمَيْنِ وَيُفْطِرُ يَوْمًا؟ قَالَ: ”وَيُطِيقُ ذَلِكَ أَحَدٌ“. قَالَ: كَيْفَ بَيْنَ يَصُومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمًا؟ قَالَ: ”ذَلِكَ صِيَامُ دَاوُدَ“. قَالَ: كَيْفَ بَيْنَ يَصُومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمَيْنِ؟ قَالَ: ”وَدِدْتُ أَنِّي طُوِّقْتُ ذَلِكَ“. ثُمَّ قَالَ: ”ثَلَاثٌ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ وَرَمَضَانُ إِلَى رَمَضَانَ هَذَا صِيَامُ الدَّهْرِ كُلِّهِ، صِيَامُ يَوْمٍ عَرَفَةَ اخْتِصَبَ عَلَى اللَّهِ أَنْ يَكْفِرَ السَّنَةَ الَّتِي قَبْلَهُ وَالسَّنَةَ الَّتِي بَعْدَهُ، وَصِيَامُ يَوْمٍ عَاشُورَاءَ اخْتِصَبَ عَلَى اللَّهِ أَنْ يَكْفِرَ السَّنَةَ الَّتِي قَبْلَهُ.“ مسلم (1162)، وأبو داود (2425)، والنسائي 4/207.

3013. وفي رواية: وَسُئِلَ عَنْ صَوْمِ الْاِثْنَيْنِ؟ قَالَ: ”ذَلِكَ يَوْمٌ وُلِدْتُ فِيهِ، وَيَوْمٌ بَعِثْتُ وَأُنْزِلَ عَلَيَّ فِيهِ“. لمسلم وأبي داود والنسائي. مسلم (1162). 197

3014. ابن مسعود: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُ مِنْ غُرَّةِ كُلِّ شَهْرٍ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ. أبو داود (2450)، والترمذي (742) وقال: حديث حسن غريب، والنسائي 4/204.

3015. Amir b. Mesud prenio je (s nizom prenosilaca do druge generacije nakon Poslanika, koji je rekao): „Post u zimsko doba lahka je zarada.“ (Bilježi Tirmizi.)

3016. Ebu Seid kazivaše da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio postiti u dva dana: u danu Ramazanskog i danu Kurban-bajrama. (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud i Tirmizi.)

3017. Malik je zabilježio: „Čuo sam od uleme gdje govore: 'Nije grijeh postiti sve vrijeme ako postač mrsi u onim danima u kojima je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio post, a to su: dani boravka na Mini, dan Kurban-bajrama i dan Ramazanskog bajrama.' I to mi je najdraže što sam čuo.“ (Bilježi Malik.)

3018. Ebu Ubejda, sluga Ibn Ezhera, kazivao je da je osobno vidio kako je Omer na dan Kurban-bajrama otpočeo s klanjanjem prije hutbe (bajramske propovijedi), a potom je rekao: „Čuo sam Allahova Poslanika, s.a.v.s., kad je zabranio post u ova dva dana, jer dan Ramazanskog bajrama jeste dan vaše radosti što ste izvršili obave-

3015. عَامِرُ بْنُ مَسْعُودٍ أَرْسَلَهُ:
”الْعَنِيَّةُ الْبَارِدَةُ الصَّوْمُ فِي الشِّتَاءِ“
الترمذي (797).

3016. أَبُو سَعِيدٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ صِيَامِ يَوْمَيْنِ: يَوْمِ الْفِطْرِ وَيَوْمِ النُّحْرِ. الْبُخَارِيُّ (1991)، وَمُسْلِمٌ (827) 140، وَأَبُو دَاوُدَ (2417)، وَالتِّرْمِذِيُّ (772).

3017. مَالِكٌ: سَمِعَ أَهْلَ الْعِلْمِ يَقُولُونَ: لَا تَأْسَ بِصِيَامِ الدَّهْرِ إِذَا أَفْطَرَ الْأَيَّامَ الَّتِي نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ صِيَامِهَا وَهِيَ: أَيُّامُ مِنِّي وَيَوْمُ الْأَضْحَى وَيَوْمُ الْفِطْرِ، وَذَلِكَ أَحَبُّ مَا سَمِعْتُُ الْإِمَامَ مَالِكَ 1/330 (859).

3018. أَبُو عُبَيْدَةَ مَوْلَى ابْنِ أَزْهَرَ: شَهِدْتُ عُمَرَ فِي يَوْمِ نَحْرٍ بَدَأَ بِالصَّلَاةِ قَبْلَ الْخُطْبَةِ، ثُمَّ قَالَ: سَمِعْتُُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ صَوْمِ هَذَيْنِ الْيَوْمَيْنِ، أَمَّا يَوْمُ الْفِطْرِ فَفَطَّرَكُمْ مِنْ صَوْمِكُمْ وَعِيدَ الْمُسْلِمِينَ، وَأَمَّا يَوْمُ الْأَضْحَى فَكَلُّوا مِنْ لُحُومِ نُسُكِكُمْ. الْبُخَارِيُّ (1990)، وَمُسْلِمٌ

zu posta, i dan radosti muslimana. A što se tiče dana Kurban-bajrama, pa jedite tada od mesa svojih kurbana!“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud i Tirmizi.)

3019. Sulejman b. Jesar kazivaše da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio post u danima Kurban-bajrama. (Bilježi Malik.)

3020. Nubejša el-Huzeli prenio je (u nizu prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Dani Kurban-bajrama jesu dani jela, pića i spominjanja Allaha.“ (Bilježi Muslim.)

3021. Sila ibn Zufer kazivaše: „Bili smo kod Ammara u danu za koji se sumnja da li je od šabana ili ramazana, i bili smo pripremili janjeće pečenje. Jedan od prisutnih odmakao se rekavši: ‘Ja postim!’ Na to je Ammar rekao: ‘Onaj koji posti u ovom danu pokazuje neposlušnost Ebul-Kasimu, s.a.v.s.!’“ (Bilježe: Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

3022. Malik je kazivao: „Čuo sam od učenih ljudi da zabranjuju post u da-

(1137), وأبو داود (2416)،
والترمذي (771).

3019 . سليمان بن يسار: أن رسول
الله صلى الله عليه وسلم نهى عن
صوم أيام التشريق. مالك 1/325
(845).

3020 . نُبَيْشَةُ الْهُذَلِي رفعه: “أَيَّامُ
التَّشْرِيقِ أَيَّامُ أَكْلِ وَشَرَبٍ وَذِكْرِ لِلَّهِ“
مسلم (1141).

3021 . صِلَةُ بْنُ زَفَرٍ: كُنَّا عِنْدَ عَمَّارٍ
فِي الْيَوْمِ الَّذِي يَشْكُ فِيهِ مِنْ شَعْبَانَ
أَوْ رَمَضَانَ، فَتَيْنَا بِشَاةٍ مَضْلِيَّةٍ، فَتَنَحَّى
بَعْضُ الْقَوْمِ فَقَالَ: أَنِّي صَائِمٌ. فَقَالَ
عَمَّارٌ “مَنْ صَامَ هَذَا الْيَوْمَ فَقَدْ عَصَى
أَبَا الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. أَبُو
دَاوُدَ (2334)، والترمذي (686)
وقال: حسن صحيح، والنسائي
4/153

3022 . مَالِكٌ: سَمِعْتُ أَهْلَ الْعِلْمِ
يَنْهَوْنَ عَنْ صَوْمِ الْيَوْمِ الَّذِي يُشْكُ

nu za koji se sumnja da li je od šabana ili od ramazana, kad se radi o obaveznom (farz) postu. Oni su smatrali da onaj koji posti u tom danu, a da nije viđen mlađak (mjeseca), pa se, potom, utvrdi da je to ramazan, dužan napostiti taj dan. A nisu smatrali dobrovoljni post toga dana nedoličnim činom.“ (Bilježi Malik.)

3023. Ebu Hurejra prenio je (u nizu prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Kad nastupi druga polovina šabana, nemojte više postiti!“ (Bilježe Ebu Davud i Tirmizi.)

3024. Ebu Davud, Tirmizi, Buhari, Muslim i Nesai (u nizu prenosilaca do Poslanika) zabilježili su (da je Poslanik, s.a.v.s., rekao): „Neka niko od vas ne pomiče ramazan u/naprijed postom u jednom ili dva dana, osim ako posti redovan post, tada neka posti i toga dana!“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

3025. Imran ibn Husajn kazivao je: „Rekao mi je Allahov Poslanik, s.a.v.s.: ‘Zar nisi postio na samom kraju ovog mjeseca (na kraju šabana)?’ ‘Nisam’, odgovorio je. ‘Kada okončaš post, po-

فِيهِ أَنَّهُ مِنْ شَعْبَانَ أَوْ مِنْ رَمَضَانَ إِذَا تَوَيَّ بِهِ الْفَرَضَ، وَيَرُونَ عَلَى أَنْ مَنْ صَامَهُ عَلَى غَيْرِ رُؤْيَاهُ، ثُمَّ جَاءَ الثَّبُتُ أَنَّهُ رَمَضَانَ الْقَضَاءِ، وَلَا يَرُونَ فِي صِيَامِهِ تَطَوُّعًا بَأْسًا. مالک ص 205 (55).

3023. أَبُو هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ: “إِذَا انْتَصَفَ شَعْبَانُ فَلَا تَصُومُوا“. أَبُو دَاوُدَ (2337)، وَالتِّرْمِذِيُّ (738) وَقَالَ: حَسَنٌ صَحِيحٌ. وَصَحَّحَهُ الْأَلْبَانِيُّ فِي “صَحِيحِ الْجَامِعِ” (397).

3024. وَلَهَا وَاللَّيْثِيُّ وَالنَّسَائِيُّ رَفَعَهُ: “لَا يَتَقَدَّمَنَّ أَحَدُكُمْ رَمَضَانَ بِصَوْمِ يَوْمٍ أَوْ يَوْمَيْنِ، إِلَّا أَنْ يَكُونَ كَانَ يَصُومُ صَوْمًا فَلْيَصُمْهُ“. الْبُخَارِيُّ (1914)، وَمُسْلِمٌ (1082)، وَأَبُو دَاوُدَ (2335)، وَالتِّرْمِذِيُّ (684)، وَالنَّسَائِيُّ 4/149.

3025. عِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: “أَمَا ضَمَّتْ مِنْ سُرَرِ هَذَا الشَّهْرِ” يَعْنِي آخِرَ شَعْبَانَ قَالَ: لَا قَالَ: “إِذَا أَفْطَرْتَ فَصُمْ يَوْمَيْنِ“. الْبُخَارِيُّ

sti još dva dana!', reče mu on!“ (Bilježe: Buhari, Muslim i Ebu Davud.)

3026. Ebu Hurejra kazivaše da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., zabranio da se na dan Arefata posti na Arefatu. (Bilježi Ebu Davud.)

3027. Mejmuna kazivaše da su ljudi sumnjali da li je Allahov Poslanik, s.a.v.s., postio na dan Arefata, pa mu je, dok je vršio obred stajanja na Arefatu (vukuf), poslala svježeg mlijeka, i on ga je popio pred očima ljudi. (Bilježe Buhari i Muslim.)

3028. Ibn Omer je kazao, kada je bio upitan o postu na dan Arefata: „Obavljao sam hadž s Vjerovjesnikom, s.a.v.s., i on toga dana nije postio, i s Ebu Bekrom, i on nije postio, i s Omerom, i on nije postio, i s Osmanom, i on nije postio. I ja toga dana ne postim, ne naređujući niti zabranjujući njegov post.“ (Bilježi Tirmizi.)

3029. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Ne odabirite samo noć uoči petka, mimo drugih noći, za dobro-

(1983), i Muslim (1161), i أبو داود (1328).

3026. أَبُو هُرَيْرَةَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ صَوْمِ يَوْمِ عَرَفَةَ بِعَرَفَةَ. أَبُو دَاوُدَ (2440). قَالَ الْحَافِظُ فِي "التَّلْخِيسِ" 2/213: وَفِيهِ مَعْدِي الْهَجْرِي، مَجْهُولٌ.

3027. مَيْمُونَةُ: أَنَّ النَّاسَ شَكُّوا فِي صِيَامِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ عَرَفَةَ: فَأَرْسَلَتْ إِلَيْهِ بِجِلَابٍ وَهُوَ وَقِفٌ فَشَرِبَ وَالنَّاسُ يَنْظُرُونَ. الْبُخَارِيُّ (1989), وَمُسْلِمٌ (1124).

3028. ابْنُ عُمَرَ: وَسُئِلَ عَنْ صَوْمِ يَوْمِ عَرَفَةَ قَالَ: حَجَجْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يَصُمْهُ، وَمَعَ أَبِي بَكْرٍ فَلَمْ يَصُمْهُ، وَمَعَ عُمَرَ فَلَمْ يَصُمْهُ، وَمَعَ عُثْمَانَ فَلَمْ يَصُمْهُ، وَأَنَا لَا أَصُومُهُ وَلَا أَمُرُ بِهِ وَلَا أَنْهَى عَنْهُ. التِّرْمِذِيُّ (751) وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

3029. أَبُو هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ: "لَا تَخْتَصُّوا لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ بِصِيَامٍ مِنْ بَيْنِ اللَّيَالِي وَلَا

voljno klanjanje, a ni samo petak, mimo drugih dana, za post, osim ako neko od vas posti svoj uobičajen post!“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud i Tirmizi.)

3030. Abdullah ibn Busr Sulemi prenio je od svoje sestre Semme (u nizu prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Ne postite subotom, osim ako postite post koji vam je Allah zapovijedio. Ako neko od vas ne nađe ništa drugo osim kožicu bobova (grožđa) ili grančicu drveta, pa neka, makar, to pojede!“ (Bilježe Ebu Davud i Tirmizi.)

3031. Kurejb je kazivao: „Poslali su me ljudi Ummu Selemi da je pitam u kojim je danima Allahov Poslanik, s.a.v.s., najčešće postio? Ona je odgovorila da su to subota i nedjelja. ‘To su blagdani mnogobožaca, i ja želim da se razlikujem od njih’, govorio je on.“ (Bilježi Taberani.)

3032. Ebu Umama prenio je (u nizu prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Onom koji posti srijedom, četvrtkom i petkom, Allah će sagrađiti kuću u Džennetu, čija se vanjšina vidi iz njezine unutrašnjosti, a njezina

تَخْتَصِمُوا يَوْمَ الْجُمُعَةِ بِصِيَامٍ مِنْ بَيْنِ الْأَيَّامِ، إِلَّا أَنْ يَكُونَ فِي صَوْمٍ يَصُومُهُ أَحَدُكُمْ.“ البخاري (1985)، ومسلم (1144)، وأبو داود (2420)، والترمذي (743).

3030. عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُسْرِ السُّلَمِيِّ، عَنْ أُخْتِهِ الصَّاءِ رَفَعَتْهُ: ”لَا تَصُومُوا يَوْمَ السَّبْتِ، إِلَّا فِيمَا افْتَرَضَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ، فَإِنْ لَمْ يَجِدْ أَحَدُكُمْ إِلَّا لَحَاءَ عَنَبَةٍ، أَوْ عُودَ شَجَرَةٍ فَلْيَمْضُغْهُ.“ أَبُو دَاوُدَ (2421)، والترمذي (744).

3031. كُرَيْبٌ: أُرْسِلَنِي نَاسٌ إِلَى أُمِّ سَلَمَةَ أَسْأَلُهَا: أَيُّ الْأَيَّامِ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكْثَرَ لَهَا صَوْمًا؟ فَقَالَتْ: السَّبْتُ وَالْأَحَدُ، وَيَقُولُ: ”هُمَا يَوْمَا عِيدٍ لِلْمُشْرِكِينَ؛ فَأَحَبُّ أَنْ أَخَالَفَهُمْ.“ الطَّبْرَانِيُّ 23/283 (616). وَقَالَ الْهَيْثَمِيُّ 3/198: رَجَالَهُ ثَقَاتٌ، وَصَحَّحَهُ ابْنُ حَبَانَ.

3032. أَبُو أُمَامَةَ رَفَعَهُ: ”مَنْ صَامَ يَوْمَ الْأَرْبَعَاءِ وَالْخَمِيسِ وَالْجُمُعَةِ، بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ يُرَى ظَاهِرُهُ مِنْ بَاطِنِهِ، وَبَاطِنُهُ مِنْ ظَاهِرِهِ.“ الطَّبْرَانِيُّ 8/520 (7981).

unutrašnjost iz njezine vanjštine. (Bilježi Taberani.)

3033. Muhammed ibn Abbad ibn Džafer kazivao je: „Pitao sam Džabira, dok sam tavafo (vršio obred obilaženja okolo Kabe), da li je Vjerovjesnik, s.a.v.s., zabranio post petkom, pa je odgovorio: 'Jeste, tako mi Gospodara ove kuće (Kabe)!'" (Bilježi Buhari.)

3034. Ibn Mesud kazivaše: „Rijetko sam viđao Allahova Poslanika, s.a.v.s., da jede petkom.“ (Bilježi Ibn Madža.)

MRŠENJE (NEPOSTENJE) PUTNIKA I DRUGIH, NADOKNADA I KEFFARET

3035. Džabir kazivaše da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., u godini oslobađanja (Meke), krenuo u Meku tokom ramazana, i postio je dok nije stigao u *Kura el-Gamim*. Postili su i ljudi s njim. A tada je zatražio čašu s vodom, podigao je da ljudi vide, i popio. Nakon toga mu je rečeno da su neki ljudi i dalje postili, pa je rekao: „To su neposlušni-

3033. مُحَمَّدُ بْنُ عَبَّادِ بْنِ جَعْفَرٍ: سَأَلْتُ جَابِرَ وَأَنَا أُطَوِّفُ بِالْبَيْتِ أَنَبِيَّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ صِيَامِ يَوْمِ الْجُمُعَةِ؟ قَالَ: نَعَمْ، وَرَبِّ هَذَا الْبَيْتِ. ابن ماجه (1724). رواه البخاري (1984).

3034. ابْنُ مَسْعُودٍ قَالَ: قُلْتُ مَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُفْطِرُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ. ابن ماجه (1725). وصححه ابن حبان (3645) 8/406.

3035. جَابِرٌ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ عَامَ الْفَتْحِ إِلَى مَكَّةَ فِي رَمَضَانَ، فَصَامَ حَتَّى بَلَغَ كُرَاعَ النَّعِيمِ فَصَامَ النَّاسُ، ثُمَّ دَعَى بِقَدَحٍ مِنْ مَاءٍ فَرَفَعَهُ: حَتَّى نَظَرَ النَّاسُ، ثُمَّ شَرِبَ فَقِيلَ لَهُ بَعْدَ ذَلِكَ: إِنَّ بَعْضَ النَّاسِ قَدْ صَامَ. فَقَالَ: "أُولَئِكَ الْعَصَاةُ، أُولَئِكَ الْتَرَمِذِيُّ". مسلم (1114)، والترمذي (710).

ci, to su neposlušnici!“ (Bilježe Muslim i Tirmizi.)

3036. Ibn Abbas kazivaše: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., postio je, i kada je stigao u mjesto *Kedid veda*, između Kudejda i Usfana, prekinuo je post, i nije više postio do kraja tog mjeseca.“ Zuhri je rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., ušao je u Meku ujutro 19. dana ramazana. Oni su slijedili svaku novu njegovu zapovijed, smatrajući je jasno dokidajućom.“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Nesai i Malik.)

3037. U jednom drugom predanju stoji da je postio od Medine do Kudejda, gdje je prekinuo postiti dok nije stigao u Meku. (Bilježi Nesai.)

3038. Ebu Seid kazivaše: „Vjerovjesnik, s.a.v.s., je u Godini oslobođanja (Meke) stigao u *Merr ez-Zahran*, gdje nam je navijestio susret s neprijateljem, naredivši nam da prekinemo post, što smo svi mi i učinili.“ (Bilježi Tirmizi.)

3039. Enes kazivaše: „S Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., bili smo na jednom

3036. وللشَّيْخَيْنِ وَالْمَوْطَأِ

وَالنَّسَائِي، عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ: صَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى إِذَا بَلَغَ الْكَدِيدَ الْمَاءِ الَّذِي بَيْنَ قَدِيدٍ وَعُسْفَانَ، أَفْطَرَ فَلَمْ يَزَلْ مَقْطَرًا حَتَّى انْسَلَخَ الشَّهْرُ. قَالَ الزُّهْرِيُّ: فَصَبَّحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَكَةَ لثَلَاثَ عَشْرَةَ خَلَّتْ مِنْ رَمَضَانَ، وَكَانُوا يَتَّبِعُونَ الْأَخَذْتَ فَلَا أَخَذْتَ مِنْ أَمْرِهِ، وَيَرْوَاهُ النَّاسُ الْمُحْكَمَ الْبُخَارِيُّ (4275)، وَمُسْلِمٌ (1113)، وَالنَّسَائِيُّ (1/307 وَمَالِكٌ (2290) 4/184 (791).

3037. وفي رواية: صَامَ مِنَ الْمَدِينَةِ حَتَّى أَتَى قَدِيدًا فَأَفْطَرَ حَتَّى أَتَى مَكَةَ. النَّسَائِيُّ 4/183. وَصَحَّحَهُ الْأَبَانِيُّ فِي "صَحِيحِ النَّسَائِيِّ".

3038. أَبُو سَعِيدٍ: بَلَغَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْفَتْحِ مَرَّ الظُّهْرَانِ فَأَذَنَّا بِلِقَاءِ الْعَدُوِّ، فَأَمَرَنَا بِالْفِطْرِ فَأَفْطَرْنَا أَجْمَعِينَ. التِّرْمِذِيُّ (1684) وَقَالَ: حَسَنٌ صَحِيحٌ.

3039. أَنَسٌ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي السَّفَرِ فَمِنَّا

putovanju. Neki od nas postili su, dok su drugi jeli. Jednog vrelog dana stigli smo na jedno mjesto (bez imalo hladovine), i najviše hlada među nama imali su oni koji su bili obučeni. Neki su se rukama zaklanjali od sunca. Postači su bili popadali, pa su oni koji nisu postili ustali i podigli šatore i napojili (jahaće) deve. Tada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Danas su oni koji nisu postili odnijeli nagradu!' (Bilježe: Buhari, Muslim, i Nesai.)

3040. Džabir kazivaše: „Vjerovjesnik, s.a.v.s., bio je na jednom putovanju pa je vidio nekog čovjeka oko koga su se okupili ljudi, praveći mu hlad. On je upitao: 'Ko je taj?' Kad su mu odgovorili da je to postač, on je rekao: 'Postiti na putovanju ne predstavlja dobročinstvo!'“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud i Nesai.)

3041. Ebu Musa kazivao je da je upitao Allahova Poslanika, s.a.v.s.: „Spada li u dobročinstvo postiti na putovanju?“, pa je odgovorio: „Ne spada u dobročinstvo post na putovanju!“ (Bilježe: Rezin, Ahmed i Taberani.)

الصَّائِمُ وَمِنَّا الْمُفْطِرُ، فَزَلْنَا مَنْزِلًا فِي يَوْمٍ حَارٍّ أَكْثَرْنَا ظِلًّا صَاحِبُ الْكِسَاءِ، فَمِنَّا مَنْ يَبْقِي الشَّمْسُ بِيَدِهِ فَسَقَطَ الصَّوَامُ، وَقَامَ الْمُفْطِرُونَ فَضَرَبُوا الْأَيْتَةَ وَسَقَوْا الرِّكَابَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «ذَهَبَ الْمُفْطِرُونَ الْيَوْمَ بِالْأَجْرِ». البخاري (2890)، ومسلم (1119)، والنسائي 4/182.

3040. جَابِرٌ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَرَأَى رَجُلًا قَدْ اجْتَمَعَ النَّاسُ عَلَيْهِ، وَقَدْ ظَلَّلَ عَلَيْهِ، فَقَالَ: «مَا لَهُ» فَقَالُوا: رَجُلٌ صَائِمٌ، فَقَالَ: «لَيْسَ الْبِرُّ أَنْ تَصُومُوا فِي السَّفَرِ». البخاري (1946)، ومسلم (1115)، وأبو داود (2407)، والنسائي 4/175.

3041. أَبُو مُوسَى: قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمِنْ أَمْ بِرَأْمِ صَوْمٍ فِي أَمِ سَفَرٍ فَقَالَ: «لَيْسَ مِنْ أَمِ بِرَأْمِ صَوْمٍ فِي أَمِ سَفَرٍ». لرزين، أحمد 5/434، والطبراني 19/172 (387).

3042. Abdurrahman ibn Avf rekao je: „Postać na putovanju jeste kao onaj kod kuće koji ne posti.“ (Bilježi Nesai.)

3043. Enes ibn Malik prenio je od Abdullaha ibn Ka'ba (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Zaista, Allah je oslobodio putnika dijela klanjanja, dopustio mu je da ne posti, a to je dopustio i dojlji i trudnici, ako se boje za svoju djecu.“ (Bilježe: Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

3044. Ebu Seid kazivaše: „Putovali smo s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., pa su neki među nama postili, a drugi su jeli. Oni koji nisu postili nisu se ljutili na one koji su postili, smatrajući da je onaj ko se osjećao snažnim i postio učinio dobro, dok je i onaj ko se osjećao slabim i jeo učinio dobro.“ (Bilježe: Muslim, Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

3045. Aiša kazivaše da je Hamza ibn Amr el-Eslemi pitao Vjerovjesnika, s.a.v.s.: „Da li da postim na putovanju?“, pa je rekao: „Ako hoćeš, posti, a ako hoćeš, nemoj postiti.“ (Bilježe:

3042. عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ قَالَ: الصَّائِمُ فِي السَّفَرِ كَالْمُفْطِرِ فِي الْحَضَرِ. النسائي 4/183

3043. أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ مِنْ بَنِي عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ رَفَعَهُ: "أَنَّ اللَّهَ وَضَعَ شَطْرَ الصَّلَاةِ عَنِ الْمَسَافِرِ، وَأَرْخَصَ لَهُ فِي الْإِفْطَارِ، وَأَرْخَصَ فِيهِ لِلْمَرْضِعِ وَالْحَبْلِ إِذَا خَافَتْ عَلَى وَلَدِهَا". أَبُو دَاوُدَ (2408)، وَالتِّرْمِذِيُّ (715)، وَالنَّسَائِيُّ 4/18

3044. أَبُو سَعِيدٍ: كُنَّا نَسَافِرُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمِنَّا الصَّائِمُ وَمِنَّا الْمُفْطِرُ، فَلَا يَجِدُ الْمُفْطِرُ عَلَى الصَّائِمِ وَلَا الصَّائِمُ عَلَى الْمُفْطِرِ، وَكَانُوا يَرَوْنَ أَنَّهُ مَنْ وَجَدَ قُوَّةَ فَصَامَ فَحَسَنَ، وَمَنْ وَجَدَ ضَعْفًا فَافْطَرَ فَحَسَنَ. مُسْلِمٌ (1116)، وَأَبُو دَاوُدَ (2406)، وَالتِّرْمِذِيُّ (713)، وَالنَّسَائِيُّ 4/188

3045. عَائِشَةُ: أَنَّ حَمْزَةَ بْنَ عَمْرِو الْأَسْلَمِيِّ قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَصُومُ فِي السَّفَرِ؟ وَكَانَ كَثِيرَ الصِّيَامِ، فَقَالَ: "أَنْ شِئْتَ فَصُمْ، وَأَنْ

Buhari, Muslim, Ebu Davud, Tirmizi, Nesai i Malik.)

3046. Hamza ibn el-Eslemi kazivaše da je Vjerovjesniku, s.a.v.s., rekao da ima jahalicu na kojoj putuje; te se može dogoditi da dočeka ramazan u snazi i u zimsko doba, kada mu je lakše postiti, negoli da post odgodi i nosi kao dug, te ga je upitao: „Da li da postim, o Allahov Poslaniče, za veću nagradu, ili da jedem?“ a on mu je odgovorio: „Ono šta ti od toga budeš želio, o Hamza.“ (Bilježe Ebu Davud i Nesai, kod Muslima postoji sličan.)

3047. Muhammed ibn Ka'b kazivao je: „Došao sam Enesu u toku ramazana, a on se spremao na putovanje; deva mu bijaše već osedlana, a i on bijaše u putničkoj odjeći. Tada je zatražio jelo, i jeo. Ja sam ga“, kaže Muhammed ibn Ka'b, „upitao: ‘Je li to sunnet?’ On je odgovorio: ‘Da, sunnet je’, a potom je uzjahao.“ (Bilježi Tirmizi.)

شَيْتَ فَأَفْطَرَ“. البخاري (1943)،
ومسلم (1121)، وأبو داود (2402)،
والترمذي (711)، والنسائي 4/187،
ومالك 1/308 (794).

3046. عَنْ حَمْزَةَ نَفْسَهُ أَنَّهُ قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّهُ صَاحِبُ ظَهْرٍ يُسَافِرُ عَلَيْهِ، وَرُبَّمَا صَادَفَهُ رَمَضَانٌ قَوِيًّا شَاتِيًّا، الصَّوْمُ أَهْوَنَ عَلَيْهِ مِنْ أَنْ يُؤْخِرَهُ فَيَكُونَ دَيْنًا، وَقَالَ: أَفَأَصُومُ يَا رَسُولَ اللَّهِ: أَعْظَمُ لَأَجْرِي أَوْ أَفْطِرُ؟ فَقَالَ: ”أَيُّ ذَلِكَ شَيْتَ يَا حَمْزَةُ“. أَبُو دَاوُدَ (2403)، وَالنَّسَائِيُّ 4/186. وَالْحَدِيثُ فِي مُسْلِمٍ مِنْ حَدِيثِ أَبِي مَرَاوَحَ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ عَمْرٍو بِنَحْوِهِ.

3047. مُحَمَّدُ بْنُ كَعْبٍ: أَتَيْتُ أَنَسًا فِي رَمَضَانَ، وَهُوَ يُرِيدُ سَفَرًا، وَقَدْ رَجَلَتْ إِلَيْهِ رَاحِلَتُهُ وَلَبَسَ ثِيَابَ السَّفَرِ، فَدَعَا بِطَعَامٍ فَأَكَلَ، فَقُلْتُ لَهُ: سُنَّةٌ، فَقَالَ: سُنَّةٌ ثُمَّ رَكِبَ. التِّرْمِذِيُّ (799) وَقَالَ: هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ.

3048. Malik kazivaše da je čuo da je Omer kad bi putovao tokom ramazana i znao da će ući u Medinu početkom dana, postio. (Bilježi Malik.)

3049. Mensur el-Kelbi kazivaše: „Dihja ibn Halifa, tokom ramazana, izašao je iz svog mjesta na daljinu od tri milje, pa nije postio, a i neki ljudi s njim nisu postili. Drugima pak bijaše mrsko da jedu. Kad se vratio u svoje mjesto, rekao je: ‘Boga mi, danas sam vidio nešto što sam mislio da neću vidjeti: zaista, neki ljudi odstupaju od pravca Allahova Poslanika, s.a.v.s. Bože moj, uzmi me Sebi!’“ (Bilježi Ebu Davud.)

3050. Ubejd ibn Habr kazivao je: „Bio sam u vrijeme ramazana s Ebu Basrom Gifarijem na lađi iz Fustata. Na povratku, kad još nije bio ni izašao iz naselja, zatražio je sofru i rekao: ‘Primakni se!’ ‘Zar ne vidiš kuće?’, rekao sam. Ebu Basra je rekao: ‘Zar ostavljaš sunnet Allahova Poslanika, s.a.v.s.!?’“ Džafer je u svom kazivanju rekao da je poslije toga on jeo. (Bilježi Ebu Davud.)

3048. مَالِكٌ بَلَغَهُ: أَنَّ عُمَرَ كَانَ إِذَا كَانَ فِي سَفَرٍ فِي رَمَضَانَ فَلَمْ يَأْكُلْ أَنَّهُ دَاخِلَ الْمَدِينَةِ مِنْ أَوَّلِ يَوْمِهِ، دَخَلَ وَهُوَ صَائِمٌ. مالك 1/309 (799).

3049. مَنْصُورُ الْكَلْبِيِّ: أَنَّ دِيحَةَ بْنَ خَلِيفَةَ خَرَجَ مِنْ قَرْيَتِهِ إِلَى قَدِيرٍ ثَلَاثَةَ أَمْيَالٍ فِي رَمَضَانَ، ثُمَّ أَنَّهُ أَفْطَرَ وَأَفْطَرَ مَعَهُ أَنَاسٌ، وَكَرِهَ آخَرُونَ أَنْ يُفْطِرُوا، فَلَمَّا رَجَعَ إِلَى قَرْيَتِهِ قَالَ: وَاللَّهِ لَقَدْ رَأَيْتُ الْيَوْمَ أَمْرًا مَا كُنْتُ أَظُنُّ أَنِّي أَرَاهُ أَنْ قَوْمًا رَغِبُوا عَنْ هَدْيِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابِهِ، اللَّهُمَّ اقْبِضْني إِلَيْكَ. أبو داود (2413).

3050. عُبَيْدُ بْنُ جَبْرِ: كُنْتُ مَعَ أَبِي بَصْرَةَ الْغِفَارِيِّ فِي سَفِينَةٍ مِنَ الْفُسْطَاطِ فِي رَمَضَانَ فَرَجَعْتُ، فَلَمْ يَجَاوِزِ الْبُيُوتَ حَتَّى دَعَا بِالسُّفْرَةِ، قَالَ: اقْتَرِبْ، قُلْتُ: أَلَسْتَ تَرَى الْبُيُوتَ، قَالَ أَبُو بَصْرَةَ: اتْرَعَبْ عَنْ سُنَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ جَعْفَرٌ فِي حَدِيثِهِ فَأَكَلَ. أبو داود (2412). وصححه الألباني في "صحيح أبي داود" برقم (2085).

3051. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Ko ne bude postio makar u jednom danu ramazana, bez opravdana razloga ili bolesti ne može ga nadoknaditi postom sve vrijeme!“ (Bilježe: Buhari, Ebu Davud i Tirmizi.)

3052. Esma, kćerka Ebu Bekra, kazivaše: „Iftarili smo u vrijeme Allahova Poslanika, s.a.v.s., jednog oblačnog dana, a onda se ukazalo sunce.“ Hišam je bio upitan: „Je li im bilo naređeno da naposte?“, pa je odgovorio: „Mora se napostiti!“ (Bilježe Buhari i Ebu Davud.)

3053. Nafi je prenio da je Ibn Omer kazivao: „Ramazan će na/postiti ne prekidajući onaj koji ga nije postio uslijed bolesti ili putovanja.“ (Bilježi Malik.)

3051. أَبُو هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ: "مَنْ أَفْطَرَ يَوْمًا مِنْ رَمَضَانَ مِنْ غَيْرِ رُخْصَةٍ وَلَا مَرَضٍ، لَمْ يَقْضِهِ صَوْمُ الدَّهْرِ كُلِّهِ، وَأَنْ صَامَهُ". البخاري معلقا بصيغة التريض قبل حديث (1935)، وأبو داود (2396)، والترمذي (723).

3052. أَسْمَاءُ بِنْتُ أَبِي بَكْرٍ: أَفْطَرْنَا عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي يَوْمٍ غَيْمٍ، ثُمَّ طَلَعَتِ الشَّمْسُ قِيلَ لَهَا شِم: أَفَامُرُوا بِالْقَضَاءِ؟ قَالَ: لَا بُدَّ مِنَ الْقَضَاءِ. البخاري (1959)، وأبو داود (2359).

3053. نَافِعٌ: أَنَّ ابْنَ عُمَرَ كَانَ يَقُولُ: يَصُومُ رَمَضَانَ مُتَتَابِعًا مَنْ أَفْطَرَهُ مِنْ مَرَضٍ أَوْ فِي سَفَرٍ. مالك 1/316 (819).

3054. Ibn Šihab kazivao je da su se Ebu Hurejra i Ibn Abbas razišli u mišljenju u vezi s nadoknađivanjem posta ramazana. Jedan od njih je govorio da će (postač) između njih razdvajati, dok je drugi govorio da neće razdvajati. (Bilježi Malik.)

3055. Aiša kazivaše: „Imala sam dug napostiti propušteno od ramazana, a nisam bila u mogućnosti napostiti, osim u šabanu iz razloga koji se odnosio na mjesto Allahova Poslanika, s.a.v.s.“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud, Tirmizi, Nesai i Malik.)

3056. Ona je prenijela (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Ko umre pod dugom posta, za njega će napostiti njegov staratelj.“ (Bilježe: Buhari, Muslim i Ebu Davud.)

3057. Ibn Abbas kazivao je: „Ako se čovjek razboli tokom ramazana i umre, a da nije postio, obaveza je nahraniti (siromašnog) za njega, i tako on neće biti pod dugom nadoknađivanja; a u slučaju zavjeta to će za njega učiniti njegov staratelj.“ (Bilježi Ebu Davud.)

3054. ابْنُ شِهَابٍ: أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ، وَابْنَ عَبَّاسٍ اخْتَلَفَا فِي قَضَاءِ رَمَضَانَ، فَقَالَ أَحَدُهُمَا: يُفَرِّقُ بَيْنَهُ، وَقَالَ الْآخَرُ: لَا يُفَرِّقُ. مَالِكٌ 1/316 (818).

3055. عَائِشَةُ: كَانَ يَكُونُ عَلَيَّ الصَّوْمُ مِنْ رَمَضَانَ، فَمَا أُسْتَطِيعُ أَنْ أَقْضِيَ إِلَّا فِي شَعْبَانَ، وَذَلِكَ لِمَكَانِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. البخاري (1950)، ومسلم (1146)، وأبو داود (2399)، والترمذي (783)، والنسائي 4/191، ومالك (834) 1/322.

3056. وَعَنْهَا رَفَعَتْهُ: «مَنْ مَاتَ وَعَلَيْهِ صَوْمٌ صَامَ عَنْهُ وَلِيُّهُ». البخاري (1952)، ومسلم (1147)، وأبو داود (2400).

3057. ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ: إِذَا مَرِضَ الرَّجُلُ فِي رَمَضَانَ، ثُمَّ مَاتَ وَلَمْ يَصُمْ أُطْعِمَ عَنْهُ، وَلَمْ يَكُنْ عَلَيْهِ قَضَاءٌ وَأَنْ تَنْزَرَّ قَضَى عَنْهُ وَلِيُّهُ. أَبُو دَاوُدَ (2401). وصححه الألباني في «صحيح أبي داود» (2078).

3058. On, također, kazivaše: „Neka žena rekla je: ‘O Allahov Poslaniče, moja majka umrla je pod dugom zavjetnog posta, pa hoću li napostiti za nju?’ On je odgovorio: ‘Šta misliš, kad bi tvoja majka bila pod dugom, pa ga ti izvršila, da li bi to nju oslobodilo od njezina duga?’ ‘Da’, odgovorila je, pa je on dodao: „Onda, posti za svoju majku!“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

3059. Malik je kazivao da je čuo da je Ibn Omer pitan da li će neko postiti za nekog drugog, ili klanjati za nekog drugog, pa je rekao: „Neće.“ (Bilježi Malik.)

3060. Aiša je kazivala: „Hafsa i ja smo postile, pa nam je bilo poklonjeno nešto od jela, i mi smo jele. Tada je ušao Allahov Poslanik, s.a.v.s., i Hafsa je, preduhitrivši me, a bijaše i njegova kćerka, rekla: ‘O Allahov Poslaniče, Aiša i ja osvanule smo posteći dobrovoljan post.’ Tada nam je poklonjeno nešto od jela, i mi smo njime prekinule post. On je rekao: ‘Napostite drugi dan za taj!’“ (Bilježe: Ebu Davud, Tirmizi i Malik.)

3058. وعنه قالت امرأة: يا رسول الله: أن أُمِّي ماتت وَعَلَيْهَا صَوْمٌ نَذِرٌ، أَفَأَصُومُ عَنْهَا؟ قَالَ: ”أَرَأَيْتَ لَوْ كَانَ عَلَى أُمِّكَ دَيْنٌ فَقَضَيْتَهُ أَكَانَ يُؤَدِّي ذَلِكَ عَنْهَا؟“ قَالَتْ: نَعَمْ، قَالَ: ”فَصُومِي عَنْ أُمِّكَ“. البخاري (1953)، ومسلم (1148)، وأبو داود (3308)، والترمذي (716)، والنسائي في ”الكبرى“ 2/174 (2917).

3059. مَالِكٌ بَلَّغَهُ: أَنَّ ابْنَ عُمَرَ كَانَ يُسْأَلُ هَلْ يَصُومُ أَحَدٌ عَنْ أَحَدٍ؟ أَوْ يُصَلِّي أَحَدٌ عَنْ أَحَدٍ؟ فَيَقُولُ: لَا. مَالِكٌ 1/322 (835).

3060. عَائِشَةُ: كُنْتُ أَنَا وَحَفْصَةُ صَائِمَتَيْنِ، فَأُهْدِي لَنَا طَعَامٌ فَأَكُلُنَا مِنْهُ، فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَتْ حَفْصَةُ وَبَدَرْتَنِي وَكَأَنَّتِ بِنْتُ إِبْرَاهِيمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِنِّي أَصْبَحْتُ أَنَا وَعَائِشَةُ صَائِمَتَيْنِ مُتَطَوِّعَتَيْنِ، فَأُهْدِي لَنَا طَعَامٌ فَأَفْطَرْنَا عَلَيْهِ، قَالَ: أَفْضِيَا مَكَانَهُ يَوْمًا. أبو داود (2457)، والترمذي (735)، ومالك 1/319 (827).

3061. Ona, također, kazivaše: „Neki čovjek došao je Vjerovjesniku, s.a.v.s., i rekao da je izgorio (propao). On ga je upitao: ‘Šta je bilo s tobom?’ On je odgovorio: ‘Spolno sam općio sa suprugom dok sam postio u ramazanu.’ Tada je Vjerovjesniku, s.a.v.s., donesena korpa hurmi zvana ‘arek’, i on je rekao: ‘Podijeli ovo!’“ (Bilježe: Buhari, Muslim i Ebu Davud.)

3062. Ebu Hurejra kazivaše: „Dok smo sjedili kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., ušao je neki čovjek i rekao: ‘O Allahov Poslaniče, propao sam!’ On je upitao: ‘Šta ti se desilo?’ ‘Dok sam postio, imao sam seksualni odnos sa suprugom’, odgovorio je. ‘Možeš li osloboditi roba?’, upitao ga je. ‘Ne mogu’, odgovorio je. ‘Možeš li postiti uzastopce dva mjeseca?’, upitao je. ‘Ne mogu’, rekao je. ‘A možeš li nahraniti šezdeset siromaha?’, upitao je. ‘Ne mogu’, odgovorio je. ‘Sjedi!’, rekao mu je. Potom je Vjerovjesniku, s.a.v.s., donesena korpa s datulama pa je upitao: ‘Gdje je pitalac?’ ‘Evo, tu sam!’, rekao je. ‘Uzmi ovo i podijeli!’, rekao je. ‘Siromašnijem od mene, o Allahov Poslaniče?! Boga mi, nema između ova dva krša (odnosno, brda) nijednog domaćinstva siromašnijeg od moga!’ Tada se Allahov Poslanik, s.a.v.s., nasmijao,

3061. وعنها: أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ إِنَّهُ اخْتَرَقَ فَقَالَ: مَا لَكَ؟ قَالَ: أَصَبْتُ أَهْلِي فِي رَمَضَانَ، فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِكَتَلٍ يُدْعَى الْغَرَقَ، فَقَالَ: "إِنَّ الْمُخْتَرِقَ" قَالَ: أَنَا، قَالَ: "تَصَدَّقْ بِهَذَا". البخاري (1935)، ومسلم (1112)، وأبو داود (2394).

3062. وللسنة إلا النسائي عن أبي هريرة: بَيْنَا نَحْنُ جُلُوسٌ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ جَاءَ رَجُلٌ، فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ: هَلَكْتُ قَالَ: "مَا لَكَ؟" قَالَ: وَقَعْتُ عَلَى امْرَأَتِي وَأَنَا صَائِمٌ، قَالَ: "هَلْ تَجِدُ رَقَبَةً تَعْتَقُهَا؟" قَالَ: لَا، قَالَ: "فَهَلْ تَسْتَطِيعُ أَنْ تَصُومَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ؟" قَالَ: لَا، قَالَ: "هَلْ تَجِدُ أَطْعَامَ سِتِّينَ مِسْكِينًا؟" قَالَ: لَا. قَالَ: "اجلس" فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعَرَقٍ فِيهِ تَمْرٌ، ثُمَّ قَالَ: "أَنْتَ السَّائِلُ؟" قَالَ: أَنَا، قَالَ: "خُذْ هَذَا فَتَصَدَّقْ بِهِ" فَقَالَ: عَلَى أَفْقَرِ مَنِي يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَوَاللَّهِ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا يُرِيدُ الْحَرَّتَيْنِ أَهْلُ بَيْتِ أَفْقَرٍ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي، فَصَحَّكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى بَدَتْ أَنْيَابُهُ، ثُمَّ قَالَ: "أَطْعِمْهُ أَهْلَكَ". البخاري (1936)،

tako da su mu se vidjeli zubi očnjaci, i dodao: 'Nahrani njima svoju čeljad!'“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud, Tirmizi i Malik.)

3063. U drugom predanju stoji da je dodao: „...i posti jedan dan, tražeći u Allaha oprost!“ (Bilježi Ebu Davud.)

3064. Malik kazivaše da je čuo da je Enes doživio duboku starost, tako da više nije bio u stanju postiti, pa je davao fidju (naknadu za propušteni post). (Bilježi Malik.)

3065. On je, također, kazivao da je čuo da je Ibn Omer bio upitan o trudnici koja se plaši za svoje dijete i kojoj je teško postiti, pa je rekao: „Ona neće postiti, ali za svaki propušteni dan posta nahraniti jednog siromaha koliko iznosi jedan mudd (šuplja mjera) pšenice, prema mjeranju Vjerovjesnika, s.a.v.s.“ (Bilježi Malik.)

ومسلم (1111)، وأبو داود (2390)،
والترمذي (724)، ومالك 1/310
(802).

3063. وفي رواية زاد: ”وصم يوما،
واستغفر الله“. أبو داود (2393).

3064. مَالِكُ بَلَّغَهُ: أَنَّ أَسْبَا كَبَرَ حَتَّى
كَانَ لَا يَقْدِرُ عَلَى الصَّوْمِ، وَكَانَ يَفْتَدِي.
مالك 1/313 (809).

3065. وَعَنْهُ بَلَّغَهُ: أَنَّ ابْنَ عُمَرَ سَأَلَ
عَنِ الْمَرْأَةِ الْحَامِلِ إِذَا خَافَتْ عَلَى
وَلَدِهَا وَاشْتَدَّ عَلَيْهَا الصِّيَامُ، قَالَ: تَقْطِرُ
وَتُطْعِمُ مَكَانَ كُلِّ يَوْمٍ مِسْكِينًا، مُدًّا مِنْ
حِنْطَةٍ بِمَدِّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.
مالك 1/312 (807).

3066. Ibn Omer prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Onaj koji umre pod dugom posta od jednog mjeseca, neka se (u ime otkupa) za njega nahrani za svaki dan po jedan siromah!“ (Bilježi Tirmizi.)

3067. Kasim ibn Muhammed kazivaše: „Onaj koji je dužan napostiti mjesec ramazan, pa ga ne naposti, a bio je kadar da to učini, pa nastupi naredni ramazan, on će za svaki dan nahraniti siromaha koliko iznosi jedan mudd pšenice, a dužan je i nadoknaditi!“ (Bilježi Malik.)

3068. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Onaj koji dočeka ramazan, a pod dugom je propuštenog posta od (prošlog) ramazana koji nije napostio, neće mu biti primljen (post); onaj koji posti dobrovoljni post a pod dugom je propuštenog ramazanskog posta koji nije napostio, neće mu biti primljeno dok to ne naposti.“ (Bilježi Ahmed.)

3066. ابْنُ عُمَرَ رَفَعَهُ: ”مَنْ مَاتَ وَعَلَيْهِ صِيَامُ شَهْرٍ، فَلْيُطْعَمْ مَكَانَ كُلِّ يَوْمٍ مِسْكِينًا“. الترمذي (718).

3067. الْقَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ: كَانَ يَقُولُ: مَنْ كَانَ عَلَيْهِ قَضَاءُ رَمَضَانَ، فَلَمْ يَقْضِهِ وَهُوَ قَوِيٌّ حَتَّى جَاءَ رَمَضَانُ آخِرُ، فَإِنَّهُ يُطْعَمُ مَكَانَ كُلِّ يَوْمٍ مِسْكِينًا مُدًّا مِنْ حِنْطَةٍ، وَعَلَيْهِ ذَلِكَ الْقَضَاءُ. مالك (811) 1/313

3068. أَبُو هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ: ”مَنْ أَدْرَكَهُ رَمَضَانٌ وَعَلَيْهِ مِنْ رَمَضَانَ شَيْءٌ لَمْ يَقْضِهِ، لَمْ يُقْبَلْ مِنْهُ وَمَنْ صَامَ تَطَوُّعًا وَعَلَيْهِ مِنْ رَمَضَانَ شَيْءٌ لَمْ يَقْضِهِ، فَإِنَّهُ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ حَتَّى يَصُومَهُ“. أحمد 2/352، و”الأوسط“ 3/321 (3284).

3069. Omer kazivaše da bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., kad bi propustio nešto od posta tokom ramazana, to napostio u prvoj desetini mjeseca zul-hidže. (Bilježi se u zbirkama *Evsat* i *Sagir*.)

I'TIKAF, LEJLETUL-KADR I DR.

3070. Ibn Abbas prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Mu'tekifu (osoba koja boravi u džamiji posljednjih deset dana ramazana), koji se tako susteže od grijeha, dodjeljuju se sva dobra djela kao i činitelju dobrih djela.“ (Bilježi Ibn Madža.)

3071. Aiša kazivaše da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., posljednjih deset dana ramazana stalno boravio u džamiji, sve dok mu Allah nije odredio smrt, a nakon njega su to činile njegove supruge. (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

3072. U drugom predanju stoji: „On je stalno provodio u džamiji posljednjih deset dana ramazana, i kad bi rano ujutro klanjao, vraćao bi se u prostor u koji se bijaše povukao. On ka-

3069. عَنْ عُمَرَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا فَاتَهُ شَيْءٌ مِنْ رَمَضَانَ قَضَاهُ فِي عَشْرِ ذِي الْحِجَّةِ. “الأوسط” 5/233 (5178).
و“الصغير” 2/63 (787).

3070. ابْنُ عَبَّاسٍ رَفَعَهُ: “فِي الْمُتَكَيِّفِ هُوَ يَعْكَفُ الذُّنُوبَ وَيَجْرِي لَهُ مِنَ الْحَسَنَاتِ كَعَامِلِ الْحَسَنَاتِ كُلِّهَا.” ابْنُ مَاجَةَ، (1781).

3071. عَائِشَةُ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَعْكَفُ الْعَشْرَ الْأَوَّخِرَ مِنْ رَمَضَانَ حَتَّى تَوَفَّاهُ اللَّهُ، ثُمَّ اعْتَكَفَ أَزْوَاجُهُ مِنْ بَعْدِهِ. الْبُخَارِيُّ (2026)، وَمُسْلِمٌ (1172)، وَأَبُو دَاوُدَ (2462)، وَالتِّرْمِذِيُّ (790)، وَالنَّسَائِيُّ فِي “الْكَبَرَى” 2/258.

3072. فِي رِوَايَةٍ: كَانَ يَعْكَفُ فِي كُلِّ رَمَضَانَ، فَأَذَا صَلَّى الْغَدَاةَ جَاءَ مَكَانَهُ الَّذِي اعْتَكَفَ فِيهِ، قَالَ:

že da je i Aiša zatražila od njega dopuštenje za boravak (itikaf) u džamiji, i on joj je dopustio, pa je ona podigla šator u njoj. Kada je za to čula Hafsa, i ona je podigla šator, a i Zejneba je, kad je čula to, podigla šator. Kad se Poslanik, nakon što je obavio jutarnje klanjanje (sabah), vratio tamo gdje je boravio i opazio četiri šatora, upitao je: 'Šta je ovo?' I nakon što mu je ispričan njihov slučaj, rekao je: 'Je li ih na ovo podstaklo dobročinstvo?! Uklonite ih da ih ne gledam!' I oni su uklonjeni. Nakon toga nije više u ramazanu boravio u itikafu nego je itikaf činio u posljednjih deset dana ševvala." (Bilježe Buhari i Nesai.)

3073. U drugom predanju stoji: „Kad bi se htio povući u itikaf, klanjao bi sabah i odlazio u prostoriju itikafa“, a ostatak hadisa je sličan prethodnom. Također, stoji: „Kada je klanjao sabah, ugledao je šatore i rekao: 'Je li to one hoće dobročinstvo?!' I naredio je, pa su oni bili uklonjeni. Tada je odustao od itikafa tokom ramazana, čineći ga prvih deset dana ševvala.“ (Bilježe Muslim i Ebu Davud.)

فَاسْتَأْذَنَتْهُ عَائِشَةُ أَنْ تَعْتَكِفَ، فَأَذِنَ لَهَا فَضَرَبَتْ فِيهِ قُبَّةً، فَسَمِعَتْ بِهَا حَفْصَةُ فَضَرَبَتْ قُبَّةً، وَسَمِعَتْ زَيْنَبُ فَضَرَبَتْ قُبَّةً، فَلَمَّا انْصَرَفَ مِنَ الْغَدَاةِ أَبْصَرَ أَرْبَعَ قُبَابٍ فَقَالَ: "مَا هَذَا؟" فَأُخْبِرَ خَبَرَهُنَّ، فَقَالَ: "مَا تَحْمِلُنَّ عَلَى هَذَا الْبِرِّ؟" انْزِعُوهَا فَلَا أَرَاهَا" فَتَزِعَتْ فَلَمْ يَعْتَكِفْ فِي رَمَضَانَ حَتَّى اعْتَكَفَ فِي آخِرِ الْعَشْرِ مِنْ شَوَّالٍ. البخاري (2033)، والنسائي 2/44.

3073 . وفي أخرى: كَانَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَعْتَكِفَ صَلَّى الْفَجْرَ وَدَخَلَ مُعْتَكِفُهُ بِنَحْوِهِ، وَفِيهِ: فَلَمَّا صَلَّى الْفَجْرَ نَظَرَ فَإِذَا الْأَخْيَةُ فَقَالَ: "الْبِرُّ يَرْدُنْ؟" فَأَمَرَ بِجَنَائِهِ فَنَوَّضَ، وَتَرَكَ الْإِعْتِكَافَ فِي رَمَضَانَ حَتَّى اعْتَكَفَ فِي الْعَشْرِ الْأَوَّلِ مِنْ شَوَّالٍ. مسلم (1172)، وأبو داود (2464).

3074. U drugom predanju stoji: „Bio je u itikafu dvadeset dana ševvala. (Bilježi Ebu Davud.)

3075. Ebu Hurejra kazivaše da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., obavljao itikaf svakog ramazana po deset dana, a u godini u kojoj je preselio (na drugi svijet) bio je u itikafu dvadeset dana. (Bilježe Buhari i Ebu Davud.)

3076. Ummu Selema kazivaše: „Vjervjesnik, s.a.v.s., prve godine proveo je u itikafu prvih deset dana, potom je to učinio u drugih deset dana, a onda je bio u itikafu posljednjih deset dana, i rekao: 'Zaista sam tada vidio *Lejletul-kadr*, ali sam ga zaboravio.' Poslije, nije više činio itikaf u spomenuto vrijeme sve do smrti.“ (Bilježi Taberani.)

3077. Enes kazivaše da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., činio itikaf u posljednjih deset dana ramazana, pa ga nije činio jedne godine, a već sljedeće godine proveo je u itikafu dvedeset dana. (Bilježi Tirmizi.)

3074. وفي أخرى: اغتَكَفَ عِشْرِينَ مِنْ شَوَّالٍ. أَبُو دَاوُدَ مَعْلَقًا بَعْدَ حَدِيثِ (2464).

3075. أَبُو هُرَيْرَةَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَغْتَكِفُ كُلَّ رَمَضَانَ عَشْرَةَ أَيَّامٍ، فَلَمَّا كَانَ الْعَامُ الَّذِي قُبِضَ فِيهِ اغْتَكَفَ عِشْرِينَ. البخاري (2044)، وأبو داود (2466).

3076. أُمُّ سَلَمَةَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اغْتَكَفَ أَوَّلَ سَنَةِ الْعِشْرِ الْأَوَّلِ ثُمَّ اغْتَكَفَ الْعِشْرَ الْأَوْسَطَ، ثُمَّ اغْتَكَفَ الْعِشْرَ الْأَوَّخِرَ، وَقَالَ: «إِنِّي رَأَيْتُ لَيْلَةَ الْقَدْرِ فِيهَا فَانْسَيْتَهَا» فَلَمْ يَزَلْ يَغْتَكِفُ فِيهِنَّ حَتَّى تُوْفِيَ. الطبراني 23/412-413 (994). وقال الهيثمي 3/173: إسناده حسن.

3077. أَنَسُ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَغْتَكِفُ فِي الْعِشْرِ الْأَوَّخِرِ مِنْ رَمَضَانَ، فَلَمْ يَغْتَكِفْ عَامًا، فَلَمَّا كَانَ مِنَ الْعَامِ الْمُقْبِلِ اغْتَكَفَ عِشْرِينَ. الترمذي (803) وقال: حسن صحيح.

3078. Aiša kazivaše: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., bijaše u itikafu u džamiji, pa mi je iz sobe proturao svoju glavu koju sam mu oprala, jer sam u to vrijeme imala menstruaciju.“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud, Nesai i Malik.)

3079. U jednom drugom predanju stoji: „I nije ulazio u sobu (kuću), izuzev u slučaju ljudske potrebe (obavljanja fiziološke potrebe).“ (Bilježi Tirmizi.)

3080. U drugom predanju stoji: „On bi, dok bijaše u itikafu, prolazio pored bolesnika, i ne bi se zadržavao, raspićujući se o njemu.“ (Bilježi Ebu Davud.)

3081. U još jednom predanju stoji da je kazivala: „Sunnet (prihvaćena praksa) jeste da osoba dok je u itikafu, ne obilazi bolesnog, ne ispraća umrlog, ne dotiče suprugu i ne vrši s njom spolni čin, ne izlazi zarad bilo koje potrebe

3078. عَائِشَةُ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَكُونُ مُعْتَكِفًا فِي الْمَسْجِدِ، فَيَبْلُغُنِي رَأْسَهُ مِنْ خَلِّ الْحِجْرَةِ فَأَغْسِلُ رَأْسَهُ، وَأَنَا حَائِضٌ. البخاري (295)، ومسلم (297)، وأبو داود (2469)، والترمذي (804)، والنسائي في «الكبرى» 2/267 (3379)، ومالك 1/331 (860).

3079. وفي رواية: وَكَانَ لَا يَدْخُلُ الْبَيْتَ إِلَّا لِحَاجَةِ الْإِنْسَانِ. الترمذي (804) وقال: هذا حديث حسن صحيح.

3080. وفي أخرى: كَانَ يُرُفُّ بِالْمَرِيضِ، وَهُوَ مُعْتَكِفٌ قِيَمَرُ، وَلَا يُعْرِجُ يَسْأَلُ عَنْهُ. أبو داود (2472).

3081. وفي أخرى: قَالَتْ: وَالسُّنَّةُ لِلْمُعْتَكِفِ: أَنْ لَا يَعُودَ مَرِيضًا، وَلَا جَنَازَةً، وَلَا يَمَسَّ امْرَأَةً وَلَا يُبَاشِرَهَا،

osim one koja je neophodna; i da nema itikafa bez posta i da nema itikafa osim u džamiji (u kojoj se klanja džuma).“ (Bilježi Ebu Davud.)

3082. Safija kazivaše: „Vjerovjesnik, s.a.v.s., bijaše u itikafu, pa sam jedne noći došla da ga posjetim, i razgovarala sam s njime, a potom sam ustala da se vratim, pa je i on ustao da me doprati do mjesta moga povratka, a ja sam boravila u kući Usame. U tom trenutku naiđoše dva čovjeka od ensarija. Vidjevši Vjerovjesnika, s.a.v.s., ubrzali su korake, pa je on rekao: ‘Polahko, ne žurite, ovo je Safija, kćerka Hujejjā!’ ‘Neka je slavljen Allah! (‘Subhanallah!’), o Allahov Poslaniče!’, uzviknuli su. Tada on reče: ‘Zaista, šejtan kola kroz čovjeka kao krv kroz vene, pa sam se pobojavao da u vaša srca ne ubaci zlo’, ili je rekao, nešto (loše).“ (Bilježe: Buhari, Muslim i Ebu Davud.)

وَلَا يَخْرُجُ لِحَاجَةٍ إِلَّا لَمَّا لَا بُدَّ مِنْهُ، وَلَا اغْتِكَافَ إِلَّا بِصَوْمٍ، وَلَا اغْتِكَافَ إِلَّا فِي مَسْجِدٍ جَامِعٍ. أَبُو دَاوُدَ (2473).
وَقَالَ الْأَبَانِيُّ فِي "صَحِيحِ أَبِي دَاوُدَ"
(2135): حَسَنٌ صَحِيحٌ.

3082. صَفِيَّةُ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُفْتِكَفًا، فَاتَيْتُهُ أُرْوَرُهُ لَيْلًا فَحَدَّثْتُهُ، ثُمَّ قُمْتُ لِأَنْقَلِبَ، فَقَامَ مَعِيَ لِيَقْلِبَنِي، وَكَانَ مَسْكُتًا فِي دَارِ أَسَامَةَ، فَمَرَّ رَجُلَانِ مِنَ الْأَنْصَارِ، فَلَمَّا رَأَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَسْرَعَا، فَقَالَ: "عَلَى رِسْلِكُمَا، إِنَّهَا صَفِيَّةُ بِنْتُ حُجَيٍّ" فَقَالَا: سُبْحَانَ اللَّهِ! يَا رَسُولَ اللَّهِ! فَقَالَ: "أَنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مِنْ ابْنِ آدَمَ مَجْرَى الدَّمِّ، وَأَنِّي خَشِيتُ أَنْ يَقْدِفَ فِي قُلُوبِكُمَا شَرًّا أَوْ قَالَ: شَيْئًا".
الْبُخَارِيُّ (2035)، وَمُسْلِمٌ (2175)،
وَأَبُو دَاوُدَ (2470).

3083. Ibn Omer kazivaše da bi Vjerovjesniku, s.a.v.s., kada bi odlazio u itikaf, sterana njegov prostirka ili mu postavljan ležaj (krevet) iza *Ustuvane-tu-tevbe* (Stup pokajanja). (Bilježi Ibn Madža.)

3084. Ona je također kazivala da je Ibn Omer rekao: „O Allahov Poslaniče, zavjetovao sam se u vremenu neznanja (džahilijeta) da ću u itikafu provesti jednu noć (drugo predanje: dan) u Kabi. 'Ispuni svoj zavjet!', reče mu on.“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.)

3085. Ebu Lejla kazivaše: „Vidio sam Vjerovjesnika, s.a.v.s., u itikafu u šatoru od palmovine (palmova lišća).“ (Bilježi Ahmed.)

3086. Malik kazivaše da je čuo od pouzdanih znalaca da su Vjerovjesniku, s.a.v.s., pokazane životne dobi ljudi prije njega, ili ono što je Allah htio od toga, i kao da je pomislio da, uslijed skraćenja životnog vijeka njegovim sljedbenicima, oni neće moći u radu dostići one čiji su životi trajali duže, pa mu je Allah dao *Lejletul-kadr*

3083. ابْنُ عُمَرَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا اغْتَكَفَ طُرَحَ لَهُ فِرَاشُهُ، أَوْ يُوضَعُ لَهُ سَرِيرُهُ، وَرَاءَ أَسْطُوَانَةِ التَّوْبَةِ. ابن ماجه (1774).

3084. وعنها: أَنَّ عُمَرَ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِنِّي نَذَرْتُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ أَنْ أَغْتَكِفَ لَيْلَةً فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ، قَالَ: "فَأَوْفِ بِنَذْرِكَ". البخاري (2032)، ومسلم (1656)، وأبو داود (2474)، والترمذي (1539)، والنسائي في "الكبرى" 2/261 (3349).

3085. أَبُو لَيْلَى: رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اغْتَكَفَ فِي قُبَّةٍ مِنْ خُوصٍ. أحمد 4/348، والطبراني 7/77 (6422).

3086. مَالِكٌ: أَنَّهُ سَمِعَ مَنْ يَتَّقِي بِهِ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَى أَعْمَارَ النَّاسِ قَبْلَهُ، أَوْ مَا شَاءَ اللَّهُ مِنْ ذَلِكَ فَكَانَهُ تَقَاصَرُ أَعْمَارَ أُمَّتِهِ أَنْ لَا يَتِمُّوا مِنَ الْعَمَلِ مِثْلَ الَّذِي بَلَغَ غَيْرُهُمْ فِي طُولِ الْعُمُرِ، فَأَعْطَاهُ اللَّهُ

(Noć sudbine), bolju od hiljadu mjeseci. (Bilježi Malik.)

3087. Enes kazivaše: „Nastupio je ramazan, pa je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: ‘Uistinu, ovaj mjesec vam je došao; u njemu je jedna noć koja je bolja od hiljadu mjeseci. Onom kome bude uskraćeno njezinu dobro, njemu je uskraćeno svako dobro; njezina dobra lišen je samo onaj koji je lišen svakog dobra!’“ (Bilježi Ibn Madža.)

3088. Jusuf ibn Sa'd je kazivao: „Neki čovjek došao je Hasanu, sinu Alijinom, nakon što je on učinio prisegu Muaviji, pa mu je rekao: ‘Ocrnio si lica vjernika’, ili (je rekao): ‘O ocrnitelju lica vjernika!’ On je dogovorio: ‘Nemoj me koriti, Allah ti se smilovao!, jer su Vjerovjesniku, s.a.v.s., pokazani Benu Umejja, dok je bio na minberi, što ga je rastužilo, pa mu je s visoka spušteno: (‘Zaista, Mi smo ti dali vrelo *Kevser*!’), o Muhammede, odnosno rijeku u Džennetu. I s visoka je spušteno: (‘Zaista, Mi smo ga spustili s visoka u Noći kadra. Noć kadra bolja je od hiljadu mjeseci!’) Benu Umejja će je imati poslije tebe, o Muhammede!’ Kasim ibn Fadl rekao je: ‘I mi smo izračunali da je to tačno hiljadu mje-

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنَ أَلْفِ شَهْرٍ. مَالِكٌ
(889) 1/342

3087. أَنَسُ: دَخَلَ رَمَضَانُ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَنَّ هَذَا الشَّهْرَ قَدْ حَضَرَكَ وَفِيهِ لَيْلَةٌ خَيْرٌ مِنَ أَلْفِ شَهْرٍ، مَنْ حُرِمَهَا فَقَدْ حُرِمَ الْخَيْرُ كُلُّهُ، وَلَا يُحْرَمُ خَيْرُهَا إِلَّا مُحْرُومٌ». ابْنُ مَاجَةَ (1644).

3088. يُوسُفُ بْنُ سَعْدٍ: قَامَ رَجُلٌ إِلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بَعْدَ مَا بَاعَ مُعَاوِيَةَ، فَقَالَ: سَوَّدَتْ وُجُوهَ الْمُؤْمِنِينَ، أَوْ يَا مُسَوِّدَ وُجُوهِ الْمُؤْمِنِينَ، فَقَالَ: لَا تُؤَيِّبُنِي رَحِمَكَ اللَّهُ فَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَى بَنِي أُمَيَّةَ عَلَى مِنْبَرِهِ فَسَاءَهُ ذَلِكَ، فَزَلَّتْ: {إِنَّا أَغْطَيْنَاكَ الْكُوفَرُ} يَا مُحَمَّدُ يَعْنِي نَهْرًا فِي الْجَنَّةِ وَزَلَّتْ: {إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ} {لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنَ أَلْفِ شَهْرٍ} تَمْلِكُهَا بَعْدَكَ بَنُو أُمَيَّةَ يَا مُحَمَّدُ، قَالَ الْقَاسِمُ بْنُ الْفَضْلِ: فَعَدَدْنَاهَا، فَإِذَا هِيَ أَلْفُ شَهْرٍ لَا تَزِيدُ يَوْمًا وَلَا تَنْقُصُ يَوْمًا. التِّرْمِذِيُّ (3350) وَقَالَ: حَدِيثٌ غَرِيبٌ.

seci, ni jedan dan ni više ni manje.“
(Bilježi Tirmizi.)

3089. Ibn Omer kazivaše da je neki-
ma od ashaba Vjerovjesnika, s.a.v.s.,
pokazano u snu da je *Noć kadr* u po-
sljednjih sedam noći (ramazana), pa je
on (Poslanik), s.a.v.s., rekao: „Vidim
da su vaši snovi podudarni u tome da
je ona u sedam posljednjih noći, za-
to onaj koji je iščekuje neka je iščeku-
je u tih posljednjih sedam noći!“ (Bi-
lježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud i
Malik.)

3090. U jednom drugom predanju sto-
ji: „U posljednjih deset (noći).“ (Bilje-
že: Malik, Ebu Davud, Buhari i Mu-
slim.)

3089. ابْنُ عُمَرَ: أَنَّ رَجُلًا مِنْ
أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُرُوا
لَيْلَةَ الْقَدْرِ فِي الْمَنَامِ فِي السَّبْعِ الْوَاخِرِ،
وَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَرَى
رُؤْيَاكُمْ تَوَاطَأَتْ فِي السَّبْعِ الْوَاخِرِ،
فَمَنْ كَانَ مُتَحَرِّيًا فَلْيَتَحَرَّهَا فِي السَّبْعِ
الْوَاخِرِ". البخاري (2015)، ومسلم
(1165) 205، وأبو داود (1385)،
ومالك 1/341 (887).

3090. وفي رواية: "في العشر
الْوَاخِرِ". للمالك، والشيخين، وأبي
داود. البخاري (1158)، ومسلم
(1165) 209.

3091. Ebu Seid kazivaše: „Bili smo u itikafu s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., u drugih deset dana (ramazana), i ujutro dvadesetog dana ponijeli smo svoje stvari. Tada je došao Vjerovjesnik, s.a.v.s., i rekao: ‘Ko je bio u itikafu neka se vrati u itikaf! Zaista, meni je pokazana ova noć (*Kadr*), i vidio sam sebe kako činim sedždu na vodi i blatu!’ Kada se vratio u itikaf, nebo se naoblačilo i pala je kiša. Tako mi Onoga Koji ga je poslao s istinom, nebo se naoblačilo već krajem tog dana. Džamija je bila pokrivena granama (palmi) i ja sam, zaista, vidio na sredini i na vrhu njegova nosa trag vode i blata.“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Ebu Davud, Nesai i Malik.)

3092. U drugom predanju stoji: „On je bio u itikafu u prvih deset dana (ramazana), potom je itikafio u drugih deset dana u šatoru od presovane vune, na čijem ulazu bijaše hasura koju je on svojom rukom maknuo ustranu šatora, pomolio glavu i govorio ljudima. Oni su mu se primakli, pa je rekao: ‘Ja sam itikafio u prvih deset dana, iščekujući ovu noć (*Kadr*); potom sam itikafio u drugih deset dana, pa mi je rečeno da je ona, zasigurno, u posljednjih deset dana. Zato, onaj od vas ko hoće da itikafi neka itikafi!’ I ljudi su

3091. أبو سعيد: اعْتَكَفْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَشْرَ الْأَوْسَطَ، فَلَمَّا كَانَ صَبِيحَةَ عِشْرِينَ نَقَلْنَا مَتَاعَنَا، فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: ”مَنْ كَانَ اعْتَكَفَ، فَلْيَرْجِعْ إِلَى مُعْتَكَفِهِ، فَإِنِّي أَرَيْتُ هَذِهِ اللَّيْلَةَ وَرَأَيْتُنِي أَسْجُدُ فِي مَاءٍ وَطِينٍ“، فَلَمَّا رَجَعَ إِلَى مُعْتَكَفِهِ، هَاجَبَتِ السَّمَاءُ، فَمَطَرْنَا فَوَالَّذِي بَعَثَهُ بِالْحَقِّ لَقَدْ هَاجَبَتِ السَّمَاءُ مِنْ آخِرِ ذَلِكَ الْيَوْمِ، وَكَانَ الْمَسْجِدُ عَلَى عَرِيشٍ فَلَقَدْ رَأَيْتُ عَلَى أَنْفِهِ وَأَرْبَتَيْهِ أَثَرَ الْمَاءِ وَالطِّينِ. البخاري (2027)، ومسلم (1167)، وأبو داود (1382)، والنسائي 3/79-80، ومالك (1/339 – 340 (883).

3092. وفي رواية: اعْتَكَفَ الْعَشْرَ الْأَوَّلَ مِنْ رَمَضَانَ، ثُمَّ اعْتَكَفَ الْعَشْرَ الْأَوْسَطَ فِي قُبَّةِ تَرْكِيَّةٍ عَلَى سُدَّتِهَا حَصِيرٌ، فَأَخَذَ الْحَصِيرَ بِيَدِهِ فَتَحَّاهَا فِي نَاحِيَةِ الْقُبَّةِ، ثُمَّ أَطْلَعَ رَأْسَهُ فَلَكَمَ النَّاسَ، فَدَنَوْا مِنْهُ، فَقَالَ: ”إِنِّي اعْتَكَفْتُ الْعَشْرَ الْأَوَّلَ، أَلْتَمَسُ هَذِهِ اللَّيْلَةَ، ثُمَّ إِنِّي اعْتَكَفْتُ الْعَشْرَ الْأَوْسَطَ، ثُمَّ أَتَيْتُ، فَقِيلَ لِي: إِنَّهَا فِي الْعَشْرِ الْآخِرِ، فَمَنْ أَحَبَّ مِنْكُمْ أَنْ

s njime itikafili. On je rekao: ‘Uistinu, vidio sam je (pokazana mi je) kao neparnu noć; ja sam ranog jutra njezina činio sedždu u blatu i vodi.’“ (Bilježi Muslim.)

3093. U drugom predanju stoji da je kazao: „O ljudi, zaista mi je bila jasno pokazana *Noć kadr*, te sam bio izašao da vas o njoj izvijestim. No, došla su dva čovjeka, raspravljajući međusobno, a s njima bijaše i šejtan, pa je tako učinjeno da je zaboravim. Vi je iščekujte u posljednjoj trećini (ramazana)! Iščekujte je u devetoj, sedmoj i petoj (noći)!“ Ja sam rekao: ‘O oče Seidov, vi zaista bolje od nas poznajete brojanje!’ On je odgovorio: ‘Tako je!’, pa sam, kaže on, upitao: ‘Šta to znači: u devetoj, sedmoj i petoj noći?’ On je odgovorio: ‘Kada prođu dvadeset i jedna noć, ona koja slijedi je dvadeset i druga – e, to je ta deveta (od kraja mjeseca); kada prođu dvadeset i tri noći, naredna je ta sedma noć (od kraja mjeseca); a kada prođu dvedeset i pet noći, ona koja slijedi je ta peta noć (od kraja mjeseca ramazana).’“ (Bilježi Muslim.)

يَعْتَكِفَ فَلْيَعْتَكِفْ، فَأَعْتَكَفَ النَّاسُ مَعَهُ، قَالَ وَأَنَا رَأَيْتُا لَيْلَةً وَتَرَى وَأَنَا أَسْجُدُ فِي صَبِيحَتِهَا فِي طِينٍ وَمَاءٍ بِنَحْوِهِ. مسلم (1167) 215.

3093. وفي أخرى قال: ”يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَيُّهَا كَأَنْتُ أُبَيِّنُ لِي لَيْلَةُ الْقَدْرِ الَّتِي خَرَجْتُ لِأَخْبِرْكُمْ بِهَا، فَجَاءَ رَجُلَانِ يَخْتَفَانِ مَعَهُمَا الشَّيْطَانُ، فَتَسَبَّحَتَا، فَاتَّصَفَا فِي الْعَشْرِ الْآخِرِ، فَاتَّصَفَا فِي التَّاسِعَةِ وَالسَّابِعَةِ وَالْخَامِسَةِ“ قُلْتُ: يَا أَبَا سَعِيدٍ: أَنْتُمْ بِالْعَدَدِ أَعْلَمُ مِنَّا، قَالَ: أَجَلُ، قَالَ: قُلْتُ: مَا التَّاسِعَةُ وَالسَّابِعَةُ وَالْخَامِسَةُ؟ قَالَ: إِذَا مَضَتْ وَاحِدَةٌ وَعِشْرُونَ فَالَّتِي تَلِيهَا، ثَنَانِ وَعِشْرُونَ فِيهِ التَّاسِعَةُ، فَإِذَا مَضَتْ ثَلَاثٌ وَعِشْرُونَ فَالَّتِي تَلِيهَا السَّابِعَةُ، فَإِذَا مَضَى خَمْسٌ وَعِشْرُونَ فَالَّتِي تَلِيهَا الْخَامِسَةُ لِلْسَّابِعَةِ إِلَّا التَّرْمِذِيُّ. مسلم (1167) 217.

3094. Enes je kazivao: „Džuheni je rekao: ‘O Allahov Poslaniče, nismo u mogućnosti biti prisutni ovaj mjesec, pa izvijesti nas o *Noći kadr*!’ On je rekao: ‘Prisustvuj posljednjih sedam dana od ovog mjeseca!’ On je odgovorio: ‘Nisam u mogućnosti!’ Na to je on rekao: ‘Iščekuje je (*Kadr*) kad preostane još sedam noći, to je ta noć!’ Tada sam rekao: ‘O Allahov Poslaniče, ovo je dvedeset treća noć, a ona je kada ostane još osam noći.’ On je tada rekao: ‘Tako, ovaj mjesec bude i kraći, pa je ostalo još sedam noći.’“ (Bilježi Ebu Ja’la.)

3095. On je, također, kazivao da je rekao: „O Allahov Poslaniče, izvijesti me koje noći da iščekujem *Noć kadr*?’ On je rekao: ‘Da ljudi neće zanemariti klanjanje osim u toj noći, ja bih te izvijestio o njoj!’“ (Bilježi Taberani.)

3096. Abdullah ibn Unejs Džeheni kazivao je: „Rekao sam Vjerovjesniku, s.a.v.s.: ‘Skupina Benu Selema poslala me je tebi pitajući te o *Noći kadr*.’ On je rekao: ‘Koja je ovo noć?’ Odgovorio sam: ‘Dvadeset i druga.’ Tada je rekao: ‘To je ta noć!’ Potom se vratio i rekao: ‘Ili naredna’, misleći na dvadeset i treću noć.’“ (Bilježi Ebu Davud.)

3094. أَنَسٌ: أَنَّ الْجُهَنِيَّ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، لَا نَسْتَطِيعُ أَنْ نَحْضُرَ هَذَا الشَّهْرَ، فَأَخْبِرْنَا بِلَيْلَةِ الْقَدْرِ، قَالَ: "أَحْضُرِ السَّبْعَ الْأَوَّخِرَ مِنَ الشَّهْرِ" قَالَ: لَا أَسْتَطِيعُ، قَالَ: "الْتَمِسْهَا لَيْلَةً سَابِعَةً تَبْقَى، وَهِيَ هَذِهِ اللَّيْلَةُ" قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذِهِ لَيْلَةُ ثَلَاثٍ وَعِشْرِينَ، وَهِيَ لِثَمَانٍ تَبْقَيْنِ، قَالَ: "هَكَذَا الشَّهْرُ يَنْقُصُ وَهُوَ سَبْعٌ تَبْقَيْنِ". أَبُو يَعْلَى (3712) 6/376

3095. وَعَنْهُ أَنَّهُ قَالَ: يَارَسُولَ اللَّهِ أَخْبِرْنِي أَيَّ لَيْلَةٍ نَبْتَغِي فِيهَا لَيْلَةَ الْقَدْرِ؟ فَقَالَ: "لَوْلَا أَنْ يَتْرَكَ النَّاسُ الصَّلَاةَ إِلَّا تِلْكَ اللَّيْلَةَ لَأَخْبَرْتُكَ". ذَكَرَهُ الْهَيْثَمِيُّ 3/178، وَقَالَ: رَوَاهُ الطَّبْرَانِيُّ فِي "الْكَبِيرِ"، وَاسْنَادُهُ حَسَنٌ.

3096. عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَنَيْسٍ الْجُهَنِيُّ: أَنَّهُ قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَرْسَلَنِي إِلَيْكَ رَهْطٌ مِنْ بَنِي سَلَمَةَ يَسْأَلُونَكَ عَنْ لَيْلَةِ الْقَدْرِ، فَقَالَ: "كَمْ اللَّيْلَةُ؟" فَقُلْتُ: اثْنَتَانِ وَعِشْرُونَ، قَالَ: "هِيَ اللَّيْلَةُ"، ثُمَّ رَجَعْتُ، فَقَالَ: "أَوْ الْقَابِلَةُ" يَرِيدُ ثَلَاثَ وَعِشْرِينَ. أَبُو دَاوُدَ (1379). وَقَالَ الْإِسْبَاهِيُّ فِي "صَحِيحِ

3097. On je, također, prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Meni je pokazana *Noć kadr*, pa sam je potom zaboravio. Pokazano mi je da sam ranog njezina jutra činio sedždu u vodi i blatu.“ On je još rekao: „Dvadeset i treće noći pala je kiša. Allahov Poslanik, s.a.v.s., klanjao nam je, a potom otišao, a na čelu i nosu mu, uistinu, bijaše trag vode i blata.“ Abdullah ibn Unejs govorio bi: „(To bijaše) dvadeset i treća noć (ramazana).“ (Bilježe: Buhari, Muslim, Malik i Ebu Davud.)

3098. Ibn Abbas kazivaše: „Iščekujte je u dvadeset i četvrtoj noći!“ (Bilježi Buhari.)

3099. Bilal je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „*Noć kadr* je dvadeset i četvrta noć (ramazana).“ (Bilježe Ahmed i Bezzar.)

أبي داود (1248): إسناده حسن صحيح.

3097. وعنه رفعه: «أُرِيْتُ لَيْلَةَ الْقَدْرِ ثُمَّ انْسَبْتُهَا، وَأَرَانِي صُبِيحَتَهَا أَنِّي أُسَجِّدُ فِي مَاءٍ وَطِينٍ» قَالَ: فَمَطَرْنَا لَيْلَةَ ثَلَاثٍ وَعِشْرِينَ، فَصَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَنْصَرَفَ، وَأَنَّ أَثَرَ الْمَاءِ وَالطِّينِ عَلَى جَبْهَتِهِ وَأَنْفِهِ، وَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَنَسٍ يَقُولُ: ثَلَاثٌ وَعِشْرِينَ. لِلْمَشْيَخِينَ وَالْمَوَاطِئِ وَأَبِي دَاوُدَ بِلَفْظِ الْبُخَارِيِّ. مسلم (1168).

3098. ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ: «التَّعَسُّوْهَا فِي أَرْبَعٍ وَعِشْرِينَ». ذَكَرَهُ الْبُخَارِيُّ مَعْلَقًا بِصِيغَةِ الْجَزْمِ بَعْدَ حَدِيثِ (2022).

3099. بِلَالٍ رَفَعَهُ: «لَيْلَةُ الْقَدْرِ لَيْلَةُ أَرْبَعٍ وَعِشْرِينَ». أَحْمَدُ 6/12. وَالْبَزَّازُ فِي «الْبَحْرِ الزَّخَارِ» 4/211-212 (1376).

3100. Ubejj ibn Ka'b je prenio da mu je rečeno da je Ibn Mesud govorio: „Onaj koji provede cijelu godinu u ibadetu, zasigurno će naći *Noć kadr.*“ On je još rekao: „Tako mi Allaha, nema boga osim Njega!, ona je, uistinu, u mjesecu ramazanu; Boga mi, ja znam koja je to noć. To je noć za koju nam je Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio da je provedemo u klanjanju: to je dvadeset i sedma noć. Njezin je znak da sunce u rano jutro njezina dana bude bijelo bez (svjetlosnih) zraka.“ (Bilježe: Muslim, Ebu Davud i Tirmizi.)

3101. U jednom drugom predanju stoji: „Izvijestio nas je Allahov Poslanik, s.a.v.s., da je to noć s čijim se jutrom rađa sunce bez (svjetlosnih) zraka. Mi smo brojali i zapamtili. Boga mi, Ibn Mesud je znao da je ona u mjesecu ramazanu, i da je to dvedeset i sedma noć, ali nije volio da vas izvijesti, pa da se samo na nju oslanjate (i tako razlijenite)!“ (Bilježe Tirmizi i Muslim.)

3100. أَنِّي بِنُ كَعْبٍ قِيلَ لَهُ: إِنَّ ابْنَ مَسْعُودٍ يَقُولُ: مَنْ قَامَ السَّنَةَ أَصَابَ لَيْلَةَ الْقَدَرِ، فَقَالَ: وَاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ، أَنَّهُمَا لِنِي رَمَضَانَ يَخْلِفُ لَا يَسْتَعِينِي، وَوَاللَّهِ أَنِّي لَا عِلْمَ أَيُّ لَيْلَةٍ هِيَ، هِيَ اللَّيْلَةُ الَّتِي أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقِيَامِهَا هِيَ لَيْلَةُ سَبْعٍ وَعِشْرِينَ، وَأَمَّا نَتَأَنَّ أَنْ تَصْبِحَ الشَّمْسُ فِي صَبِيحَةٍ يَوْمِهَا بَيَاضٌ لَا شُعَاعَ لَهَا. (مسلم (762)، وأبو داود (1378)، والترمذي (793).)

3101. وفي رواية: أَخْبَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهَا لَيْلَةُ صَبِيحَتِهَا. تَطْلُعُ الشَّمْسُ لَيْسَ لَهَا شُعَاعٌ، فَعَدَدْنَا وَحَفِظْنَا، وَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمَ ابْنُ مَسْعُودٍ أَنَّهَا فِي رَمَضَانَ، وَأَنَّهَا لَيْلَةُ سَبْعٍ وَعِشْرِينَ، وَلَكِنْ كَرِهَ أَنْ يُخْبِرَكُمْ فَتَكَلَّمُوا. الترمذي (793) وقال: حديث حسن صحيح، والحديث في مسلم.

3102. Ibn Mesud kazivaše: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., nam je o *Noći kadr* govorio: „Tražite je u noći (dvadeset i sedmoj) mjeseca ramazana, u noći dvadeset i prvoj, noći dvadeset i trećoj, a onda je zašutio!“ (Bilježi Ebu Davud.)

3103. Ebu Bekra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Iščekujte je u dvadeset i prvoj, ili u dvadeset i trećoj, ili u dvadeset i petoj, ili u dvadeset i sedmoj ili u posljednjoj noći (ramazana)!“ (Bilježe Ebu Davud i Tirmizi.)

3104. Ibn Musejeb kazivaše: „Onaj koji bude dočekaao *Noć kadr* u džematu (zajedno s drugima) dobit će udio u njoj.“ (Bilježi Malik.)

3105. Ubada ibn es-Samit prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Iščekujte je u posljednjoj trećini (ramazana), jer to je neparna noć: u dvadeset i prvoj, ili dvadeset i trećoj, ili dvadeset i petoj, ili dvadeset i sedmoj, ili dvadeset i devetoj, ili u posljednjoj noći (ramazana). Onome koji je proveđe u klanjanju, vjerujući i očekujući nagradu, pa u tome uspije,

3102. ابْنُ مَسْعُودٍ: قَالَ لَنَا

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ: «اطْلُبُوهَا فِي لَيْلَةِ [سَبْعٍ وَعَشْرِينَ] مِنْ رَمَضَانَ، وَلَيْلَةِ أُحْدَى وَعَشْرِينَ، وَلَيْلَةِ ثَلَاثٍ وَعَشْرِينَ» ثُمَّ سَكَتَ. أَبُو دَاوُدَ (1384).

3103. أَبُو بَكْرَةَ رَفَعَهُ: «الْتَمِسُوهَا فِي

تِسْعٍ يَتَمِينَ، أَوْ فِي سَبْعٍ يَتَمِينَ، أَوْ فِي خَمْسٍ يَتَمِينَ، أَوْ ثَلَاثٍ أَوْ آخِرِ لَيْلَةٍ». أَبُو دَاوُدَ. التِّرْمِذِيُّ (794) وَقَالَ: هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

3104. ابْنُ الْمُسَيَّبِ: قَالَ مَنْ شَهِدَ

لَيْلَةَ الْقَدْرِ فِي جَمَاعَةٍ، فَقَدْ أَخَذَ بِحَبْطِهِ مِنْهَا. مَالِكٌ 1/342 (890).

3105. عُبَادَةُ بْنُ الصَّامِتِ رَفَعَهُ:

«الْقِسْوَهَا فِي الْعَشْرِ الْآخِرِ، فَأَتَاهَا وَتَرَى فِي أُحْدَى وَعَشْرِينَ، أَوْ ثَلَاثٍ وَعَشْرِينَ، أَوْ خَمْسٍ وَعَشْرِينَ، أَوْ سَبْعٍ وَعَشْرِينَ، أَوْ تِسْعٍ وَعَشْرِينَ، أَوْ فِي آخِرِ لَيْلَةٍ، فَمَنْ قَامَهَا إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا، ثُمَّ وَفَّقَتْ لَهُ غُفْرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا

bit će oprošteni grijesi koje je počinio i koje će počiniti.“ (Bilježe Taberani i Ahmed.)

3106. On je, također, prenio: „Njezin znak jeste da je ona čista i svijetla kao da u njoj mjesec sija, i mirna bez hladnoće i bez vrućine; u njoj nema zvijezde padalice, a sunce je u rano jutro njezino bez (svjetlosnih) zraka, poput punog mjeseca.“ (Bilježi Ahmed.)

3107. Vasila ibn Eska prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „U njoj nema oblaka, ni kiše ni vjetra.“ (Bilježi Taberani.)

3108. Ebu Hurejra prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Ona je, zaista, dvadeset i sedma ili dvadeset i deveta noć (ramazana)! Uistinu, u toj noći na Zemlji bude više meleka negoli zrnaca pijeska!“ (Bilježe Ahmed i Bezzar.)

تأخر“. أحمد 5/318. وعزاه الهيثمي للطبراني في "الكبير".

3106. وله: "أَنَّ أَمَارَتَهَا أَنَّهَا صَافِيَةٌ بَلْجَةٌ كَانَتْ فِيهَا قَمَرًا سَاطِعًا، سَاكِنَةٌ لَا يَرَدُّ فِيهَا وَلَا حَرٌّ، لَا يَرْمِي فِيهَا بَكُوكِبٌ، وَالشَّمْسُ فِي صَبِيحَتِهَا لَا شُعَاعَ لَهَا مِثْلَ الْقَمَرِ الْبَدْرِ". أحمد 5/324. قال الهيثمي 3/175: رواه أحمد ورجاله ثقات.

3107. وزاد "الكبير" بضعف عن وثالة بن الأسقع رفعه: "لا سحب فيها ولا مطر ولا ريح". الطبراني 22/59 (139).

3108. ولأحمد والبخاري: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ: "أَنَّهَا لَيْلَةٌ سَابِعَةٌ، أَوْ تَاسِعَةٌ وَعِشْرِينَ، وَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ فِي تِلْكَ اللَّيْلَةِ فِي الْأَرْضِ أَكْثَرُ مِنْ عَدَدِ الْحَصَى". أحمد 1/519، والبخاري في "البحر الزخار" 9/130 (3681).

3109. On je također prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Iščekujte *Noć kadr* u 17, ili 19, ili 21, ili 23, ili 25, ili 27, ili 29. noći (ramazana)!” (Bilježi Taberani.)

3110. Ibn Omer kazivaše da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., bio upitan o *Noći kadr*, pa je rekao: „Ona je u cijelom ramazanu.” (Bilježi Ebu Davud.)

3111. Ebu Hurejra kazivaše: „Spominjali smo *Noć kadr* kod Vjerovjesnika, s.a.v.s., pa je rekao: ‘Ko se od vas sjeća noći kada je mjesec izašao poput polovice velikog čanka?’” (Bilježe Muslim i Bejheki.)

3112. Džabir je prenio (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Zaista, u noći ima jedan trenutak u kojem će muslimanu (osobi predanoj Bogu), ako ga pogodi i zatraži od Allaha bilo koje dobro ovog i onog svijeta, Allah to dobro dati; tako je svake noći.” (Bilježi Muslim.)

3109. وَالْأَوْسَطُ بضعفٍ عنه

رفعه: ”الْتَمَسُوا لَيْلَةَ الْقَدْرِ فِي سَبْعِ عَشْرَةٍ، أَوْ تِسْعِ عَشْرَةٍ، أَوْ إِحْدَى وَعِشْرِينَ، أَوْ ثَلَاثَ وَعِشْرِينَ، أَوْ خَمْسَ وَعِشْرِينَ، أَوْ سَبْعَ وَعِشْرِينَ، أَوْ تِسْعَ وَعِشْرِينَ.“ ”الأوسط“ 2/71.

3110. ابن عمر: سئل النبي صلى الله عليه وسلم عن لَيْلَةِ الْقَدْرِ قَالَ: ”هِيَ فِي كُلِّ رَمَضَانَ.“ أبو داود (1387).

3111. أبو هريرة: تَذَكَّرْنَا لَيْلَةَ الْقَدْرِ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: ”أَيُّكُمْ يَذْكُرُ لَيْلَةَ طَلَعِ الْقَمَرُ، وَهُوَ مِثْلُ شِقِّ جَفْنَةٍ.“ مسلم (1170) والبيهقي في ”سننه“ 4/312 (8336).

3112. جَابِرُ رَفَعَهُ: ”أَنَّ فِي اللَّيْلِ لَسَاعَةً لَا يُوَافِقُهَا رَجُلٌ مُسْلِمٌ يَسْتَلِ اللَّهُ خَيْرًا مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ إِلَّا أَعْطَاهُ إِيَّاهُ، وَذَلِكَ كُلُّ لَيْلَةٍ.“ مسلم (757).

3113. Aiša kazivaše: „Jedne noći primijetila sam da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio nestao, a bijaše, ustvari, otišao na greblje *El-Beki*, pa je kazao: 'Je li se bila uplašila da ti ne bude učinjena nepravda od Allaha i Poslanika Njegova?' Ja sam odgovorila: 'O Allahov Poslaniče, pobojala sam se da nisi otišao nekoj od tvojih supruga.' Tada je on rekao: 'Uistinu, Allah Svevišnji silazi s visoka na zemaljsko nebo u petnaestoj noći mjeseca šabana i oprosti grijeha (grešnicima) brojnijima od dlake stada plemena Kelb.'" Rezin dodaje: (grešnicima...) koji su zaslužili Vatra. (Bilježe Rezin i Tirmizi.)

3114. Ebu Musa prenio je (s nizom prenosilaca do Poslanika, koji je rekao): „Zaista, Allah Svevišnji u noći polovine šabana pažljivo motri stvojenja Svoja i oprosti svima, osim pri-družitelju (mnogobošcu) i onome koji mrzi.“ (Bilježi Ibn Madža.)

3113. عَائِشَةُ: فَقَدْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةً، فَأَذَا هُوَ بِالْبَيْعِ فَقَالَ: "أَكُنْتُ تَخَافِينَ أَنْ يَحِيفَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَرَسُولَهُ" قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ظَنَنْتُ أَنَّكَ أَتَيْتَ بَعْضَ نِسَائِكَ، فَقَالَ: "أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَنْزِلُ لَيْلَةَ النَّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ إِلَى سَمَاءِ الدُّنْيَا، فَيَغْفِرُ لَأَكْثَرِ مِنْ عَدَدِ شَعْرِ غَنَمٍ كَلْبٍ". وَزَادَ رَزِينُ: "مَنْ اسْتَحَقَّ النَّارَ". التِّرْمِذِيُّ (739).

3114. أَبُو مُوسَى رَفَعَهُ: "أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَيَطَّلِعُ فِي لَيْلَةِ النَّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ، فَيَغْفِرُ لِجَمِيعِ خَلْقِهِ إِلَّا الْمُشْرِكِ أَوْ مُشَاحِنٍ". ابْنُ مَاجَةَ (1390).